

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ
7ης Μαΐου 1999

Bancassurance
και Συστήματα Ασφάλισης

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ

Παρασκευή 7 Μαΐου 1999

09.00 ΕΝΑΡΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΝΟΣ, Γενικός Γραμματέας της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών
κ. ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

κ. ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ, Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΙΟΥΦΑΣ, Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος Ν. Δ., πρώην Υπουργός Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

A. ΠΡΩΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

Πρόεδρος: κ. BRUNO GABELLIERI, Γ. Γ. της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συμμετοχικών Θεσμών

I. 09.30-11.00 – Bancassurance

κ. JEAN BIGOT, Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Παρισίων Πάνθεον/Σορβόνη και Διευθυντής των Ασφαλίσεων των Παρισίων, *“Η νομική έννοια της τραπεζοασφάλειας”*
κ. SERGIO CORBELLO, Πρόεδρος της Assoprevidenza, *“Η εσωτερική δομή της τραπεζοασφάλειας”*
κ. JEAN-LUIS GIRODOT, Πρόεδρος του Crédit Mutuel Ile-de-France, *“Η πολιτική πώλησεων των προϊόντων της τραπεζοασφάλειας και η γαλλική εμπειρία”*
κ. PIERRE-ALAIN FERREOL, Διευθυντής Ασφαλίσεων Πρόνοιας της Banque Cantonale Vaudoise, *“Η ελβετική εμπειρία της τραπεζοασφάλειας”*
κ. GIANCARTO DURANTE, Διευθυντής κοινωνικών θεμάτων της Ιταλικής Ένωσης Τραπεζών, *“Η Εξέλιξη της τραπεζικής απασχόλησης και η τραπεζοασφάλεια”*

II. 11.30-13.30 – Η Διαχείριση για λογαριασμό τρίτου από Οικονομικούς Ομίλους μεταξύ της κρατικής και της ιδιωτικής ευθύνης

κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΡΕΜΑΛΗΣ, Καθηγητής του δικαίου κοινωνικής ασφάλειας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, *“Η έννοια των συμμετοχικών θεσμών και τα συμπληρωματικά καθεστάτα. Προβλήματα δομής και αυτονομία”*
κ. JACQUES NOZACH, Γενικός Διευθυντής του Ομίλου APRI *“Συμμετοχικοί όμιλοι κοινωνικής ασφάλειας: νέα προϊόντα και διαχείριση για λογαριασμό τρίτου”*
κ. ΠΛΑΤΩΝ ΤΗΝΙΟΣ, Διδάκτωρ Οικονομικών, Ειδικός Σύμβουλος κοινωνικής ασφάλειας, *“Επιχειρηματική στρατηγική και παροχές κοινωνικής ασφάλισης – τα όρια μεταξύ της κρατικής και της ιδιωτικής ευθύνης”*
κ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΟΥΠΑΣ, Οικονομολόγος, *“Αξιοποίηση των αποθεματικών ασφαλιστικών ταμείων και η επιρροή στην κεφαλαιαγορά”*
κ. ΓΑΒΡΙΗΛ ΑΜΙΤΣΗΣ, Δικηγόρος, Δ.Ν. στην Κοινωνική Ασφάλεια, *“Η διάρθρωση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας και τα πρότυπα χρηματοδότησής τους”*

B. ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

Πρόεδρος, κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΤΗΡΗΣ, Νομικός Σύμβουλος και Υπεύθυνος κοινωνικών θεμάτων της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

I. 15.30-17.30 – Η συμβίωση μεταξύ του διανεμητικού και του κεφαλαιοποιητικού συστήματος

κ. JEAN-JACQUES GOLLIER, Καθηγητής στο Καθολικό Πανεπιστήμιο της Louvain la Neuve, Αναλογιστής, *“Ποιο ευρωπαϊκό συνταξιοδοτικό πρότυπο;”*

κα LAURA CRESCENTINI, Τεχνικός Συντονιστής της Assoprevidenza, *“Η εφαρμογή στην πράξη του διανεμητικού και κεφαλαιοποιητικού συστήματος”*

κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΖΑΜΠΕΛΗΣ, Αναλογιστής Pireos Finance, *“Διανεμητικό και κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Σύγκρουση ή συνεργασία”*

κ. OTHMAR WALSER, Διευθυντής Marketing, Banque Cantonale Vaudoise, *“Ένα ευρωπαϊκό πρότυπο: Τα συνταξιοδοτικά ταμεία στην Ελβετία, το σύστημα των τριών πηλώνων”*

II. 18.00-20.00 – Οι εργασίες για την κοινωνική ασφάλεια στην ευρωπαϊκή επιτροπή

κ. BRUNO GABELLIERI, Γενικός Γραμματέας της AEIP, *“Η κανονιστική επεξεργασία των δραστηριοτήτων και το νομικό καθεστώς των πρωταγωνιστών: η κλασική διαλεκτική της οικονομικής και κοινωνικής Ευρώπης”*

κ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΝΤΙΖΑΣ, Διοικητικός της Γενικής Διεύθυνσης V της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, *“Η σύνδεση μεταξύ των καθεστώτων κοινωνικής ασφάλισης και του ευρωπαϊκού σχεδίου για την οδηγία των συνταξιοδοτικών ταμείων”*

ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

**από τον κ. Γεώργιο Τσατήρη,
Νομικό Σύμβουλο και Υπεύθυνο Κοινωνικών Θεμάτων
της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών**

Εναρξη εργασιών
Εισαγωγικές ομιλίες

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσατήρης): *Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών και ο τομέας εργασιακών σχέσεων της Ένωσης Τραπεζών σας καλωσορίζει στο Συνέδριό μας με θέματα “Bancassurance και Συστήματα Ασφάλισης”.*

Θα παρακαλούσα τον κ. Ιωάννη Μάνο, τον Γενικό Γραμματέα της Ενώσεως Ελληνικών Τραπεζών να ανοίξει τις εργασίες του συμποσίου μας.

I. ΜΑΝΟΣ: Κύριοι Υπουργοί, κ. Πρόεδρε της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συμμετοχικών Θεσμών, εκ μέρους της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την παρουσία σας και για την τιμή που μας κάνατε να παρευρεθείτε σε αυτή την ημερίδα.

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών στο πλαίσιο της αναπτυξιακής της πορείας έχει αναπτύξει ένα σύνολο δραστηριοτήτων που δεν αφορούν μόνο τον υπό στενή έννοια ρόλο της, δηλαδή να είναι ένας φορέας σύγκλισης απόψεων των τραπεζών, να είναι ένας φορέας εκπροσώπησης των τραπεζών, να είναι ένας φορέας δημιουργίας μορφών αυτοεποπτείας σε ένα απελευθερωμένο τραπεζικό σύστημα, αλλά και πέραν αυτών έχει ως σκοπό να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες που μεταξύ άλλων έχουν και ως σκοπό να ανανεώνουν και να αναπτύσσουν την επιστημονική σκέψη, την επιχειρηματική σκέψη σε σύγχρονα ζητήματα.

Ένα από τα επίκαιρα ζητήματα που σήμερα η ελληνική κοινωνία αντιμετωπίζει, είναι και το ζήτημα της κοινωνικής ασφάλισης και ένα από τα επίκαιρα ζητήματα που το τραπεζικό και ασφαλιστικό σύστημα αντιμετωπίζει είναι και η πώληση ασφαλιστικών προϊόντων μέσω των τραπεζών.

Αυτά τα ζητήματα θελήσαμε να τα θέσουμε ενώπιόν σας με τη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συμμετοχικών Θεσμών, η οποία με την ευκαιρία της παρουσίας μελών της στην Αθήνα, λόγω του συνεδρίου αυτού, θα έχει αύριο και την ετήσια γενική της συνέλευση εδώ στην Αθήνα.

Στόχος μας λοιπόν είναι αυτό το Συμπόσιο να είναι μια αρχή να συνεχίσουμε ακόμα πιο βαθιά, ακόμα πιο ουσιαστικά να μελετούμε τα ζητήματα αυτά.

Συμπίπτει δε και το Συμπόσιο αυτό με τη χθεσινή συμφωνία μεταξύ των τραπεζών και της ΟΤΟΕ, των συνδικαλιστικών φορέων των τραπεζών, συμπίπτει με τη συμφωνία για μια διετή συλλογική σύμβαση εργασίας, η οποία θα έχει ως αποτέλεσμα μια κοινωνική ειρήνη για τα επόμενα δύο χρόνια.

Βεβαίως συνεχίζουμε και συζητούμε τα ασφαλιστικά προβλήματα που είναι ζέοντα, όλα αυτά εντάσσονται σε ένα πλαίσιο προβληματισμών όπου πολλές από τις τοποθετήσεις σας θα αποτελέσουν πηγή αντλήσεως σκέψεων και μελλοντικών πρωτοβουλιών.

Θα ήθελα λοιπόν τελειώνοντας, να ευχαριστήσω τον κ. Φοίβο Ιωαννίδη, Υφυπουργό Κοινωνικών Ασφαλίσεων, να ευχαριστήσω τον κ. Δημήτρη Σιούφα, Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο Νέας Δημοκρατίας και πρώην υπουργό Κοινωνικών Ασφαλίσεων και επίσης να ευχαριστήσω, τον Υφυπουργό Εργασίας τον κ. Πρωτόπαπα, ο οποίος και αυτός σε λίγη ώρα θα μιλήσει.

Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να σας πω ότι η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών είναι ιδιαίτερα

ευτυχής που μπορεί να σας καλωσορίσει εδώ σήμερα. Ελπίζουμε ότι αυτή θα είναι η πρώτη συνάντηση μιας σειράς άλλων συναντήσεων, που θα επιτρέψουν να πετύχουμε τους στόχους μας.

Να καλέσω τον κ. Φοίβο Ιωαννίδη, τον αρμόδιο Υφυπουργό, να μας απευθύνει ένα χαιρετισμό. Ευχαριστώ.

Φ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Κυρίες και Κύριοι, η κοινωνική ασφάλιση είναι γνωστό ότι αντιμετωπίζει πολύ σοβαρά προβλήματα όχι μόνο στη χώρα μας, αλλά σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, σε όλο τον κόσμο θα έλεγα.

Κάθε προβληματισμός που αναφέρεται στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης μπορεί να είναι χρήσιμος. Υπ' αυτή την έννοια και οι προβληματισμοί και οι συζητήσεις που θα γίνουν στην Ημερίδα σας, μπορεί να είναι χρήσιμοι σε όλους όσοι ασχολούμαστε με την κοινωνική ασφάλιση.

Θα ήθελα μόνο να θυμίσω, καίτοι ίσως όλοι το ξέρουμε, την τεράστια σημασία του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης που είναι η μεγαλύτερη κατάκτηση των ευρωπαϊκών κυρίως λαών στον αιώνα μας.

Κατάκτηση που ήρθε μετά από πολλές προσπάθειες και αγώνες. Γιατί δεν μπορεί να υπάρξει αληθινή δημοκρατία αν δεν υπάρχει κοινωνική ασφάλιση. Ίσως θα πρέπει να διερωτηθούμε αν έχει νόημα και η ύπαρξη πολιτείας, αν σκοπός και στόχος της δεν είναι να εξασφαλίζει στα ασθενέστερα μέλη της, ένα ελάχιστο επίπεδο και μία ελάχιστη ποιότητα ζωής.

Πάντως, οι ευρωπαϊκοί λαοί κατάφεραν με το κράτος κοινωνικής προστασίας να έχουν ένα επίπεδο ζωής που πραγματικά το ζηλεύουν και οι άλλες χώρες, αλλά που συνέτινε στο να θεμελιωθούν και οι δημοκρατικοί θεσμοί.

Βεβαίως, στις μέρες μας είναι γνωστό ότι για διάφορους λόγους που ίσως να ποικίλουν μερικοί από αυτούς από χώρα σε χώρα, αλλά πάντως ορισμένοι από αυτούς όπως το δημογραφικό πρόβλημα, η μεγάλη επιμήκυνση του μέσου όρου ζωής, η εκτεταμένη και παρατεταμένη ανεργία, το συνεχώς αυξανόμενο κόστος των υπηρεσιών υγείας που θα έλεγα ότι αυξάνονται αλματωδώς και πολλές φορές, ως γνωστόν, αδικαιολόγητα, έχουν προκαλέσει σοβαρά προβλήματα.

Όμως, όπως και αν έχει το πράγμα, εκείνο που δεν μπορεί και δεν πρέπει να διακινδυνεύσουμε ούτε στη χώρα μας, ούτε σε καμιά ευρωπαϊκή χώρα και να ευχηθούμε να κατακτήσουν ανάλογο επίπεδο και οι άλλες χώρες, είναι το επίπεδο κοινωνικής προστασίας.

Γιατί το ένα σκέλος της δημοκρατίας είναι οι ελευθερίες (πολιτικές, ατομικές). Το άλλο σκέλος είναι η κοινωνική δικαιοσύνη, είναι η ασφάλεια μέσα στην οποία μπορούν να ζουν οι πολίτες μιας δημοκρατικής πολιτείας.

Πέραν όμως από αυτό υπάρχει και ένας άλλος λόγος, τον οποίο επισήμανε σε ένα άτυπο συμβούλιο υπουργών Κοινωνικών Ασφαλίσεων που είχα πάρει μέρος στο Παρίσι πριν μερικά χρόνια υπό την προεδρία της Σιμόν Βέλ, τότε υπουργού Κοινωνικής Προστασίας της Γαλλίας, ο τότε Γερμανός υπουργός Κοινωνικών Ασφαλίσεων ο οποίος είχε πει ότι δεν έχει ποτέ μετρηθεί το οικονομικό μέγεθος, γιατί είναι και οικονομικό μέγεθος, που αποτελεί η κοινωνική ειρήνη που εξασφαλίζει η κοινωνική προστασία.

Η κοινωνική ειρήνη πέραν των άλλων διαστάσεών της έχει και πραγματικό οικονομικό

μέγεθος. Εκεί τότε – και φαντάζομαι αν τότε εξακολουθεί για το χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ισχύει – όλοι επίσης ομοφωνήσαμε οι υπουργοί ότι η κοινωνική προστασία είναι στοιχείο της ευρωπαϊκής ταυτότητας.

Και συνεπώς δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να φαλιιδεύσουμε αυτό το στοιχείο. Αντιθέτως θα πρέπει ολοένα και περισσότερο, με μεγαλύτερη προσοχή και με όλα τα μέσα που μπορούμε να ισχυροποιούμε αυτό το κράτος κοινωνικής προστασίας, γιατί όπως είπα και στην αρχή και δεν θέλω να σας κουράσω άλλο, είναι το ένα σκέλος μιας αληθινής δημοκρατίας.

Φαντάζομαι ότι θα έχουμε τη δυνατότητα να έχουμε τις εισηγήσεις γραπτές, να μπορούμε να έχουμε και τα συμπεράσματα της ημερίδας σας, διότι μας ενδιαφέρουν πολύ, διότι δυστυχώς συμπίπτει να έχουμε και Υπουργικό Συμβούλιο σήμερα στις 10.00 και δεν μπορώ να παραμείνω για να παρακολουθήσω τις συζητήσεις.

Είδα ότι είναι πάρα πολύ ενδιαφέροντα τα θέματα που θα συζητηθούν και πολύ αξιόλογοι οι εισηγητές και λυπάμαι που δεν θα τους ακούσω κιόλας, αλλά μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι με προσοχή θα διαβάσω, εφ' όσον υπάρχουν γραπτές οι εισηγήσεις, γιατί επαναλαμβάνω μας ενδιαφέρουν πάρα πολύ όλοι οι προβληματισμοί, επειδή και στη χώρα μας και ίσως θα έλεγα ακόμα περισσότερο στη χώρα μας, υπάρχουν έντονα προβλήματα σε σχέση με τη χρηματοδότηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και γι' αυτό πρέπει με ανοιχτό μυαλό, ανοιχτά μάτια, αλλά και με πολύ ευαισθησία και θα προσέθετα και ανθρωπιά να σκύψουμε πάνω στο πρόβλημα όλοι, όχι μόνο η κυβέρνηση.

Και όλα τα κόμματα και όλοι οι φορείς, αλλά και οι τράπεζες. Γιατί όχι; Και γι' αυτό πρέπει αν συγχαρώ, τελειώνοντας, την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών και την Ευρωπαϊκή Ένωση Συμμετοχικών Θεσμών για τη σημερινή Ημερίδα.

Σας ευχαριστώ και εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσατήρης): *Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Υφυπουργό για τα καλά του λόγια. Είναι μέσα στις προθέσεις μας να εκδώσουμε τις ομιλίες της σημερινής συνάντησης, έτσι ώστε να μπορέσουν όλοι να γίνουν μέτοχοι του σημερινού μας προβληματισμού. Θα παρακαλούσα τώρα τον κ. Πρωτόπαπα, Υφυπουργό Εργασίας, να πάρει το λόγο.*

X. ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ: Κυρίες και Κύριοι, για μια ακόμη φορά συγχαίρω την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών και τον Γενικό Γραμματέα της, τον κ. Γιάννη Μάνο, για τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν να ανοίγουν και να συνεχίζουν το διάλογο σε μια σειρά από ιδιαίτερα σημαντικά θέματα, όπως το σημερινό.

Ζούμε σε μια εποχή ραγδαίων εξελίξεων και ανακατατάξεων. Η παγκοσμιοποίηση των αγορών που βιώνουμε όλοι σήμερα, έχει επιφέρει αλλαγές σε όλους τους τομείς του οικονομικού και κοινωνικού γίγνεσθαι.

Επηρεάζει, επηρεάζει και θα συνεχίσει να επηρεάζει στρατηγικούς σχεδιασμούς, απαιτώντας συνεχείς προσαρμογές και επικαιροποιήσεις των μεθόδων και των εφαρμογών που διέπουν τις λειτουργίες των επιχειρήσεων, αλλά και του κράτους.

Σε αυτές τις προκλήσεις οι επιχειρήσεις απάντησαν πρώτες. Προσπάθησαν να κερδίσουν την κούρσα της προσαρμογής, να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες της τεχνολογίας, να πετύχουν ανάπτυξη και αύξηση της δυναμικής σε οικονομικούς όρους.

Όσον αφορά την Ευρώπη, οι απαντήσεις δόθηκαν και δίνονται έγκαιρα. Γιατί την τελευταία δεκαετία οι ευρωπαϊκοί ρυθμοί ανάπτυξης επέδειξαν μια σθεναρότητα απέναντι στις οικονομικές προκλήσεις.

Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με την κοινωνία. Γιατί πράγματι η ευρωπαϊκή κοινωνία μασιζείται σήμερα από υψηλά ποσοστά διαρθρωτικής ανεργίας, εμμονή της μακροχρόνιας ανεργίας, ανισότητα στην πρόσβαση και στις ευκαιρίες ένταξης στην αγορά μεταξύ των δύο φύλων, υψηλά επίπεδα ανεργίας στους νέους και ανεπάρκεια σε προσόντα και δεξιότητες που απαιτεί η αγορά.

Δεν είναι τυχαίο ότι η καταπολέμηση της ανεργίας συνεχίζει να αποτελεί την ύψιστη προτεραιότητα στην ευρωπαϊκή πολιτική. Δεν έχουμε κατορθώσει ακόμη να μεταφράσουμε απόλυτα τις θετικές εξελίξεις της οικονομίας σε αύξηση της απασχόλησης, σε ενίσχυση της κοινωνικής ανάπτυξης και συνοχής.

Αυτός είναι σήμερα ο πρωταρχικός στόχος της ευρωπαϊκής πολιτικής. Η ταυτόχρονη, αδιαίρετη και αλληλένδετη ανάπτυξη, του οικονομικού και του κοινωνικού πυλώνα. Η ενίσχυση της ανάπτυξης και η σύνδεσή της με την αύξηση της απασχόλησης, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια οικοδομούμε την πολιτική μας πάνω σε αυτές τις βάσεις. Προσφέρουμε με παρεμβάσεις και προτάσεις στη συγκρότηση του Ευρωπαϊκού Συμφώνου Εμπιστοσύνης για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Με το Νέο Αναπτυξιακό Νόμο, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση το Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το σχέδιο Κοινωνικής Φροντίδας, την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση και τη ριζική αλλαγή του συστήματος Επαγγελματικής Κατάρτισης προσπαθούμε να δώσουμε τη δική μας απάντηση στις σύγχρονες υπαρκτές κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις.

Παράλληλα εξετάζουμε και την εφαρμογή πιο καινοτόμων προσεγγίσεων, πιο αποτελεσματικών λύσεων. Μέσα στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης γίνεται προσπάθεια να υλοποιηθεί αυτό που ως σκέψη είπε και ο κ. Σιούφας νωρίτερα, δηλαδή η σύνδεση του φορολογικού συστήματος με την απασχόληση.

Είναι πιστεύω καιρός όλη αυτή η θετική προσπάθεια που υπάρχει στην οικονομία, καθώς και η αύξηση των εσόδων του κράτους, να συνδυαστεί με μεθόδους και παρεμβάσεις που θα οδηγήσουν σε περισσότερες θέσεις εργασίας.

Έτσι, μπορούμε για παράδειγμα να εφαρμόσουμε ένα σύστημα που να συνδυάζει τη μείωση των εργοδοτικών εισφορών στην κοινωνική ασφάλιση για τις επιχειρήσεις που προσλαμβάνουν νέους άνεργους ή ανειδίκευτους άνεργους, σε συνδυασμό με αντίστοιχες απαλλαγές που μπορεί να έχουν μέσα από το φορολογικό σύστημα.

Ακόμα εξετάζουμε την προώθηση επενδύσεων για το ανθρώπινο δυναμικό, αλλά και την ενίσχυση αναπτυξιακών πρωτοβουλιών που συνδέονται με νέες θέσεις εργασίας.

Επιτρέψτε μου να κάνω μια μικρή παρένθεση. Ανάμεσα στα θέματα που απασχολούν ιδιαίτερα αυτή τη στιγμή, είναι το θέμα της συμφωνίας και της σταδιακής εφαρμογής του 35ώρου.

Θέλω και από αυτό το βήμα να χαιρετίσω τη συμφωνία Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών-ΟΤΟΕ για την πιλοτική εφαρμογή του 35ώρου στις τράπεζες, σε συνδυασμό με την επέκταση του ωραρίου συναλλαγών τους.

Η συμφωνία στο χώρο αυτόν, που έχει μακρά παράδοση κοινωνικού διαλόγου, καταδεικνύει τρόπους να συνδέσουμε τη συμβολή των εργαζομένων στην ανταγωνιστικότητα με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, την ενίσχυση της απασχόλησης και το άνοιγμα νέων θέσεων εργασίας.

Κυρίες και Κύριοι, οι τράπεζες είναι ανάμεσα στις επιχειρήσεις που πρωτοπόρησαν και πρωτοπορούν στον εκσυγχρονισμό των μηχανισμών τους. Ανοίγουν τους γεωγραφικούς τους ορίζοντες και επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους σε νέες αγορές.

Πραγματοποιούν στρατηγικές συνεργασίας και συγχωνεύσεις. Εξυγιαίνονται, αναπτύσσονται και στηρίζουν αποτελεσματικά την ελληνική οικονομία. Οι τράπεζες καινοτομούν και δραστηριοποιούνται και στην ανάπτυξη του Bancassurance.

Αναβαθμίζουν τις λειτουργίες τους και διεισδύουν δυναμικά στο χώρο της ασφαλιστικής αγοράς και των χρηματιστηριακών παραγώγων, με τη συνδυασμένη παροχή τραπεζικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών. Μειώνουν τα λειτουργικά κόστη και να αξιοποιούν αποτελεσματικότερα τα δίκτυα πωλήσεως υπηρεσιών με ενοποιήσεις και διευρύνσεις σε όρους cross-selling.

Επεκτείνουν το πλέγμα των δραστηριοτήτων τους σε ένα πρόσφορο τομέα υπηρεσιών με μεγάλη ζήτηση στο καταναλωτικό κοινό και να δημιουργούν εξ αυτών νέες θέσεις απασχόλησης που συμβάλλουν σημαντικά στην καταπολέμηση της ανεργίας, ιδιαίτερα μεταξύ των νέων πτυχιούχων.

Ο συνδυασμός αυτών καθιστά τις τράπεζες σήμερα ως το δυναμικότερο πεδίο ανάπτυξης και απασχόλησης στη χώρα μας. Για να εξασφαλίσουμε την ενίσχυση αυτής της δυναμικής πρέπει να δώσουμε απαντήσεις στις ελλείψεις και τις θεσμικές ανεπάρκειες. Πρέπει τώρα να ενεργοποιηθούμε και να καταγράψουμε τις απαιτήσεις σε δεξιότητες και εξειδικεύσεις που απαιτούνται από την επέκταση των τραπεζικών και ασφαλιστικών δραστηριοτήτων.

Πρέπει τώρα να προετοιμάσουμε ένα ικανό και παραγωγικό ανθρώπινο δυναμικό που να εξασφαλίζει υψηλά επίπεδα ανταγωνιστικότητας για τις τράπεζες στη χώρα μας. Πρέπει τώρα να αρχίσει η συνεργασία των τραπεζικών οργανισμών με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα για τη διαμόρφωση προσόντων που θα ελαφρύνουν τις τράπεζες από το χρόνο και τα κόστη αρχικής εκπαίδευσης των νεοπροσλαμβανομένων.

Και το κρίσιμότερο, πρέπει να δώσουμε, και να το δώσουμε όσο το δυνατόν ταχύτερα, λύση στο κρίσιμο ζήτημα της κοινωνικής ασφάλισης των τραπεζοϋπαλλήλων. Γιατί στις τράπεζες έχει αποδειχθεί ότι το πολυταμειακό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης είναι άρρωστο, και φοβάμαι πως όλοι θα διαπιστώσουμε σε μερικά χρόνια, ότι έχει πάρει ένα δρόμο που κάθε άλλο παρά ασφάλεια μπορεί να μας παρέχει.

Με άλλα λόγια η ύπαρξη διαφόρων επικουρικών ταμείων καθώς και ενός συστήματος όπου άλλοι είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ και έχουν επικουρικά και άλλοι στα διάφορα άλλα ταμεία κύριας σύνταξης, τελικά λειτουργεί σε βάρος της βιωσιμότητας και εναντίον της αποτελεσματικότητας του συστήματος.

Αποδυναμώνει τις δυνατότητες αξιοποίησης των αποθεματικών και με τα σημερινά δεδομένα οδηγεί αντίθετα στην εξέλιξη και αναιρεί τον ίδιο το σκοπό ύπαρξης και λειτουργίας του.

Είναι βέβαιο ότι τώρα, περισσότερο από ποτέ, είναι αναγκαία η αναδιάρθρωση του ασφαλιστικού συστήματος των τραπεζοϋπαλλήλων και κατ' επέκταση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης των εργαζομένων όλης της χώρας.

Και βέβαια είναι κακό που έφυγε ο κ. Σιούφας, αλλά επιτρέψατέ μου να του απαντήσω, μιας και ακούστηκε σε αυτή την αίθουσα, ότι κάθε άλλο παρά είχαμε μεταρρύθμιση τα προηγούμενα χρόνια. Αυτό που είχαμε ήταν ένα άθροισμα μέτρων ταμειακής και εισπρακτικής λογικής το οποίο, σε ταμειακό επίπεδο απέδωσε προσωρινά, κάποια αποτελέσματα, ωστόσο μετά από λίγο έγινε σαφές ότι το σύστημα αυτό δεν αποτελεί μεταρρύθμιση, ότι το σύστημα αυτό δεν αρκεί, ότι η μεταρρύθμιση πρέπει να γίνει.

Και πρέπει να γίνει μέσα στα επόμενα χρόνια. Γι' αυτό και πήραμε αρχικά μέτρα με τα οποία ενισχύσαμε τα θεμέλια του ασφαλιστικού συστήματος στην Ελλάδα. Αυτό έγινε με το λεγόμενο μικρό ασφαλιστικό νομοσχέδιο που κάθε άλλο παρά μικρό ήταν.

Εγιναν ριζικές αλλαγές σε θέματα που έχουν σχέση με το νοικοκύρεμα των ταμείων, με τη διαχείριση των αποθεματικών τους. Προωθήθηκαν αρκετά τολμηρά κινήσεις που είχαν σχέση με την ενοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων στην Ελλάδα. Δόθηκε η δυνατότητα εκσυγχρονισμού και ορθολογισμού του συστήματος ενώ δημιουργήσαμε τις προϋποθέσεις ώστε να αρχίσει ο μεγάλος κοινωνικός διάλογος, απαραίτητος για να οικοδομήσουμε και στην Ελλάδα ένα δίκαιο και βιώσιμο σύστημα με ορίζοντα δεκαετιών.

Αυτό πρέπει να το κάνουμε. Και πρέπει να το κάνουμε όσο το δυνατόν ταχύτερα, έξω από στενές κομματικές λογικές, έξω από παραταξιακούς ανταγωνισμούς, με συναινετικές διαδικασίες. Είναι ένα θέμα που αφορά και εμάς, αλλά και τις ερχόμενες γενιές.

Θέλουμε λοιπόν, να μετεξελίξουμε το σημερινό σύστημα σε ένα σύστημα κοινωνικής δικαιοσύνης που θα εγγυάται το μέλλον για τις επόμενες γενιές του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας μας. Δύο αρχές που διέπουν την αναμόρφωσή της.

Η αρχή της καθολικότητας που διασφαλίζει το ελάχιστο αποδεκτό πλαίσιο κοινωνικής προστασίας των πολιτών και η αρχή της ανταποδοτικότητας στην βάση ανταποδοτικών οικονομικών μεθόδων, οι οποίες θα σχεδιάζονται και θα υλοποιούνται με τη συμβολή του κράτους και των κοινωνικών και παραγωγικών συντελεστών.

Γιατί στο κοινωνικό κράτος, το ελάχιστο δίκτυο κοινωνικής προστασίας πρέπει να διασφαλίζει την κοινωνική συνοχή, και ταυτόχρονα, η ανταποδοτικότητα να εξασφαλίζει τη βελτίωση της θέσης των εργαζομένων και των συνταξιούχων στη νέα οικονομική πραγματικότητα.

Η πρώτη πρόταση αναμόρφωσης του ασφαλιστικού των τραπεζών είχε κατατεθεί πριν μερικά χρόνια από την ΟΤΟΕ και αφορούσε τη δημιουργία ενός ενιαίου ταμείου κύριας σύνταξης στις τράπεζες.

Είναι γεγονός ότι η πρόταση αυτή αποτελεί πρόσφορη λύση για τη βιωσιμότητα και αποτελεσματικότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στο χώρο. Η κυβέρνηση έχει απαντήσει από τον προηγούμενο Νοέμβριο ότι βλέπει θετικά μια τέτοια εξέλιξη, υπό τον όρο ότι η εφαρμογή της δεν θα συνδυάζεται με ζημίες στο ΙΚΑ και με απειλή για το Ίδρυμα, από το οποίο εξαρτώνται και εκατοντάδες χιλιάδες άλλοι εργαζόμενοι, θέμα το οποίο ως γνωστό και η ίδια η ΟΤΟΕ αποδέχεται.

Γνωρίζουμε ότι αυτή τη στιγμή έχει ξεκινήσει ο διάλογος, με συμπληρωματικές ίσως μελέτες, μεταξύ της ΟΤΟΕ και της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών για την αναζήτηση των προϋποθέσεων εξεύρεσης λύσης στο ιδιαίτερα σημαντικό αυτό θέμα.

Δεν θέλω αυτή τη στιγμή να παρέμβω στο διάλογο. Θέλω όμως να πω ότι πρέπει να βρεθεί λύση, ότι πρέπει αυτός ο διάλογος να ενταθεί. Τον στηρίζουμε, τον παρακολουθούμε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και είμαστε έτοιμοι να βοηθήσουμε προς όλες τις κατευθύνσεις ώστε να έχουμε θετικό αποτέλεσμα.

Ένα σύστημα ενιαίο ασφαλιστικό στις τράπεζες. Πρώτον γιατί το σύστημα αυτό και μόνο μπορεί να είναι βιώσιμο και, δεύτερον, γιατί σε μια εποχή ραγδαίων αλλαγών στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, όπου υπάρχει η ανάγκη της κινητικότητας αλλά και της προστασίας της απασχόλησης, είναι απαράδεκτο και αναχρονιστικό να έχουμε ένα κατακερματισμένο ασφαλιστικό σύστημα. Που, ουσιαστικά, είναι αντίθετο στην εξέλιξη, δεν ευνοεί ούτε τους εργαζομένους, αλλά επιτρέψατέ μου να πω δεν ευνοεί ούτε καν τις ελληνικές τράπεζες.

Χρειαζόμαστε ένα σύστημα που να στηρίζει αυτή την αλλαγή, αυτόν τον εκσυγχρονισμό. Ένα σύστημα που να δίνει την κινητικότητα και την ευελιξία που έχουμε σήμερα ανάγκη. Αυτό το σύστημα που πρέπει να είναι και βιώσιμο και δίκαιο, μόνο σε μια ενιαία βάση μπορεί να στηριχθεί.

Θέλω να πιστεύω ότι ο διάλογος θα συνεχιστεί, πιθανά και η σημερινή ημερίδα να βοηθήσει και να συμβάλει και με τη διεθνή εμπειρία σε αυτή την κατεύθυνση. Είμαι βέβαιος ότι η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών αλλά και η ΟΤΟΕ θα συνεχίσουν τις πρωτοβουλίες τους σε μια προσπάθεια την οποία με ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρακολουθούμε και ευνοούμε.

Γιατί αν κατορθώσουμε και εφαρμόσουμε μια συνδυασμένη οικονομική και κοινωνική πολιτική στον πρωτοπόρο κλάδο των τραπεζών, θα ανοίξουμε το δρόμο για όλες τις παραγωγικές και κερδοφόρες επιχειρήσεις.

Για μια νέα Οικονομική και Κοινωνική πορεία που θα μας επιτρέψει να επιτύχουμε την ανάπτυξη για τη χώρα μας, με την κοινωνία μας ενωμένη και συμμετέχουσα και στην προσπάθεια και στο αποτέλεσμα.

Σας ευχαριστώ πολύ και καλή επιτυχία στο συνέδριο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσαπίρης): *Ευχαριστούμε πολύ τον Υφυπουργό κ. Πρωτόπαπα, για την πάντοτε ενήμερη ματιά του για θέματα που αφορούν τις τράπεζες και τους τραπεζοϋπαλλήλους.*

Θα παρακαλούσα τώρα τον κ. Σιούφα, Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο της Νέας Δημοκρατίας και πρώην υπουργό Υγείας Πρόνοιας, να μας κάνει μια εισαγωγική ομιλία.

Δ. ΣΙΟΥΦΑΣ: Κυρίες και Κύριοι, οφείλω να συγχαρώ τον Γενικό Γραμματέα της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών για την πρωτοβουλία και την ιδέα που είχε να οργανώσει τη σημερινή σας ημερίδα.

Να καλωσορίσω στην Ελλάδα τους καθηγητές, τους ειδικούς σε θέματα κοινωνικών ασφαλίσεων, τους εκπροσώπους των τραπεζών, αλλά και όλους εσάς που βρίσκεστε εδώ για να παρακολουθήσετε μια τόσο ενδιαφέρουσα συνάντηση, με αντικείμενο εξαιρετικά σοβαρό, όπως είναι το περιεχόμενο της κοινωνικής ασφάλισης αλλά και με μεγάλα προβλήματα και χθες και σήμερα και ενδεχομένως και αύριο.

Θα μου επιτρέψετε σε αυτή την εισαγωγική τοποθέτηση να ξεκινήσω από τα απλά. Ξεκινώντας τον προσδιορισμό του τι είναι κοινωνική ασφάλιση, έχοντας βέβαια πάντοτε υπόψη μου ότι δεν υπάρχει τίποτα πιο δύσκολο από τον ορισμό.

Οι Λατίνοι έλεγαν “omnis de finitio periculosa est”. Γνωρίζοντας αυτό, θα το επιχειρήσω. Ξεκινώντας από τη διαπίστωση ότι κύριο μέλημα μιας σύγχρονης οργανωμένης κοινωνίας είναι η δημιουργία και η λειτουργία ενός συστήματος οικονομικής, κοινωνικής και ιατρικής προστασίας όλου του πληθυσμού, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου από τους προβλεπτούς και απρόβλεπτους κινδύνους και ανάγκες της ζωής.

Αν έτσι στο μέγιστο δυνατό βαθμό συμφωνήσουμε στον προσδιορισμό του αντικειμένου της κοινωνικής ασφάλισης μπορούμε να προχωρήσουμε στη συνέχεια σε κεντρικά ζητήματα που αφορούν το ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Στη χώρα μας, ήδη από την αρχαιότητα – και αυτό το βλέπει κανείς καθαρά διαβάζοντας τον Λυσία – υπάρχουν οι πρώτες βάσεις συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Παρά ταύτα, στη χώρα μας από πολλές δεκαετίες λειτουργούσε και σε ένα βαθμό λειτουργεί ένα πλέγμα συστημάτων που κάλυπταν ανομοιόμορφα και σίγουρα όχι ικανοποιητικά το σύνολο σχεδόν του ελληνικού λαού.

Το πλέγμα αυτών των συστημάτων έφθασε το 1989 σε κρίσιμο σημείο. Κινδύνευε να λύσει το πρόβλημα της δυσλειτουργίας του με τον πιο ριζικό τρόπο. Τη διάλυσή του. Τα αίτια αυτής της κρίσης ήταν πάρα πολλά. Η οικονομική στασιμότητα της δεκαετίας του '80, η γήρανση του πληθυσμού, η υπογεννητικότητα.

Η αλόγιστη σπατάλη πόρων σε ανθρώπους που δεν είχαν ανάγκη. Η διοικητική ανεπάρκεια των ασφαλιστικών οργανισμών σε συνδυασμό με τη μη ορθολογική εκμετάλλευση της κινητής και ακίνητης περιουσίας των ασφαλιστικών φορέων.

Ελλείψεις δυσβάσταχτες αλλά και ταυτόχρονα προνόμια απαράδεκτα. Με την ασφαλιστική μεταρρύθμιση που επιχειρήθηκε την περίοδο του 1990-1992 έγινε ένα σημαντικό βήμα που αποσόβησε την κρίση και έβαλε τις βάσεις μιας νέας πραγματικότητας στο ασφαλιστικό σύστημα που και σήμερα τη διερχόμαστε.

Πιστεύω βαθιά ότι είναι μια κατάκτηση του ελληνικού λαού και γι' αυτήν τη γενιά και για τις επόμενες. Η μεταρρύθμιση αυτή βασίστηκε σε μερικές αρχές που αποτελούν οδηγό και για το παρόν και το μέλλον και όχι μόνο για τα ασφαλιστικά μας πράγματα.

Βασική αρχή της μεταρρύθμισης ήταν η ουσία της ελληνικής Πολιτείας. Όλοι οι Έλληνες και οι Ελληνίδες είναι ίσοι σε δικαιώματα και υποχρεώσεις. Το νέο ασφαλιστικό σύστημα καθόρισε τους ίδιους όρους για ολόκληρο τον ελληνικό λαό όπου και αν εργάζεται, είτε στον Δημόσιο, είτε στον ιδιωτικό τομέα.

Κατοχύρωσε ταυτόχρονα ισότητα στη συμμετοχή, αλλά και δικαιοσύνη στις παροχές. Παρέχει κοινωνική αναγνώριση στα μέλη της κοινωνίας μας, τα οποία συνεισφέρουν περισσότερο, όπως οι μητέρες, με τα ανήλικα παιδιά, και οι πολύτεκνοι.

Στο όνομα της κοινωνικής δικαιοσύνης αυτή η μεταρρύθμιση, παρότι έγιναν στη διαδρομή από τη θέσπιση της επεμβάσεις απορρύθμισης, εκτιμούμε ότι αν εξακολουθήσει να εφαρμόζεται με συνέπεια θα οδηγήσει στο τέλος των προνομίων για τα οποία σας ανέφερα πριν.

Βασική φιλοσοφία της μεταρρύθμισης ήταν ότι θα ισχύουν πλέον κοινές αρχές για όλους ανεξάρτητα από το φορέα ασφάλισης χωρίς να δημιουργούνται νέες προνομιούχες ομάδες. Μια μεγάλη αρετή αυτής της μεταρρύθμισης ήταν ότι η μετάβαση στη νέα πραγματικότητα έγινε κατά τρόπο ήπιο και κοινωνικά δίκαιο, χωρίς να θίξει ώριμα συνταξιοδοτικά δικαιώματα.

Όσοι ήταν ασφαλισμένοι το 1992 διατήρησαν τους όρους και τις συνθήκες, αλλά και τις παροχές που είχαν. Κανένας προγραμματισμός ζωής δεν θίχτηκε και οι νέοι που μπαίνουν στην επαγγελματική ζωή, γνωρίζουν τι θα βρουν.

Ήταν φυσικό, αυτή η εξυγίανση του ασφαλιστικού συστήματος να έχει κόστος. Οι θυσιές όμως ήταν δίκαια μοιρασμένες σε όλους και ήταν μόνο οι απόλυτα απαραίτητες. Το μεγαλύτερο βάρος το ανέλαβε το κράτος.

Για την εφαρμογή αυτών των αρχών εισήχθησαν μια σειρά από νέους θεσμούς που επαναοριοθέτησαν τις σχέσεις του κοινωνικού τριγώνου (εργαζόμενος-εργοδότης-κράτος) μέσα στο σχήμα της ελληνικής κοινωνίας κατά τρόπο δικαιότερο, σταθερότερο, αποτελεσματικότερο και διαρκέστερο, ώστε να υπάρχει ισότητα στη ζωή, ισότητα στη συμμετοχή, ισότητα στην προστασία.

Και το κυριότερο, να εξασφαλίζει το μέλλον των κοινωνικών παροχών. Η επιτυχία της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης και η αντοχή του στο χρόνο στηρίχθηκε στο αίσθημα της κοινωνικής δικαιοσύνης του κάθε Έλληνα και της κάθε Ελληνίδας και στο αίσθημα της υπεργφάνειας, ότι όσο μπορεί στηρίζεται κανείς στον εαυτό του και στηρίζει τους άλλους, αλλά και στο αίσθημα της σιγουριάς και όταν δεν μπορεί τότε να δικαιούται να έχει τη βοήθεια και τη στήριξη των άλλων.

Αυτή είναι η έννοια της εθνικής αλληλεγγύης πεμπτουσίας του ασφαλιστικού συστήματος, αλλά και θεμελιώδους κρίκου της εθνικής συνοχής.

Θα μου επιτρέψετε μετά από αυτή την εισαγωγή να σταθώ στα εξής ζητήματα που νομίζω ότι πρέπει να μας απασχολούν όλους και εδώ και στην Ευρώπη. Η κοινωνική ασφάλιση και κατά συνταγματική επιταγή πρέπει να είναι ευθύνη της Πολιτείας.

Η ιδιωτική ασφάλιση στα πεδία που καλύπτει η κοινωνική ασφάλιση οφείλει να λειτουργεί συμπληρωματικά και επικουρικά. Οι παρεμβάσεις στην κοινωνική ασφάλιση δεν πρέπει να γίνονται κατά τρόπο αποσπασματικό. Αυτό είναι μια από τις κακοδαιμονίες μας αλλά και βασική πληγή και όχι μόνο της κοινωνικής ασφάλισης.

Υπάρχουν παράγοντες που επηρεάζουν σοβαρά τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Και αυτοί είναι οι μικροί ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης πχ, η ανεργία, οι εκατοντάδες χιλιάδες οικονομικοί μετανάστες, η άσκηση κοινωνικής πολιτικής και πολιτικής πρόνοιας από τις κυβερνήσεις όχι με χρήματα του κρατικού προϋπολογισμού, αλλά με τα χρήματα των ασφαλιστικών φορέων, η γήρανση του πληθυσμού, οι επιδόσεις της τεχνολογίας είτε αυτές αναφέρονται, είτε στο φάρμακο είναι ζητήματα επηρεάζουν την κοινωνική ασφάλιση.

Οφείλουμε τώρα και όχι μόνο στην Ελλάδα γιατί η κοινωνική ασφάλιση περνάει κρίση παντού, είτε μικρή, είτε μεγάλη, να βάλουμε προς εξέταση και αντιμετώπιση και αυτά τα ζητήματα, αλλά και ορισμένα άλλα.

Και το λέω αυτό, το γνωρίζετε άλλωστε οι περισσότεροι που βρίσκεστε εδώ σε αυτή τη συνάντηση, ότι ένας ευρωπαίος Πρωθυπουργός έλεγε πριν λίγα χρόνια, ότι κοιμάται και ξυπνάει με ένα πρόβλημα, το πρόβλημα της κοινωνικής ασφάλισης. Και δεν ήταν υπερβολή η τοποθέτηση την οποία έκανε.

Στη χώρα μας οφείλουμε να δούμε πολύ σοβαρά την επίπτωση την οποία έχει στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ένα γεγονός που πολλές φορές από πολλούς από μας περνά απαρατήρητο, αλλά και όχι μόνο στην Ελλάδα. Τα αυτοκινητιστικά δυστυχήματα.

Γιατί τι έχει γίνει; Την τεχνολογία των μέσων επικοινωνίας την έχουμε μετατρέψει εδώ στην πατρίδα μας σε εκατόμβες νεκρών. 3.000 νεκροί το χρόνο και περισσότεροι από 220.000 τραυματίες. Ένα γεγονός που το θεωρεί κανείς ότι δεν έχει σχέση και επίπτωση στην κοινωνική ασφάλιση. Τεράστιο, μεγάλο, κοινωνικό, ηθικό, ιατρικό και με πολλές παραμέτρους ζήτημα.

Δεύτερον, να εξετάσουμε ζητήματα όπως η σχέση της κοινωνικής ασφάλισης και του δημογραφικού προβλήματος, που παίρνει και σε ολόκληρη την Ευρώπη, αλλά ιδιαίτερα

στην πατρίδα μας, διαστάσεις τέτοιες με σοβαρές επιπτώσεις και επιρροή στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Να δούμε την αλληλεπίδραση της κοινωνικής ασφάλισης με την αγορά εργασίας. Την επίδραση που έχει η ασφαλιστική εισφορά στην απασχόληση, στην ανταγωνιστικότητα, στη διανομή του εισοδήματος, στην οικονομική σταθεροποίηση. Αλλά ακόμα και στην ίδια την αποταμίευση.

Αυτές τις σκέψεις κ. πρόεδρε και γενικέ γραμματέα της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών ήθελα να καταθέσω ενώπιόν σας και για προβληματισμό και για συζήτηση και για τώρα, αλλά και για το μέλλον. Σας ευχαριστώ πολύ και εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσατήρης): *Ευχαριστούμε τον κ. Σιούφα για την παρέμβασή του αυτή.*

Παρακαλώ τον κ. Gabellieri να έρθει στο βήμα και επίσης τον κ. Jean Bigot, τον κ. Sergio Corbello, τον κ. Jean-Louis Girodot, τον κ. Pierre-Alain Ferréol και τον κ. Giancarlo Durante να έρθουν στο πάνελ.

A.

ΠΡΩΪΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

09.30 - 11.00

I. Bancassurance

***Πρόεδρος: κ. BRUNO GABELLIERI,
Γενικός Γραμματέας της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Συμμετοχικών Θεσμών***

B. GABELLIERI: *Αγαπητοί φίλοι, είναι πάντοτε δυσάρεστο για τον πρόεδρο μιας συνεδρίασης να ξεκινάει με κάποια καθυστέρηση, όμως θα ήθελα ως Γενικός Γραμματέας της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συμμετοχικών Θεσμών να ευχαριστήσω την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών για την υποδοχή της και για τη φιλοξενία της και για τη συνεδρίαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συμμετοχικών Θεσμών είτε πρόκειται για τον κλάδο της ασφάλισης ασθένειας ή γήρατος ή συνταξιοδοτικών ταμείων.*

Και ξέρετε πάρα πολύ καλά ότι η τράπεζα, ανεξάρτητα από τις ιστορικές της ρίζες, είχε πάντοτε πάρα πολύ καλούς δεσμούς με τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας στην Ευρώπη.

Γι' αυτό ακριβώς στις επαφές που είχαμε με την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, είχαμε ζητήσει και τη δυνατότητα η Ελλάδα να αποτελέσει ένα μελλοντικό μοντέλο, το οποίο να προσεγγίζει όσο το δυνατόν περισσότερο το παραδοσιακό ευρωπαϊκό μοντέλο, με τις σχέσεις που είναι πάρα πολύ γνωστές ανάμεσα στον πρώτο πυλώνα κοινωνικής ασφάλισης που διασφαλίζεται και διαχειρίζεται από το κράτος και ευχαριστούμε πάρα πολύ τους υπουργούς που μας υποδέχθηκαν εδώ.

Με ένα δεύτερο πυλώνα, που όπως λένε οι Ελβετοί φίλοι μας, στηρίζεται στις συλλογικές συμβάσεις που έχουν συνάψει οι κοινωνικοί εταίροι ανάμεσα στους εργοδότες και στις συνδικαλιστικές ενώσεις.

Και ένας τρίτος πυλώνας που είναι το βασίλειο της ελευθερίας και στον οποίον μπορούμε να προτείνουμε, αλλά και να προσφέρουμε μεμονωμένες λύσεις αφού έχουμε εξαντλήσει τις ευχαριστήσεις, τις απολαύσεις που προσφέρουν οι συλλογικές συμβάσεις σε διεπαγγελματικό επίπεδο, σε ασφαλιστικό επίπεδο κλπ.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω επομένως για άλλη μια φορά την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών και χωρίς να καθυστερήσω θα ήθελα να σας παρουσιάσω τη νομική έννοια της Τραπεζασφάλειας. Μαζί με τους Γάλλους, Ιταλούς και Ελβετούς φίλους μας, που βρίσκονται εδώ, σε αυτό το τόσο ωραίο αμφιθέατρο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος σήμερα, θα ήθελα να σας υπενθυμίσω ότι οι Έλληνες φίλοι μας έχουν προχωρήσει αρκετά, έχουν πετύχει μια σημαντική πρόοδο στο σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων.

Για τις επιχειρήσεις που θέλουν να εφαρμόσουν ένα σύστημα ενοποιημένο, όσον αφορά τουλάχιστον τα συνταξιοδοτικά ταμεία, διατηρώντας όμως και ταυτόχρονα την απασχόληση. Και αυτό το τόνισε και ο κ. Μάνος, αλλά και ο Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Και μέσα σε αυτό το πνεύμα η σημερινή ημερίδα, που είναι αφιερωμένη στην Τραπεζασφάλεια θα σας παρουσιάσει εμπειρίες που απαντούν ακριβώς σε αυτή την ανάγκη. Δηλαδή να αναπτυχθούν νέα προϊόντα και να διατηρηθεί η σχετική απασχόληση για τις τράπεζες που ξεκινάει σε νέες αγορές και σε νέα προϊόντα, διατηρώντας όμως πάντοτε κατά νου την κοινωνική διάσταση των δραστηριοτήτων αυτών των τραπεζών και των σωματείων των ενώσεων υπαλλήλων, γιατί θα πρέπει να αναπτυχθούν με πιο αποδοτικό και αποτελεσματικό τρόπο, προϊόντα που καλύπτουν το σύνολο της αγοράς και που ικανοποιούν τις ανάγκες του πληθυσμού.

Ξεκινώντας αυτή την Ημερίδα εργασίας θα πρέπει κατ' αρχάς να ορίσουμε τη νομική έννοια, το νομικό πλαίσιο αυτού που εννοούμε Τραπεζασφάλεια και όχι μόνο σε γαλλικό επίπεδο. Εχω πλήρη εμπιστοσύνη στον κ. Jean Bigot, θα σας μιλήσει γενικότερα για την Ευρώπη.

Θα ήθελα να δώσω κατ' ευθείαν το λόγο στον κ. Jean Bigot, Καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Παρισίων Πάνθεον/Σορβόνη και Διευθυντή Ασφαλίσεων των Παρισίων, να μας μιλήσει για τη νομική έννοια της τραπεζασφάλειας.

J. BIGOT: Ευχαριστώ πάρα πολύ. Χαίρομαι ιδιαίτερα που βρίσκομαι για άλλη μια φορά στην Αθήνα. Δυστυχώς δεν μπορώ να μιλήσω στη γλώσσα του Ομήρου. Και θα ήθελα να εκφράσω τη μεγάλη τιμή που αισθάνομαι, που μου δίνετε το λόγο να μιλήσω για ένα θέμα το οποίο είναι ιδιαίτερα δύσκολο.

Η πρώτη δυσκολία έγκειται στο να βρούμε την τραπεζασφάλεια, την Bancassurance. Βρήκα ένα λεξικό γαλλικό, είδα τη λέξη Banque, τη λέξη Assurance, δηλαδή τράπεζα και ασφάλεια, αλλά και τα δύο μαζί δεν τα βρήκα.

Επομένως, διερωτώμαι μήπως ο φίλος μου ο κ. Gabellieri με το χιούμορ που τον χαρακτηρίζει μου έστησε μια παγίδα αναγκάζοντάς με να μιλήσω για κάτι το οποίο δεν υπάρχει;

Ναι μεν σαν έννοια υπάρχει, σαν έννοια οικονομική, αλλά από άποψη νομική η έννοια αμφισβητείται. Η έννοια Τραπεζασφάλεια, Bancassurance, μπορεί να αφήνει να εννοηθεί ότι βρίσκουμε ιδρύματα τα οποία κάνουν ταυτόχρονα και το επάγγελμα του τραπεζικού και το επάγγελμα του ασφαλιστή.

Δηλαδή, ότι θα έχουν μια ενιαία κοινή δομή που τους επιτρέπει να ασκούν και τραπεζικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες. Και προχωρώντας περαιτέρω στον τομέα της φαντασίας ότι προσφέρουν στην αγορά προϊόντα τα οποία είναι ταυτόχρονα και τραπεζικά και ασφαλιστικά.

Δεν θέλω να σας απογοητεύσω, αλλά επί του παρόντος δεν ισχύει κάτι τέτοιο. Και ακόμα όλα αυτά βρίσκονται στον τομέα της επιστημονικής φαντασίας. Η τραπεζασφάλεια επί του παρόντος, αποτελεί κάτι πιο ταπεινό. Δηλαδή, υπάρχει δυνατότητα σε έναν από τους δύο εταίρους να πουλήσει τα προϊόντα του άλλου.

Δηλαδή, πρόκειται για μια σχέση συνεργασίας, κυρίως εμπορικής συνεργασίας, αλλά είναι μια συνεργασία η οποία παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες σε νομικό επίπεδο. Κατ' αρχάς αφήσουμε το μύθο που έστω και αν ειδικεύεται σε αυτά η Ελλάδα, αλλά τέλος πάντων, οι ευρωπαϊκές οδηγίες είναι σαφείς στον τομέα αυτό.

Απαριθμούν τις τραπεζικές δραστηριότητες, τις δραστηριότητες τις ασφαλιστικές και είναι σαφές ότι όταν κοιτάμε τον κατάλογο οι ασφαλιστικές δραστηριότητες που έχουν σαν στόχο την ασφάλιση του κινδύνου, δεν αναγράφονται στον κατάλογο των τραπεζικών δραστηριοτήτων.

Και οι τραπεζικές δραστηριότητες απλώς και μόνον αναφέρονται ακροθιγώς στον κατάλογο των δραστηριοτήτων που επιτρέπεται να ασκήσουν οι ασφαλιστικές εταιρείες. Θα ήθελα να προσθέσω και εδώ τώρα μια αρχή πάρα πολύ αυστηρή:

Καθένας ασκεί το επάγγελμά του και απαγορεύεται στον έναν να ασκήσει το επάγγελμα του άλλου. Και αυτό είναι αμοιβαίο. Βέβαια υπάρχουν διάφορες δικλείδες ασφαλείας, υπάρχουν μικρές πορτούλες. Δηλαδή οι τράπεζες μπορούν να έχουν συναφείς δραστηριότητες ή εξωτραπεζικές δραστηριότητες, αλλά περιορισμένα πάντα, όπου η ασφάλεια βέβαια δεν εμφανίζεται.

Από την άλλη πλευρά οι ασφάλειες μπορούν να ασκήσουν μη ασφαλιστικές δραστηριότητες, αλλά και αυτές πολύ μικρού εύρους και εκεί οι τράπεζες δεν αναφέρονται. Επομένως ουσιαστικά πρόκειται για δύο παράλληλους κόσμους, που εξ ορισμού δεν θα έπρεπε να συναντηθούν.

Επομένως, αυτό το σεμινάριο δεν υπάρχει. Δεν είμαστε όλοι εμείς εδώ. Ζούμε σε έναν πλασματικό κόσμο. Επομένως από αυτόν τον πλασματικό κόσμο θα προσπαθήσω να παρουσιάσω την προβληματική του τι θα μπορούσε να είναι η τραπεζασφάλεια.

Εάν εξετάσουμε τις εμπειρίες που έχουμε στην Ευρώπη υπάρχουν δύο είδη περιορισμών. Διότι στην πλειοψηφία των περιπτώσεων οι τράπεζες πωλούν ασφαλιστικά προϊόντα. Ο λόγος είναι πάρα πολύ απλός.

Πάρα πολλά γκισέ κοντά στον πελάτη. Υπάρχει μια πολύ καλή εικόνα που βλέπουν οι πελάτες, διότι οι τράπεζες εμπνέουν εμπιστοσύνη. Θα σας εξηγηθούν όλοι αυτοί οι λόγοι, τέλος πάντων. Υπάρχει δηλαδή μια ολόκληρη σειρά λόγων που επιτρέπει τη δραστηριότητα αυτή.

Τώρα όμως ποιος είναι ο περιορισμός; Για να μπορούν να πουλήσουν αυτά τα ασφαλιστικά προϊόντα θα πρέπει οι τράπεζες να σεβαστούν τις νομικές διατάξεις που διέπουν την πώληση των ασφαλιστικών προϊόντων, των ασφαλειών.

Ο δεύτερος περιορισμός τώρα είναι ότι ούτε οι τράπεζες, ούτε οι ασφαλιστικές εταιρείες είναι φιλόανθρωποι. Θα πρέπει δηλαδή και η τράπεζα να βγάλει κάποιο κέρδος. Θα πρέπει δηλαδή να παρουσιάζει ενδιαφέρον η πώληση των ασφαλειών. Εξ ου θα πρέπει και από νομικής πλευράς να εμφανιστεί αυτό το ενδιαφέρον, αυτό το κέρδος από πλευράς της τράπεζας.

Πρώτο σημείο: Θα πρέπει αυτή η εμπορική, αν θέλετε, αντιμετώπιση που υιοθετεί η τράπεζα να εμφανιστεί και στο νομικό καθεστώς των πωλήσεων των ασφαλειών. Σε πάρα πολλές χώρες της Ευρώπης οι δημόσιες αρχές θεωρούν ότι τα ασφαλιστικά προϊόντα είναι περίπλοκα πράγματα, που εάν δεν πωληθούν σωστά ή αν δεν χρησιμοποιηθούν σωστά, μπορούν να καταστρέψουν τους καταθέτες.

Εξ ου και θα πρέπει τα προϊόντα αυτά να πωλούνται από άτομα τα οποία να έχουν μια κατάρτιση και μία επαγγελματική ικανότητα. Αυτό όμως δεν ισχύει για όλη την Ευρώπη, διότι αυτά τα θέματα της πώλησης των προϊόντων ασφάλειας δεν αποτελούν αντικείμενο εναρμόνισης.

Ας πάρουμε όμως το παράδειγμα των χωρών που προστατεύεται η πώληση αυτών των προϊόντων. Δηλαδή που προστατεύονται τα συμφέροντα των καταναλωτών. Τα συστήματα διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Θα σας δώσω το γαλλικό παράδειγμα, δεν είναι το πλέον κατάλληλο, αλλά τέλος πάντων αυτό θα σας παρουσιάσω.

Ο γαλλικός νόμος καθορίζει σε τι συνίσταται η πώληση ενός ασφαλιστικού προϊόντος, πρόκειται για μια εμπορική διαδικασία κυρίως, απαριθμεί περιοριστικά τα άτομα τα οποία είναι ικανά να πουλήσουν αυτά τα προϊόντα και επιτρέπει μερικές μικρές παρεκκλίσεις μόνο και εξαιρέσεις υπέρ των τραπεζών. Μονάχα μικρές εξαιρέσεις.

Βασικά δύο εξαιρέσεις ισχύουν. Δηλαδή, όταν η τράπεζα παραχωρεί πιστώσεις, δάνεια, θα πρέπει τα δάνεια αυτά να συνοδεύονται και από συγκεκριμένες εγγυήσεις. Και η πλέον καλή, πιο ασφαλής εγγύηση για την αποπληρωμή του δανείου, είναι ακριβώς η ασφάλιση του δανειολήπτη.

Εξ ου και υπάρχει μια πληθώρα τέτοιων ασφαλειών στην Ευρώπη, διότι απ' ό,τι ξέρω η τράπεζα μπορεί να πουλήσει αυτού του είδους τις ασφάλειες για το δανειολήπτη χωρίς κανέναν περιορισμό.

Η δεύτερη δυνατότητα που υπάρχει στη Γαλλία είναι η δυνατότητα που προσφέρεται στην τράπεζα να κάνει μια συλλογική ασφάλεια σε μια ασφαλιστική εταιρεία και να εγγράψει τους πελάτες της σε αυτή τη συλλογική ασφάλεια.

Εδώ βέβαια υπάρχει και μια μικρή εξαίρεση, διότι στην περίπτωση αυτή δεν μπορεί να πάρει προμήθεια, αλλά αυτό δευτερεύον. Πέραν όμως αυτών των δύο δυνατοτήτων που είναι περιορισμένες ούτως ή άλλως οι τράπεζες δεν μπορούν να πουλήσουν σαν τράπεζες ασφαλιστικά προϊόντα.

Αρα πώς μπορούν να το κάνουν; Γιατί για να πουλήσεις ασφαλιστικά προϊόντα θα πρέπει να έχεις αποκτήσει μια επαγγελματική κατάρτιση, θα πρέπει να φέρεις μία επαγγελματική κάρτα της οποίας η χορήγηση ρυθμίζεται από τους αρμόδιους επαγγελματικούς κύκλους και από τις δημόσιες αρχές και όλα αυτά υφίστανται και ποινικές κυρώσεις, διότι μιλάμε για ποινικό τομέα εδώ.

Επομένως οι τράπεζες έχουν πολλές δυνατότητες όμως, παρ' όλα αυτά. Μπορούν οι τράπεζες να προσλάβουν συγκεκριμένο προσωπικό, ειδικευμένο στην πώληση των ασφαλίσεων που έχουν εκπαιδευθεί και που έχουν επαγγελματικές κάρτες.

Αυτό όμως κοστίζει αρκετά. Είναι μια φόρμουλα ιδιαίτερος δαπανηρή. Μπορούν επίσης να αναθέσουν σε άτομα τα οποία έχουν αναλάβει συγκεκριμένες εντολές από μία ασφαλιστική εταιρεία ή από έναν ασφαλιστή να πουλήσουν ασφαλιστικά προϊόντα στα γκισέ των τραπεζών.

Αυτό γίνεται, είναι νόμιμο, αλλά όμως θα υπήρχε ένα πρόβλημα όσον αφορά την είσπραξη των προμηθειών, διότι οι ασφαλιστές θα έπαιρναν τα χρήματα και όχι η τράπεζα.

Ομως, οι τράπεζες αυτό το οποίο κάνουν τελικά, στη Γαλλία ας πούμε, είναι ότι υιοθετούν το καθεστώς του ασφαλιστή. Ο καθένας κάνει τη δική του δουλειά καλύτερα από τον άλλον. Εξ ου και έχουν εγγραφεί οι τράπεζες στα μητρώα των ασφαλιστών.

Εάν το καταστατικό της τράπεζας δεν το επιτρέπει, αλλάζουν το καταστατικό. Επομένως κανένας δεν εμποδίζει την τράπεζα να ασκήσει και το επάγγελμα του πράκτορα των ασφαλίσεων, του ασφαλιστή. Ομως εδώ υπάρχει μία συγκεκριμένη διάταξη που θα πρέπει να εφαρμοστεί.

Είναι ότι το άτομο, το προσωπικό το οποίο πουλάει τα ασφαλιστικά προϊόντα στο γκισέ και που δεν έχει επαγγελματική κάρτα, θα πρέπει να βρίσκεται υπό τη διεύθυνση, θα πρέπει να ελέγχεται και να καθοδηγείται από κάποιο άτομο το οποίο έχει την επαγγελματική κατάρτιση και την επαγγελματική κάρτα την απαραίτητη.

Αυτή είναι η πλέον οικονομική λύση, αν θέλετε, για τις τράπεζες. Προχωρώ γρήγορα γιατί δεν έχουμε πάρα πολύ χρόνο στη διάθεσή μας και μετά θα ακούσω και ερωτήσεις και το κείμενό μου θα το έχετε μαζί με όλη τη βιβλιογραφία.

Το δεύτερο θέμα, το οποίο είναι πολύ ενδιαφέρον και δύσκολο, είναι το οικονομικό συμφέρον που παρουσιάζεται στις τράπεζες με την πώληση των ασφαλιστικών προϊόντων.

Εάν η τράπεζα ή η ασφαλιστική εταιρεία ανήκουν στον ίδιο όμιλο, είναι προφανές ότι και η τράπεζα και οι ασφάλειες θα ενδιαφέρονταν να πουλήσουν οι μεν τα προϊόντα των δε. Και οι ασφάλειες θέλουν να πουλάνε τα προϊόντα τους και το αντίστροφο.

Είναι μια φόρμουλα η οποία προωθείται, η οποία απασχολεί τις δημόσιες αρχές, διότι στις Βρυξέλλες οι τεχνοκράτες που μας κυβερνούν μαγειρεύουν μια νιοστή οδηγία για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κάτι το οποίο δεν είναι και απλό πράγμα.

Και χθες στο αεροπλάνο προσπάθησα να καταλάβω τρία πράγματα από αυτό το σχέδιο οδηγίας και το επόμενο πράγμα που κατάλαβα ήταν ότι ξύπνησα πάνω από το αεροδρόμιο της Αθήνας. Τέλος πάντων.

Το εμπόδιο στη Γαλλία, γιατί τα εμπόδια δεν είναι τα ίδια σε όλες τις χώρες, έγκειται στον κώδικα ασφαλειών ο οποίος απαγορεύει σε μία εταιρεία ή σε έναν πράκτορα ασφαλιστικό να εισπράξει προμήθεια από κάποιον ή να αναθέσει την εισπράξη προμήθειας σε κάποιον άλλον, ο οποίος δεν είναι επαγγελματίας στον τομέα της ασφάλειας.

Δηλαδή, την προμήθεια δεν μπορεί να την πάρει κάποιος που δεν είναι επαγγελματίας ασφαλιστής. Η τράπεζα όμως σαν τράπεζα δεν θεωρείται επαγγελματίας στον τομέα των ασφαλειών. Επομένως δεν μπορεί να εισπράξει προμήθεια.

Και πρέπει επομένως να εφεύρουμε συστήματα έτσι ώστε να μπορεί να εισπράττει αυτή την προμήθεια. Το πιο απλό σύστημα είναι να αναλάβει, αν θέλετε, την ιδιότητα του ασφαλιστικού πράκτορα. Και από τη στιγμή που έχει αυτό το καθεστώς μπορεί να εισπράξει και την προμήθεια.

Υπάρχουν όμως και άλλες φόρμουλες δυνατές. Ορισμένες τράπεζες έχουν επιλέξει ένα άλλο σύστημα, το σύστημα της συνεργασίας. Δηλαδή, αγοράζουν ή δημιουργούν – αν θέλετε – έναν πράκτορα και μπορούν να μοιραστούν τις προμήθειες. Δηλαδή οι προμήθειες εισπράττονται και από την τράπεζα και από τις ασφάλειες.

Τώρα ποιο είναι το πρόβλημα όμως; Εάν η συνεργασία αυτή είναι σε επίπεδο 50% η προμήθεια που μπορεί να εισπράξει είναι μόνο το 50%. Εάν όμως η τράπεζα είναι πιο φιλόδοξη μπορεί να δημιουργήσει μία ιδιότυπη ασφαλιστική εταιρεία συγκεκριμένης μορφής, σαν εταιρεία ασφαλιστική “αιχμάλωτη”, αν θέλετε.

Και αυτό στηρίζεται σε μια σύσταση που έκανε η Ευρωπαϊκή Ένωση πριν από μερικά χρόνια. Μας είχαν πει ότι αυτή η σύσταση θα μεταφραστεί σε μία οδηγία. Τέσσερα χρόνια την περιμένουμε, δεν έχει έρθει και υπό τη μορφή αυτή, λέγεται ότι ο πράκτορας είναι υπεύθυνος αποκλειστικά για την επιλογή της ασφαλιστικής εταιρείας.

Οι Βέλγοι μόνο έχουν εφαρμόσει αυτή τη σύσταση, όχι οι Γάλλοι. Και ο δεύτερος κανόνας είναι ο κανόνας της διαφάνειας, δηλαδή εάν ο ασφαλιστής είναι τελείως ανεξάρτητος, θα πρέπει να ενημερώσει τον πελάτη του.

Αυτός ο αιχμάλωτος, αν θέλετε, ασφαλιστής όμως δεν είναι 100% ανεξάρτητος. Και εφόσον δεν είναι ανεξάρτητος, δεν είναι πράκτορας. Και αν δεν είναι πράκτορας δεν μπορεί να εισπράξει τις προμήθειες.

Επομένως πρόκειται για ένα σενάριο καταστροφής. Εξ ου και υπάρχει μια σύμβαση, να στρεφόμεθα σε μέσα μικτά συνεργασίας. Θα πρέπει να δούμε σε γενικές γραμμές ποιες είναι οι δυνατότητες συνεργασίας σε αυτές τις μικτές συμμετοχές.

Εδώ οι τράπεζες και οι ασφαλιστικές εταιρείες έχουν κάθε ενδιαφέρον και συμφέρον να υφίστανται πολύ αυστηρούς ελέγχους και αυτοί οι κανόνες ελέγχου και σύνεσης, μεταφράζονται σε δύο είδη περιορισμών. Κατ' αρχάς ισχύει ο κανόνας της διασποράς και ο κανόνας της διανομής.

Ξέρετε το μύθο του La Fontaine, δηλαδή ότι δεν βάζουμε όλα τα αυγά στο ίδιο καλάθι,

γιατί άπαξ και πέσει το καλάθι, χάσαμε όλα τα αυγά. Επομένως, η τράπεζα έχει τη δυνατότητα να έχει συμμετοχές σε ομίλους βιομηχανικούς, οικονομικούς κλπ., περιορισμένες δυνατότητες βέβαια, αλλά όμως μπορεί να έχει διευρυνμένες συμμετοχές στις ασφαλιστικές εταιρείες, εφ' όσον οι ασφαλιστικές εταιρείες αποτελούν αντικείμενο κανόνων ελέγχου.

Τελειώνοντας, θα πρέπει να προσπαθήσουμε να κάνουμε έναν απολογισμό αυτών των δραστηριοτήτων της τραπεζασφάλειας, όπως ονομάζεται, και διαπιστώνουμε ότι το δίκαιο και η νομοθεσία δεν εμπόδισαν τη δημιουργία αυτής της δομής, η οποία αναπτύχθηκε σχετικά καλά, διότι οι γείτονές μου τώρα θα σας εξηγήσουν περισσότερο ότι οι ασφάλειες ζωής πωλούνται περισσότερο από τις τράπεζες.

Και οι υπόλοιπες ασφάλειες επίσης πωλούνται από την τράπεζα. Ο τραπεζίτης δεν είναι ένας ασφαλιστής. Το να διαχειριστεί κανείς μια ασφάλεια ζωής δεν είναι δύσκολο πράγμα, αλλά για τις ασφάλειες ζημιών, εκεί αυτό είναι πραγματική ασφαλιστική δυνατότητα, διότι εκεί υπάρχουν και άλλες υποχρεώσεις αντασφάλισης, αποζημίωσης κλπ.

Επομένως τι είναι αυτή η τραπεζασφάλεια τελικά; Υπάρχει, υφίσταται, διότι την έχουμε συναντήσει. Δεν είμαστε πλέον σ' αυτόν τον πλασματικό κόσμο. Δεν είναι ένας γάμος όπου μοιράζονται όλα τα αγαθά. Αλλά ούτε και μία συμβίωση έτσι απλή είναι, γιατί δεν είναι κάτι αρκετά ευγενές.

Είναι όμως μια συνεργασία ιδιαίτερα συνετή, προσεκτική και προσωρινή, θα έλεγα επί του παρόντος. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): *Ευχαριστώ κ. Καθηγητά. Τηρήσατε κατ' αρχήν το χρονοδιάγραμμα και ικανοποιήσατε και το αρκετά απαιτητικό αίτημά μας να εκπροσωπήσετε εδώ τις απόψεις σας μετά από πρόσκληση της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συμμετοχικών Θεσμών.*

Από εδώ και πέρα θα προσπαθήσουμε να συντομεύσουμε το πρόγραμμά μας κατά το δυνατόν. Θα δώσω αμέσως το λόγο στον Δόκτορα Sergio Corbello, ο οποίος εκπροσωπεί σήμερα την Assoprevidenza, είναι πρόεδρος της, αλλά είναι και από τα βασικά στελέχη της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συμμετοχικών Θεσμών. Εκπροσωπεί όμως και την τράπεζα San Paolo του Τορίνο.

S. CORBELLO: Ευχαριστώ πολύ. Κυρίες και Κύριοι μου ζήτησαν να εστιάσω την ομιλία μου πάνω στην εσωτερική δομή της τραπεζασφάλειας και κυρίως όσον αφορά την ιταλική πραγματικότητα.

Εν προκειμένω πιστεύω ότι πρέπει να σας περιγράψω το ιστορικό πλαίσιο και στη συνέχεια να εμβαθύνω στις εξελίξεις του φαινομένου της τραπεζασφάλειας.

Πρόκειται για ένα νεολογισμό. Στα ιταλικά μάλιστα χρησιμοποιούμε το Bancassurance. Θα προσπαθήσω να είμαι σαφής και συγκεκριμένος. Θα παραθέσω παραδείγματα συγκεκριμένα. Θα σας μιλήσω για την τράπεζά μας, την San Paolo, το μεγαλύτερο πιστωτικό ίδρυμα της Ιταλίας.

Είμαι στο ΔΣ αυτής της εταιρείας. Έχουμε μια εταιρεία που λέγεται San Paolo Β' και είναι μια από τις ηγετικές εταιρείες στον τομέα αυτό στην Ιταλία.

Στην Ιταλία η τραπεζασφάλεια είναι ένα νέο πρόσφατο φαινόμενο το οποίο άρχισε να αναπτύσσεται μόλις περί τα τέλη της δεκαετίας του '80. Ο λόγος της συνεργασίας μεταξύ ασφαλιστικών εταιρειών και τραπεζών, οφείλεται στις αναζητήσεις των ασφαλιστικών εταιρειών κατά τη διάρκεια του δευτέρου μισού της δεκαετίας του '80.

Διότι υπήρχαν ενδιαφέρουσες ευκαιρίες τις οποίες ήθελαν να εκμεταλλευθούν. Ήταν ευκαιρίες οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε θεαματική ανάπτυξη της αγοράς. Σε πολλές περιπτώσεις διαπιστώσαμε ότι η αγορά είχε σημαντικά περιθώρια εξέλιξης. Δυστυχώς δεν μπορώ να σας δείξω τις διαφάνειες που θέλω, γιατί υπάρχει πολύ φως.

Διαπιστώσαμε λοιπόν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης της αγοράς και διαπιστώσαμε επίσης ότι η κατά κεφαλήν δαπάνη για την ασφάλιση στη χώρα ήταν σχετικά χαμηλή. Υπήρχαν δηλαδή διαφορές μεταξύ της Ιταλίας και των άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Διαπιστώσαμε με άλλα λόγια ότι η ιταλική αγορά μπορούσε να αναπτυχθεί θεαματικά. Στη διαφάνεια που δεν μπορώ να σας δείξω, υπάρχουν και τα σχετικά στοιχεία, τα συγκριτικά στοιχεία σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '80 στον τομέα ασφάλισης ζωής και κατά ζημιών διαπιστώσαμε σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Συγκεκριμένα όσον αφορά τις ασφάλειες ζωής, η ανάπτυξη των εισπραττόμενων ασφαλιστρών παρουσίασε αύξηση, διότι οι οικογένειες διαπίστωναν την ανεπάρκεια του κρατικού συστήματος.

Μεταξύ άλλων, λόγω και της αύξησης του προσδοκίμου ζωής. Παράλληλα, ζούσαμε τις εξελίξεις που όλοι γνωρίζουμε, τις κρίσεις δηλαδή του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και του κράτους προνοίας.

Βεβαίως διαπιστώσαμε και αύξηση η οποία συνάδει με τη γνωστή σχέση μεταξύ καταβαλλόμενων ασφαλιστρών και ακαθαρίστου εγχωρίου προϊόντος. Όταν υπάρχει ανάπτυξη στο ένα, υπάρχει και στο δεύτερο.

Επίσης, η αύξηση του κύκλου εργασιών στον τομέα των ασφαλίσεων, είχε και μία συμβολή στην αύξηση του ακαθαρίστου προϊόντος. Από το 1990 έως σήμερα, θα έλεγα ότι οι εξελίξεις χαρακτηρίζονται από τα εξής:

Ας γυρίσω όμως λίγο πίσω. Από το 1960 μέχρι το 1972 παρατηρήσαμε αυξήσεις οι οποίες ήταν πάνω από τον πληθωρισμό, αυξήσεις του κύκλου εργασιών μας. Πρόκειται για αυξήσεις οι οποίες συνεχίζονται μέχρι και σήμερα. Εχουμε λοιπόν μια θετική εξέλιξη των εισπραττόμενων ασφαλιστρών.

Κατά τη διάρκεια αυτής της πρώτης ιστορικής περιόδου η επίπτωση από τον πληθωρισμό ήταν αρνητική. Είχαμε σημαντική αύξηση στον τιμάριθμο καταναλωτού, πράγμα το οποίο είχε αποθαρρύνει πολλούς να αυξήσουν τα καταβαλλόμενα ασφαλίστρα.

Αυτό άλλαξε βεβαίως κατά τη δεκαετία του '80, όπως είπαμε και πριν, με την πτώση του πληθωρισμού. Δημιουργήθηκε μια νέα οικονομική κατάσταση χάρις και στις εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι αποταμιευτές άρχισαν σιγά-σιγά να συναισθάνονται την ανάγκη να διαφοροποιήσουν τον τρόπο αποταμίευσης. Ανταποκρίθηκαν έτσι καλύτερα στην ανάγκη να προβλέψουν τις ανάγκες, καθώς και να αντιμετωπίσουν την κρίση του κοινωνικού συστήματος ασφάλισης.

Ετσι, θα έλεγα, ότι η ανάπτυξη του τομέα των ασφαλειών στη χώρα μας, είχε μια στρατηγική – αν θέλετε – συνιστώσα. Ετσι προέκυψε το μικτό αυτό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας. Τα τεράστια περιθώρια ανάπτυξης στον τομέα ασφαλείας ζωής, για παράδειγμα, αλλά και οι στρατηγικές ανάγκες για τις οποίες μίλησα, είναι οι παράγοντες για τους οποίους οι τράπεζες άρχισαν να ενδιαφέρονται για τον τομέα των ασφαλίσεων.

Προσέφεραν λοιπόν στους αποταμιευτές εναλλακτικούς διαύλους αποταμίευσης και

επένδυσης, προσφέροντας ποιότητα σε ένα ενιαίο προϊόν, αλλά και ευελιξία. Αυτό ήταν το νέο προϊόν το οποίο άρχισαν να προσφέρουν οι τράπεζες.

Φυσικά υπάρχουν διάφορες αναλύσεις. Θα μπορούσα να σας δείξω και διάφορα γραφήματα, τα οποία είναι δύσκολο να περιγράψω με λέξεις αυτή τη στιγμή. Εν πάση περιπτώσει, θα ήθελα να συνεχίσω λέγοντας ότι το 1991 οι τράπεζες ήδη είχαν κατακτήσει 3% της αγοράς ασφαλίσεων.

Οι παραδοσιακοί μηχανισμοί βεβαίως και είχαν το υπόλοιπο 97%. Το 1996 από την άλλη μεριά όμως, οι τράπεζες ήδη κατείχαν το 25% της συνολικής αγοράς και είχαν συμβάλει στην ανάπτυξη του τομέα κατά 32%.

Η στροφή αυτή των τραπεζών ήταν προφανής. Κατά τη διάρκεια της περασμένης δεκαετίας βλέπουμε ότι το πιστωτικό σύστημα στρέφεται προς τις ασφαλίσεις, γιατί εκεί οι αποδόσεις είναι εξαιρετικά υψηλές.

Βεβαίως πρέπει να λάβουμε υπ' όψη μας και τις γενικότερες δυνατότητες μεγέθυνσης του τομέα. Αν συγκρίνουμε τώρα την Ιταλία και τις βασικές ευρωπαϊκές χώρες, διαπιστώνει κανείς ότι στην Ιταλία 220 δολ. ξοδεύει ο μέσος Ιταλός σε σύγκριση με πάνω από 1.000 στη Γαλλία.

Όσον αφορά τη διείσδυση των ασφαλίσεων, στην Ιταλία ο λόγος διείσδυση είναι 1,13% σε σχέση με 7% στην Μεγάλη Βρετανία, 4,9% στο Ηνωμένο Βασίλειο και σχεδόν 3% στη Γερμανία.

Αυτό μας δείχνει με έναν άλλο τρόπο ότι υπάρχουν ακόμη σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης του τομέα, κυρίως όσον αφορά συγκεκριμένα την τραπεζασφάλεια. Και πάλι δεν μπορώ να σας δείξω το σχετικό γράφημα.

Παρ' όλα αυτά θα σας πω ότι η σύγκριση μεταξύ των διαφόρων χωρών δείχνει ότι η συμβολή της τραπεζασφάλειας μπορεί να είναι πάρα πολύ θετική. Δηλαδή να συντελέσει στη μεγέθυνση του τομέα των ασφαλίσεων γενικότερα.

Η εμπλοκή λοιπόν των τραπεζών είναι μία μακροχρόνια στρατηγική εμπλοκή, η οποία γίνεται σε συνεργασία με τις ασφαλιστικές εταιρείες. Αυτό άλλωστε αντικατοπτρίζεται και στον τρόπο οργάνωσης των σχέσεων αυτών, σε καθαρά επιχειρηματικό επίπεδο.

Γενικότερα θα έλεγα ότι η τραπεζασφάλεια στην Ιταλία αναπτύχθηκε πάνω σε τέσσερα διαφορετικά μοντέλα. Κατ' αρχήν έχουμε τις ασφαλιστικές εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από τράπεζες. Είναι ο τρόπος τον οποίο επέλεξαν οι σημαντικότερες τράπεζες, δεδομένου ότι υπήρχε και αυτή η δυνατότητα βάσει της ιταλικής νομοθεσίας.

Η συμμετοχή τραπεζών ή τραπεζικών οργανισμών στα κεφάλαια των ασφαλιστικών εταιρειών διέπεται από τη σχετική νομοθεσία, αλλά θα έλεγα με αρκετά φιλελεύθερο τρόπο. Με βάση δεδομένα του '97 διαπιστώνουμε ότι αυτός είναι και ο πιο διαδεδομένος τρόπος εμπλοκής.

Στη δεύτερη θέση έχουμε τις εταιρείες, έχουμε τις οριζόντιες συνεργασίες. Εκεί έχουμε τις τράπεζες λαϊκής βάσης, τις συνεταιριστικές τράπεζες κλπ. Πρόκειται για περιορισμένο, αν θέλετε, αριθμό επιχειρήσεων που αναλαμβάνει σχετικές πρωτοβουλίες.

Πρόκειται για περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων, που όμως έχουν ένα ικανό μερίδιο στην αγορά και έχουν σημειώσει θετικά αποτελέσματα. Έχουμε επίσης εταιρείες που δημιουργούνται με βάση την αρχή "ο καθένας κάνει τη δουλειά που ξέρει καλύτερα". Δηλαδή οι τράπεζες προσφέρουν το προϊόν και οι ασφαλιστικές εταιρείες διαχειρίζονται το ίδιο το προϊόν πίσω από το ταμείο.

Εδώ έχουμε πολυάριθμες συνεργασίες, όμως πρόκειται για ένα μηχανισμό συνεργασίας, ο οποίος αριθμητικά υποχωρεί. Θα θεωρούσα ότι δεν πρόκειται για την καταληκτική φάση αυτού του μηχανισμού συνεργασίας. Πρόκειται για ένα ενδιάμεσο στάδιο το οποίο υποχωρεί και μένει στο παρελθόν.

Όσο ωριμάζει ο τομέας, αυτός ο τρόπος συνεργασίας υποχωρεί. Δηλαδή διαπιστώνουμε την ανάγκη μιας στρατηγικής βαθύτερης συνεργασίας, μιας στρατηγικής ολοκλήρωσης, η οποία θα μπορεί να ανταποκρίνεται καλύτερα στις προκλήσεις της αγοράς, προκλήσεις οι οποίες εμφανίζονται στην εποχή μας που είναι μια εποχή μεταβατική για την ασφαλιστική αγορά.

Χρειάζεται περισσότερη ευελιξία και αυτή προσφέρεται με πιο ενιαία μοντέλα και γι' αυτό το λόγο – όπως είπα – αυτός είναι ο τρόπος τον οποίο στρατηγικά επέλεξαν οι τράπεζες για την μελλοντική τους εμπλοκή στον τομέα των ασφαλίσεων.

Άλλωστε αυτό φαίνεται και στα καθαρά οικονομικά αποτελέσματα αυτών των επιχειρήσεων. Οι στατιστικές της περιόδου '94-'95 δείχνουν επίσης ότι η παραγωγικότητα των τραπεζών, τα εισπραττόμενα ασφάλιστρα ετησίως, δείχνουν ότι έχουμε μεγαλύτερη αποδοτικότητα εκεί που οι ασφαλιστικές ανήκουν σε τράπεζες.

Οι απλές εμπορικές συμφωνίες συνεργασίας είναι αρκετές σε αριθμό, αλλά όσον αφορά τον όγκο των εισπραττόμενων ασφαλίσεων σαφώς δεν πρόκειται για την πλειοψηφία.

Όσον αφορά τώρα το μέλλον, είναι βέβαιο ότι το ιταλικό σύστημα έστω με μικρά βήματα ευθυγραμμίζεται με τις πιο προηγμένες αγορές της Γαλλίας ή του Ηνωμένου Βασιλείου, εκεί όπου οι ασφαλιστικές εταιρείες είναι πλέον θυγατρικές των τραπεζών. Είναι φαινόμενο το οποίο θα παρατηρείται όλο και περισσότερο και το οποίο θα ενισχύεται λόγω και του φαινομένου της συγκέντρωσης των τραπεζών σε όλο και μεγαλύτερα γκρουπ.

Όλα αυτά είναι αποτελέσματα επί πλέον και διεθνικών εξελίξεων. Αποτέλεσμα ανταλλαγής εμπειριών σε διεθνές επίπεδο. Πρόκειται για φαινόμενα ηπειρωτικής πλέον διάστασης που έχουν σχέση και με την ευρωπαϊκή ενοποίηση.

Ο κ. Gabellieri ως πρόεδρος είναι πολύ σκληρός μαζί μου και έτσι θα αναγκαστώ να κλείσω, χωρίς να διαβάσω όλη μου την ομιλία. Μπορείτε να τη διαβάσετε στα πρακτικά.

Δύο λόγια μόνο. Εν κατακλείδι οι εξελίξεις αυτές είναι προϊόν θυελλωδών εξελίξεων που συνέβησαν μέσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Είχαμε παρ' όλα αυτά ένα κύμα εκσυγχρονισμού, ένα μαζικό κύμα εκσυγχρονισμού για τις εταιρείες μας.

Μεταξύ άλλων η δική μας η τράπεζα, η San Paolo έχει πετύχει πολύ θετικά αποτελέσματα. Τέλος να πω ότι η ιταλική αγορά έδειξε ότι μπορεί να προσφέρει ικανοποιητικά προϊόντα και θετικά οικονομικά αποτελέσματα παρά τις δυσκολίες, και αυτό αποτελεί ένα πολύ ενδιαφέρον προηγούμενο, ένα προηγούμενο ενθαρρυντικό για τα προγράμματα εκσυγχρονισμού, σαν αυτό το οποίο ανέλαβε πρόσφατα και η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών.

Ελπίζω ότι σας είπα δύο-τρία ενδιαφέροντα πράγματα, τα οποία θα αποδειχθούν χρήσιμα παρά την ταχύτητα με την οποία μίλησα. Σας ευχαριστώ και πάλι για την υπομονή και την προσοχή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): *Θα ήθελα να ζητήσω από τον Δόκτορα κ. Corbello να μας πει ποια είναι η θέση σήμερα της San Paolo στην αγορά της τραπεζασφάλειας.*

S. CORBELLO: Κοιτάξτε, η τράπεζα αυτή είναι η πρώτη τραπεζασφάλεια στον τομέα των ασφαλειών ζωής. Και είναι ανάμεσα στις πρώτες και ασφαλιστικές εταιρείες επίσης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): *Ευχαριστώ. Ζητώ συγγνώμη και λυπάμαι ιδιαίτερα γιατί έπρεπε να περικόψουμε ορισμένες από τις παρεμβάσεις των καλεσμένων μας. Θα ήθελα να δώσω το λόγο αμέσως τον κ. Jean- Louis Girodot, ο οποίος μας έρχεται από τη Γαλλία.*

Είναι Πρόεδρος του Credit Mutuel Ile-de-France και ασχολείται με τον ασφαλιστικό τομέα της Credit Mutuel.

J.-L. GIRODOT: Ευχαριστώ πολύ αγαπητέ Πρόεδρε. Και εγώ θα προσπαθήσω να είμαι όσο πιο σύντομος και να προσαρμόσω την παρέμβασή μου περιορίζοντάς την και θα προσπαθήσω να μην αναφερθώ σε έναν ψεύτικο, σε έναν πλασματικό κόσμο για τον τομέα της τραπεζασφάλειας.

Θα σας μιλήσω για μία συγκεκριμένη εμπειρία στη Γαλλία για την τραπεζασφάλεια και πιο συγκεκριμένα θα μιλήσω για την Credit Mutuel, η οποία δεν είναι μια τράπεζα όπως όλες οι άλλες, διότι πρόκειται για μια συνεταιριστική τράπεζα.

Είναι μια τράπεζα που μαζί με την Cîc έχει 11,3 εκατ. πελάτες, 5,6 αντιπροσωπεύονται από εταιρείες που εξυπηρετούνται από τα τοπικά ταμεία και από το γκισέ. Έχουμε 4.900 σημεία επαφής για τους εταιρικούς πελάτες και 45.000 εργαζόμενους. Δεν πρόκειται να μπω σε άλλα νούμερα σχετικά με την Credit Mutuel.

Ο ασφαλιστικός όμιλος της Credit Mutuel που θα είναι το θέμα που θα μας απασχολήσει και οι συνέπειες των αποφάσεων που ελήφθησαν πριν από είκοσι περίπου χρόνια, από νομικής πλευράς αποτελείται από τη συνένωση 14 οργανισμών από τους 18, που διανείμουν τις ασφάλειες της Credit Mutuel και το διοικητικό συμβούλιο του ομίλου αποτελείται από μέλη αυτών των τοπικών ομοσπονδιών, αν θέλετε.

Εγώ εκπροσωπώ το Ile-de-France, δηλαδή το Παρίσι και την περιφέρεια της Couronne. Γύρω στη δεκαετία του '75 άρχισα να ασχολούμαι με την έννοια της τραπεζασφάλειας, τότε στη χώρα μου – δεν έχω συγκεκριμένα νούμερα να σας πω τώρα – αλλά τότε αρχίσαμε στη χώρα μου να συνδυάζουμε τις έννοιες της τράπεζας και της ασφάλειας.

Ηδη η ιδέα αυτή από τη δεκαετία του '80 και του '90 άρχισε να προχωράει κυρίως στην αγορά των ζημιών. Τώρα γιατί αποφασίσαμε ότι η ασφάλεια θα έπρεπε να είναι ένα προϊόν της τράπεζάς μας;

Ξέρετε ότι τα τελευταία είκοσι χρόνια οι εξελίξεις ήταν ιδιαίτερα σημαντικές στη λειτουργία των τραπεζικών και ασφαλιστικών δραστηριοτήτων. Πρόκειται για δύο επαγγέλματα τα οποία είναι πολύ διαφορετικά, όπως είπε και ο καθηγητής κ. Bigot.

Η τράπεζα είναι οργανωμένη γύρω από τα υποκαταστήματά της. Η ασφάλιση όμως από την πλευρά της, στηρίζεται σε ένα άτομο. Σε αυτόν τον ασφαλιστικό πράκτορα. Όμως, αυτές οι δύο δραστηριότητες, τουλάχιστον όσον αφορά το Credit Mutuel, άρχισαν να συνεργάζονται και να δημιουργούν μία νέα μορφή, μια νέα δομή και έχουμε τη δυνατότητα να προσφέρουμε στον πελάτη μας και ένα τραπεζικό προϊόν και ένα ασφαλιστικό προϊόν.

Τα κοινά σημεία ανάμεσα στην τράπεζα και στην ασφάλιση και όχι μόνο για το Credit Mutuel, αλλά για όλες τις τράπεζες, κατ' αρχάς ότι έχουμε συχνή επαφή με τον πελάτη. Υπάρχει το δίκτυο. Δηλαδή η τράπεζα παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα. Έχει συγκεκριμένη βάση δεδομένων σχετικά με τους πελάτες της και η τράπεζα συνδέεται με σχέσεις εμπιστοσύνης με τον πελάτη.

Ο πελάτης συναντά 13 περίπου φορές το χρόνο τον τραπεζίτη του, ενώ 2,7 περίπου τον ασφαλιστή του. Επομένως οι τράπεζες εδώ έχουν ένα πλεονέκτημα. Και είναι πάρα πολύ πιο εύκολο να ζητήσει κάποιος κάτι από την τράπεζα, παρά από τον ασφαλιστή του.

Επίσης, η τράπεζα προσφέρει ορισμένες υπηρεσίες με τις οποίες η ασφάλεια είναι άμεσα συνδεδεμένη. Πχ η χορήγηση δανείων για αγορά ακινήτων ή η χρηματοδότηση των αυτοκινήτων. Και μία καλή ασφάλιση συνεισφέρει στην προστασία της φερεγγυότητας του πελάτη.

Οικονομικά βέβαια από την άλλη πλευρά, η ασφάλεια προσφέρει μία προστιθέμενη αξία ανά κάτοικο, που είναι πέντε φορές πιο μικρή απ' ό,τι η τράπεζα. Επομένως, θεωρήσαμε ότι η τράπεζα θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει αυτό το δίκτυο – αν θέλετε – που στηρίζεται στη συχνή επαφή πελάτη και τράπεζας.

Κατ' αρχάς η τράπεζα και οι ασφάλειες είναι μεγάλοι χρήστες των συστημάτων επεξεργασίας και μηχανογράφησης. Επομένως πρόκειται για δύο οργανώσεις, δύο υποδομές που μπορούν να συνεργαστούν εύκολα. Και πρόκειται και για επαγγέλματα τα οποία παρουσιάζουν κινδύνους.

Τα στοιχεία και οι προϋποθέσεις για την επιτυχία της τραπεζασφάλειας, αυτό εξαρτάται κατ' αρχάς από την εξέλιξη της αγοράς. Θα πρέπει κατ' αρχάς να υπάρχει πίστη στην ασφάλεια, πρέπει να πιστεύουμε στην ασφάλιση.

Θα πρέπει να ελέγχουμε το δίκτυο. Θα πρέπει να ενταχθεί η ασφάλιση στην οργάνωση και στο τραπεζικό επάγγελμα, διότι εδώ πουλάει ο τραπεζίτης προϊόντα τα οποία δεν είναι τραπεζικά. Επομένως πρέπει να καταβληθεί κάποια προσπάθεια. Θα πρέπει να εστιάσουμε την προσφορά σε ορισμένα συγκεκριμένα προϊόντα που έχουν έντονη εικόνα στον πελάτη (αυτοκίνητα, κατοικία, υγεία κλπ).

Διαχείριση των ζημιών. Θα πρέπει η διαχείριση αυτή να μη “μολύνει” την τραπεζική σχέση. Και αυτό είναι ένα στοιχείο το οποίο θα το δούμε σε λίγο, γιατί είναι πάρα πολύ σημαντικό, πρέπει να το παρακολουθούμε. Δηλαδή δεν θα πρέπει η μία από τις δύο δραστηριότητες να έχει αρνητικές συνέπειες στην άλλη.

Αυτό όμως σε καθημερινή βάση δεν είναι ιδιαίτερα εύκολο. Οσον αφορά τα ποσοστά προόδου στη Γαλλία, δεν ξέρω εάν συμφωνείτε όλοι με τα νούμερα αυτά, αλλά πιστεύουμε ότι το μερίδιο της αγοράς των τραπεζοασφαλειών στον τομέα της ζωής προχωράει συνεχώς. Το '97 είναι 64%, ενώ το '95 ήταν μόνο 59%.

Και στους δέκα πρώτους ασφαλιστικούς Ομίλους στη Γαλλία οι πέντε είναι τραπεζοασφάλειες. Για το ACM ο κύκλος εργασιών ξεπερνάει 15,2 δισ. φράγκα το '98, το ACM είναι η 8η τραπεζασφάλεια στη Γαλλία, 6η στον τομέα ζωής με 5 εκατ. συμβόλαια.

Εμείς ξεκινήσαμε το 1996 τις ασφάλειες ζημιών στην Crédit Mutuel και συγκεκριμένα στο Pe-de-France και για το αυτοκίνητο το 1997. Για το 1998, δηλαδή την προηγούμενη χρονιά, ένας στους δύο πελάτες έχει ήδη αγοράσει ένα ασφαλιστικό προϊόν, ένας τραπεζικός πελάτης στους οκτώ έχει ασφαλίσει την κατοικία του, ένας τραπεζικός πελάτης στους 20 έχει ασφαλίσει το αυτοκίνητό του και ένας τραπεζικός πελάτης στους 25 έχει κάνει ασφάλεια υγείας.

Επομένως, βλέπετε ότι έχουμε μεγάλα μερίδια αγοράς ακόμα να κατακτήσουμε. Και ένα άλλο σημαντικό γεγονός είναι ότι όλοι μας οι συνεργάτες το 1997, έχουν παρακολουθήσει 15 μέρες μαθήματα κατάρτισης.

Αυτά μπορώ να σας πω εν συντομία. Εάν ο Πρόεδρος μου επέτρεπε, αλλά δεν θα το

κάνει, θα μπορούσα να σας δώσω και πιο συγκεκριμένα νούμερα για το δικό μας τομέα, τον ACM, που σας είπα ότι είμαστε η 3η ασφαλιστική εταιρεία.

Εάν έχετε ερωτήσεις, είμαι στη διάθεσή σας. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): *Ευχαριστώ τον Jean-Louis Girodot. Μπορεί να προσαρτήσσει στην παρέμβασή του, στην ομιλία του τα στοιχεία τα οποία δεν μας έδωσε. Θα δώσω το λόγο τώρα στον κ. Pierre-Alain Ferréol, Διευθυντή Ασφαλίσεων Πρόνοιας της Banque Cantonale Vaudoise.*

Δεν θα πάρει το λόγο όμως ως διευθυντής ασφαλίσεων πρόνοιας της Banque Cantonale Vaudoise, αλλά σαν διαχειριστής του δεύτερου πυλώνα της ασφάλισης. Ο κ. Ferréol θα μας παρουσιάσει την ελβετική εμπειρία της τραπεζασφάλειας.

P.-A. FERREOL: Ομολογώ ότι μου άρεσε η εισαγωγή του Καθηγητή Bigot. Με έκανε να πιστέψω προς στιγμήν ότι ήμουν από τους πρωταγωνιστές της σειράς X-Files, όμως ο κ. Corbello εξαιρέτων με προσγείωσε στην πραγματικότητα και το ακόμα χειρότερο είναι ότι η όλη μου παρουσίαση βασιζόταν σε κάποιες διαφάνειες που ήθελα να σας παρουσιάσω.

Κατ' αρχήν δεν θα μιλήσω για τα κλασικά προϊόντα. Ο κ. Bigot μίλησε για τα κλασικά προϊόντα. Δεν θα μιλήσω γι' αυτά, δεν θα μιλήσω ούτε για τις συνεργασίες. Ούτως ή άλλως αυτό είναι υποχρέωση στην Ελβετία.

Θα μιλήσω για τη δική μας εμπειρία λοιπόν η οποία είναι θετική. Αυτό δείχνουν και οι αριθμοί. Διότι 1% στην Ελλάδα αναφέρονται στις ασφάλειες, στη Γερμανία είναι 2,5%, στη Γαλλία 6,2% και στην Ελβετία 8,3%.

Οι ρυθμοί ανάπτυξης στη Γαλλία και την Ελβετία είναι παρόμοιοι. Είναι γύρω στο 10 με 11%. Τί μπορεί να περιμένουμε στην Ελβετία και συγκεκριμένα στον τομέα της τραπεζασφάλειας;

Κατ' αρχήν πρέπει να προστατεύσουμε αυτά τα οποία έχουμε πετύχει. Μέχρι το '95, πρέπει να σας πω κατ' αρχήν ότι είχαμε διπλασιάσει το μερίδιο της αγοράς. Η αγορά όμως εν τω μεταξύ είχε αναπτυχθεί 4,5 φορές.

Στην Ελβετία οι ασφαλιστικές υπηρεσίες απολαύουν ιδιαίτερης προνομιακής φορολογικής μεταχείρισης που δεν έχουν οι τράπεζες. Τα τραπεζικά προϊόντα παραμένουν σχετικά παραδοσιακά προϊόντα, οι ασφαλιστές όμως είναι πολύ πιο ευέλικτοι και καινοτόμοι.

Το 1995 εισήχθη για όλους τους μισθωτούς ένας νέος μηχανισμός, μια νέα ευκολία ασφάλισης. Δεν θέλω τώρα να εισέλθω στις λεπτομέρειες του συστήματος των τριών πυλώνων της ασφάλισης στην Ελβετία. Ο κ. Walser θα αναφερθεί σε αυτό σήμερα το απόγευμα.

Εχουμε τρεις πυλώνες, θα σας δώσω μερικές πληροφορίες. Στον πρώτο πυλώνα μιλάμε για μια κρατική ασφάλιση διανεμητική και οι άλλοι δύο πυλώνες έχουν κεφαλαιοποιητικό χαρακτήρα. Ο διανεμητικός πυλώνας, ο πρώτος, εξασφαλίζει τις ζωτικές ανάγκες. Βέβαια και εμείς, όπως και άλλες χώρες αντιμετωπίζουμε τα ίδια προβλήματα όπως και άλλες με το διανεμητικό.

Δηλαδή έχουμε υπογεννητικότητα. Επομένως, όταν εισήχθη αυτή η μορφή της ασφάλειας πριν από πολλά χρόνια είχαμε μια σχέση δημογραφική, 9,5 εργαζόμενοι σε έναν ασφαλιζόμενο. Είναι 3,4 εργαζόμενοι προς έναν συνταξιούχο.

Το πρόβλημα το 2020 θα φθάσει στο κρίσιμο σημείο του και μάλιστα είναι ακόμα πιο κρίσιμο γιατί τότε και εγώ θα παίρνω τη δική μου σύνταξη!

Ένα άλλο γεγονός το οποίο υπόσχεται επιτυχίες στον τομέα μας, είναι οι ελλείψεις που υπάρχουν στον τομέα. Το ελβετικό σύστημα, το υποχρεωτικό τουλάχιστον, προσφέρει για ένα μισθό μέχρι 70.000 φράγκα, μια κάλυψη 60%. Έχουμε δηλαδή να κάνουμε με ένα σταθερό ποσό.

Αυτό λοιπόν αφήνει ακάλυπτο ένα μεγάλο κομμάτι της αγοράς και των αναγκών το οποίο εμείς θέλουμε ακριβώς να εκμεταλλευτούμε. Οι στόχοι συνεπώς τους οποίους θα προσπαθήσουμε να επιτύχουμε είναι όλοι οι μη μισθωτοί (ελεύθεροι επαγγελματίες, εισοδηματίες κλπ.).

Επίσης ένα άλλο γκρουπ είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι και θέλουμε και να παρέχουμε υπηρεσίες σε αυτούς που δεν είναι αρκετά καλυμμένοι. Το είτε και ο καθηγητής Bigot μεταξύ άλλων. Τα τραπεζικά ιδρύματα έχουν ένα τεράστιο δίκτυο διανομής σε αντίθεση με τις ασφαλιστικές εταιρείες, έχουν ένα δίκτυο μέσω του οποίου μπορούν να διανέμουν προϊόντα σε χαμηλές λογικές τιμές.

Πρόκειται για δίκτυο το οποίο λειτουργεί αποδοτικά, ενώ τα αντίστοιχα δίκτυα των ασφαλιστικών εταιρειών είναι γενικώς δαπανηρότατα. Οι τράπεζες επίσης έχουν και την τεχνογνωσία της Διαχείρισης Κεφαλαίων, όμως το μάρκετινγκ το οποίο έχουν υιοθετήσει είναι πολύ παθητικό, ανενεργό σχεδόν, με την έννοια ότι απλώς περιμένουν ο πελάτης να περάσει απέξω και να μπει.

Το πρώτο σημαντικό βήμα της τραπεζασφάλειας για ιδιώτες δόθηκε από την τρίτη ελβετική τράπεζα, η οποία βασίστηκε στη δημιουργία της δικής της ασφαλιστικής εταιρείας που λέγεται S.C. Life.

Το 1997 η Crédit Suisse συγχωνεύθηκε με τη δεύτερη ασφαλιστική στον τομέα Crédit Suisse. Δύο χρόνια μετά η UBS δημιούργησε τη δική της ασφαλιστική εταιρεία, την οποία ονόμασε UBS LIFE. Το 1995 έγιναν ανταλλαγές μεταξύ της NN AMSTALD και την UBS LIFE. Το 1998 – θα το μάθατε – η UBS και η SBS συγχωνεύτηκαν, που είχαν μάλιστα και συμφωνία συνεργασίας με την Zurich Assurance που είναι η τρίτη μεγαλύτερη στην Ελβετία.

Όσον αφορά τώρα τις περιφερειακές τράπεζες των Καντονίων, αυτές ξεκίνησαν αργά αργότερα και με αρκετά διαφορετικό τρόπο. Δημιουργήσαμε μια εταιρεία η οποία και δημιούργησε νέα προϊόντα.

Συνεργάστηκε με ασφαλιστικές εταιρείες και έτσι κάθε νέο προϊόν το οποίο προσφερόταν ήταν αντικείμενο ξεχωριστής συμφωνίας με διαφορετική ασφαλιστική εταιρεία. Οι τράπεζες των Καντονίων άρχισαν λοιπόν να διανέμουν τέτοια προϊόντα.

Μέσα σε 2,5 χρόνια οι περιφερειακές τράπεζες είχαν παραγωγή 1,2 δισ. ελβετικών φράγκων. Μαζί με μία ομάδα ασφαλιστών εμείς θα συνεχίσουμε να δημιουργούμε και να προσφέρουμε δικά μας προϊόντα.

Πρόκειται για προϊόντα τα οποία είναι κατ' αρχήν κλασικού τύπου, μικτές ασφαλίσεις, συμμετοχή στα κέρδη, σύνταξη, ελάχιστο εγγυημένο κεφάλαιο, ελάχιστη εγγυημένη απόδοση δηλαδή, πράγματα τα οποία προσφέρουν και φορολογικά πλεονεκτήματα.

Αυτό βεβαίως είναι το κομμάτι το οποίο εγγυάται μειωμένους κινδύνους για τον καταναλωτή. Έχουμε επίσης και δυνατότητες επενδύσεων. Δεν είναι ο γενικός κανόνας αν θέλετε, αλλά ορισμένοι ενδιαφέρονται και γι' αυτά τα προϊόντα.

Η αποταμίευση ούτως ή άλλως στρέφεται όλο και περισσότερο προς πιο αποδοτικές

επενδύσεις, διαφοροποιημένες μάλιστα θα έλεγα επενδύσεις. Απαιτείται στην περίπτωση αυτή ένα ελάχιστο καταβεβλημένο κεφάλαιο.

Από εκεί και πέρα ο ενδιαφερόμενος ασφαλισμένος μπορεί να αυξήσει τη συμμετοχή του, αυξάνοντας βεβαίως και τον κίνδυνο. Έχουμε επίσης και προϊόντα τα οποία είναι συνδεδεμένα με το χρηματιστήριο, με τις χρηματιστηριακές αγορές.

Τέλος θα κλείσω, αναφερόμενος σε μία μελέτη του καθηγητή Béhat Bernet, μελέτη του 1995, με βάση την οποία ταξινομήθηκε η αγορά της τραπεζοασφάλισης στην Ελβετία.

Την εποχή εκείνη οι ασφαλιστικές εταιρείες είχαν αρχίσει να εμπλέκονται με τα ενυπόθηκα δάνεια. Στη δεύτερη φάση, μετά το 1995 δηλαδή, η φάση αυτή ονομάζεται φάση συνεργασίας, αρχίσαμε να εστιάζουμε περισσότερο στις ανάγκες του πελάτη. Να παρέχουμε συνολικά, ολοκληρωμένα προϊόντα και να εξετάζουμε πώς θα μειώναμε τις δαπάνες μας.

Τρίτη φάση, η φάση της ολοκλήρωσης, τα σύνορα μεταξύ τραπεζών και ασφαλιστικών εταιρειών άρχισαν να γίνονται όλο και πιο συγκεχυμένα. Αρχίσαμε να προσπαθούμε να παρέχουμε ολοκληρωμένα προγράμματα διαχείρισης του ενεργητικού των πελατών μας, να προσφέρουμε δηλαδή λύσεις κομμένες και ραμμένες στα μέτρα του πελάτη.

Η επομένη φάση θα είναι η φάση κατά τη διάρκεια της οποίας θα χρησιμοποιήσουμε όλους τους νέους διαύλους επικοινωνίας μεταξύ άλλων και το INTERNET για να προσεγγίσουμε το μέγιστο αριθμό πελατών. Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): *Ευχαριστώ Pierre-Alain Ferréol γι' αυτή την τόσο ενδιαφέρουσα παρέμβαση. Και είχες και το φοβερό περιορισμό να μιλήσεις μόνο για 15 λεπτά.*

Τώρα θα ήθελα να δώσω το λόγο στον Giancarlo Durante, που είναι διευθυντής κοινωνικών θεμάτων της Ιταλικής Ένωσης Τραπεζών και ο οποίος θα μας μιλήσει για τις εξελίξεις της τραπεζικής απασχόλησης και για την τραπεζοασφάλεια.

G. DURANTE: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Όλοι οι εισηγητές αναφέρθηκαν στο γεγονός ότι η τραπεζοασφάλιση είναι τομέας ο οποίος διευρύνεται. Εστω και αν δεν έχουμε συγκεκριμένα στοιχεία για όσους ασχολούνται με αυτόν τον τομέα.

Δεν μπορούμε όμως να αρνηθούμε το γεγονός ότι οι ασφαλιστικές δραστηριότητες πωλούνται από τις τράπεζες μέσα από τα γκισέ, από διάφορα άτομα που έχουν διαφορετικές σχέσεις με την τράπεζα.

Και γενικώς υπάρχει μια συνεργασία, μια εταιρική σχέση ανάμεσα στις ασφάλειες και στις τράπεζες. Εδώ θα πρέπει κατ' αρχάς να λάβουμε υπ' όψη μας τους οικονομικούς περιορισμούς, δηλαδή ότι τα ασφαλιστικά προϊόντα πωλούνται πιο φτηνά μέσω των τραπεζών ή θα πρέπει επίσης να δούμε μήπως οφείλεται η αύξηση αυτή στις ανάγκες των πελατών που ικανοποιούνται περισσότερο συνδυάζοντας τις τραπεζικές και τις ασφαλιστικές δραστηριότητες.

Μια τράπεζα είναι εγκατεστημένη σε πάρα πολλά σημεία της επικράτειας. Επομένως, είναι πολύ πιο εύκολο να αγγίξει τον πελάτη. Επομένως, η τράπεζα μπορεί να προσφέρει στον πελάτη συγκεκριμένες προτάσεις που προσαρμόζονται στις ανάγκες.

Είδαμε από διάφορες μελέτες ότι οι ασφαλιστικές δραστηριότητες που προσφέρονται από τις τράπεζες είναι μια πολύ στέρεη δραστηριότητα, διότι προσφέρουν στους πελάτες

μια γκάμα προϊόντων καινοτόμων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον και είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστική η αγορά.

Τα προϊόντα της τραπεζασφάλειας διακρίνονται από μία μεγαλύτερη ευελιξία σε σχέση με τα παραδοσιακά προϊόντα. Πχ η δυνατότητα να συμμετέχει σε ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα επενδύσεων όπου σιγά-σιγά μπορείς να αυξάνεις τις εισφορές σου κλπ.

Επίσης, είδαμε ποια είναι τα μοντέλα τα οποία εφαρμόζουν οι τράπεζες, δηλαδή τραπεζικές εταιρείες, ασφαλιστικές εταιρείες, κονσόρτσιουμ τραπεζών, εξειδικευμένες επιχειρήσεις κλπ.

Όμως θα πρέπει να δούμε τι γίνεται όχι μόνο όσον αφορά την οικονομική παρουσίαση, αλλά και το ανθρώπινο δυναμικό. Στην Ιταλία έχουμε δει να δημιουργούνται νέες δομές πχ οι διαχειριστές χαρτοφυλακίων, οι διαπραγματευτές κλπ. Από την άλλη πλευρά δημιουργήθηκαν και άλλα όργανα, εργαλεία εργασίας που είναι καινούργια για τον τραπεζικό τομέα, όπως Πχ η τηλεργασία.

Τώρα όσον αφορά τους χρηματιστές πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να τονίσουμε την ανάγκη τουλάχιστον γι' αυτούς που λειτουργούν ως υπάλληλοι να βρουν ένα συμβατικό πλαίσιο κοινό με τους υπαλλήλους της τράπεζας εν γένει, δηλαδή να βρουν και άλλους κανόνες όσον αφορά την ευελιξία.

Η Ιταλική Ένωση Τραπεζών τώρα προσπαθεί να βρει μια συγκεκριμένη διατύπωση για την αναθεώρηση της Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας. Όλοι θα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ποιος είναι ο σκοπός μας και ποιος είναι ο δρόμος που πρέπει να ακολουθήσουμε για να πετύχουμε αυτόν το στόχο.

Πάνω σε αυτή τη βάση η ιεραρχία σαν μία άσκηση εξουσίας και ελέγχου δεν θα έχει κανένα νόημα πλέον και θα εξαρτάται ολοένα περισσότερο από τις ικανότητες και τη δυνατότητα να πείσουν και δεν θα στηρίζονται τόσο πολύ στην εξουσία.

Το ιταλικό σύστημα της τράπεζας θα πρέπει να μπορεί να στηρίζεται σε ένα συμβατικό σχέδιο το οποίο θα είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες της αγοράς για να μπορεί να αντιμετωπίσει τα διάφορα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει.

Επομένως, θα πρέπει να υπάρξει μία ισότητα ευκαιριών και δυνατοτήτων σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρώπης. Το 1997 με την υπογραφή μιας συμφωνίας στην Ιταλία, προσαθούμε να βελτιώσουμε τη συμφωνία.

Η συμφωνία-πλαίσιο της 22ας Δεκεμβρίου του 1998 παρουσιάζει εννέα άρθρα τα οποία διευκολύνουν μία σωστή διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού. Αποτελεί ένα πρώτο βήμα μεν αυτή η σύμβαση, αλλά ελπίζουμε ότι θα ικανοποιηθούν και οι προσδοκίες των εργαζομένων.

Εδώ θα πρέπει να δούμε πώς θα εξελιχθούν οι δομές αυτές στην Ιταλία στο μέλλον. Θέλουμε να εξασφαλίσουμε μία πιο ορθολογική και αποτελεσματική διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού. Αυτό είναι μια αναθεώρηση, ένα συμπλήρωμα – αν θέλετε – στην αναθεώρηση και στη μεταρρύθμιση του τομέα.

Θελήσαμε να προωθήσουμε την έννοια του εργαζομένου και τα επαγγελματικά προσόντα του προσωπικού μας. Η αξιολόγηση του ανθρώπινου δυναμικού περνάει από συγκεκριμένα προσόντα τα οποία αποκτούν οι υπάλληλοι και από μία συνεχή ενημέρωση και κατάρτισή του μέσα στα πλαίσια μιας συνέχειας.

Βέβαια μιλάμε για έναν τομέα όπου οι αλλαγές λαμβάνουν χώρα με έναν εκπληκτικό

ρυθμό. Θα πρέπει να δώσουμε μια ιδιαίτερη προσοχή στην κατάρτιση αυτών που εξασφαλίζουν τις πωλήσεις, λαμβάνοντας υπόψη πιο συγκεκριμένα ότι η τεχνική αρμοδιότητα των υπαλλήλων στον τραπεζικό τομέα εν γένει, είναι ένας πολύ μεγάλης σημασίας ανταγωνιστικός παράγων.

Γι' αυτό ακριβώς θα πρέπει οι ιταλικές τράπεζες να καταβάλουν σημαντικές προσπάθειες όσον αφορά την κατάρτιση και εδώ η κοινωνική σύμβαση που υπογράφηκε στις 22 Δεκεμβρίου 1998 από την ιταλική κυβέρνηση και από τους πιο σημαντικούς εργοδοτικούς οργανισμούς, μεταξύ των οποίων και η Ιταλική Ένωση Τραπεζών και τα συνδικάτα, αφιερώνει μια ιδιαίτερη προσοχή και υπόσχεται πάρα πολλά πράγματα βέβαια.

Τώρα εδώ θα πρέπει φυσικά να δούμε ότι οι στόχοι έχουν αλλάξει και όσον αφορά το προσωπικό, αλλά και γενικότερα. Έχουν τροποποιηθεί οι στόχοι ή έχουν τροποποιηθεί οι προοπτικές του τομέα.

Εδώ οι τράπεζες προσφέρουν στους υπαλλήλους τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν μαθήματα εκτός των ωρών εργασίας σε θέματα τα οποία δεν συνδέονται άμεσα με την τραπεζική δραστηριότητα. Οι απαιτήσεις για την απόκτηση νέων προσόντων υπενθυμίζεται και συνδέεται με το πολύ ευαίσθητο πρόβλημα του μεριδίου αγοράς που κατέχει ο συγκεκριμένος οργανισμός στην τραπεζική αγορά της Ιταλίας.

Θα πρέπει να υπάρχει μια συγκεκριμένη οργάνωση και με τις τεχνολογικές καινοτομίες κλπ. Μια λύση σε αυτά τα προβλήματα προτάθηκε πρόσφατα μέσω της συμφωνίας της 28ης Φεβρουαρίου του 1998 για τη δημιουργία ενός ταμείου αλληλεγγύης για την υποστήριξη στο εισόδημα, στην απασχόληση, στη μετατροπή και στην απόκτηση νέων επαγγελματικών προσόντων του προσωπικού στον τομέα της πίστης.

Αυτό το ταμείο συνεισφέρει στο να ευνοηθεί η εξέλιξη των επαγγελματικών προσόντων με τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων προγραμμάτων κατάρτισης για απόκτηση νέων επαγγελματικών προσόντων. Αυτή η συμφωνία αντιπροσωπεύει μια πολύ ενδιαφέρουσα καινοτομία σε έναν τομέα, ο οποίος δεν έχει να κάνει τίποτα με αυτούς που υποστηρίζονται κυρίως από το νόμο όσον αφορά την ανεργία.

Προβλέπει ένα δικό του σύστημα διαχείρισης ενδογενές, αυτοχρηματοδοτούμενο μέσω των συνεισφορών των επιχειρήσεων και των εργαζομένων σε αυτές. Και επομένως δεν δημιουργεί οποιοδήποτε φορολογικό βάρος. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): *Ευχαριστώ κ. Durante. Νομίζω ότι εδώ μπορούμε να ολοκληρώσουμε την πρωινή μας συνεδρίαση. Είχαμε μια πολύ μικρή καθυστέρηση γι' αυτό σας ζητώ συγγνώμη. Δεν θα ακουστούν οι ερωτήσεις τώρα.*

Εδώ πιστεύουμε ότι είναι καλύτερα να κάνουμε ένα διάλειμμα για καφέ και νομίζω ότι καλό θα είναι να ακολουθήσουμε τις οδηγίες του κ. Τσατήρη και να κάνουμε το διάλειμμά μας.

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

A.

ΠΡΩΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

11.30 - 18.30

*II. Η διαχείριση από τους οικονομικούς ομίλους
για λογαριασμό τρίτου.*

Θεματικά πεδία μεταξύ της κρατικής και της ιδιωτικής ευθύνης

*Πρόεδρος: κ. BRUNO GABELLIERI,
Γενικός Γραμματέας της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Συμμετοχικών Θεσμών*

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ((B. Gabellieri): *Δεύτερη συνεδρία του πρωϊνού, αφιερωμένη στη διαχείριση από τους οικονομικούς ομίλους για λογαριασμό τρίτων. Τα όρια μεταξύ της κρατικής και ιδιωτικής ευθύνης, με φόντο πάντοτε βεβαίως τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και τα κοινωνικά ζητήματα.*

Σπεύδω να σας παρουσιάσω τον κ. Κωνσταντίνο Κρεμαλή, Καθηγητή Νομικής, διδάσκει Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλειας. Είναι μέλος της επιστημονικής επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συμμετοχικών Θεσμών.

Έχει μεγάλη σημασία η παρουσία του κ. Κρεμαλή, διότι είναι η πρώτη επαφή που είχαμε στην Αθήνα πριν τις επαφές μας με την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών.

Θα ήθελα να τον ευχαριστήσω για όλα αυτά. Κύριε Κρεμαλή έχετε το λόγο.

Κ. ΚΡΕΜΑΛΗΣ: Ευχαριστώ πολύ τον Καθηγητή Gabellieri για την τιμητική εισαγωγή. Θα ήθελα στο δεύτερο μέρος αυτό της ημερίδας, να προσπαθήσω μια σύνδεση με τα όσα ακούσαμε το πρωί, ξεκινώντας από την τοποθέτηση του Καθηγητή Bigot, ο οποίος έδωσε την προοπτική της σημασίας που έχει το νέο προϊόν που λέγεται τραπεζασφάλεια, σε μια ελεύθερη ελληνική μετάφραση.

Τόσο ο κ. Bigot όσο και οι υπόλοιποι εισηγητές έδωσαν έμφαση στην εξισορρόπηση συμφερόντων μεταξύ των τραπεζών και των ιδιωτικών ασφαλιστικών εταιρειών. Η επιτυχία όμως του συστήματος της τραπεζασφάλειας ή των δραστηριοτήτων προς αυτή την κατεύθυνση, νομίζω ότι εξαρτάται και από τη συμπλήρωση ενός τρίτου μέρους.

Το τρίτο μέρος συνιστούν οι καταναλωτές του προϊόντος, οι πελάτες του προϊόντος, οι οποίοι διακρίνονται σε δύο ειδών κατηγορίες: Είτε είναι εργαζόμενοι στις τράπεζες, είτε είναι τρίτοι προς το προσωπικό των τραπεζών.

Αποβλέπω με την εισαγωγή αυτή να προσεγγίσω συνδυαστικά το θέμα της σημερινής Ημερίδας που δεν είναι μόνο τραπεζασφάλεια, αλλά είναι και συμμετοχικοί θεσμοί. Θεωρώ ότι με τον τρίτο παράγοντα, δηλαδή το χρήστη της νέας υπηρεσίας θα προσδιορισθεί τελικά το προϊόν που λέγεται τραπεζασφάλεια. Αν ανταποκρίνεται το προϊόν στις δικές του προσδοκίες, τότε το όλο σύστημα θα προωθηθεί με επιτυχία.

Λογικά προηγείται, μια καλή νομική σχέση που πρέπει να υπάρχει μεταξύ των τραπεζών και του προσωπικού τους. Αν αυτή η σχέση εξασφαλίζει ισόρροπη οργάνωση και διαχείριση δηλαδή αν στηρίζεται όπως στη (σύγχρονη Ευρώπη) λένε σε συμμετοχικές δομές προδιαγράφεται και η ανάθεση στο τρίτο μέρος, δηλαδή στην ιδιωτική ασφαλιστική εταιρεία μιας σωστής δομημένης δραστηριότητας της τραπεζασφάλειας.

Άρα για μένα λέξεις κλειδιά στην επιτυχία μιας τραπεζασφαλιστικής δραστηριότητας είναι “η συμμετοχική οργάνωση και διαχείριση του λογαριασμού ή του συμπληρωματικού συντάξιοδοτικού συστήματος”, που θα αποφασιστεί σε πρώτο στάδιο μεταξύ των τραπεζών και του προσωπικού τους. Δεν θα ασχοληθώ εδώ με τις προσδοκίες και τις νομικές σχέσεις που δημιουργούνται με τρίτους.

Για να πετύχει αυτό το λογικά προηγούμενο νομικό σχήμα της συμφωνίας μεταξύ μιας

εργοδότης τράπεζας και του προσωπικού της, προκειμένου να διευκολυνθεί η τραπεζασφαλιστική δραστηριότητα, προϋπόθεση είναι να στηρίζεται σε συμμετοχική ή κατ' άλλη διάσταση σε συναινετική βάση.

Στη χώρα μας δεν μπορούμε ακόμα εύκολα να ανακαλύψουμε συμμετοχικές δομές. Μπορούμε όμως να εντοπίσουμε συναινετικές μορφές οργάνωσης που έχουν ήδη ξεκινήσει και που θα διευκολύνουν την εισαγωγή του νέου προϊόντος της τραπεζασφάλειας.

Παρατηρούμε πρωτοβουλίες εργοδοτιών τραπεζών που συγκροτούν ειδικούς λογαριασμούς, τους οποίους διαχειρίζονται μικτές επιτροπές εκπροσώπων των εργαζομένων και των τραπεζών.

Ανευρέθηκαν ακόμα και εταιρικές μορφές. Αφανείς εταιρείες, συνήθως όπου μια τράπεζα είναι μέτοχος και ο σύλλογος των εργαζομένων είναι εξίσου μέτοχος. Στο διοικητικό συμβούλιο της αφανούς εταιρείας εμφανίζονται τα δύο μέρη να αποφασίσουν συναινετικά και συμμετοχικά πού θα τοποθετηθούν τα ασφαλιστικά κεφάλαια, και ποια επωφελέστερη επένδυση θα εξασφαλίσει τη μελλοντική σύνταξη. Κατά συνέπεια, από ανάλογες συμφωνίες εξαρτάται και ποια ιδιωτική ασφαλιστική εταιρεία θα προτιμηθεί. Αυτές οι δομές, οι συμμετοχικές δομές, οι οργανωμένες συναινετικές διαδικασίες, στηρίζονται σε άλλες χώρες σε συλλογικές συμβάσεις εργασίας ή σε συμφωνίες επιχειρησιακές.

Στη χώρα μας – και εδώ αρχίζουν τα προβλήματα της δομής και αυτονομίας που αποτελούν θέμα της εισήγησης υπάρχουν νομοθετικές παρεμβάσεις οι οποίες εμποδίζουν την ελεύθερη συνομολόγηση, αλλά και την εξέλιξη, συμφωνιών λειτουργίας, συμπληρωματικών συστημάτων ασφάλισης, ακόμα και αν το έχουν αποφασίσει η εργοδοτική και η εργατική πλευρά.

Δικαιολόγηση αυτών των νομοθετικών παρεμβάσεων, που προσβάλουν προφανώς τη συλλογική αυτονομία, είναι η προστασία του δημοσίου συμφέροντος. Με άλλα λόγια εκλαμβάνει η κρατούσα (δημόσια) αντίληψη, ότι δεν είναι δυνατόν με τέτοιες συμφωνίες να ανατρέπονται βασικοί στόχοι κοινωνικής πολιτικής.

Περιορίζομαι σε δύο παραδείγματα: Το ένα αφορά το νόμο 1876/90, όπου απαγορεύεται να γίνονται αντικείμενο συλλογικών συμβάσεων εργασίας ρήτρες για την κοινωνική ασφάλιση, σε αντίθεση με άλλες χώρες όπου οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας περιέχουν και τέτοιους όρους κατά κανόνα.

Πάντως στην πράξη οι κοινωνικοί εταίροι προχωρούν σε κοινωνικοασφαλιστικές συμφωνίες, όπως τις συναντούμε στον αρμόδιο Οργανισμό Μεσολάβησης και Διαιτησίας. Παράδειγμα ρητρών κοινωνικής ασφάλισης σε συλλογική σύμβαση, ενάντια στη νομοθετική απαγόρευση, πρόσφερε η εθνική γενική συλλογική σύμβαση εργασίας των ετών 1996-1997. Εκεί οι κοινωνικοί εταίροι είχαν συμφωνήσει για την αυτοδιοίκηση των συστημάτων ασφάλισης, για την τριμερή χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης κλπ. Χωρίς όμως τη νομοθετική επικύρωση αυτών των ρητρών που δεν έγινε, οι σχετικές συμφωνίες είναι παράνομες.

Το δεύτερο παράδειγμα επέμβασης στην αυτονομία των συμπληρωματικών συστημάτων, με άλλα λόγια στην ανατροπή της ασφαλιστικής προσδοκίας που έχουν από κοινού εργοδότες και εργαζόμενοι, αφορά το νόμο. Κατά το νομοθέτη μας θεωρούνται ασφαλιστικοί φορείς οποιεσδήποτε συμβατικές δομές συνταξιοδότησης, προστασίας της υγείας ή εφάπαξ παροχών με την προϋπόθεση ότι ο εργοδότης ή κοινωνικοί πόροι συμβάλλουν στη χρηματοδότησή τους.

Τούτο όμως αποτελεί τον κανόνα. Στην πράξη, δηλαδή, όταν μια τράπεζα συνεννοείται και συμφωνεί με το προσωπικό της για τη δημιουργία ενός συμπληρωματικού συστήματος ασφάλισης συνήθως συμμετέχει και στη χρηματοδότησή του. Τούτο σημαίνει ότι ο νομοθέτης “καραδοκώντας” θεωρεί το σχετικό λογαριασμό ως ασφαλιστικό φορέα και το υπάγει σε κρατικού είδους δεσμεύσεις, με αποτέλεσμα να υπάρχουν τέτοιοι περιορισμοί λειτουργίας που σε άλλες χώρες φαίνονται ασυμβίβαστοι με την ελευθερία των συμβάσεων.

Είναι αναγκαίο, λοιπόν, όταν συμφωνεί μια τράπεζα και οι εργαζόμενοί της, στη δημιουργία ενός συμπληρωματικού συστήματος κοινωνικής προστασίας που μπορεί να είναι ένας τραπεζικός λογαριασμός αυτοδιαχειριζόμενος ή ένα αλληλοβοηθητικό ταμείο, ή μια ομαδική ασφάλιση προσωπικού, να αποφεύγεται τύποις η άμεση εμφάνιση της τράπεζας ως χρηματοδότης. Διαφορετικά θα έχουμε τον προαναφερόμενο νομοθετικό περιορισμό και την ανατροπή βασικών ασφαλιστικών προσδοκιών ως προς τους όρους της συμφωνίας.

Επίσης, ακόμα και αν συμφωνούν οι δύο κοινωνικοί εταίροι, πρέπει να αποφεύγονται στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας ρήτρες κοινωνικοασφαλιστικές που θα μπορούσαν να θεωρηθούν αντίθετες με τη νομοθετική απαγόρευση.

Αρα, όσον αφορά την εθνική μας έννομη τάξη, για να μπορούμε να παρακολουθούμε θέματα προώθησης νέων προϊόντων, όπως είναι η τραπεζασφάλεια και μάλιστα με συμμετοχικούς θεσμούς οργάνωσης και διαχείρισης, λογικά θα προηγηθεί η ερμηνευτική ή πολιτική εξουδετέρωση των νομοθετικών εμποδίων που δημιουργούν διάψευση των ασφαλιστικών προσδοκιών.

Αναφορικά με το ευρωπαϊκό επίπεδο θα πρέπει να γίνει περισσότερο γνωστή η πρόσφατη Οδηγία υπ’ αριθμ. 98/49 του Ιουνίου 1998. Αυτή έχει δημιουργήσει μια υποχρέωση στις χώρες-μέλη της Κοινότητας μέσα στην επόμενη τριετία – ήδη ο ένας χρόνος πέρασε – να προσαρμόσουν έτσι τα συμπληρωματικά συστήματα ασφάλισης, ώστε να διευκολύνεται η ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων.

Ειδικότερα αν αυτό δεν προκύψει με συμφωνία των συγκεκριμένων κοινωνικών εταίρων, δηλαδή των τραπεζών και των εκπροσώπων του προσωπικού τους, τότε θα επέμβει ο νομοθέτης μετά το 2002 και θα προσδιορίσει εξουσιαστικά τα μέτρα της διευκόλυνσης της κινητικότητας των τραπεζοϋπαλλήλων.

Ίσως θα έπρεπε από τώρα οι κοινωνικοί εταίροι να ενδιαφερθούν για την κατάρτιση τέτοιων συμφωνιών, αφού καταγραφούν στο χώρο τον ελληνικό, αλλά και τον ευρωπαϊκό, πού υπάρχουν συναινετικές ή συμμετοχικές δομές οργάνωσης και διαχείρισης των συμπληρωματικών συστημάτων ασφάλισης. Αφού αυτές καταγραφούν, πρέπει να επιδιωχθεί ο σχεδιασμός ενός τύπου ή κάποιων μοντέλων τυποποίησης των συμπληρωματικών (ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών) συστημάτων ασφαλιστικής προστασίας, έτσι ώστε κατά το πνεύμα της Οδηγίας που σας είπα, να μη χάνονται δικαιώματα και προσδοκίες αυτών που μετακινούνται ελεύθερα στην Κοινότητα. Τούτο μέχρι σήμερα φαίνεται δύσκολο ή και αδύνατο, σύμφωνα με τους γνωστούς νομικούς κανόνες της συμμόρφωσης στα συμφωνημένα μέσα από συγκεκριμένες συμβάσεις. Παρ’ όλα αυτά, η οδηγία επιβάλλει ισότητα μεταχείρισης μεταξύ των διαφόρων μορφών συμπληρωματικής ασφάλισης.

Κλείνοντας τη σύντομη παρουσίαση, θα ήθελα να οδηγήσω τη σκέψη όλων μας πάλι προς το σημείο από το οποίο ξεκίνησα. Η προώθηση του νέου προϊόντος που λέγεται τραπεζασφάλεια είτε θα γίνεται με ανεξάρτητη μορφή, ένα ιδιαίτερο ασφαλιστικό ίδρυμα, είτε θα γίνεται μέσα από ειδικούς λογαριασμούς κοινού τύπου ή σωματειακού τύπου.

Θα πρέπει να ακολουθεί σαφείς κανόνες συμβατικής συμπεριφοράς, ή καλύτερα συναινετικής προαπόφασης και να αφηθεί ελεύθερη από νομοθετικές παρεμβάσεις που δεν δικαιολογούνται από ένα αναμφισβήτητο δημόσιο συμφέρον.

Σχετικά με την έννοια της διαφύλαξης του γενικότερου δημοσίου συμφέροντος, η οποία είναι νομικά ακόμα απροσδιόριστη και η οποία επιτρέπει πολλές επεμβάσεις στην αυτονομία και στην ανατροπή συμβατικών μορφών, πρέπει να ενσκήψει τόσο η νομική, όσο και η οικονομική επιστήμη, ώστε να διευκολυνθεί όχι μόνο η νέα μορφή δραστηριότητας που λέγεται τραπεζασφάλεια, αλλά και κάθε αποτέλεσμα συμφωνίας μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): *Ευχαριστώ πάρα πολύ κ. Καθηγητά. Θα ήθελα να ζητήσω συγγνώμη γιατί ο κ. Nozach δεν ήρθε εγκαίρως, επομένως θα τον εντάξουμε στο απογευματινό μας πρόγραμμα.*

Θα ήθελα τώρα να σας παρουσιάσω τον κ. Πλάτωνα Τήγιο, Διδάκτορα Οικονομικών, Σύμβουλο Κοινωνικής Ασφάλειας. Θα μας μιλήσει για την επιχειρηματική στρατηγική και παροχές κοινωνικής ασφάλισης – τα όρια μεταξύ της κρατικής και της ιδιωτικής ευθύνης.

Ο κ. Τήγιος είναι και ειδικός σύμβουλος του Πρωθυπουργού. Εχετε το λόγο παρακαλώ.

Π. ΤΗΝΙΟΣ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Το θέμα μου είναι “επιχειρηματική στρατηγική και συνταξιοδοτικές παροχές – τα όρια μεταξύ της κρατικής και της ιδιωτικής ευθύνης”. Σε γενικές γραμμές θα πω ότι είναι ορισμένοι κανόνες τους οποίους πρέπει να ακολουθούν ιδιωτικά ασφαλιστικά συστήματα.

Υπάρχουν άλλοι κανόνες που ακολουθούνται από κρατικά συστήματα, αλλά πολλές φορές αυτοί οι ρόλοι συνυπάρχουν και είναι πολύ κοινό φαινόμενο στην Ελλάδα – συνυπήρχαν μάλλον – το άνοιγμα της αγοράς σημαίνει ότι η συνέχιση ανάληψης υποχρεώσεων κοινής ωφέλειας, υποχρεώσεων του κράτους από επιχειρήσεις, λειτουργεί σαν πολύ έντονο ανταγωνιστικό μειονέκτημα γι’ αυτές τις επιχειρήσεις και πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος να υπερνικηθεί αυτό.

Πρώτα θα μιλήσω για τις συνταξιοδοτικές παροχές των επιχειρήσεων. Η προσφορά προς τους εργαζόμενους ενός συνταξιοδοτικού πακέτου, μαζί με τις υπόλοιπες αποδοχές είναι μια πολύ κοινή πρακτική στην Ευρώπη και σιγά-σιγά εμφανίζεται και στην Ελλάδα.

Από τη σκοπιά της επιχείρησης πολλές φορές συμφέρει να δίδονται οι παροχές με τη μορφή συντάξεως παρά σε χρήμα, διότι σε περίπτωση που δεν υπάρχουν καθόλου κρατικές συντάξεις ένα εργατικό δυναμικό που έχει έντονη ανασφάλεια για το πώς θα καλύψει τα γηρατειά του, θα συμπεριφέρεται με τρόπο που αντιστρατεύεται τα επιχειρηματικά συμφέροντα.

Γι’ αυτό βλέπουμε πολλές φορές στον αναπτυσσόμενο κόσμο εταιρείες να παρέχουν συνταξιοδοτική προστασία όταν δεν υπάρχει από το κράτος.

Επίσης ένα καλοσχεδιασμένο συνταξιοδοτικό πακέτο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να προσελκύσει εργαζόμενους κατάλληλων προδιαγραφών, να τους δώσει κίνητρα παραμονής στην επιχείρηση, να τους δώσει κίνητρα απόδοσης, να δημιουργήσει μια εταιρική ταυτότητα κλπ.

Από την άλλη πλευρά η ανάπτυξη αυτών των συστημάτων πρέπει να απαντήσει σε

δύο θεμελιακά προβλήματα, τα οποία προκύπτουν από την ιδιωτική τους ιδιότητα. Το πρώτο πρόβλημα είναι ο κίνδυνος της ιδιοποίησης των αποθεματικών. Ένας εργοδότης έχει πάντα κίνητρο να εξανεμίσει τα αποθεματικά και να τα χρησιμοποιήσει σαν φθηνή πηγή κεφαλαίων.

Και το δεύτερο πρόβλημα είναι η χορήγηση υποσχέσεων χωρίς αντίκρισμα. Η απλή υπόσχεση ότι θα σου δώσω 1 εκατομ. σε πέντε χρόνια, αν δεν έχεις καμία πρόθεση να δώσεις 5 εκατομ. σε πέντε χρόνια είναι χωρίς κανένα κόστος.

Και η ανάπτυξη ενός κλάδου επομένως συλλογικών συντάξεων και αποταμιεύσεων έχει τρία προαπαιτούμενα και δύο δικλίδες. Τα προαπαιτούμενα είναι λίγο-πολύ αυτά που συζητήσαμε το πρωί.

Δηλαδή, πρέπει να υπάρχει πρώτα μια ανεπτυγμένη χρηματαγορά για να μπορεί εύκολα να μετατρέπει ένα κεφάλαιο σε ροή ετήσιων πληρωμών. Πρέπει να υπάρχουν αναλογιστικές αποτιμήσεις των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται και πρέπει να υπάρχει και μια ελευθερία διαχείρισης των αποθεματικών, διότι από αυτή θα εξαρτηθεί το ύψος των παροχών.

Πρέπει να υπάρχουν και δύο δικλίδες, οι οποίες απαντούν στα δύο προβλήματα που σας ανέφερα, αφ' ενός η εποπτεία για την αποφυγή της ιδιοποίησης των αποθεματικών και αφ' ετέρου η διαφάνεια για τη διασφάλιση της εκπλήρωσης των υποσχέσεων.

Με την εισήγησή μου θα ασχοληθώ κυρίως με τη διαφάνεια και τι σημαίνει υποχρεώσεις διαφάνειας, για τον τρόπο λειτουργίας των συστημάτων και τη σχέση τους με την κοινωνική ασφάλιση.

Η διαφάνεια απαιτεί τον ορισμό μιας λογιστικής υποσχέσεων. Δηλαδή οι υποσχέσεις που δίδονται πρέπει να καταγράφονται και να εξισορροπούνται κάπως για να αντιμετωπίσουν σε δύο ανασφάλειες.

Από τη μια πλευρά έχουμε την ανασφάλεια των εργαζομένων προς τους οποίους δίδεται υπόσχεση και από την άλλη μεριά έχουμε τη διασφάλιση των μετόχων ή γενικότερα όλων αυτών που συναλλάσσονται με μια επιχείρηση για το ποια είναι η πραγματική της κατάσταση.

Για να πετύχει στο σκοπό της αυτή η λογιστική υποσχέσεων πρέπει να βασίζεται σε κοινώς αποδεκτά πρότυπα και μεθοδολογίες έτσι ώστε να μη μπορεί να αποκρύβεται κάτι πίσω από επιδέξιες επιλογές υποθέσεων για θέματα όπως παράδειγμα το προεξοφλητικό επιτόκιο.

Υπάρχει πολύ έντονο κίνητρο να γίνει αυτό, όπως καταλαβαίνετε, και για φορολογικούς λόγους. Αυτή τη διπλή ανάγκη των δύο διασφαλίσεων εξυπηρετούν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, (AS19), που ισχύουν στην Αμερική από 1η Ιανουαρίου 1999.

Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα και η εφαρμογή τους έχουν τρεις σημαντικές επιπτώσεις που αναφέρω εδώ. Πρώτη επίπτωση είναι η διαφάνεια. Η λογιστική εγγραφή πρέπει να βαρύνει αυτόν, ο οποίος είναι ο πραγματικός εγγυητής του ασφαλιστικού συστήματος.

Η μετακύληση της υποχρέωσης σε κάποιο άλλο νομικό πρόσωπο, πχ ένα ασφαλιστικό ταμείο, στην περίπτωση των τραπεζών εδώ, δεν μπορεί να λειτουργήσει σαν ένα νομικό πέπλο για να αποκρύψει την υποχρέωση.

Δεύτερον, πρέπει να έχει αξιοπιστία προς τρίτους, να απεικονίζονται μόνο οι δεδουλευμένες υποχρεώσεις και υπαρκτά περιουσιακά στοιχεία. Να μην προεξοφλείται κάτι

όπως μελλοντικές εισφορές εργαζομένων που δεν έχουν προσληφθεί ακόμα, το οποίο δεν υπάρχει στην πραγματικότητα.

Και τρίτο σημείο είναι το διπλογραφικό σύστημα. Οι υποχρεώσεις του συστήματος πρέπει να εγγράφονται στο παθητικό της επιχείρησης με τον ίδιο τρόπο, ασχέτως τρόπου χρηματοδότησης. Η περιουσία και η περιουσία στη συγκεκριμένη περίπτωση σημαίνει ότι πρέπει να υπάρχει αποκλειστικά για το σκοπό πληρωμής συντάξεων, εγγράφεται στο ενεργητικό από την άλλη πλευρά και αντισταθμίζει με αρνητικές εγγραφές τις υποχρεώσεις.

Αυτό είναι και το σημείο που διαφοροποιεί σε αυτό το σύστημα λογιστικής το διανεμητικό από το κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Όταν σε ένα διανεμητικό σύστημα υπάρχει εγγραφή από την αριστερή πλευρά του παθητικού, δεν υπάρχει καμιά εγγραφή στο ενεργητικό.

Το οποίο σημαίνει ότι με τον ίδιο τρόπο όταν μια επιχείρηση έχει συνάψει ένα δάνειο και εξυπηρέτηση του δανείου πρέπει να γραφτεί στο κόστος της επιχείρησης και έτσι η εξυπηρέτηση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων πρέπει και αυτή να δημιουργεί ένα ανάλογο κόστος διασφάλισης των δικαιωμάτων αυτών στους οποίους έχει γίνει η υπόσχεση.

Οι εγγραφές αυτές είναι επόμενο να επιβαρύνουν τα αποτελέσματα χρήσεως και να αποτελούν στοιχείο διαμόρφωσης του μοναδιαίου κόστους. Με άλλα λόγια μια επιχείρηση, η οποία έχει ένα μεγάλο ασφαλιστικό σύστημα ακάλυπτο, χωρίς να έχει περιουσιακά στοιχεία, με βάση αυτά τα πρότυπα βαρύνεται με μία επιβάρυνση του κόστους του.

Εάν υπάρχει μια περιουσία του ασφαλιστικού συστήματος, τότε η αρνητική εγγραφή από τη μία πλευρά αντισταθμίζεται από την απόδοση των αποθεματικών που είναι από την άλλη. Και υπάρχουν περιπτώσεις πολύ κοινές στην Ευρώπη, όπου συστήματα είναι τόσο καλά κεφαλαιοποιημένα που γίνονται περιζήτητα ακριβώς για να αξιοποιηθεί η απόδοση των αποθεματικών τους.

Ποια είναι τώρα η νομική ισχύς αυτή των νομικών προτύπων; Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει καμιά νομική υποχρέωση προς τις επιχειρήσεις να συμμορφωθούν με τα πρότυπα αυτά. Ομως επιχειρήσεις οι οποίες συμμορφώνονται μπορούν πιο εύκολα να πείσουν τους επενδυτές, επίδοξους μετόχους ή τους πιστωτές τους, ότι αντιπροσωπεύουν αποδοτικές επενδύσεις και δεν έχουν τίποτα να κρύψουν.

Έτσι αυτές οι επιχειρήσεις που συμμορφώνονται με τα πρότυπα αυτά αποκτούν πρόσβαση σε φθηνότερα και πιο άφθονα κεφάλαια, σε σύγκριση με αυτές που δεν συμμορφώνονται. Έτσι αν και η συμμόρφωση δεν είναι ακόμη υποχρεωτική, το ότι τα πρότυπα επιτελούν μια ουσιαστική λειτουργία, σημαίνει ότι σταδιακά θα επιβληθούν από την αγορά την ίδια.

Δηλαδή δεν έχουν την ισχύ του νόμου, αλλά επιβάλλονται από την ισχύ της πειθούς. Να δούμε τώρα την άλλη πλευρά, τι γίνεται στην κοινωνική ασφάλιση, πώς διαφέρει η κατάσταση μιας εταιρείας που συμμετέχει μόνο στο κρατικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και δεν διαθέτει δικό της σύστημα.

Η διαφορά έγκειται στην ταυτότητα του τελικού εγγυητού. Στην περίπτωση της κοινωνικής ασφάλισης η οποία βασίζεται στην κοινωνική αλληλεγγύη, ο τελικός εγγυητής δεν μπορεί να είναι μια μεμονωμένη επιχείρηση, αφού είναι το σύνολο της κοινωνίας.

Ας πάρουμε ένα παράδειγμα. Μια επιχείρηση σε κλάδο στο οποίο η απασχόληση μειώνεται διαχρονικά, όπως οι τράπεζες, ηλεκτρικές εταιρείες κλπ. Σε μια τέτοια κατάσταση στο μέλλον οι πληρωμές συντάξεων θα αυξάνονται ταχύτερα από τις εισπράξεις και αργά ή γρήγορα θα υπάρξει αδυναμία πληρωμής συντάξεων από την ίδια την επιχείρηση.

Εάν η επιχείρηση έχει δικό της ασφαλιστικό σύστημα και δεν υπάρχουν συσσωρευμένα κεφάλαια, η αδυναμία κάλυψης των υποχρεώσεων από τις τρέχουσες εισφορές μπορεί να οδηγήσει σε δύο καταστάσεις. Είτε μείωση των παροχών με τις ίδιες εισφορές, που είναι ένα σύστημα καθορισμένης συμμετοχής, είτε αύξηση της χρηματοδότησης για τις ίδιες παροχές. Δηλαδή σύστημα καθορισμένων παροχών.

Συστήματα όπως όλα εδώ στην Ελλάδα, ότι η επιχείρηση καλύπτει τα ελλείμματα όταν αυτά προκύψουν για το ταμείο της, είναι σαφώς συστήματα καθορισμένων παροχών. Εάν όμως αυτή η ίδια η επιχείρηση συμμετέχει στο γενικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, η μόνη της υποχρέωση είναι να καλύψει τις τρέχουσες εισφορές της, μόνο.

Το γεγονός ότι οι πληρωμές που αντιστοιχούν σε νυν και πρώην ασφαλισμένους της επιχείρησης, μπορεί να υπερβαίνουν τις δικές της εισφορές, που είναι το κύριο πρόβλημα που απασχολεί μια επιχείρηση που έχει δικό της ταμείο, δεν χρειάζεται να απασχολεί την ιδιωτική επιχείρηση.

Πρώτον, η ανεπάρκεια των εισφορών θα καλυφθεί από άλλες επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου που πιθανώς να αναπτύσσονται, ένας ελλειμματικός κλάδος μπορεί να αντισταθμίζεται από άλλους που θα αναπτύσσονται και τέλος αν το σύνολο της χώρας αντιμετωπίζει πρόβλημα ελλειμματικότητας λόγω πχ του δημογραφικού, αυτό θα οδηγήσει σε γενικά μέτρα που θα λάβει η κυβέρνηση, για τα οποία η επιχείρηση δεν χρειάζεται να λάβει μέτρα.

Ετσι στην κοινωνική ασφάλιση έχουμε τρία φαινόμενα που τη διαφοροποιούν από την άλλη κατάσταση των μεμονωμένων επιχειρήσεων. Πρώτα έχουμε το νόμο των μεγάλων αριθμών, που σημαίνει ότι το ρίσκο είναι πολύ μικρότερο.

Δεύτερον, ότι τελικός εγγυητής του συστήματος δεν είναι η μεμονωμένη επιχείρηση, αλλά το κοινωνικό σύνολο, το κράτος. Και τρίτον, ότι το σύστημα είναι μυωπικό, δηλαδή ενώ ένα κράτος που συμπεριφέρεται λογικά θα έπρεπε να λάβει εγκαίρως τα μέτρα του, δεν υπάρχει καμιά αντίστοιχη υποχρέωση για την επιχείρηση να κάνει το ίδιο, πέρα της εγγραφής των τρεχουσών εισφορών.

Αντίθετα σε ένα σύστημα μιας μεμονωμένης επιχείρησης, η ύπαρξη μιας μελλοντικής υποχρέωσης δημιουργεί την ανάγκη ενεργειών από τώρα, ώστε να υπάρχει επαρκής κάλυψη της στο μέλλον.

Αν αντιμετωπιζόταν το κρατικό σύστημα με τον ίδιο τρόπο, σαν να ήταν ιδιωτικό κεφαλαιοποιητικό, τότε το απαιτούμενο ποσό για την κάλυψη των μελλοντικών υποχρεώσεων, το αφανές χρέος που λέμε, έχει υπολογιστεί από τον ΟΟΣΑ ως περίπου 200% του σημερινού ΑΕΠ, το οποίο πρέπει να γραφτεί, αν ήταν μια επιχείρηση η Ελλάδα θα έπρεπε να γραφτεί στο παθητικό μας, 200%.

Το τεράστιο όμως αυτό ποσό έχει μόνο θεωρητική σημασία, αφού δεν είναι νομικά απαιτητό και δεν εγγράφεται πουθενά. Τώρα θα ήθελα να δούμε πιο στενά αυτές τις καταστάσεις, τα επιχειρησιακά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης.

Στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες συναντά κανείς πολύ συχνά περιπτώσεις όπου το επιχειρησιακό μοντέλο ασφάλισης και αυτό της κοινωνικής ασφάλισης συνυπάρχουν. Οπου δηλαδή υπάρχουν επιχειρήσεις οι οποίες ασκούν κοινωνική ασφάλιση για λογαριασμό του κράτους ή επιχειρησιακά ταμεία συντάξεων που χρηματοδοτούνται με το διανεμητικό σύστημα χωρίς αποθεματικά και στις οποίες το σύστημα είναι καθορισμένων παροχών.

Στην πράξη ανεξαρτήτως από τους αρχικούς λόγους που δημιούργησαν την κατάσταση

ση, οι επιχειρήσεις αυτές που ανέλαβαν αυτό τον ιδρυτικό ρόλο λειτουργούσαν σε μονοπωλιακές ή ολιγοπωλιακές αγορές, όπου το κράτος τις καλούσε να αναλάβουν τις υποχρεώσεις για λογαριασμό του, για ορισμένες σημαντικές λειτουργίες.

Είτε είναι στην περίπτωση της ΔΕΗ ο εξηλεκτρισμός της χώρας, είτε στην περίπτωση των τραπεζών η χρηματοδότηση της εκβιομηχάνισης, που είναι πράξεις τις οποίες ανέλαβαν για λογαριασμό του κράτους.

Στην τυπική περίπτωση έχουμε μονοπωλιακές κρατικές επιχειρήσεις στις οποίες υπήρχε μια σύγχυση και αλληλεπικάλυψη μεταξύ τριών ρόλων του κράτους. Πρώτον, έχουμε το κράτος ως ρυθμιστής της αγοράς, δεύτερον το κράτος ως λειτουργός και εγγυητής του συστήματος ασφάλισης, τρίτον το κράτος ως μέτοχος και γαιοκτήτης της επιχείρησης.

Έτσι οι επιχειρήσεις είναι δισυπόστατες. Είναι και επιχείρηση και φορέας κοινωνικής ασφάλισης. Και έχουν δύο φύσεις. Μια επιχειρησιακή και μια ασφαλιστική.

Από τη διπλή ιδιότητα αυτή δεν προπορεύεται καμία ιδιότητα. Ανάλογα των περιστάσεων μπορεί να είναι τότε το ένα και τότε το άλλο. Αν η επιχείρηση λειτουργεί σε προστατευμένο περιβάλλον, το να έχει αυτήν την πολλαπλή ιδιότητα δεν πειράζει, είναι απλώς μια άλλη υποχρέωση κοινού συμφέροντος όπως οι πολλές άλλες που υπάρχουν.

Τι γίνεται τώρα με το άνοιγμα της αγοράς; Το χαρακτηριστικό της εξέλιξης των τελευταίων ετών είναι το άνοιγμα της αγοράς που ως πρότινος ήταν είτε προστατευμένες, είτε μονοπωλιακές. Το άνοιγμα της αγοράς αποκόπτει αναγκαστικά τον ομφάλιο λώρο μεταξύ του κράτους και της επιχείρησης.

Και οι ρόλοι πρέπει να γίνουν πλέον διακριτοί. Από τις δύο υποστάσεις της δισυπόστατης φύσης υπερισχύει πλέον αυτή της επιχείρησης. Αυτό είναι αναγκαστικό αφού σε μια ανοιχτή αγορά η κρατική επιχείρηση πρέπει να συνυπάρχει και να ανταγωνίζεται άλλες, των οποίων το κύριο αίτημα είναι η ίση μεταχείριση.

Για τις επιχειρήσεις που έχουν δικό τους συνταξιοδοτικό σύστημα, αυτό μεταφράζεται άμεσα σαν μια πίεση συμμόρφωσης με τα λογιστικά πρότυπα που λέγαμε, όσον αφορά τις μελλοντικές υποχρεώσεις συντάξεων.

Γι' αυτές που έχουν ήδη συναλλαγές με διεθνή πιστωτικά ιδρύματα, μια τέτοια συμμόρφωση θα μείωνε το κόστος κεφαλαίου, ενώ αυτές που σκοπεύουν να αντλήσουν κεφάλαια από διεθνή χρηματιστήρια τα διεθνή λογιστικά πρότυπα είναι προαπαιτούμενα.

Εφαρμογή αυτών των προτύπων τα οποία δεν είναι συμπτωματικό ότι προέρχονται από αγγλοσαξονικές πλευρές και δεν αναγνωρίζουν τέτοιες καταστάσεις, σημαίνει ότι δεν αναγνωρίζεται καθόλου η ασφαλιστική φύση.

Αυτό όμως συνεπάγεται ότι έχουμε ένα διανεμητικό σύστημα με ανύπαρκτα αποθεματικά και πρέπει από τη μία στιγμή στην άλλη να απεικονίσει τις υποχρεώσεις του σαν να ήταν ιδιωτικό ασφαλιστικό σύστημα.

Δηλαδή αντιμετωπίζεται η επιχείρηση σαν ένα ώριμο κεφαλαιοποιητικό σύστημα που όμως δεν έχει καθόλου κεφάλαια και πρέπει να τα δημιουργήσει πολύ σύντομα. Άρα οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις έχουν τέσσερα προβλήματα.

Πρώτον, πρέπει να αντιμετωπίσουν το γεγονός ότι το προσωπικό είναι ήδη φθίνον. Δεύτερον, δεν υπάρχει περίπτωση αντιστάθμισης της φθίνουσας επιχείρησης με άλλη ανθούσα. Τρίτον, έχουν συχνά να χρηματοδοτήσουν παροχές που είναι υψηλότερες από το

μέσο όρο. Τέταρτον, πρέπει να σχηματίσουν αποθεματικό για την κάλυψη των υποχρεώσεων τους απέναντι στους εργαζομένους.

Το δεδομένο ότι δεν θα αποτελούν πλέον απλώς μια επιχείρηση ανάμεσα σε πολλές, συνεπάγεται ότι δεν μπορούν να επικαλεστούν τη γενική αλληλεγγύη όπως πριν. Τα τέσσερα αυτά προβλήματα συνεπάγονται τεράστιες επιβαρύνσεις του τρέχοντος κόστους της επιχείρησης, μια επιβάρυνση που μπορεί να φθάσει σχεδόν ως το διπλασιασμό του κόστους μισθοδοσίας.

Η συγκριτική επιβάρυνση με τους ιδιώτες ανταγωνιστές είναι γιγαντιαία. Ο ιδιώτης που ασφαλίζεται στο γενικό σύστημα, το μόνο που εγγράφει είναι οι τρέχουσες εισφορές στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, ο ιδιωτικός τομέας ως σύνολο θα αυξάνεται ταχύτερα από μια μεμονωμένη δυσπρόστατη επιχείρηση και τρίτον, ακόμα και το γενικό ασφαλιστικό πρόβλημα που σχετίζεται με το δημογραφικό πρόβλημα της χώρας δεν απασχολεί τον ιδιώτη επιχειρηματία, αφού είναι κρατικό πρόβλημα.

Ακόμα και αν οι παροχές μεταξύ των δύο ανταγωνιστών είναι πανομοιότυπες, ο ιδιώτης έχει πολύ χαμηλότερο κόστος παραδόξως, γιατί μπορεί να επικαλεστεί μια κρατική εγγύηση η οποία δίδεται στον ιδιώτη, αλλά δεν δίδεται στην κρατική επιχείρηση.

Η ίδια η κρατική εγγύηση δεν είναι διαθέσιμη για κρατικές επιχειρήσεις που έχουν δικό τους ταμείο ασφάλισης. Το κράτος έτσι χορηγεί στον ιδιώτη μια εγγύηση που δεν μπορεί να δώσει στα ίδια τα παιδιά του.

Πώς λύνεται αυτό το πρόβλημα; Σε κάθε περίπτωση πρέπει να διαχωριστούν οι ρόλοι. Αυτό δεν είναι προς επιλογή. Μία λύση είναι να δοθούν κεφάλαια σε αυτές τις επιχειρήσεις για να καλύψουν τις σημερινές και μελλοντικές υποχρεώσεις συντάξεων.

Αυτά τα κεφάλαια μπορούν να προέλθουν είτε από μέσα από την επιχείρηση, που διατρέχει τον κίνδυνο να είναι τόσο ψηλά που να χρεοκοπήσει η επιχείρηση. Να είναι πιο ψηλό από τα πάγιά της. Το ότι οι κλάδοι είναι φθίνοντες σε προσωπικό, δυσχεραίνει την κατάσταση περαιτέρω.

Αν τα πάρουν από το κράτος και το φορολογούμενο, είναι απίθανο ο φορολογούμενο να συναινέσει σε μια πλήρη κεφαλαιοποίηση μερικών συντάξεων, τη στιγμή που οι δικές του συντάξεις βασίζονται μόνο σε μια κρατική εγγύηση προφορική.

Και τρίτον, θα δημιουργηθεί μια πολύ παράδοξη κατάσταση στο ασφαλιστικό σύστημα που μερικοί ασφαλισμένοι θα έχουν πλήρως κεφαλαιοποιητικές συντάξεις και άλλοι θα έχουν διανεμητικές. Δηλαδή, και περιπτώσεις όπου κάποιος θα μετακινείται από το ένα σύστημα στο άλλο, θα είναι πάρα πολύ προβληματικές.

Μια άλλη λύση, είναι να χορηγηθεί και στις δημόσιες επιχειρήσεις η ίδια εγγύηση που δίδεται και στις ιδιωτικές. Δηλαδή, η λειτουργία του νόμου των μεγάλων αριθμών θα προστατεύει από τη φθίνουσα πορεία και το διανεμητικό σύστημα, όπως τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, θα εξασφαλίσει την κρατική εγγύηση.

Οι τρεις ρόλοι του κράτους, το κράτος-ιδιοκτήτης, το κράτος-ρυθμιστής και το κράτος-ασφαλιστής, πρέπει να διαχωριστούν έτσι ώστε όλοι οι εργαζόμενοι είτε είναι στον κρατικό τομέα, είτε στον ιδιωτικό τομέα να λαμβάνουν τις ίδιες εγγυήσεις.

Οργανωτικά μπορεί να ανακατανεμηθεί η σημερινή ασφάλιση σε δύο κομμάτια χωρίς να θιγούν όμως οιοσδήποτε παροχές, σημερινές ή μελλοντικές. Μιλάμε απλώς για μια χρηματοδότηση των ιδίων παροχών.

Σε ένα γενικό σύστημα που “ακολουθεί” τόσο στις παροχές όσο και στις εισφορές το γε-

νικό σύστημα που ακολουθούν οι ανταγωνιστικές επιχειρήσεις. Και χρηματοδοτείται με τον ίδιο τρόπο, αμιγώς διανεμητικό. Και σε ένα ειδικό τμήμα που χρηματοδοτεί τις παροχές που είναι επιπλέον του γενικού συστήματος, ως συμπληρωματική ασφάλιση, ένα καπέλο.

Το πρώτο κομμάτι, το γενικό, πρέπει να είναι σαφές ότι αποτελεί κοινωνική ασφάλιση. Ενδεχόμενο έλλειμμα θα αντιμετωπίζεται αυτονόητα όπως τα ελλείμματα του γενικού συστήματος ασφάλισης και δεν θα επηρεάζει την εικόνα επιχειρήσεων.

Τα τρέχοντα πλεονάσματα, μια άλλη όψη του νομίσματος, θα πρέπει να αποδίδονται στο γενικό σύστημα και δεν θα μπορεί να τα κρατάει η επιχείρηση. Σε αυτό το σύστημα το κράτος θα συμμετέχει με την ιδιότητα του ασφαλιστή και μόνο, παρέχοντας την ίδια προσασία σε όλους τους ανταγωνιστές στην αγορά.

Το δεύτερο κομμάτι θα χρηματοδοτεί όλες τις διαφορές μεταξύ του κρατικού και του ειδικού συστήματος, οι οποίες μπορεί να προέρχονται από ύψος σύνταξης, όρια ηλικίας, τρόπο υπολογισμού της σύνταξης ή ύψος εισφορών.

Και θα λειτουργεί ως επιχειρησιακή ασφάλιση. Η χρηματοδότησή του θα γίνεται με το τμήμα των σημερινών εισφορών που υπερβαίνει το γενικό σύστημα, στις οποίες μπορούν να προστεθούν και κεφάλαια που μπορούν να μεταφερθούν στο ταμείο αυτό από το κράτος, λειτουργώντας όμως πλέον με την ιδιότητα του μετόχου.

Δηλαδή, το κράτος μπορεί να αναγνωρίσει τις υποχρεώσεις που είχε προς τους εργαζόμενους τα παλιά χρόνια, τα οποία είχαν δημιουργηθεί με νόμους και να δώσει ως τμήμα της μετοχοποίησης συχνά, τμήμα και στην περιουσία των υπαρχόντων ταμείων. Δηλαδή, αυτές οι συμπληρωματικές συντάξεις μπορούν να γίνουν πλήρως κεφαλαιοποιητικές.

Με το σύστημα αυτό οι παροχές και οι πληρωμές των ασφαλισμένων μπορούν να παραμένουν ως έχουν και να γίνει μόνο μια εσωτερική ανακατανομή. Οι εργαζόμενοι μπορούν να λαμβάνουν μια πολύ ισχυρότερη εγγύηση πληρωμής από ό,τι σήμερα, αφού αυτή η περιουσία που είχαν τα ταμεία μπορεί να διοχετεύεται για να χρηματοδοτήσει τις διαφορές από το σύστημα και όχι το σύνολο.

Οι κρατικές εταιρείες μπορούν αυτόματα να ισχυρισθούν ότι έχουν καθαρίσει τον ισολογισμό τους, αλλά το πλέον νομίζω σημαντικό σημείο είναι το σύστημα αυτό της διάκρισης των ρόλων της συμπληρωματικής ασφάλισης, δίνει ένα περιεχόμενο στο αίτημα της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ίσης μεταχείρισης.

Διότι η συνδρομή του κοινωνικού συνόλου γίνεται με τον ίδιο τρόπο και στον ίδιο βαθμό σε όλους. Και η κοινωνική συνδρομή δίδεται μόνο ως το επίπεδο του γενικού συστήματος. Από εκεί και πέρα όλες οι διαφοροποιήσεις χρηματοδοτούνται από τους ίδιους τους εμπλεκόμενους στην επιχείρηση.

Δηλαδή από τους εργαζόμενους, τους εργοδότες και τους μετόχους. Η σαφής οριοθέτηση του δημόσιου και του ιδιωτικού και η ίση μεταχείριση διαφορετικών κατηγοριών πολιτών δεν είναι θέματα απλά παρουσίασης, αλλά ουσίας. Η κοινωνική δικαιοσύνη είναι η συνεκτική ύλη που στηρίζει όλο το οικοδόμημα του κοινωνικού κράτους. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): *Ευχαριστώ κ. Τήνιε για την ομιλία σας. Οσον αφορά τώρα τις σχέσεις μεταξύ των αποθεματικών των ασφαλιστικών ταμείων και την κεφαλαιαγορά, θα ήθελα να καλέσουμε έναν οικονομολόγο, τον κ. Θεόδωρο Ρούπα.*

Θ. ΡΟΥΠΑΣ: Κυρίες και Κύριοι, οι προηγούμενοι ομιλητές αναφέρθηκαν σε επιμέρους συστήματα, σε επιχειρηματική στρατηγική. Τελευταία ακούσαμε και τον όρο της κοινωνικής δικαιοσύνης. Εγώ θα μιλήσω περισσότερο για την κρίση του συνολικού συστήματος, όπως αυτή παρουσιάζεται σήμερα στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες και τις κατευθύνσεις ή τις προτάσεις που έχουν γίνει σε παγκόσμιο επίπεδο, ποιες λύσεις μπορούν να βρεθούν, πώς αυτό το σύστημα μπορεί να αξιολογηθεί καλύτερα, διότι σήμερα υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι αυτό το σύστημα αποκλίνει εντελώς από τον αρχικό του σχεδιασμό.

Κατ' αρχάς κάθε σύστημα στηρίζεται σε ορισμένους άξονες, σε ορισμένες βάσεις, κάποιες προϋποθέσεις, κάποιες αρχές. Το δικό μας ασφαλιστικό σύστημα, όπως και τα άλλα ευρωπαϊκά, στηρίχθηκαν στην απασχόληση, στην εργασία.

Με άλλα λόγια η κοινωνική ασφάλιση στηρίχθηκε στις εισφορές, βασίστηκε στο μισθωτό εργάτη με την ευρεία έννοια. Υπάρχει όμως σήμερα ο μισθωτός εργάτης με την έννοια που υπήρχε στις αρχές του αιώνα, όπως τον παρουσίασε και όπως θεσμοθέτησε το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ο Μπίσμαρκ;

Αυτό το μοντέλο που βασίζεται στις εισφορές, γιατί γι' αυτό πρόκειται, δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα πρότυπο κοινωνικής ασφάλισης που βασίστηκε αρχικά στην εργασία. Σήμερα υπάρχουν δύο αντικειμενικοί βαθύτεροι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την κοινωνική ασφάλιση και αναφέρομαι στο δημογραφικό και στην αλλαγή του μοντέλου εργασίας.

Αυτοί οι δύο παράγοντες το επηρεάζουν και το οδηγούν το σύστημα έτσι ώστε να μικραίνουν οι εισφορές και να αυξάνονται με πολύ μεγάλο ρυθμό οι παροχές. Δηλαδή επηρεάζουν τον αριθμό των ασφαλισμένων ενώ αντίθετα λόγω δημογραφικών εξελίξεων μεγεθύνεται ο βαθμός ή ο αριθμός των συνταξιούχων.

Ένα σύστημα στηρίχθηκε για πολλές δεκαετίες μέχρι σήμερα, ιδιαίτερα τις δεκαετίες μετά τον πόλεμο, πάνω στη σχέση ασφαλισμένοι-συνταξιούχοι τέσσερα προς ένα, που σήμερα στο δικό μας σύστημα έχει φθάσει στο 2,5%.

Σύμφωνα με δημογραφικές μελέτες στα μέσα του επόμενου αιώνα στην Ελλάδα θα αντιστοιχεί ένας εργαζόμενος προς ένα συνταξιούχο. Ποια προοπτική έχει η συνέχιση του διανεμητικού συστήματος κάτω από αυτές τις συνθήκες;

Ποιο επίπεδο συνταξιοδοτικών παροχών θα λαμβάνει ο συνταξιούχος του 2040; Δηλαδή ο εργαζόμενος του 2000 ή του 2005; Σίγουρα θα είναι πολύ μικρότερες από το σημερινό συνταξιούχο ή το συνταξιούχο του 2000.

Το ισοζύγιο εισφορών-παροχών της νέας γενιάς είναι επομένως εκ προοιμίου ελλειμματικό εις βάρος της. Το περίφημο συμβόλαιο γενεών, εκεί που στηρίχθηκε το σημερινό σύστημα αυτοϋπονομεύεται από τις αρχές του ίδιου του συστήματος.

Συνεπώς οποιαδήποτε συζήτηση για τα σημερινά επίπεδα των συντάξεων, θα είναι άδικο να εστιαστεί μόνο στους συνταξιούχους που αναμφισβήτητα κατοχύρωσαν δικαιώματα με τη σκληρή δουλειά τους στο παρελθόν, αλλά πρέπει να δούμε και το σημερινό εργαζόμενο.

Οι σημερινοί εργαζόμενοι που πληρώνουν αδιαμαρτύρητα τις αυξανόμενες εισφορές, αγνοώντας τις περισσότερες φορές τη μη ισοτιμία ανταπόδοση αυτών. Αυτή και μόνο η σχέση λοιπόν δείχνει τα όρια και τις δυνατότητες του παλαιού συστήματος.

Για να διατηρήσουμε την κοινωνική ασφάλιση και την κοινωνική προστασία δεν

υπάρχει άλλος τρόπος, αλλά να το αλλάξουμε. Πρέπει να βρούμε νέες μορφές, νέους πόρους, προκειμένου να εξακολουθήσει η κοινωνία να παρέχει κοινωνική προστασία στους πολίτες της.

Αυτή τη στιγμή που υπάρχει η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας οι συναλλαγματικές ισοτιμίες παύουν να υπάρχουν και παύουν να λειτουργούν ως μοχλός μακροοικονομικής πολιτικής και αλληλεγγύης, άντλησης ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων και όλο το βάρος πέφτει στο κόστος εργασίας, αυτό που λέμε “μη μισθολογικό κόστος”.

Από τη στιγμή αυτή που υπάρχουν τέτοιες συμφωνίες θα πρέπει να κατοχυρωθεί η κοινωνική ασφάλιση, η κοινωνική προστασία μέσα σε αυτό το ραγδαία επιδεινούμενο περιβάλλον. Αλλά κυρίως πρέπει να δούμε την κοινωνική πολιτική με την οπτική της έννοια του πολίτη, και όχι του εργαζόμενου.

Και να κάνω μια παρένθεση σε αυτό το σημείο, και να πω ότι εδώ μιλάμε για Bancassurance, για αξιοποίηση αποθεματικών, για κεφαλαιοποιητικά συστήματα, για χρησιμοποίηση του χρηματιστηρίου σαν μοχλό ανάπτυξης και της οικονομίας και του ασφαλιστικού συστήματος, αλλά αύριο ένα μεγάλο μέρος των ανθρώπων θα βρίσκεται εκτός αγοράς εργασίας.

Γι' αυτούς που μιλάμε σήμερα, είναι αυτοί που έχουν τη δυνατότητα να καταβάλουν εισφορές. Θα υπάρχουν πολλοί που δεν θα έχουν αυτή τη δυνατότητα.

Τύποι συνταξιοδοτικών συστημάτων στην Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Ένωση και χώρες του ΟΟΣΑ. Τα συνταξιοδοτικά αυτά συστήματα όπως τα περιέγραψαν και οι προηγούμενοι ομιλητές, γενικά καθορίζονται σε τρία επίπεδα.

Τα δημόσια συστήματα, τα οποία έχουν αναδιανεμητική βάση, τα επαγγελματικά συμπληρωματικά σχήματα που λειτουργούν σχεδόν σε μικρό ή μεγάλο βαθμό σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στην Ελλάδα υπάρχει μια ιδιαίτερη μορφή και στο ποια σχήματα από αυτά θα εντάξουμε στο δεύτερο πυλώνα, όπως λέγεται, είναι θέμα ορισμού.

Και τρίτον, η ιδιωτική ασφάλιση, η οποία είναι ένα σύστημα αποταμίευσης, αποζημίωσης και λειτουργεί σε αναλογιστική βάση. Είναι προαιρετική και έχει ατομική ευθύνη.

Οι παραπάνω προαναφερόμενες κατηγορίες λειτουργίας και χρηματοδότησης είναι γνωστές σαν τρεις πυλώνες. Ωστόσο στην περίπτωση της Ελλάδος, οι συμπληρωματικές συντάξεις αποτελούν ένα πολύπλοκο κομμάτι και δεν συνδυάζεται με τον ορισμό που δόθηκε προηγούμενα με τους τρεις πυλώνες.

Είναι γνωστό ότι όποια σχήματα και να συμπεριλάβουμε στο δεύτερο πυλώνα, αυτά έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά, διότι λειτουργούν πρώτον σε αναδιανεμητική βάση, δεύτερον δεν έχουν ωριμάσει και τρίτον μέχρι στιγμής υπάρχει η παρέμβαση του κράτους.

Αυτά τα συστήματα δεν είναι αυτόνομα σε σημείο που είναι σε άλλες χώρες. Ένας κοινός τύπος για τα συμπληρωματικά αυτά σχήματα και η ιδιαίτερη προβληματική που υπάρχει, εκφράζεται με την πεποίθηση ότι ανεξάρτητα από το πώς λειτουργούν και δρουν σήμερα, όταν έρθει η χρονική στιγμή της ωρίμανσης, για την Ελλάδα πάντα, θα συμπεριφερθούν ομοιόμορφα όλα στην κλασική αναδιανεμητική βάση.

Με την έννοια ότι αυτά τα συστήματα μέχρι σήμερα δεν κατόρθωσαν να αποκτήσουν ισχυρά αποθεματικά ώστε να χρηματοδοτήσουν τις αυριανές παροχές. Η θεμελιώδης δυσκολία του αναδιανεμητικού συστήματος που οδηγεί τις χώρες να αναζητούν εναλλακτικές μεθόδους και μηχανισμούς χρηματοδότησης, είναι η οικονομική δυσκολία που αντιμετωπίζουν για τη χρηματοδότησή τους σε μακροχρόνια βάση.

Στην αρχική περίοδο όπως γνωρίζουμε τα συστήματα αυτά δημιουργούν πλεονάσματα, τα οποία όμως είναι μια ψευδαίσθηση γιατί μόνο εν μέρει μπορεί να αντισταθμίσουν αυτό που λέγεται κρυφό χρέος.

Το κρυφό χρέος καθορίζεται σαν την αξία, είναι η πρόσθεση των σημερινών καθαρών συνταξιοδοτικών δαπανών, αυτές δηλαδή τις δαπάνες που έχουμε να καταβάλουμε στους σημερινούς συνταξιούχους, συν τις δαπάνες που πρέπει να καταβάλουμε στους ασφαλισμένους που έχουν κατοχυρώσει δικαίωμα για παροχές στο μέλλον.

Είναι η πρόσθεση και των δύο αυτών μεγεθών. Και αυτό εξαρτάται από το βαθμό κάλυψης του πληθυσμού, πόσοι καλύπτονται μέσα σε αυτό το σύστημα, ποια είναι η κατανομή της ηλικιακής πυραμίδας, ποιο είναι το επίπεδο παροχών και πώς υπολογίζονται αυτές οι παροχές.

Η μεθοδολογία όμως που χρησιμοποιείται για να γίνει πιο κατανοητό αυτό το κρυφό χρέος, κάνουμε δύο υποθέσεις, για να δούμε ποιο είναι το σημερινό κρυφό χρέος. Πρώτη υπόθεση, η υπόθεση ότι ένα αναδιανεμητικό σύστημα σαν το σημερινό που λειτουργεί, σταματά αυτόματα, τελειώνει η λειτουργία του.

Τι έχει να κάνει αυτό το σύστημα; Έχει να δώσει παροχές και στους σημερινούς συνταξιούχους και να αποζημιώσει τους εργαζομένους που οι ίδιοι καταβάλλουν σήμερα για μελλοντικές παροχές, για μελλοντικές υποχρεώσεις του συστήματος.

Άλλη υπόθεση, που οδηγεί στο ίδιο αποτέλεσμα. Η υπόθεση ότι δεν εισέρχονται πλέον σε αυτό το παλιό αναδιανεμητικό σύστημα νέοι ασφαλισμένοι, ώστε να το χρηματοδοτούν και πρέπει να επιβιώσει αυτό το σύστημα μέχρι να αποζημιωθεί και ο τελευταίος συνταξιούχος. Μέχρι να πεθάνει και ο τελευταίος συνταξιούχος.

Τότε αυτό το σύστημα, αν κάνουμε και τις δύο αυτές υποθέσεις, δεν μπορεί σήμερα να πληρώσει τις υποχρεώσεις του. Αδυνατεί να πληρώσει τις υποχρεώσεις του.

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο μελέτησε μεγάλες βιομηχανικές οικονομίες και κατέληξε ότι οι τάσεις χρηματοδότησης αυτών των συστημάτων πώς καταλήγουν διαχρονικά. Στις πέντε από αυτές τις χώρες θα υπάρξουν ελλείμματα το έτος 2010, ενώ όλες οι προηγούμενες χώρες θα δημιουργήσουν σημαντικά ελλείμματα στην καθαρή θέση των συνταξιοδοτικών τους συστημάτων από το 2020 και μετά.

Ιαπωνία, Γερμανία, Ιταλία και Γαλλία, θα έχουν ξεπεράσει την αρνητική καθαρή θέση τέσσερις φορές στο ΑΕΠ κατά τα μέσα του επόμενου αιώνα, όταν τα συστήματα συνεχίζουν να λειτουργούν με τον τρόπο που λειτουργούν σήμερα.

Είναι αξιοσημείωτο ότι η Μεγάλη Βρετανία, όπως βλέπετε, παρουσιάζει μικρότερη ζημία. Αυτό συμβαίνει διότι το σύστημά της αναμορφώθηκε και στη δεκαετία του '80 και στη δεκαετία του '90 με κατεύθυνση τη σημαντική μείωση του κόστους από το βασικό αναδιανεμητικό σύστημα χρηματοδότησης.

Αυτό που σήμερα σκέπτονται και προτείνεται από πολλούς διεθνείς οργανισμούς είναι το συνολικό συνταξιοδοτικό σύστημα να κατανεμηθεί σε τρεις πυλώνες όπως εξηγήσαμε προηγουμένως, ο πρώτος, ο δεύτερος και ο τρίτος και αυτοί σιγά-σιγά οι πυλώνες να αρχίσει ο πρώτος να φθίνει, ο δεύτερος συμπληρωματικός να αυξάνεται, όπως επίσης και ο τρίτος.

Υπάρχει όμως ένα σημαντικό στοιχείο σε αυτό που λέμε μεταβατική περίοδο. Να μειώνουμε δηλαδή σιγά-σιγά το αναδιανεμητικό σύστημα και να αυξάνουμε περισσότερο τις συμπληρωματικές επικουρικές επαγγελματικές συντάξεις με κεφαλαιοποιητικού χαρακτήρα χρηματοδότηση.

Αυτή όμως η μεταβατική περίοδος θα μπορούσε να γίνει εάν υπήρχαν αυτή τη στιγμή αρκετά διαθέσιμα. Διότι θα προκύψει το πρόβλημα, όπως εξήγησα προηγουμένως, ότι η μετάβαση αυτή φθίνει το διανεμητικό, το κεφαλαιοποιητικό αυξάνεται, υπάρχει ένα κομμάτι άμεσης υποχρέωσης και ποιος θα πληρώσει αυτό το κομμάτι.

Η θεμελιώδης δυσκολία λοιπόν που εμφανίζεται στην υιοθέτηση ενός συστήματος πολλών επιπέδων, περικλείει τη χρηματοδότηση της μεταβατικής περιόδου, όπου η τρέχουσα γενιά θα έχει την υποχρέωση, αν είναι η τρέχουσα γενιά, να πληρώσει δύο φορές.

Πρωταρχικά το δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα που αντιμετωπίζει την εξόφληση των υποχρεώσεων του προς τους τρέχοντες συνταξιούχους και δευτερευόντως τη χρηματοδότηση συντάξεων των ανθρώπων που εισέρχονται σήμερα στο σύστημα. Δηλαδή να φτιάξει και ένα κεφαλαιοποιητικό κεφάλαιο γι' αυτούς τους ανθρώπους που θα εισέλθουν στο καινούργιο σύστημα.

Αυτό σημαίνει διπλή επιβάρυνση. Η μετάβαση αυτή σε ένα πλήρες ή εν μέρει κεφαλαιοποιητικό σύστημα, οι τρέχουσες φορές δεν μπορούν πλέον να χρηματοδοτούν τους σημερινούς συνταξιούχους για τον απλούστατο λόγο ότι αυτές πρέπει να επενδυθούν σε ένα μελλοντικό συνταξιοδοτικό κεφάλαιο.

Η Πολιτεία έτσι θα πρέπει να βρει το μηχανισμό που θα χρηματοδοτήσει υποχρεώσεις στο παλιό αναδιανεμητικό σύστημα. Με αυτή τη διαδικασία το κρυφό χρέος, το χρέος το οποίο έχει δημιουργηθεί, γίνεται άμεσο χρέος.

Πρέπει άμεσα να το πληρώσει αυτός που στηρίζει την κοινωνική προστασία στη συγκεκριμένη χώρα. Από τη μία πλευρά πρέπει να επιχορηγήσει δηλαδή τους σημερινούς και μελλοντικούς συνταξιούχους που θα παραμείνουν μέσα στο παλιό σύστημα, κατά δεύτερον πρέπει να αποζημιώσει τα άτομα που πρόθυμα θα βγουν από το σύστημα προς χάριν του νέου κεφαλαιοποιητικού, διότι τα άτομα αυτά κατέβαλαν για ένα χρονικό διάστημα εισφορές τις οποίες ουδέποτε όμως σαν παροχές θα πάρουν.

Το καθαρό μέγεθος του άμεσου χρέους αποτελεί τη μεγαλύτερη και πιο σημαντική αιτία, όπου χώρες συχνά αντιμετωπίζουν απρόθυμα το ενδεχόμενο για μετακίνηση σε ένα σύστημα πολλών πυλώνων. Και γι' αυτό έχει καθυστερήσει.

Ήταν μια καλή πρόταση, αλλά πραγματικά δημιουργεί χρηματοδοτικά προβλήματα άμεσης καταβολής. Αυτή η διπλή επιβάρυνση της μεταβατικής γενιάς, γίνεται αντιληπτό ότι κρίνεται αναπόφευκτη. Κρίνεται αναπόφευκτη και θα γίνει η επιβάρυνση αυτή ανάλογα τότε αποφασίζει κάποιος να χρηματοδοτήσει με διπλή χρηματοδότηση αυτό το σύστημα.

Μπορεί να το κάνει στην τρέχουσα γενιά, μπορεί να το κάνει και στη μελλοντική γενιά. Έχουν γίνει όμως ενδιάμεσα στάδια. Και τα ενδιάμεσα στάδια είναι ότι έχουν χώρες προχωρήσει στη μετάβαση από το ένα σύστημα στο άλλο αθετώντας υποσχέσεις στο παλιό σύστημα.

Όταν λέμε αθετώντας υποσχέσεις, εννοούμε ότι παροχές που είχαν υποσχεθεί πριν κάποιες δεκαετίες ότι θα έδιναν στους δικαιούχους, δίνουν σε μικρότερη κλίμακα για να χρηματοδοτήσουν το νέο σύστημα. Το νέο σύστημα με κεφαλαιοποιητική τάση.

Να αναφέρω δύο χώρες, τη Βρετανία και τη Γερμανία. Είναι δύο χώρες οι οποίες αποτέλεσαν σταθμό στην εισήγηση των συνταξιοδοτικών σχημάτων και είναι δύο χώρες οι οποίες έχουν ακολουθήσει μέχρι στιγμής διαφορετική πορεία σε αυτό που λέμε μετάβαση από το ένα σύστημα στο άλλο, μετάβαση από αναδιανεμητική σε κεφαλαιοποιητική βάση.

Πρώτον, η Βρετανία είναι μια χώρα η οποία είχε ένα σύστημα ευρείας κοινωνικής προστασίας, όπως αυτό το εισήγαγε το 1942 ο Μπέβεριτς. Από εκεί και μετά όμως φρόντισε σταδιακά και μάλλον στις αμέσως επόμενες δεκαετίες, χωρίς να γίνεται αντιληπτό, αυτό το σύστημα σιγά-σιγά να το ορθολογικοποιεί.

Τη μεγάλη αλλαγή την έκανε το 1975. Τότε εισήγαγε το γνωστό σε όλους, το *seirps*, το οποίο αυτό χρηματοδοτήθηκε σε αναδιανεμητική βάση και στόχευε να πληρώνει το 25% του μέσου εισοδήματος των εργαζομένων.

Εάν εγώ παίρνω 200.000 δρχ. σήμερα, θα μου έδινε το 25% των χρημάτων που παίρνω σήμερα, το δε υπόλοιπο ποσοστό αντικατάστασης του σημερινού μου εισοδήματος σε μια υπόθεση ότι φεύγω από το σύστημα και συνταξιοδοτούμαι, θα τον έκαναν τα άλλα σχήματα που υπήρχαν ήδη σε λειτουργία.

Εγιναν μεγάλες μεταβολές. Οι μεταβολές ξεκίνησαν από τη συντηρητική κυβέρνηση της Μάργκαρετ Θάτσερ τη δεκαετία του '80 και την πρώτη μεγάλη μεταβολή που έκανε ήταν να μειώσει αυτό το 25% ποσοστό αντικατάστασης εισοδήματος στο 20%.

Αρχισε σιγά-σιγά δηλαδή αυτό το σύστημα να το μικραίνει και να μεγαλώνει ένα άλλο σύστημα. Το 1986 ελήφθησαν άλλα μέτρα, μέσα από μια άλλη νομοθετική πράξη που πέρασε τότε στη Μεγάλη Βρετανία, που αυτά τα μέτρα ήταν κίνητρα για τους ανθρώπους να αφήσουν το παλιό σύστημα και να πάνε σε ένα νέο σύστημα.

Αυτό το σύστημα δεν ήταν άλλο από τα επαγγελματικά σχήματα. Αυτά τα κίνητρα ήταν περισσότερο φορολογικά κίνητρα. Να αφήσεις το ένα σύστημα και να πας στο άλλο. Το 1995 έγινε πάλι μια μεγάλη περικοπή μείωσης παροχών του παλιού συστήματος.

Συνοπτικά αυτή η εικόνα δείχνει μια αντικατάσταση σταδιακή του παλαιού συστήματος, σε ένα νέο σύστημα, ένα μεταβατικό στάδιο. Το 1979 το κράτος παρείχε το 61% του συνταξιοδοτικού εισοδήματος. Το 1992 αυτό έπεσε στο 50% στη Μεγάλη Βρετανία.

Σιγά-σιγά μάλιστα ο βαθμός αντικατάστασης από το παλιό σύστημα έφθασε από το 25% που είχε αρχικά σχεδιαστεί σήμερα να καλύπτει το 16% του μέσου εισοδήματος. Στις αρχές του '90, το 85% των εργαζομένων έχει μια δεύτερη συμπληρωματική κάλυψη. Είναι ασφαλισμένο δηλαδή το 85% του πληθυσμού της Μ. Βρετανίας στο δεύτερο πυλώνα που λέμε.

Οπότε αυτό το σύστημα έχει αρκετά περπατήσει γι' αυτό και σε αυτή τη διαφάνεια βλέπουμε ότι το χρέος που πρόκειται να αυξηθεί λόγω πολλών άλλων παραγόντων που δεν αναφέραμε, είναι μικρότερο της Βρεταννίας σε σχέση με τις άλλες χώρες.

Μελλοντικές προοπτικές στη Μ. Βρετανία. Πριν από τις εκλογές του Μαΐου του '97 η τότε συντηρητική κυβέρνηση του Τζων Μέτζορ πρότεινε μια μεγάλη αναμόρφωση που θα οδηγούσε το κράτος να αποσυρθεί εντελώς από την παροχή των συντάξεων.

Σύμφωνα με αυτή την πρόταση, οι βασικές συντάξεις και το *seirps* θα μπορούν να αντικατασταθούν εντελώς από υποχρεωτική ιδιωτική παροχή συντάξεων. Μια πρόταση έκανε να αλλάξει εντελώς το σύστημα.

Αυτό μπορεί αρχικά να εισαχθεί και να εφαρμοστεί, είπαν τότε, στα άτομα ηλικίας κάτω των 20 και στους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας. Διότι ήταν ένα καινούργιο εντελώς σύστημα. Οι άλλοι εργαζόμενοι μπορούν να συνδεθούν με το νέο σύστημα, όταν αυτό κριθεί ότι πράγματι λειτουργεί με επιτυχία.

Πολλά μέτρα επίσης προτάθηκαν και για άλλες αλλαγές, περικοπές στο παλιό το σύ-

στημα. Στο σημείο αυτό η τότε κυβέρνηση, η κυβέρνηση σήμερα των Εργατικών, του Τόνυ Μπλερ, είχε αντιταχθεί. Ούτε καν συζητούσε αυτή την τακτική.

Τελευταία σκέψη που εμφανίζει είναι να αντικαταστήσει το βασικό αναδιανεμητικό σύστημα της Αγγλίας με υποχρεωτική προσωπική σύνταξη που άμεσα δείχνει την τάση μείωσης του κράτους στην παροχή των συντάξεων.

Η Γερμανία από την άλλη πλευρά, έχει ένα σύστημα, το ίδιο σαν την Ελλάδα, βέβαια δεν μπορούμε να συγκρίνουμε ούτε τα συστήματα ούτε τις οικονομίες των δύο χωρών και αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα όπως αυτά που αναφέραμε στη μετάβαση από το ένα σύστημα στο άλλο.

Ο πίνακας 3, δείχνει την ανάπτυξη των αποθεματικών σαν ποσοστό του ΑΕΠ μέσα σε μια 15ετία, 1980-1995, σε διάφορες χώρες. Βλέπουμε τη Μεγάλη Βρετανία από 23% που ήταν σαν ποσοστό του ΑΕΠ τα αποθεματικά της, έφθασαν το 74,5%, της Γερμανίας με ένα διαφορετικό σύστημα είναι πάρα πολύ μικρότερα. Της Μ. Βρετανίας σχεδόν τριπλασιάστηκαν. Αυτό δείχνει την άμεση επιρροή που έχει το σύστημα το συνταξιοδοτικό στην κεφαλαιαγορά.

Ο πίνακας 4 είναι τα συνολικά αποθεματικά των χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας το 1995. Η Μ. Βρετανία έχει το 51%, ξεπερνά δηλαδή όλες τις χώρες με δεύτερη τη Γερμανία που έχει 22%.

Ο πίνακας 5 στη δεύτερη στήλη δείχνει την ποσοστιαία κεφαλαιοποίηση που έχουν οι χώρες αυτές. Στη στήλη 3 βλέπουμε ότι η Ολλανδία η οποία έχει επίσης ανεπτυγμένο κεφαλαιοποιητικό σύστημα, τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων σαν ποσοστό της κεφαλαιοποίησης είναι 120%.

Και μάλιστα βλέπουμε και στον πίνακα 4 τι ποσοστό σε ποσοστιαίες μονάδες όσον αφορά την κεφαλαιοποίηση της κάθε χώρας έχει όσον αφορά τις μετοχές η κάθε χώρα.

Και στον πίνακα 6 να δούμε τη σημαντική διαφορά, τη δομή αυτών των αποθεματικών και η δομή αυτών των αποθεματικών βλέπουμε ότι στη Μ. Βρετανία, στην πρώτη στήλη το 78,6% των συνολικών επενδεδυμένων κεφαλαίων είναι επενδυμένα σε μετοχές, τα άλλα σε τίτλους σταθερού εισοδήματος και το υπόλοιπο σε ακίνητη περιουσία.

Ενώ η Γερμανία, είναι στην προτελευταία θέση με 7,7% σε μετοχές και 74,1% όσον αφορά τοποθετήσεις σταθερού εισοδήματος. Είναι η επενδυτική κουλτούρα που έχει μια χώρα, είναι οι κανόνες, οι αρχές των συστημάτων, αλλά δεν παύει να αντανakλούν και τις αρχές του συστήματος και αυτή τη μετάβαση που προηγουμένως υποστήριξα από χώρα σε χώρα.

Κλείνοντας, θέλω να αναφέρω για το ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα, το οποίο σε μέλη πρόσφατη που έχει γίνει, δεν επηρεάζει καθόλου την κεφαλαιαγορά. Το ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα έχει δέσμευση ακόμη και στο καινούργιο ασφαλιστικό νομοσχέδιο, δεν μπορούσε να κάνει διαφορετικά ο νομοθέτης, το οποίο το επικρίνουν, για ποιο λόγο δίνει περιορισμούς 20% σε μετοχές, 80% για...

Μα για ποιο λόγο το επικρίνουν; Το 1990-1992 η τότε κυβέρνηση πέρασε ένα πάρα πολύ καλό νόμο όσον αφορά τα αποθεματικά. Αφησε ένα περιθώριο, το περιθώριο που υπάρχει και σήμερα βέβαια, τα ταμεία να μπορέσουν να αποφασίσουν αυτόνομα να αξιοποιήσουν την περιουσία τους.

Και μάλιστα μίλησε για ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, σύσταση από τα ίδια τα ταμεία ή τα αποθεματικά που έχουν να τα δώσουν στις εταιρείες αυτές. Κανένα ταμείο στη διάρκεια από το 1990 μέχρι το 1999 δεν έκανε αυτή την κίνηση.

Αυτό κρίνεται βέβαια μέσα σε αυτή τη χρονική περίοδο. Δεν την έκανε για δύο λόγους: Πρώτον, τα διοικητικά συμβούλια των ταμείων δεν είναι ικανά ώστε να μπορέσουν να στρέψουν τα κεφάλαια τους σε τέτοιες αποδοτικές επενδύσεις. Δεν ρισκάρουν.

Αλλά και από την άλλη πλευρά αν ρισκάρουν, δεν ξέρουμε πώς θα αποδοθούν ευθύνες όταν καλόπιστα κάποιος αποφασίζει ότι “ναι εγώ βάζω ένα Χ ποσόν για να αυξήσω την περιουσία του ταμείου”. Αν οι προσδοκίες και οι παράγοντες ή προϋποθέσεις, οι παράμετροι που αποφασίζουμε για να αποφασίσουμε για κάτι δεν γίνουν πραγματικότητα και χαθούν τα χρήματα, τελικά τι λόγο να δώσουν αυτοί οι άνθρωποι όσον αφορά για τα χρήματα τα οποία ίσως να κατηγορηθούν εκ των υστέρων ότι χρησιμοποίησαν και με δόλο.

Σε αυτό το σημείο θέλω να κλείσω λέγοντας ότι τα συστήματα ανάλογα με το σε ποιον πυλώνα βρίσκονται, ανάλογα με τον τρόπο χρηματοδότησης, επηρεάζουν άμεσα την κεφαλαιαγορά και ότι το ελληνικό σύστημα θα περάσει αρκετά χρόνια ακόμη, ώστε να μπορούμε να πούμε ότι θα επηρεάσει εμφανώς τη χρηματιστηριακή αγορά. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): *Ευχαριστώ πάρα πολύ κ. Ρούπα για τις απόψεις που μας εκθέσατε. Θα ήθελα τώρα να δώσω τον λόγο στον κ. Γαβριήλ Αμίτση, ο οποίος θα μας μιλήσει για τη διάθροση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας και τα πρότυπα χρηματοδότησής τους.*

Μετά από αυτή την παρέμβαση, θα μπορέσουμε να ακούσουμε κάποια ανταλλαγή απόψεων για τις συγκρίσεις, γιατί είδα ότι υπάρχουν κάποιες διαφορές ανάλογα με τις παρεμβάσεις που ακούσαμε.

Γ. ΑΜΙΤΣΗΣ: Κατανοώντας τη σχετική κούραση του ακροατηρίου από τις αναλυτικές εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν προηγουμένως, δεν θα ήθελα να αναπτύξω πλήρως την εισήγησή μου, αλλά να περιοριστώ στους βασικούς άξονές της, που επικεντρώνονται ακριβώς στη σύνδεση μεταξύ των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας και των μηχανισμών χρηματοδότησής τους.

Η εισήγησή μου στηρίζεται σε ένα θεωρητικό υπόβαθρο που συνδέει την έννοια της κοινωνικής ασφάλειας με την άσκηση δημοσίων κοινωνικών δικαιωμάτων που αντιστοιχούν ακριβώς στην υλοποίηση δημοσίων αγαθών.

Ποιοι είναι οι στόχοι του θεσμού της κοινωνικής ασφάλειας; Όπως έχουν εξελιχθεί μέσα από την ιστορική ανάπτυξη των σχετικών συστημάτων, και κυρίως μέσα από την τυποποίηση των όρων ρύθμισης αυτών των συστημάτων που έχουν αποτελέσει αντικείμενο έντονης πολιτικής διαπραγμάτευσης τις τελευταίες δεκαετίες, ιδίως με βάση το ευρωπαϊκό μοντέλο κοινωνικής προστασίας.

Θα ήθελα να αναφέρω τρεις βασικούς στόχους, οι οποίοι έχουν επίδραση τόσο στη διάρθρωση των συστημάτων, όσο κυρίως στην επιλογή των μοντέλων ή των μηχανισμών χρηματοδότησής τους.

Πρώτος βασικός στόχος: Εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης για κάθε άτομο.

Δεύτερος στόχος: Συντήρηση και αναπαραγωγή της εργασιακής ικανότητας.

Τρίτος στόχος: Ενσωμάτωση στον οικονομικό και κοινωνικό ιστό κάθε χώρας, με βάση το σύστημα το οποίο αναπτύσσεται σε συγκεκριμένη χώρα.

Ποιες είναι οι τεχνικές υλοποίησης των στόχων; Το θέμα δεν παρουσιάζει μόνο ιδιαίτερο θεωρητικό ενδιαφέρον αλλά και αξιολογική σημασία. Στο τέλος της παρέμβασής μου

θα αναφερθώ ακριβώς στη σχέση των συστημάτων αυτών με την προβληματική που αναπτύσσεται σήμερα, την έννοια δηλαδή της τραπεζασφάλειας.

Τεχνικές λοιπόν υλοποίησης των βασικών αυτών στόχων. Πρώτος στόχος, εξασφάλιση αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης. Βασική τεχνική ενεργοποίηση δημοσίων προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας ή αντίληψης.

Δεύτερος στόχος, αναπαραγωγή εργασιακής δύναμης. Βασική τεχνική; Συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Τρίτος στόχος, ένταξη στον οικονομικό κοινωνικό ιστό. Τεχνική ενεργοποίησης; Δημόσια συστήματα κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Με βάση τη θεωρητική αυτή θεμελίωση, γίνεται κατανοητό ότι η έννοια της κοινωνικής ασφάλειας προϋποθέτει την ενεργοποίηση δημοσίων τεχνικών που κατευθύνονται ακριβώς στην εξυπηρέτηση αυτών των τριών στόχων.

Το ερώτημα που εύλογα γεννάται στη συνέχεια είναι πώς θα χαρακτηρίζαμε σύνθετες μορφές παρέμβασης σε αυτές τις σφαίρες, κυρίως στη δεύτερη σφαίρα, με βάση το συγκεκριμένο θεωρητικό υπόβαθρο.

Εδώ ακριβώς η πραγματικότητα είναι που ξεπερνά κατά πολύ τις θεωρητικές περιγραφές και κατασκευές. Με βάση την υφιστάμενη διάκριση των συστημάτων ασφάλισης στην οποία έγινε προηγουμένως λόγος, βλέπουμε ότι ο βασικός στόχος ως προς τη δεύτερη επιδίωξη της κοινωνικής ασφάλειας, δεν εξυπηρετείται πλέον μόνο μέσω δημοσίων συστημάτων.

Έχουμε μια θεωρητική υπέρβαση, ένα ξεπέραςμα της διάκρισης μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και μια έντονη παρέμβαση του ιδιωτικού τομέα στον τρόπο διαχείρισης της ασφαλιστικής τεχνικής.

Συγκρατείστε τη διάκριση μεταξύ κοινωνικοασφαλιστικής και γνήσιας ιδιωτικής ασφαλιστικής τεχνικής, διότι έχει σημασία στον καθορισμό των τεχνικών χρηματοδότησης των επιμέρους συστημάτων.

Μιλάμε λοιπόν για παρέμβαση της ιδιωτικής σφαίρας, της ιδιωτικής αγοράς στην παραγωγή υπηρεσιών ασφάλισης. Το πρώτο βασικό ερώτημα είναι αν οι στόχοι είναι ίδιοι όπως οι στόχοι της κοινωνικής ασφάλειας. Το αφήνω ενδεχομένως για τη συζήτηση.

Το δεύτερο βασικό ερώτημα είναι αν οι όροι πολιτικής διαπραγμάτευσης για τη ρύθμιση του περιεχομένου της ιδιωτικής ασφάλισης είναι οι ίδιοι με τους αντίστοιχους όρους της πολιτικής διαπραγμάτευσης για το δημόσιο αγαθό της κοινωνικής ασφάλισης. Το αφήνω αυτό ενδεχομένως για τη συζήτηση.

Το τρίτο βασικό ερώτημα, ποια είναι η διαφοροποίηση των μηχανισμών χρηματοδότησης κάθε τεχνικής με βάση τη διάκριση δημόσιος, ιδιωτικός και εθελοντικός τομέας. Θα επικεντρωθώ ακριβώς στο δεύτερο στόχο της κοινωνικής ασφάλειας, στη διατήρηση-συντήρηση της εργασιακής δύναμης.

Δεν θα κάνω κάποιο σχόλιο για τον πρώτο και τον τρίτο άξονα, για την κοινωνική πρόνοια και τα συστήματα κοινωνικής ένταξης, αν και στο τέλος της παρέμβασής μου θα παρουσιάσω μια ποσοτική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στο λεγόμενο ευρωπαϊκό μοντέλο κοινωνικής προστασίας.

Ας δούμε λοιπόν τις τεχνικές χρηματοδότησης των συστημάτων ασφάλισης που εντάσσονται εν μέρει στο θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης. Μπορεί να γίνει λόγος για τρεις βασικούς πυλώνες στους οποίους ήδη αναφέρθηκαν οι προηγούμενοι ομιλητές.

Εγώ δεν θα αναφερθώ στην περιγραφή των πυλώνων, απλώς θα τυποποιήσω τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα από την εφαρμογή κάθε πυλώνα, ώστε έτσι να καταδειχθεί στη συνέχεια η δυνατότητα επέκτασης κάποιων πυλώνων σε βάρος άλλων ή ακόμα και η δυνατότητα εμφάνισης νέων θεσμών στα πλαίσια ενός πυλώνα.

Αρχίζουμε με τον πρώτο πυλώνα. Ο πρώτος πυλώνας αναφέρεται ακριβώς σε δημόσια προγράμματα καθολικής κάλυψης που συνήθως χρηματοδοτούνται με βάση ένα αναδιανεμητικό μοντέλο. Ας δούμε στη συνέχεια ποια είναι τα πλεονεκτήματα εφαρμογής αυτού του μοντέλου, έτσι όπως έχουν εξελιχθεί μέσα από την ιστορική εμπειρία και επαναλαμβάνω μέσα από την πολιτική διαπραγμάτευση εφαρμογής του θεσμού.

Το πρώτο πλεονέκτημα, το οποίο κατά τη γνώμη μου είναι και το πιο σημαντικό σε σχέση με τους δύο άλλους πυλώνες. Είναι η ενίσχυση της εσωτερικής και διαχρονικής αλληλεγγύης.

Το δεύτερο είναι η καθολική κάλυψη του εργαζόμενου πληθυσμού, ακόμα και σε περιπτώσεις που υπάρχει μια διάσπαση του μοντέλου της πλήρους απασχόλησης. Αναφέρομαι δηλαδή σε συστήματα που καλύπτουν την οικιακή εργασία ή ακόμα και τη μερική απασχόληση.

Τρίτο πλεονέκτημα, η ενίσχυση της κινητικότητας για επαγγελματικούς λόγους, κάτι που αναφέρεται κυρίως στην ευρωπαϊκή προοπτική συντονισμού των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας και που ήδη έχει εξασφαλιστεί μέσω των σχετικών κανονισμών από τη δεκαετία του 1970.

Επόμενο πλεονέκτημα, μείωση επενδυτικών κινδύνων, το οποίο όμως οι προηγούμενοι ομιλητές ανέφεραν ως μειονέκτημα. Και πέμπτο πλεονέκτημα, οι χαμηλές δαπάνες διαχείρισης σε σχέση με τους δύο άλλους πυλώνες στους οποίους θα αναφερθώ.

Ας περάσουμε τώρα στα μειονεκτήματα του θεσμού και θα ήθελα αυτό ακριβώς να το συνδέσω και με τη συζήτηση περί κρίσης του πρώτου πυλώνα των δημοσίων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

Τα τελευταία χρόνια ιδίως στο ευρωπαϊκό μοντέλο κοινωνικής προστασίας γίνεται λόγος για κρίση του κράτους πρόνοιας επικεντρωμένη ακριβώς στην κρίση του πρώτου δημοσίου συστήματος κάλυψης του πληθυσμού.

Ας δούμε λοιπόν τα μειονεκτήματα εφαρμογής του, τα οποία συνήθως στηρίζουν και τις “κατηγορίες” εναντίον της εξάπλωσης του θεσμού.

Πρώτο μειονέκτημα, πολύ μεγάλη ευαισθησία και άρα επίδραση από τις δημογραφικές μεταβολές, κάτι στο οποίο ήδη έγινε αναφορά. Δεύτερο μειονέκτημα, το οποίο συνδέεται ακριβώς με τους όρους πολιτικής διαπραγμάτευσης του θεσμού. Είναι η διαφοροποίηση παροχών σε περίπτωση διαφοροποίησης των τεχνικών του τρόπου υπολογισμού τους.

Κάτι που εξαρτάται συνήθως από νομοθετικές παρεμβάσεις και επομένως εντάσσεται στη σφαίρα της πολιτικής διαπραγμάτευσης. Το τρίτο μειονέκτημα, είναι η αδυναμία ευελιξίας σε περίπτωση καταβολής εισφορών. Αυτό συνδέεται με την κοινωνική φύση του δικαιώματος που δεν επιτρέπει διαπραγματεύσεις μεταξύ των μερών αλλά υποχρεωτική καταβολή εισφορών.

Ας περάσουμε τώρα στις αντίστοιχες παρατηρήσεις για το δεύτερο πυλώνα. Πώς συγκροτείται ο δεύτερος αυτός πυλώνας; Συγκροτείται από επαγγελματικά συστήματα στοχευμένης κάλυψης, που συνήθως χρηματοδοτούνται με βάση το αναδιανεμητικό ή το κεφαλαιοποιητικό μοντέλο.

Η βασική διαφοροποίησή τους επομένως είναι ότι δεν αναφέρονται σε καθολική κάλυψη του εργαζόμενου πληθυσμού, αλλά σε συγκεκριμένες ομάδες-στόχους με βάση ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

Ποια είναι τα πλεονεκτήματα εφαρμογής του δεύτερου αυτού πυλώνα; Το πρώτο πλεονέκτημα είναι ότι συνδέονται οι παροχές με εισφορές. Θα λέγαμε μία διασταλτική εφαρμογή της αρχής της ανταποδοτικότητας, που συνήθως διασπάται στον πρώτο δημόσιο πυλώνα.

Δεύτερο πλεονέκτημα, χαμηλή επίδραση σε περίπτωση δημογραφικών μεταβολών, ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας για το σχεδιασμό αυτών των συστημάτων. Τρίτο πλεονέκτημα, δυνατότητες επενδυτικών στρατηγικών. Κάτι που ενδεχομένως εάν και υπάρχει στο δημόσιο πυλώνα, δεν αξιοποιείται με την αποτελεσματικότητα που παρατηρούμε στο δεύτερο πυλώνα.

Αρα το πρόβλημα, θα έλεγα, έχει μεν μία κανονιστική υφή, αλλά κυρίως αξιολογείται με βάση τις επενδυτικές στρατηγικές που αξιοποιούνται ή όχι από τον πρώτο πυλώνα.

Ενα τελευταίο πλεονέκτημα, είναι η εξασφάλιση ενός βασικού ύψους παροχών. Κάτι που μπορούμε να συναντήσουμε βέβαια και στον πρώτο πυλώνα, με τα μοντέλα μιας ενιαίας εθνικής σύνταξης βασικού τύπου, ή στα πλαίσια ελάχιστα ανταποδοτικών κοινωνικών παροχών, όπως στην περίπτωση της Ελλάδος τα κατώτατα όρια συντάξεων.

Ας περάσουμε τώρα στα μειονεκτήματα εφαρμογής του θεσμού που συνήθως στηρίζουν – θα λέγαμε – τις αρνητικές αξιολογήσεις αυτών που υποστηρίζουν την εφαρμογή του τρίτου πυλώνα. Να δούμε λοιπόν ποια είναι αυτά τα μειονεκτήματα.

Το πρώτο μειονέκτημα, η επιλεκτική κάλυψη συγκεκριμένων ομάδων του πληθυσμού. Αυτό σημαίνει σε αντιστοιχία ότι υπάρχει και μια αδυναμία κάλυψης όλων των βασικών τυποποιημένων κινδύνων που καλύπτονται από τα δημόσια συστήματα κάλυψης του εργαζόμενου πληθυσμού. Επομένως, έχουμε κάλυψη συγκεκριμένων ομάδων και κάλυψη συγκεκριμένων κινδύνων.

Δεύτερο μειονέκτημα, αδυναμία ίσης μεταχείρισης, συνήθως μεταξύ ανδρών και γυναικών στην περίπτωση εκείνη που οι γυναίκες αργούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας ή αναγκάζονται να διακόψουν την απασχόλησή τους για οικογενειακούς λόγους.

Τρίτο μειονέκτημα, οι αυξημένοι κίνδυνοι σε περίπτωση αποτυχίας των επενδυτικών στρατηγικών που αποφασίζουν οι σχεδιαστές του προγράμματος.

Τέταρτο μειονέκτημα, δυσμενείς συνέπειες σε περίπτωση πτώχευσης του εργοδότη. Ιδιαίτερα σημαντικό, μπορεί να αντιμετωπιστεί με βάση μια νομική ερμηνεία, αλλά τελικά στην πράξη θα κριθεί με βάση τις επιπτώσεις του στους ίδιους τους δικαιούχους των παροχών.

Το πέμπτο μειονέκτημα είναι η αδυναμία κάλυψης του πληθωριστικού κινδύνου, κάτι που όμως και στην περίπτωση των δημοσίων συστημάτων αντιμετωπίζεται μόνο με βάση συγκεκριμένες προϋποθέσεις, σύνδεση δηλαδή των διαδικασιών αναπροσαρμογής των παροχών με συγκεκριμένους δείκτες.

Ερχόμαστε τώρα στον τρίτο πυλώνα, στον οποίο προφανώς και είναι αφιερωμένη η σημερινή συνεδρία και το γενικότερο θέμα της ημερίδας. Ο τρίτος πυλώνας ενεργοποιείται από ιδιωτικά συστήματα, όχι απλώς επιλεκτικής κάλυψης, αλλά ελεύθερης κάλυψης.

Ποια είναι τώρα τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα εφαρμογής του τρίτου πυλώνα; Θα έλεγα κατ' αρχάς σε σχέση με τους δύο προηγούμενους ότι η ιστορική εμπειρία δείχνει ότι ο τρίτος αυτός πυλώνας είναι ο περισσότερο δυναμικός από τη στιγμή που η σχε-

τική εξέλιξή του ουσιαστικά αποτελεί αντανάκλαση των τελευταίων δεκαετιών, ιδίως σε σχέση με την κάλυψη κινδύνων ζωής.

Ας δούμε λοιπόν τα πλεονεκτήματα του τρίτου πυλώνα. Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα – κατά την γνώμη μου – είναι η αξιοποίηση επενδυτικών στρατηγικών. Αυτό γιατί συμβαίνει; Διότι ουσιαστικά η επιτυχία του θεσμού δεν θα κριθεί με βάση τους τρεις κύριους άξονες της κοινωνικής ασφάλειας, αλλά με βάση τις ανάγκες κάλυψης του καταναλωτή που προσφεύγει στις υπηρεσίες αυτού του θεσμού.

Δεύτερο βασικό πλεονέκτημα, η ευελιξία καταβολής εισφορών. Παροχές δηλαδή και επομένως υπηρεσίες, μπορούν να παρέχονται ακόμα και σε περίπτωση διακοπών ή και μειωμένης απασχόλησης.

Τρίτο βασικό πλεονέκτημα, η περιορισμένη επίδραση των δημογραφικών μεταβολών. Ακριβώς γιατί το προσωπικό πεδίο εφαρμογής των ιδιωτικών προγραμμάτων, δεν είναι το ίδιο ευρύ όπως τα δημόσια συστήματα κάλυψης του πληθυσμού.

Και ένα τελευταίο πλεονέκτημα, η έλλειψη των αρνητικών επιδράσεων από τις μεταβολές στην απασχόληση. Αυτό όμως είναι συγχρόνως και ένα ουσιαστικό μειονέκτημα του θεσμού για τους εξής λόγους: Ο θεσμός ουσιαστικά αποτελεί ένα μηχανισμό διαιώνισης των διαφοροποιήσεων που παρατηρούνται με έντονο τρόπο τα τελευταία χρόνια στην αγορά εργασίας.

Δεν θα μιλήσω για τις εσωτερικές διαφοροποιήσεις στις τοπικές αγορές εργασίας, αλλά θα μιλήσω για την εμφάνιση νέων κινδύνων που συνήθως περιορίζονται σε επαγγελματικές τάξεις που δεν καλύπτονται αποτελεσματικά από τον πρώτο και από το δεύτερο δημόσιο πυλώνα.

Μπορούμε να πούμε λοιπόν ότι υπάρχει μια επιλεκτική κάλυψη τόσο κινδύνων, όσο και ομάδων πολύ πιο έντονη απ' ό,τι το δεύτερο σύστημα. Συνεχίζω με τα μειονεκτήματα εφαρμογής του θεσμού.

Έλλειψη επιρροής στην εσωτερική και στη διαχρονική αλληλεγγύη. Καμία επίδραση άμεση – θα λέγαμε – στη κοινωνική συνοχή παρά μόνο ενδεχομένως μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στον κλάδο αυτό, που επαναλαμβάνω είναι ιδιαίτερα δυναμικός τα τελευταία χρόνια. Επομένως εφαρμογή έμμεσων δεικτών αξιολόγησης σε σχέση με τη κοινωνική συνοχή.

Τρίτο μειονέκτημα, το οποίο όμως θα χρειαστεί να τεκμηριωθεί και από έρευνες πεδίου. Υψηλές δαπάνες διαχείρισης σε σχέση με τους δύο προηγούμενους πυλώνες. Εδώ βέβαια το βασικό ερώτημα είναι οι υψηλές αυτές δαπάνες διαχείρισης πρέπει να αξιολογούνται αυτοτελώς ή να εντάσσονται στο γενικότερο πλαίσιο αποτελεσματικότητας του θεσμού; Αναφέρομαι δηλαδή στον άξονα υψηλές δαπάνες διαχείρισης καλύτερο επίπεδο παροχών και υπηρεσιών.

Δύο ακόμα μειονεκτήματα. Η εξάρτηση από τη φορολογική μεταχείριση των εισφορών, επομένως μια ευαισθησία στην πολιτική διαπραγματεύση κατά το επίπεδο σχεδιασμού των προγραμμάτων ιδιωτικής ασφάλισης και κίνδυνοι σε περίπτωση αδυναμίας εκπλήρωσης συμβατικών υποχρεώσεων, στους οποίους αναλυτική αναφορά έκανε στην εισήγησή του ο κ. Τήνιος.

Αυτά λοιπόν είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα εφαρμογής των τριών πυλώνων του συστήματος ασφάλισης. Τι γίνεται τώρα με την ποσοτική παρουσίαση, τόσο των τριών πυλώνων όσο και των τριών βασικών τεχνικών του θεσμού της κοινωνικής ασφάλειας;

Εδώ θα ήθελα να παρουσιάσω έναν πίνακα ο οποίος δημοσιεύθηκε πρόσφατα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αναφέρεται ακριβώς στην ποσοτική καταγραφή των δαπανών στα 12 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης γιατί τα στοιχεία αναφέρονται στο 1994, ως ποσοστό των συνολικών δαπανών για τη συνταξιοδοτική προστασία.

Στο πρώτο σύστημα, το σύστημα ασφάλισης το οποίο στον πρώτο πυλώνα εντοπίζεται ως σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και στους δύο επόμενους πυλώνες ως σύστημα επαγγελματικής και ιδιωτικής ασφάλισης αντίστοιχα.

Ποια είναι τα ποσοστά στα 12 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης; Στον πρώτο πυλώνα αντιστοιχεί ποσοστό 88,8% του συνόλου των δαπανών. Στο δεύτερο πυλώνα ποσοστό 7% και στον τρίτο πυλώνα μόλις το 0,9% των δαπανών.

Τι γίνεται με τις δύο άλλες τεχνικές υλοποίησης του θεσμού της κοινωνικής ασφάλειας, ώστε ακριβώς να δούμε τελικά και τις κατευθύνσεις του ευρωπαϊκού μοντέλου κοινωνικής προστασίας; Και τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας, και αναφέρομαι κυρίως σε συστήματα που εξασφαλίζουν ακριβώς ένα ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης μέσω μηχανισμών εγγυημένων ελαχίστου εισοδήματος.

Οι δαπάνες για την ανάπτυξη των συστημάτων αυτών δεν υπερβαίνουν το 3% του συνολικού ποσοστού. Η τρίτη τεχνική τώρα, τα συστήματα κοινωνικής ένταξης. Οριοθετώ το περιεχόμενό τους ως συστήματα, τα οποία αποβλέπουν στην κοινωνική και οικονομική ένταξη απόμων που κινδυνεύουν με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας ή υφίστανται στις συνέπειες του αποκλεισμού.

Το ποσοστό δαπανών που διατίθεται στην Ευρώπη για τη χρηματοδότηση αυτών των συστημάτων είναι 0,3%. Ενα αξιολογικό σχόλιο γι' αυτή την ποσοτική διάρθρωση των δαπανών. Το ευρωπαϊκό μοντέλο κοινωνικής προστασίας στηρίζεται στη δημόσια τεχνική της κοινωνικής ασφάλισης.

Αυτό σημαίνει επομένως ότι ο λόγος περί κρίσης του κράτους πρόνοιας μπορεί μεν να έχει μια ποσοτική τεκμηρίωση, αλλά από άποψη πολιτικού ενδιαφέροντος δεν είναι ακόμα ισχυρός, διότι το σύνολο των δαπανών κατευθύνεται σε χρηματοδότηση δημοσίων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, κάτι που δείχνει ότι οι προτεραιότητες σε επίπεδο σχεδιασμού είναι για την ενίσχυση του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης.

Πώς ερμηνεύονται τα στοιχεία για τους δύο άλλους πυλώνες; Για τα επαγγελματικά και τα ιδιωτικά συστήματα ασφάλισης. Τα χαμηλά ποσοστά χρηματοδότησής τους ενισχύουν το επιχείρημα ότι πρόκειται πράγματι για δύο δυναμικούς κλάδους, οι οποίοι όμως δεν πρέπει να ενταχθούν στο σύστημα το θεωρητικό της κοινωνικής ασφάλισης, αλλά ακριβώς σε συμπληρωματικές τεχνικές ασφάλειας οι οποίες πρέπει να υπόκεινται σε αυξημένους όρους, τόσο ρύθμισης όσο και πολιτικής διαπραγματεύσεως για την ανάπτυξή τους.

Δύο συνοπτικά σχόλια για τα μεγέθη που παρουσιάζουν τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας και κοινωνικής ένταξης και με άξονα και την προηγούμενη παρατήρηση που κατέθεσε ο κ. Ρούπας στην εισήγησή του. Τα χαμηλά αυτά ποσοστά τι αποδεικνύουν; Οτι ουσιαστικά το ευρωπαϊκό μοντέλο κοινωνικής προστασίας, δεν στηρίζεται στην ενίσχυση των απόμων που αποκλείονται από την αγορά εργασίας.

Ενδιαφέρεται πρωταρχικώς για την αναπαραγωγή της εργασιακής δύναμης. Επομένως του ενεργού πληθυσμού που συμμετέχει ακριβώς στις συνθήκες απασχόλησης, ανεξάρτητα αν πρόκειται για το πλήρες μοντέλο απασχόλησης ή για τα λεγόμενα ευέλικτα μοντέλα απασχόλησης, οικιακή εργασία ή μερική εργασία.

Αυτό τι επιπτώσεις έχει; Δύο είναι οι βασικές επιπτώσεις. Η μία επίπτωση είναι στο κοινωνικοπολιτικό πεδίο. Οι προτεραιότητες ενίσχυσης των ατόμων που απασχολούνται, ουσιαστικά διαιωνίζουν ανισότητες σε βάρος των ατόμων που αδυνατούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.

Το δεύτερο είναι το νομικό επιχείρημα. Υπάρχουν ουσιαστικά συνέπειες από αυτήν τη διαφορετική δυσμενή μεταχείριση των ομάδων που αποκλείονται από την αγορά εργασίας; Εδώ δεν μπορούν να δώσουν απάντηση ούτε ο δεύτερος, ούτε ο τρίτος πυλώνας ασφάλισης, ούτε δηλαδή τα επαγγελματικά συστήματα, ούτε τα ιδιωτικά.

Αυτά από τη φιλοσοφία και τους στόχους τους περιορίζονται επομένως στη συμπληρωματική κάλυψη των ατόμων που εντάσσονται στον πρώτο πυλώνα. Θα ήθελα να κάνω μια συνοπτική αναφορά στο ελληνικό μοντέλο κοινωνικής προστασίας, για να δούμε ποιες είναι οι δυνατότητες εφαρμογής των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων, τόσο των τριών πυλώνων όσο και των τριών τεχνικών.

Η βασική φιλοσοφία του ελληνικού μοντέλου στηρίζεται ακριβώς στη διαιώνιση του πρώτου πυλώνα, της κοινωνικής ασφάλισης. Επειδή όμως υπάρχει έντονη επίδραση τόσο του δεύτερου των επαγγελματικών συστημάτων, όσο και η ανερχόμενη δυναμική του τρίτου, θα έλεγα ότι ουσιαστικά ένας συνδυασμός και των τριών αυτών επιπέδων, μπορεί να οδηγήσει σε μια βελτιστοποίηση του επιπέδου προστασίας, μόνο όμως για τις ομάδες που εντάσσονται ακριβώς σε κατηγορίες απασχόλησης.

Αντίθετα οι προοπτικές δεν παρουσιάζονται ευοίωνες για τις δύο άλλες τεχνικές, την κοινωνική πρόνοια και την κοινωνική ένταξη. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): *Ευχαριστώ πάρα πολύ κ. Αμίτση. Συνεχίζουμε τη συζήτηση στα γαλλικά για την πλειοψηφία των Ευρωπαϊκών φιλοξενουμένων μας που είναι εδώ προσκεκλημένοι της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.*

Για να ξεκινήσουμε τη συζήτηση, επιτρέψτε μου να κάνω μια παρουσίαση, να κάνω μια σύνοψη των όσων ακούσαμε. Οσον αφορά την κατάσταση στην Ελλάδα έτσι όπως τη βλέπουμε από την Ευρώπη ή έτσι όπως φαίνεται η Ευρώπη από την οπτική γωνιά της Ελλάδας, η πλειοψηφία των παρεμβάσεών μας αποδεικνύει ότι σήμερα οι παραδοσιακές διαφορές ανάμεσα στα καθεστώτα του πρώτου πυλώνα ή του δεύτερου πυλώνα ή και του τρίτου, όπως τον χαρακτηρίζουν οι Ελβετοί πυλώνα, έχουν ξεπεραστεί από τις εξελίξεις και των κρατών και των επαγγελματικών οργανώσεων, από τις διαπραγματεύσεις που έχουν λάβει χώρα στις διάφορες χώρες της Κοινότητας και σήμερα βρισκόμαστε μπροστά σε ιδιαίτερα περίπλοκες καταστάσεις σε όλα τα κράτη-μέλη της Ένωσης.

Και όταν αναφέρομαι στα όσα συμβαίνουν στη Γαλλία και μιλάω βέβαια υπό τον έλεγχο των κοινωνικών εταίρων που είναι πιο αρμόδιοι από μένα να κάνουν τα σχόλια. Όταν διαβάσουμε τα σχόλια του κ. Σαρπέν, διαπιστώνουμε ότι η κατάσταση είναι πολύ διαφορετική ανάλογα τις διάφορες κοινωνικοοικονομικές κατηγορίες, ανάλογα τον τομέα.

Και για να μπορέσουμε να έχουμε μια μορφή ισότητας ανάμεσα στις γενεές, διότι αυτή είναι μια βασική αρχή η οποία θα πρέπει να διέπει όλες μας τις σκέψεις και όλες μας τις προσπάθειες, βλέπουμε ότι για να πετύχουμε αυτή την ισότητα ανάμεσα στις γενεές θα πρέπει να κάνουμε σφαιρικές συγκρίσεις, θα πρέπει να υιοθετήσουμε σφαιρικές αντιμετωπίσεις που θα πρέπει δηλαδή να λαμβάνουν υπ' όψη το φορολογικό σύστημα, το εκπαιδευτικό σύστημα. Είναι δηλαδή ένα τεράστιο κοινωνικό πρόβλημα.

Το δεύτερο τμήμα της πρωινής μας συνεδρίασης είχε σαν βασικό θέμα, τα νέα προϊόντα και τη διαχείριση για λογαριασμό τρίτου. Ακούσαμε για μια σειρά προϊόντων που θα μπορούσαν να προσφερθούν μέσα στα πλαίσια του πρώτου πυλώνα, έτσι ώστε να συνδεθούν τα υποχρεωτικά συμπληρωματικά συνταξιοδοτικά συστήματα με αυτόν τον πρώτο πυλώνα. Επίσης ακούσαμε για τις υπηρεσίες και τις υποχρεώσεις που προσφέρονται μέσα από τις συλλογικές συμβάσεις. Τελικά εάν μπορέσει να έρθει σήμερα το απόγευμα, νομίζω ότι η παρουσίασή του θα είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα.

Τώρα, θα θέλαμε να παρουσιάσουμε μέσω των παρεμβάσεων του κ. Gollier, της κυρίας Crescentini, του κ. Walser, θα θέλαμε να δώσουμε μια απάντηση. Οχι την τέλεια απάντηση βέβαια, αλλά νομίζω ότι πρόκειται για απαντήσεις που θα έπρεπε να εξετάσουν με ιδιαίτερη προσοχή οι Έλληνες φίλοι μας, για να δουν εάν και κατά πόσον στο ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης υπάρχει χώρος να ενταχθούν αυτές οι προτάσεις που αφορούν τα συνταξιοδοτικά ταμεία.

Μια και έχουμε δέκα λεπτά στη διάθεσή μας, θα μπορούσαμε να ξεκινήσουμε τη συζήτηση για όλες αυτές τις παρεμβάσεις που ακούσαμε, οι μεν απευθείας, οι δε μέσω των ακουστικών που φοράμε.

Ποιος θα ήθελε να πάρει το λόγο;

ΕΡΩΤΗΣΗ: Θα ήθελα να θέσω δύο προβληματισμούς. Ο ένας για την ομιλία του κ. Τήνιου και ο άλλος για τον κ. Ρούπα. Αυτό το σύστημα που μας είπατε κ. Τήνιε για το ασφαλιστικό σύστημα το κλειστό των επιχειρήσεων, μια επιχείρηση – ας πούμε – αποφασίζει από μόνη της με δική της πρωτοβουλία να δώσει κάποια σύνταξη στους εργαζομένους.

Αυτό το σύστημα είναι γνωστό στη Γερμανία σαν *retirp chase*. Στο σύστημα αυτό της *retirp chase* ποια προβλήματα αντιμετωπίσαμε; Ελεγε το καταστατικό πχ της *retirp chase* ότι πρέπει να μείνετε δέκα χρόνια στην επιχείρηση για να πάρετε σύνταξη.

Μένεις 9,5 χρόνια και φεύγεις και πας από την Mercedes στην AEG. Το χάνεις. Τώρα πας στην AEG και σου λέει πρέπει να μείνεις οκτώ χρόνια. Περνάνε τα οκτώ χρόνια και η εταιρεία κάνει πτώχευση. Το χάνεις και αυτό. Και έτσι μετά από 18 χρόνια βρίσκεσαι να μην πάρεις τίποτα.

Έγινε στη Γερμανία κάποια συζήτηση πριν από πολλά χρόνια να γίνει σε επίπεδο κρατιδίου κάποιο επικουρικό ταμείο, το οποίο θα προέβλεπε όταν πήγαινες από τη μία εταιρεία στην άλλη, τα δικαιώματά σου να μεταφέροντο. Έτσι ή σε περίπτωση κατά την οποία η επιχείρηση θα έκανε πτώχευση από τη μάζα την πτωχευτική να πάει στο επικουρικό ταμείο κάποιο ποσό για να μπορέσεις στο τέλος να έχεις κάποια απαίτηση.

Εγώ βαρέθηκα να το παρακολουθώ το θέμα. Δεν ξέρω αν έγινε τίποτε μέχρι τώρα. Δεν πιστεύω να έχει γίνει.

Στη δεύτερη ερώτηση για τον κ. Ρούπα, στον πίνακα 6, μας είπε ότι το 77,6% έχει επενδυθεί στις χρηματαγορές και στις μετοχές. Εγώ δεν θα ήμουν υπερήφανος κ. Ρούπα γι' αυτό το θέμα. Μάλλον θα ανησυχούσα και δεν θα κοιμόμουν και νύχτες, διότι εάν πάει στραβά με τις χρηματαγορές η ζωή ενός εργαζομένου, μια ζωή ο ιδιώτας ενός εργαζομένου, θα εξαρτάται από τις αποφάσεις κάποιου υπαλλήλου, ο οποίος πήρε τις αποφάσεις στραβά στις χρηματαγορές και ο οποίος θα απολαμβάνει τα αποτελέσματα από τις προμήθειές του και από τα χριστουγεννιάτικα μπόνους, ενώ ο εργαζόμενος θα περιμένει στο ακουστικό να πάρει τη σύνταξη του την οποία δεν θα την πάρει ποτέ. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): Ευχαριστώ πάρα πολύ. Νομίζω ότι θα μπορούσα να σας χαρακτηρίσω σαν διαμεσολαβητή για τις ελληνικές τράπεζες. Ήθελα να σας πω για τη Γερμανία ότι ακριβώς αυτή η απώλεια των δικαιωμάτων είναι το τεράστιο αυτό πρόβλημα που μας εμπόδιζε να έχουμε αυτή την οδηγία για τα συνταξιοδοτικά ταμεία, διότι η Γερμανία διαφωνούσε.

Βέβαια εδώ πρόκειται για μια γερμανική ιδιαιτερότητα και υπάρχει η σύνδεση σε αυτή τη συγκεκριμένη χρονική διάρκεια, για τις εισφορές, με τη χορήγηση κάποιου επιδόματος από πλευράς της εταιρείας.

Εάν όντως δεν έχουμε μια σφαιρική εικόνα όλου του ευρωπαϊκού προβλήματος, δεν μπορούσε να ρυθμίσουμε το πρόβλημα της απώλειας των δικαιωμάτων των μετακινούμενων εργαζομένων.

Βέβαια από την άλλη πλευρά οι Γερμανοί είναι ιδιαίτερα δεμένοι με την πίστη σε κάποια συγκεκριμένη εταιρεία. Επομένως όταν μιλάμε για μετακίνηση εργαζομένων οι Γερμανοί το δέχονται σαν φοβερή προσβολή η οποία τους απευθύνεται. Βέβαια εγώ δεν είμαι Γερμανός, δεν μπορώ να μιλήσω εξ ονόματός του, αλλά αυτά άκουσα όταν στις Βρυξέλλες γινότουσαν συζητήσεις επί του θέματος.

Τώρα επί του συγκεκριμένου θέματος των επενδύσεων υψηλού κινδύνου, σε αυτό που είπατε προηγουμένως για τους πίνακες του κ. Ρούπα. Όσον αφορά τα συνταξιοδοτικά ταμεία, ο κ. Gollier και η κυρία Crescentini θα αναφερθούν σε αυτό το θέμα, θα πρέπει να γίνει μια αντιστάθμιση του ενεργητικού και του παθητικού, λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένα τους κινδύνους που έχουν αναληφθεί.

Αυτός είναι ο βασικός κανόνας ο οποίος θα πρέπει να επικρατήσει για όλες τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις κινδύνου. Επομένως, το να αναφερθούμε μόνο με ένα ποσό κεφαλαιοποίησης μόνο για τα συνταξιοδοτικά ταμεία, αυτό δεν σημαίνει τίποτα για τους διαχειριστές επαγγελματίες των συνταξιοδοτικών ταμείων.

Θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ εύκολο να κάνουμε γενικές και σφαιρικές παρουσιάσεις και με βάση αυτές τις περιοριστικές συνολικές παρουσιάσεις να εξάγουμε συγκεκριμένα συμπεράσματα και δύσκολα και μη αναμενόμενα.

Εγώ από πλευράς μου θα περίμενα τις παρεμβάσεις σήμερα το απόγευμα, που έχουμε ακριβώς προετοιμάσει με αυτή την προοπτική. Δηλαδή να δούμε και τι γίνεται σε επίπεδο εταιρείας, σε επίπεδο κλάδου, αλλά και σε επίπεδο κράτους.

Θα πρέπει να δούμε πώς αναλαμβάνεται αυτός ο κίνδυνος γι' αυτούς που έχουν συστήσει τεράστια αποθέματα. Είδαμε ότι αυτοί οι άνθρωποι ήταν αναγκασμένοι κάποια στιγμή να εξέλθουν από αυτό το μοναδικό τρόπο επένδυσης και από αυτή την αρχική εταιρεία που αποτελούσε και την πηγή πλούτου του συνταξιοδοτικού ταμείου, διότι έπρεπε να γίνει μια διανομή του κινδύνου στις επενδύσεις, έτσι ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις μελλοντικές υποχρεώσεις.

Τέλος πάντων, αφήνω τον κ. Ρούπα τώρα να απαντήσει στην ερώτηση την οποία του θέσατε άμεσα.

Θ. ΡΟΥΠΑΣ: Όσον αφορά το ποσοστό αυτό το οποίο παρουσίασα για τη Μεγάλη Βρετανία, που έχει πραγματικά μια παράδοση όσον αφορά την τοποθέτηση σε μετοχές, από τη μία πλευρά σίγουρα είναι μια ριψοκίνδυνη επένδυση, από την άλλη πλευρά όμως με τα στοιχεία που έχουμε μέχρι σήμερα βλέπουμε ότι έχει δώσει μεγάλες αποδόσεις.

Υπάρχουν pension funds στην Βρετανία που έχουν ξεπεράσει τέσσερις και πέντε φορές

την περιουσία των επιχειρήσεων που ασφαλίζονται αυτοί οι εργαζόμενοι. Δεν αντιλέγω ότι δεν είναι επικίνδυνες αυτές οι τοποθετήσεις, εξαρτάται από την ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς μιας χώρας.

Για το ελληνικό παράδειγμα αναφέρω ότι αν και υπάρχουν αυτοί οι νομοθετικοί περιορισμοί, τα ελληνικά ασφαλιστικά ταμεία, όσον αφορά τη διάθρωση των χρεογράφων τους, έχουν σε μετοχές το 14,5%, δεν είναι μεγάλο, αλλά δεν είναι και μικρό ποσοστό και βέβαια κάτω από αυτό το φόβο που εκφράσατε, τις περισσότερες μετοχές τις έχουν στην Τράπεζα της Ελλάδος, 26,4% της Τράπεζας της Ελλάδος του μετοχικού κεφαλαίου την έχουν τα ασφαλιστικά ταμεία, το 23% της Εμπορικής Τράπεζας την κατέχουν τα ασφαλιστικά ταμεία, το 23% της Εθνικής Τράπεζας και το 46% των μετοχών της Τράπεζας Αττικής τον κατέχουν τα ασφαλιστικά ταμεία.

Φαίνεται οι αποφάσεις που παίρνονται εδώ σε αυτό το επίπεδο, να είναι λιγότερο ριψοκίνδυνες. Αυτά είναι κρατικά χαρτιά, είναι κρατική κεφαλαιαγορά. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): *Για το Ηνωμένο Βασίλειο, αυτό το οποίο θα μπορούσα να πω είναι ότι η απόδοση των μετοχών είναι πάρα πολύ σημαντική και εντυπωσιακή μακροπρόθεσμα.*

Μιλάμε για περιόδους 30, 40, 50 ετών. Το ίδιο ισχύει και για τις Ηνωμένες Πολιτείες και τις κάτω χώρες. Αυτό είναι στοιχείο το οποίο θα πρέπει να το λάβουμε υπόψη μας για την ισχύ των συνταξιοδοτικών ταμείων που θέλουμε να δημιουργήσουμε εκ του μηδενός σήμερα, διότι θα πρέπει να δούμε τι κινδύνους θα αναλάβουμε για τις γενιές που θα ακολουθήσουν.

Και θα πρέπει να στηριχθούν, αν θέλετε, στις επενδύσεις που είχαν κάνει άλλοι γι' αυτούς πριν από 50 χρόνια. Και θα πρέπει επομένως να έχουμε μια πάρα πολύ σωστή διαχείριση των επενδύσεων αυτών. Θα πρέπει να επωφεληθούμε δηλαδή από τις εννοϊκές χρονιές.

Θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας βέβαια και τις διάφορες κρίσεις τις οικονομικές που μπορεί να λάβουν χώρα. Την πετρελαιοκή κρίση στο παρελθόν, την πρόσφατη οικονομική κρίση. Τέλος πάντων, θα ακούσουμε και τον κ. Gollier και την κυρία Crescentini.

Πιστεύω ότι εκεί θα ακούσετε ουσιαστικά στοιχεία για τη συζήτηση σήμερα το απόγευμα. Άλλες ερωτήσεις υπάρχουν; Ο κ. Τήνιος.

Π. ΤΗΝΙΟΣ: Οι γερμανικές επιχειρήσεις έχουν ακριβώς το ίδιο σύστημα της ασφάλισης του εργοδότη, το οποίο υπάρχει εδώ στη ΔΕΗ. Και αυτό το πρόβλημα που αναφέρατε εσείς, δεν αντιμετωπίστηκε καν στην περίπτωση των ελληνικών επιχειρήσεων, διότι, ακριβώς επειδή αυτές οι επιχειρήσεις είχαν αυτή τη δυσυπόστατη φύση, επιχείρηση και ασφαλιστικός φορέας, δεν πέρασε στο μυαλό κανενός ότι θα μπορούσαν κάποτε να διακόψουν τη λειτουργία τους.

Μέσα στα επόμενα δέκα χρόνια η ΔΕΗ εν προκειμένω θα είναι μία μέσα σε πολλές ιδιωτικές επιχειρήσεις, επιχειρήσεις παραγωγικής ηλεκτρικής ενέργειας και είναι απόλυτα πιθανό να πέσει έξω, μέσα στα επόμενα 20-30 χρόνια.

Στην περίπτωση αυτή της χρεωκοπίας, νομίζω ότι ένας ασφαλισμένος της ΔΕΗ θα δικαιούται μόνο τη σύνταξη του ΟΓΑ ως ανασφάλιστος. Δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη κεφαλαιοποίησης και διασφάλισης των δικαιωμάτων των εργαζομένων, κάτι το οποίο νομίζω το συνδικάτο της ΔΕΗ πολεμάει εδώ και πολλά χρόνια να εξασφαλίσει.

Όσον αφορά το άλλο σκέλος της απάντησής σας, έχετε εντοπίσει μια ένταση που υπάρχει σε αυτές τις ιδιωτικές συντάξεις: Ο λόγος για τον οποίο μια επιχείρηση θέλει να προσφέρει μια τέτοια σύνταξη, ένα τέτοιο πακέτο, είναι ακριβώς για να περιορίσει την κινητικότητα των εργαζομένων.

Αυτό, εάν δεν υπάρχει κάποιου είδους περιορισμός και έλεγχος μπορεί να οδηγήσει σε ένα πάγωμα της αγοράς εργασίας, το οποίο δεν συμφέρει σε κανέναν να υπάρξει. Επομένως, η ανάπτυξη ενός τέτοιου τομέα ασφαλίσεων, πρέπει οπωσδήποτε να γίνει κάτω από κάποιο έλεγχο και κρατική εποπτεία, ακριβώς για να βάζει ένα φραγμό σε τέτοιου είδους πρακτικές στις οποίες οι επιχειρήσεις έχουν κάθε κίνητρο να επιβάλουν αλλά το κοινωνικό σύνολο έχει καθήκον να αποτρέψει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): *Ο κ. Κρεμαλής έχει το λόγο.*

Κ. ΚΡΕΜΑΛΗΣ: Πάλι στο ίδιο θέμα της διατήρησης δικαιωμάτων, όταν αλλάζουμε συμπληρωματικό σύστημα, θα ήθελα να επισημάνω τη δυσκολία της νομοθετικής εγγύησης. Στη χώρα μας υπάρχει μια νομοθεσία από το 1985 που επιτρέπει να συνυπολογίζονται τα δικαιώματα ορίζοντας ότι η διαδοχική ασφάλιση ισχύει και στον ιδιωτικό τομέα. Στην πράξη όμως για να εφαρμοστεί αυτό, πρέπει να υποχρεώσουμε το διάδοχο συμπληρωματικό σύστημα να παραβιάσει το συμβατικό καταστατικό του και να αναλάβει υποχρεώσεις που αποκλείονται από τις γενικές διατάξεις του δικαίου, σύμφωνα με τις οποίες δεν μπορούμε να επιβαρύνουμε τρίτον χωρίς τη θέλησή του.

Σε σχέση με το καθεστώς της ΔΕΗ υπάρχει μια ιδιαιτερότητα εργοδότη, δημόσιας επιχείρησης, που διατηρεί ένα ασφαλιστικό σύστημα, έχοντας όμως αναλάβει την υποχρέωση (ως εργοδότης) να χορηγεί παροχές σύμφωνα με το καταστατικό του με τον ιδρυτικό νόμο από το 1966. Πρόκειται για ένα μικτό σύστημα εργατικού και κοινωνικο-ασφαλιστικού δικαίου όπου ο εργοδότης εγγυάται το ύψος των παροχών, αλλά και ο ίδιος ο εργοδότης διέπεται από νομοθετικές ρυθμίσεις κοινωνικής ασφάλισης.

Είναι μια εξαιρετική περίπτωση χωρίς ευρωπαϊκό προηγούμενο, νομίζω, εκτός από τη Γαλλία. Η συνήθης περίπτωση είναι τα συμπληρωματικά συστήματα ασφάλισης να έχουν πόρους αποχωρισμένους από την εργοδοτική επιχείρηση και όχι φαινομενικά ενωμένους με αυτή, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της ΔΕΗ. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (B. Gabellieri): *Ευχαριστώ πάρα πολύ κ. Κρεμαλή. Νομίζω ότι τώρα ολοκληρώσαμε τις πρώινές μας εργασίες. Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους ομιλητές σήμερα το πρωί, σας ευχαριστώ ειλικρινά.*

Τώρα θα ήθελα να δώσω το λόγο στον κ. Τσατήρη για να δούμε αν θα μας εξασφαλίσει τις βασικές γαστρονομικές ανάγκες των συνέδρων.

Γ. ΤΣΑΤΗΡΗΣ: Θα μεταβούμε τώρα στον 1ο όροφο και εκεί θα πάρουμε κάτι και θα πιούμε συζητώντας. Ευχαριστώ.

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

B.

**ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ
15.30 - 17.30**

***I. Η συμβίωση μεταξύ του διανεμητικού
και του κεφαλαιοποιητικού συστήματος***

***Πρόεδρος: κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΤΗΡΗΣ,
Νομικός Σύμβουλος και Υπεύθυνος κοινωνικών θεμάτων
της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών***

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσατήρης): *Μπορούμε να ξεκινήσουμε την απογευματινή μας συνεδρίαση. Βλέπω ότι με την ικανοποίηση των βασικών αναγκών ή όπως είπαμε των βασικών ενστίκτων του μεσημεριού, έχουμε απώλειες. Δεν ξέρω για ποιο λόγο, αλλά μείναμε περίπου οι μισοί.*

Σε κάθε περίπτωση συνεχίζουμε την ημερίδα μας. Θα γίνει μια μικρή παρέμβαση του κ. Nozach του οποίου το αεροπλάνο είχε μια φοβερή καθυστέρηση και έτσι δεν μπόρεσε να είναι στη σειρά του στην πρωινή συνεδρίαση.

Έτσι λοιπόν θα μας τον παρουσιάσει ο κ. Gabellieri ο οποίος ήταν ο πρόεδρος της πρωινής συνεδρίασης. Μετά ο κ. Nozach θα μας κάνει την παρέμβασή του και στη συνέχεια θα συνεχίσουμε με τις απογευματινές ομιλίες.

B. GABELLIERI: Ευχαριστώ πολύ κ. Πρόεδρε. Μέσα στα πλαίσια των όσων είπαμε σήμερα το πρωί με την παρουσίαση δηλαδή της τραπεζασφάλειας, που είναι μία παραλλαγή στις τραπεζικές δραστηριότητες, υιοθετώντας δραστηριότητες που ανήκουν στον ασφαλιστικό τομέα, μελετήσαμε την κατάσταση των τριών πυλώνων, με την ιδέα που ακούστηκε κατά τη διάρκεια των διαφόρων απόψεων που εξέθεσαν και ο Υφυπουργός Εργασίας και ο Υφυπουργός Κοινωνικών Ασφαλίσεων κιάλας, δηλαδή ότι θα πρέπει να ρυθμιστεί το σύνολο της συμπληρωματικής ασφάλισης.

Η κοινωνική ασφάλιση έτσι όπως εξασφαλίζεται από τον όμιλο του οποίου προΐσταται ο κ. Nozach νομίζω ότι είναι ιδιαίτερα ενδεικτική. Σε σχέση με αυτά που είπε και ο κ. Bigot σήμερα το πρωί για την οδηγία, δηλαδή για τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους, και για τους τεχνοκράτες των Βρυξελλών, που θα πρέπει να ρυθμίζουν τις δραστηριότητες αυτών που ασχολούνται με την ασφάλεια, με την τράπεζα, με τα συνταξιοδοτικά ταμεία.

Το λόγο έχει ο κ. Jacques Nozach, Γενικός Διευθυντής του ομίλου APRI.

J. NOZACH: Κατ' αρχάς θα ήθελα να ζητήσω συγγνώμη για την τόσο σημαντική μου καθυστέρηση. Ελπίζω ότι η παρέμβασή του έστω και με μία καθυστέρηση δεν θα ενοχλήσει τη γενικότερη κατανόηση.

Το θέμα το οποίο θα πρέπει να θίξω, μία πάρα πολύ ευαίσθητη στιγμή, δηλαδή αμέσως μετά το γεύμα, είναι συμμετοχικοί όμιλοι κοινωνικής ασφάλειας, νέα προϊόντα και διαχείριση για λογαριασμό τρίτου.

Ζητώ συγγνώμη εξ αρχής διότι δεν θα σχολιάσω πλήρως το όλο θέμα. Διότι τα 15-20 λεπτά που έχω στη διάθεσή μου, ούτως ή άλλως δεν θα μου επιτρέψουν να ασχοληθώ εκτενώς και με όλες τις λεπτομέρειες με το θέμα.

Και θεωρώ βέβαια ότι όλοι στο ακροατήριο γνωρίζουν τι είναι ένας Συμμετοχικός Όμιλος Κοινωνικής Ασφάλειας στη Γαλλία. Θα προσπαθήσω να εξηγήσω με λίγα λόγια τι είναι αυτοί οι συμμετοχικοί όμιλοι και στα συμπεράσματά του να αναφερθώ στη διαχείριση για λογαριασμό τρίτου ή να πω λίγα πράγματα για τα νέα προϊόντα.

Γι' αυτούς τους ομίλους κοινωνικής ασφάλειας συμπληρωματικής στη Γαλλία, ήθελα να πω ότι ασχολούνται δραστηριότητες που καλύπτουν όλο το πεδίο της συμπληρωματικής κοι-

νωνικής ασφάλειας και εδώ και λίγα χρόνια σε γενικές γραμμές καλύπτουν όλα όσα ανήκουν στην ασφάλεια προσώπων.

Και γι' αυτές τις δραστηριότητες θα προσπαθήσω να απαριθμήσω έναν κατάλογο. Διαχείριση των συμπληρωματικών καθεστώτων συνταξιοδότησης, το ιδιωτικό, που είναι από τους πυλώνες τους βασικούς του γαλλικού συνταξιοδοτικού συστήματος με μία διανεμητική διαχείριση. Και αυτή είναι η βασική δραστηριότητα.

Εδώ θα πρέπει να προσθέσουμε και άλλη μία δραστηριότητα. Προστέθηκε σιγά-σιγά τη δεκαετία του '60 που είναι η εφαρμογή της συμπληρωματικής πρόνοιας σε περιπτώσεις θανάτου, αναπηρίας και κάλυψη ιατρικών εξόδων.

Υπό τη μορφή συλλογικών καθεστώτων, δηλαδή συνδεδεμένα με κλάδους επιχειρήσεων ή με κάποιες συγκεκριμένες επιχειρήσεις και πρόκειται για κάλυψη συλλογικού κλάδου. Εν τω μεταξύ προστέθηκαν και άλλα νέα προϊόντα, όπως πχ η εφαρμογή καθεστώτων ή συμπληρωματικών προϊόντων για αποταμίευση και σύνταξη και κάποιες δομές που είχαν να κάνουν με τη διαχείριση της μισθολογικής αποταμίευσης.

Όλες αυτές οι δραστηριότητες σιγά-σιγά συμπληρώθηκαν με διάφορες παροχές υπηρεσιών στον τομέα της ασφάλειας προσώπων ή με τη διαχείριση κοινωνικού έργου και τα πιο πρόσφατα χρόνια είχαμε επίσης κάποια διαφοροποίηση είτε στον τομέα της ασφάλειας που στράφηκε προς το διεθνή τομέα, ή είχαμε πιο έντονες διαφοροποιήσεις, δηλαδή ασφαλιστική κάλυψη για ζημιές. Για αυτοκίνητα, δηλαδή, κλπ.

Αυτό είναι κάτι το οποίο ο δικός μου όμιλος δεν το έκανε. Βλέπετε επομένως ποιος είναι ο κατάλογος. Υπάρχει μια ομοιογένεια. Βασικά έχουμε ασφάλεια προσώπων, αλλά υπάρχει όμως και μια μεγάλη διαφοροποίηση δραστηριοτήτων που απαιτεί μια πολύ διαφοροποιημένη δομή.

Έχουμε συμπληρωματικά συνταξιοδοτικά ταμεία, που θα πρέπει να είναι εγκεκριμένα και που θα πρέπει να ακολουθούν και να εφαρμόζουν μια πάρα πολύ αυστηρή νομοθεσία. Μετά έχετε διάφορους οργανισμούς πρόνοιας, όπως και οι συνταξιοδοτικοί οργανισμοί έχουν την εταιρική συμμετοχή, δηλαδή 50% συμμετοχή των εργαζομένων και 50% των εργοδοτών, δηλαδή των κοινωνικών εταιριών.

Έχετε αποταμιευτικά ταμεία των μισθωτών. Έχετε διάφορα ταμεία αλληλοβοήθειας και διάφορες κεφαλαιουχικές εταιρείες. Επομένως ένας όμιλος κοινωνικής ασφάλειας στη Γαλλία σήμερα, καλύπτει ένα μεγάλο φάσμα δραστηριοτήτων.

Και βέβαια κάθε ένας από αυτούς τους οργανισμούς σέβεται συγκεκριμένες διατάξεις και κάποια συγκεκριμένη νομοθεσία. Ας πούμε, πχ για τα συνταξιοδοτικά ταμεία και τα ταμεία πρόνοιας, υπάρχει ένας νόμος της 8ης Αυγούστου που καθόρισε το πεδίο εφαρμογής των ασφαλίσεων.

Και τα συνταξιοδοτικά ταμεία και τα αποταμιευτικά ταμεία, ανήκουν και διέπονται από αυτόν τον κώδικα. Υπάρχει και ο νόμος για τις ανώνυμες εταιρείες. Δεν πρόκειται να μπω σε λεπτομέρειες. Βλέπετε όμως ότι κάθε μία από αυτές τις δομές και κάθε μία από αυτές τις δραστηριότητες, συνεπάγεται μια συγκεκριμένη νομική μορφή η οποία μπορεί να είναι και διαφορετική.

Επίσης εδώ πρέπει να προστεθούν και διάφορες ενώσεις, σωματεία, τέλος πάντων, όλη η πανοπλία των νομικών δομών που υπάρχουν στο γαλλικό δίκαιο.

Όλη αυτή η ποικιλία και η πληθώρα οργανισμών που ασκούν δραστηριότητες, κατ' αρχάς απαγορεύει οποιαδήποτε οικονομική ενοποίηση, καθιστά περίπλοκη τη διαχείριση

των κοινών μέσων λειτουργίας, διότι θα πρέπει κατ' αρχάς να αποφύγουμε συγκεκριμένους κινδύνους που εγώ θα χαρακτήριζα πάρα πολύ σημαντικούς.

Δεν θέλω να αναφερθώ στα πάντα, δεν μπορώ να το κάνω. Υπάρχει όμως ο κίνδυνος συγχώνευσης της εικόνας. Υπάρχει ένας τομέας ο οποίος είναι ο τομέας της ARRCO και της APRI που εδώ στη συγκεκριμένη περίπτωση έχει γενικά καθήκοντα και στον ίδιο νόμο για τους οργανισμούς πρόνοιας, αναφέρεται ότι το πεδίο είναι το πεδίο του ελεύθερου ανταγωνισμού και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

Προφανώς δεν μπορεί να υπάρχει μπέρδεμα των εικόνων στη συγκεκριμένη περίπτωση. Δηλαδή θα πρέπει να απαγορεύσουμε οποιαδήποτε οικονομική αποζημίωση, διότι αυτή απαγορεύεται από το νόμο και δεν είναι καθόλου νόμιμο.

Κατά δεύτερον, θα πρέπει να μην υπάρξει φορολογική μόλυνση και θα πρέπει να αποφύγουμε τους νομικούς κινδύνους που συνδέονται με τη διαχείριση. Εδώ αναφέρθηκα μόνο στους βασικούς κινδύνους. Δεν εξήγησα τον κατάλογο.

Επίσης, πέραν του κοινωνικού μας ρόλου είναι προφανές ότι βασική μας ανησυχία είναι ο πελάτης και προσπαθούμε να είμαστε εταιρείες οικονομικά αποτελεσματικές, κερδίζοντας ή εξασφαλίζοντας κάποια κέρδη για τους πελάτες μας.

Δηλαδή πέραν όλων αυτών των περιορισμών και των διαφοροποιήσεων, ο κίνδυνος για τον πελάτη πρέπει να είναι διάφανος και διαυγής. Δεν πρέπει αυτός να εξαρτάται και να υποφέρει από αυτόν τον κίνδυνο. Θα πρέπει ο πελάτης να έχει ένα ενιαίο γκισέ, μια ενιαία προσφορά.

Ανάμεσα σε αυτούς τους οργανισμούς δεν υπάρχει οικονομική αποζημίωση, το είπαμε, αλλά είναι ενδιαφέρον να λειτουργήσει μια κάποια οικονομική αλληλεγγύη. Δεν μπορούμε να φανταστούμε ότι σε ορισμένους τομείς των δικών μας δραστηριοτήτων αντιμετωπίζονται προβλήματα, ενώ άλλοι αναπτύσσονται.

Και μια και μιλάμε για κοινωνική οικονομία, θα πρέπει να σεβαστούμε ένα κοινωνικό συμβόλαιο που να συμβαδίζει με αυτή τη συγκεκριμένη οικονομία και για μας στη Γαλλία στο επίπεδο ομίλου θα πρέπει να έχουμε μια ηθική υποχρέωση, έχουμε αναλάβει μια ηθική υποχρέωση για τη διατήρηση της απασχόλησης.

Επίσης και από την άλλη πλευρά, στο πολιτικό επίπεδο δηλαδή, παρά όλες αυτές τις διαφορετικές δομές και διαφορετικά διοικητικά συμβούλια, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η συμμετοχική πτυχή είναι πάρα πολύ έντονη. Έχουμε όμως και ταμεία αλληλοβοήθειας.

Θα πρέπει όλοι αυτοί οι οργανισμοί να δημιουργήσουν μια ενότητα. Δηλαδή θα πρέπει να σφυρηλατήσουμε την ενότητα των διαφόρων οργανισμών του ομίλου. Και εδώ θα ήθελα να πάρω μια απόσταση από τον όμιλο.

Να σας πω ότι από οικονομικής πλευράς αντιμετωπίζουμε διάφορες εξελίξεις όσον αφορά την προσέγγιση των κεφαλαιουχικών εταιρειών. Θα πρέπει δηλαδή να βρούμε τα μέσα στο δικό μας τομέα των δραστηριοτήτων για να εφαρμόσουμε μια δυναμική ομαδοποίησης και να βρούμε λύσεις που θα επιτρέψουν να προσαρμοστούμε στις εξελίξεις της αγοράς.

Δηλαδή να επιτρέψουμε τις συμφωνίες με άλλες εταιρείες που εμφανίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο ακόμα. Αντίθετα από αυτά που είτε ο B.Gabellieri προφανώς παρουσιάζοντας το παράδειγμα του APRI δεν θέλω να πω ότι είναι και το μοναδικό παράδειγμα ή το πλέον κατάλληλο.

Βέβαια πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα ταπεινοί, όταν παρουσιάζουμε τους μηχανισμούς ενός ομίλου στο οποίο προεδρεύουμε, αλλά τέλος πάντων δυστυχώς αυτό είναι το μόνο παράδειγμα το οποίο μπορώ να σας παρουσιάσω όντας σίγουρος ότι δεν θα πω πολλά λάθη ή ανακρίβειες.

Δεν ξέρω αν μπορείτε να διαβάσετε τις διαφάνειες. Φαίνονται ιδιαίτερα περίπλοκα όλα αυτά, αλλά μην ανησυχείτε είναι πολύ απλά.

Ο Όμιλος APRI προσπάθησε να απαντήσει σε διάφορες προκλήσεις. Ο οργανισμός τον οποίο εκπροσωπώ, δεν είναι ενδεχόμενα ο πιο αντιπροσωπευτικός, σε σχέση με αυτά που επέλεξαν οι άλλοι όμιλοι συγκρίσιμοι με μας.

Πολύ συχνά όμως αυτοί σε αντίθεση με αυτά που επιλέξαμε εμείς για να διαχειριστούν το σύνολο των δραστηριοτήτων τους χρησιμοποίησαν μία μόνη οργάνωση. Αυτό δεν το υιοθετήσαμε εμείς και θα προσπαθήσω να σας εξηγήσω γιατί.

Γιατί έχει να κάνει με τον κίνδυνο τον οποίο σας εξέθεσα προηγουμένως. Γι' αυτό κάναμε αυτή την επιλογή. Εδώ στο άσπρο παραλληλόγραμμο έχετε το οτιδήποτε είναι εταιρεία προσώπων. Η ARRCO είναι το μπλε και το πράσινο το ανοιχτό.

Έχετε τους θεσμούς πρόνοιας, οργανισμούς πρόνοιας και τα ταμεία αλληλοβοήθειας. Εδώ μιλάμε για συμμετοχικές ενώσεις. Τα ταμεία αλληλοβοήθειας δεν είναι, αλλά τέλος πάντων, έχουν ένα μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα.

Ο Όμιλός μας είναι αυτός εδώ και μόνο και όλα όσα είναι εταιρείες που ασκούν δραστηριότητες διαφοροποίησης, δηλαδή έχουμε άλλον έναν οργανισμό ασφάλειας, ο οποίος είναι στραμμένος προς τη διεθνή σκηνή.

Έχουμε μια οργάνωση, έναν οργανισμό διαχείρισης για λογαριασμό τρίτου. Αυτά τα έχουμε αποκλείσει από το πεδίο εφαρμογής γιατί πρόκειται για ανώνυμες εταιρείες και υπόκεινται σε φορολογία ανωνύμων εταιρειών και αυτοί έχουν μια απόλυτη οικονομική ανεξαρτησία.

Είχαμε ένα φορολογικό έλεγχο σε μία από αυτές τις εταιρείες και αυτός ο φορολογικός έλεγχος δεν έφθασε μέχρι το δικό μας όμιλο, δεν βρήκαν καμία σχέση ανάμεσα στα δύο. Αυτό είναι κάτι το οποίο θέλαμε και εμείς να πετύχουμε.

Όπως βλέπετε επομένως ο όμιλος έχει βγει τελείως από το περιβάλλον του. Δεύτερο στοιχείο το οποίο είναι πάρα πολύ σημαντικό, και εδώ αναφέρομαι στη λειτουργία του ομίλου αυτού καθεαυτού, δεν έχουμε κάνει την επιλογή να ομαδοποιήσουμε όλα τα μέσα.

Έχουμε οργανώσει τον Όμιλο APRI σαν ένα holding που ακολουθούμε την παραδοσιακή δομή του holding με γενικό συμβούλιο, γενική γραμματεία, μία και μόνο υπηρεσία διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού.

Όμως θέλαμε κάθε μία από τις δομές αυτές να έχει το δικό της προσωπικό, τη δική της διεύθυνση, τα δικά της μέσα και να είναι δηλαδή με λίγα λόγια, να διαχειρίζεται σαν κέντρο αποτελεσμάτων αυτόνομο, όπου δηλαδή το 80% των δραστηριοτήτων να αντιμετωπίζεται σε αυτό το επίπεδο και το 20% μόνο σε επίπεδο ομίλου.

Βέβαια υπάρχει και ένας ελάχιστος κοινός παρονομαστής. Θα πρέπει δηλαδή το προσωπικό να μπορεί να περνάει από τη μία δομή στην άλλη. Εξ ου και εφαρμόσαμε ένα καταστατικό για το προσωπικό το οποίο είναι κοινό για όλες αυτές τις δομές.

Αυτό το οποίο πρέπει επίσης να προσθέσουμε για να είμαστε πλήρεις, είναι αυτό το οποίο για οικονομικούς λόγους, γιατί το είδατε και εσείς ότι θα πρέπει να βρούμε μια ισορροπία ανάμεσα στις επιτακτικές ανάγκες της διαχείρισης.

Ηθελα να σας υπενθυμίσω ότι εδώ έχουμε να κάνουμε και με μία δραστηριότητα γενικού συμφέροντος και ενδιαφέροντος. Αυτές οι δομές είναι κέντρα αποτελεσμάτων, αλλά ανάμεσά τους για κάθε έναν από αυτούς τους πόλους έχουμε εγκαθιδρύσει υπηρεσίες που τους επιτρέπουν να εξασφαλίσουν υπηρεσίες που καμιά από όλες αυτές τις δομές δεν θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει μόνη της.

Βλέπετε επομένως ότι πρόκειται για κάποια λογική η οποία a priori φαίνεται ιδιαίτερα πιο απαιτητική όσον αφορά το προσωπικό, διότι πάντοτε χρειάζεται ένας υπεύθυνος, πάντοτε χρειάζονται ομάδες, αλλά τελικά αποδεικνύεται ότι έχουμε υιοθετήσει μια λύση που επιτρέπει έναν επαγγελματισμό σωστό.

Υπάρχει πάντοτε κάποιος υπεύθυνος και πιστεύω ότι αυτή η αποτελεσματικότητα αντικατοπτρίζεται και σε οικονομίες κλίμακος. Πάρα πολύ μεγάλοι όμιλοι σήμερα του καπιταλιστικού τομέα, αν μπορούμε να το πούμε έτσι, έχουν επιλέξει τέτοιου είδους δομές οργάνωσης, δηλαδή δημιουργούν ένα holding και από πίσω έχουν θυγατρικές, κέντρα αποτελέσματος ή κέντρα κερδών, που αποτελούν αντικείμενο μιας τέτοιας διαχείρισης και διοίκησης.

Είπαμε ότι πρόκειται για εταιρείες προσώπων που διατηρούν τα προνόμια τα οποία προέρχονται από το καταστατικό τους. Δηλαδή παραμένουν κυρίαρχες στον τομέα τους, χωρίς καμία δυνατότητα ομαδικής σφαιρικής ενοποίησης και με τον τρόπο αυτό δημιουργεί – αν θέλετε – μια κουλτούρα ομοσπονδιακή.

Και με τον τρόπο αυτό έχουμε σήμερα σε επίπεδο ομίλου, γιατί πρέπει να υπάρχει μια συνεκτική και λογική διαχείριση, έχουμε ένα σύνολο οργανισμών και επιχειρήσεων, όπου η κάθε μία είναι ισότιμη με την άλλη.

Με τον τρόπο αυτό στην περίπτωση αυτή του holding να μπορούμε να διαχειριστούμε και τη συνοχή και τον κοινό παρονομαστή και ορισμένους προσανατολισμούς και βραχυπρόθεσμες προοπτικές και γι' αυτό βέβαια είναι το διοικητικό συμβούλιο, αλλά ταυτόχρονα υπάρχει και μία στρατηγική επιτροπή, όπου εκεί εκπροσωπούνται όλοι οι πρόεδροι και αντιπρόεδροι των επιμέρους δομών.

Εάν αναφερθούμε ξανά σε όλο αυτό τον κατάλογο των κινδύνων σε σχέση με την οργάνωση που έχετε μπροστά σας, θα έλεγα ότι όσον αφορά το μπέρδεμα, τη σύγχυση της εικόνας δεν υπάρχει μια τέτοια περίπτωση. Λόγω ακριβώς της κατανομής των εταιρειών μπορούμε να έχουμε μια λογική διαχείρισης διαφορετική για το τμήμα συνταξιοδότησης από τη μια και κοινωνικής πρόνοιας και ασφάλισης από την άλλη.

Διότι πρόκειται για δραστηριότητες κοινωφελείς, αν θέλετε, γενικού ενδιαφέροντος και πιστεύω ότι υιοθετώντας μια τέτοια οργάνωση περιορίζουμε σημαντικά τη σύγχυση της εικόνας.

Το να διαχειριζόμαστε κάθε οργανισμό σαν κέντρο αποτελεσμάτων επιτρέπει να γίνεται και μία διαχείριση με βάση την πραγματικότητα του κόστους. Όταν έχουμε 80% άμεσες δαπάνες και 20% μοιρασμένες, θα πρέπει να έχουμε μία και μόνο λογιστική υπηρεσία ή λογιστική παρουσίαση σε κάθε οργανισμό, έτσι ώστε να πειστεί οποιοσδήποτε έφορος ότι δεν γίνεται μεταφορά πόρων.

Ένα από τα πιο σημαντικά σημεία είναι ότι αυτή η δομή επιτρέπει τη συγκατοίκηση δομών που έχουν διαφορετική φορολογική αντιμετώπιση. Περιορίζοντας στο μέγιστο τους κινδύνους φορολογικής μόλυνσης.

Το είδατε για τις εταιρείες τις εμπορικές, και θα έλεγα ότι η θέλησή μας σήμερα να

διαχωρίσουμε το pool συντάξεις, pool κοινωνική πρόνοια, σήμερα δεν θα πρέπει οτιδήποτε γίνεται από φορολογικής πλευράς να επηρεάσει τη διαχείριση των συνταξιοδοτικών ταμείων.

Κίνδυνος διαχείρισης. Αυτό δεν μπορούμε να το αποκλείσουμε τελείως, αλλά μπορούμε ενδεχομένως να περιορίσουμε τα αποτελέσματα. Να περιορίσουμε τις συνέπειες. Τώρα, τι μπορώ να πω σε σχέση με την αποτελεσματικότητα όλης αυτής της δομής;

Είναι πάρα πολύ δύσκολο να είναι κανείς και κριτής και υπεύθυνος γι' αυτά, αλλά τέλος πάντων, πιστεύω ότι πρόκειται για ένα σύστημα το οποίο μας επιτρέπει να έχουμε μια πάρα πολύ καλή οργάνωση χωρίς καμία ενοποίηση.

Εξασφαλίζουμε μια ποιότητα παροχής υπηρεσιών υψηλή, διότι έχουμε αυτή τη δυνατότητα διαχείρισης εκ του σύνεγγυς και παρά το παραπάνω προσωπικό, είμαστε αποτελεσματικοί, διότι ο επαγγελματισμός είναι ακριβώς καλύτερος, υψηλότερος.

Πιστεύω ότι μιας και πρόκειται για εταιρείες προσώπων, δεν μπορούν να τις συγχωνεύσουν μεταξύ τους. Και ούτως ή άλλως και νομικά κάτι τέτοιο απαγορεύεται. Δεν μπορούμε να συγχωνεύσουμε τέτοιου είδους συνταξιοδοτικά ταμεία ή ταμεία αλληλοβοήθειας ή κοινωνικής πρόνοιας.

Είναι πάρα πολύ δύσκολο να οργανώσουμε ομαδοποιήσεις εδώ. Επομένως, η συναινετική επιλογή ή αυτή η ομοσπονδιακή δομή που σας ανέφερα προηγουμένως, είναι η δομή η οποία είναι η πλέον κατάλληλη σήμερα.

Οχι απλώς και μόνο για τη διατήρηση του ομίλου, αλλά και για να εφαρμόσουμε αυτά τα οποία δεν υπάρχουν στις εταιρείες προσώπων, δηλαδή μια λογική αναδιάρθρωσης.

Βέβαια για τις κεφαλαιουχικές εταιρείες, δεν ισχύει αυτή η λογική. Εκεί οι ομαδοποιήσεις στηρίζονται στη λογική του ίδιου του συστήματος. Επομένως, εδώ πρέπει να έχουμε μια δομή, όπου κάθε οργάνωση να μπορεί να βρῖσκει το δρόμο της.

Θα πρέπει και ο πελάτης όμως να ικανοποιείται και γίνεται αυτό, αρκεί βέβαια όπως και σε κάθε επιχείρηση, να έχουμε μία πολιτική υπέρ του πελάτη και να έχουμε και τις πολιτικές υποστήριξης.

Επίσης θεωρώ ότι η δομή αυτή είναι ανοιχτή, διότι επιτρέπει εξελίξεις. Κατ' αρχάς είναι ένα σύστημα το οποίο επιτρέπει συνεργασίες. Ένα παράδειγμα θα σας δώσω, με μία κεφαλαιουχική εταιρεία την οποία μόλις δημιουργήσαμε, που αναφέρεται σε μια συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Δεν θελήσαμε να μολύνουμε, αν θέλετε, τις δραστηριότητές μας με αυτή τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, εξ ου και δημιουργήσαμε μία ξεχωριστή δομή που ασχολείται με το συγκεκριμένο θέμα και στο οποίο συμμετέχει 50% η Crédit Agricole και 50% ο όμιλος APRI.

Επαναλαμβάνω, είναι ένα σύστημα ανοιχτό. Για μας είναι αυτό πάρα πολύ σημαντικό. Είναι ανοιχτό και σε άλλους οργανισμούς σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Θα επανέλθω στο θέμα αυτό αργότερα, αλλά είμαι απόλυτα πεπεισμένος ότι πρέπει να οικοδομήσουμε την Ευρωπαϊκή Ένωση ακόμα και μέσω των οργανισμών μας.

Και αύριο όμιλοι σαν το δικό μας θα μπορέσουν μέσω συνεργασιών να υποδεχθούν και οργανισμούς που δεν υπακούουν αναγκαστικά στο γαλλικό δίκαιο.

Τώρα θα ήθελα να αναφερθώ σε ένα θέμα το οποίο δεν ήθελα να θίξω, γιατί δεν είναι ιδιαίτερα επίκαιρο στη Γαλλία, που είναι τα συνταξιοδοτικά ταμεία, που είναι το νέο προϊόν το οποίο μου ζητήσατε να παρουσιάσω αλλά δεν θα το αναφέρω, γιατί δεν υπάρχει.

Εάν μπορούμε να εφαρμόσουμε τέτοιου είδους δομές στη Γαλλία με συμμετοχική διαχείριση, θα πρέπει να στηρίζονται σε μία σειρά αρμοδιοτήτων. Είναι προφανές ότι εμείς έχουμε συγκεκριμένες αρμοδιότητες όσον αφορά τη συμμετοχική διαχείριση και ο έλεγχος ο πολιτικός και ο τεχνικός των δραστηριοτήτων αυτών των συνταξιοδοτικών ταμείων, θα πρέπει να μας εξασφαλίσει και διοικητικές αρμοδιότητες.

Η διαχείριση στο ενεργητικό και στο παθητικό θα πρέπει να υπολογίζεται με κάποια τεχνική την οποία θα μπορούσαμε να δεχθούμε, αλλά θα πρέπει να λειτουργήσουμε στα πλαίσια μιας σύμβασης διαχείρισης με εμπειρογνώμονες τραπεζικούς ή ασφαλιστές που θα μας εξασφαλίζουν την καλύτερη απόδοση λόγω του μεγέθους τους.

Σαν συμπέρασμα, θα έλεγα, ότι για μένα το μέλλον του ομίλου μιας κοινωνικής ασφάλειας, κοινωνικής προστασίας, είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιτρέψτε μου να εκφέρω εδώ μια άποψη που ίσως να είναι προσωπική, αλλά είναι μια βαθιά μου πεποίθηση.

Όταν διαπιστώνω ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής των εταιρειών μας σήμερα, διαπιστώνω ότι ανεξάρτητα από το αν είναι μικρές ή μεγάλες, εάν λειτουργούν μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή αν έχουν ολοένα και περισσότερο προσωπικό, ούτως ή άλλως είναι εγκατεστημένες σε πάρα πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πιστεύω ότι η πρόκληση την οποία αντιμετωπίζουμε σαν συμμετοχικοί όμιλοι κοινωνικής ασφάλειας συμπληρωματικής ή όχι, είναι να βρούμε αύριο ένα επίπεδο κοινωνικής ασφάλειας και κοινωνικής προστασίας που να είναι ικανό να εξαφανίσει τις ανισότητες των βασικών καθεστώτων, έτσι ώστε να επιτρέψει την πλήρη κινητικότητα των εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αυτή είναι η μεγάλη πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι εταιρείες μας για την επόμενη δεκαετία. Αυτό σημαίνει ότι οι όμιλοί μας θα πρέπει να ανοίξουν, να συνεργαστούν με άλλους οργανισμούς που στην Ευρωπαϊκή Ένωση δρουν για την εξασφάλιση κοινωνικής προστασίας, υιοθετώντας είτε μια συμμετοχική διαχείριση, είτε μια διαχείριση μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Οι εξελίξεις βέβαια νομίζω ότι θα περιπλέξουν ακόμη περισσότερο αυτού του είδους τους μηχανισμούς, αλλά παρ' όλα αυτά όμως πιστεύω ότι δεν έχουμε δικαίωμα, απλώς και μόνο επειδή θα δυσκολέψει το έργο μας να εγκαταλείψουμε αυτή την εξέλιξη.

Διότι ξέρουμε ότι οι κεφαλαιουχικές εταιρείες εκφράζουν κάθε μέρα και περισσότερο το διεθνή τους χαρακτήρα. Επομένως θα πρέπει να έχουμε γρήγορα νομικές διατάξεις που να μας προστατεύουν, διατάξεις που να προέρχονται από την ευρωπαϊκή νομοθεσία, θα πρέπει να υπάρχουν συγκεκριμένα νομοθετικά κείμενα που να διέπουν τη φύση και το χαρακτήρα των ταμείων αλληλοβοήθειας, και των συνταξιοδοτικών ταμείων.

Και ένας από τους βασικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συμμετοχικών Θεσμών σήμερα είναι η εμφάνιση μιας οδηγίας που να θεσμοθετεί ακριβώς αυτή τη συμμετοχική διαχείριση σήμερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσαπής): *Με την εισήγηση του κ. Nozach ολοκληρώνεται η εκκρεμότητα της προωνής συνεδρίασης. Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Nozach γι' αυτή την εξαιρετικά ενδιαφέρουσα παρέμβασή του.*

Ηταν τεχνική παρέμβαση, αλλά ήταν η αποκρυστάλλωση μιας εμπειρίας στο γαλλικό δίκαιο βέβαια, αλλά πολύ ενδιαφέρουσα για μας και ανοιχτή σε όλες τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Θα παρακαλούσα τώρα τον Καθηγητή κ. Jean-Jaques Gollier, να ανοίξει τη θεματική της απογευματινής μας συνεδρίασης. Παρενθετικά θα σας πω ότι ο Καθηγητής Donario δεν μπόρεσε να έρθει από τη Λισαβόνα γιατί έχει ένα προσωπικό κώλυμα και έτσι συνεχίζουμε με τον κ. Gollier.

J.-J. GOLLIER: Ευχαριστώ. Κατά τη διάρκεια των επομένων λεπτών θα προσπαθήσω να αναφερθώ σε ένα αρκετά δύσκολο πεδίο, τις ευρωπαϊκές συντάξεις.

Όταν κανείς εξετάζει την υφισταμένη πραγματικότητα στις 15 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαπιστώνει μια απέραντη πολυπλοκότητα, τόσο όσον αφορά τις κύριες συντάξεις, τα κύρια συστήματα, όσο και τα επικουρικά.

Σε γενικές γραμμές θα έλεγα ότι υπάρχουν δύο διαφορετικές ζώνες. Υπάρχει ο βορράς και ο νότος. Ο βορράς της Ευρώπης και ο νότος της Ευρώπης. Στο βορρά γνωρίσαμε με μεγάλη σαφήνεια τα τελευταία χρόνια μία τάση να μειωθεί ο ρόλος, η συμμετοχή της κοινωνικής ασφάλισης και να εμπλακούν περισσότερο τα ανταποδοτικού χαρακτήρα επικουρικά σχήματα.

Κάτι το οποίο θα επιτρέψει στους εργαζόμενους να επιλέξουν το δικό τους πρόγραμμα. Μάλιστα χαρακτηριστικό αυτού του συστήματος είναι ότι παρέχονται σημαντικές φορολογικές απαλλαγές, κίνητρα αν θέλετε να προσχωρήσει κανείς σε τέτοιου είδους ιδιωτικά προγράμματα.

Από την άλλη μεριά, σε άλλες χώρες, στη Γαλλία, την Ιταλία, την Ισπανία, κατά κύριο λόγο, συνεχίστηκε η πρακτική του κλασικού συστήματος της κατανομής. Δηλαδή, ένας λόγος αυτής της επιλογής που δεν ήταν παρά μια ελεύθερη επιλογή, έχει σχέση με το μεγάλο χάσμα μεταξύ των ποσοστών πληθωρισμού, μεταξύ βορρά και νότου.

Την περασμένη Τετάρτη έκανα μια ομιλία στο Παρίσι και πρέπει να σας πω ότι όταν αναφέρθηκα στις στατιστικές του πληθωρισμού μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο στην Ευρώπη, εξεπλάγη από το κόστος. Στη Γαλλία το 1947 ο πληθωρισμός ξεπερνούσε το 25% κατ' έτος.

Στο Βέλγιο είχε ακολουθηθεί αντιπληθωριστική πολιτική ήδη από το 1945. Την εποχή εκείνη ήταν ο πληθωρισμός στο Βέλγιο μόνο 3%. Καταλαβαίνετε λοιπόν ότι στο Βέλγιο τα πράγματα ήταν πολύ διαφορετικά απ' ό,τι στη Γαλλία, όπου εκεί ο πληθωρισμός ήταν η μόνη λύση ή ο μόνος εχθρός.

Θα ήθελα να σας υπενθυμίσω κατ' αρχήν ορισμένες βασικές αρχές. Κάποιος μίλησε σήμερα το πρωί για τους τρεις πυλώνες, πολύ ωραία, εκθειάζοντας τα πλεονεκτήματα και αναφερόμενος στα μειονεκτήματα κάθε πυλώνα.

Θα έλεγα από την πλευρά μου ότι υπάρχει μια δικαιολογία, μάλλον μια αιτιολόγηση για όλα αυτά τα προβλήματα που μπορεί να ανακύψουν. Και αυτό γιατί γίνεται ή τουλάχιστον πρέπει να γίνεται χρήση κάποιων κριτηρίων, είτε πρόκειται για τα δημόσια κρατικά σχήματα κοινωνικής ασφάλισης, είτε για τα ιδιωτικά σχήματα.

Σε κάθε περίπτωση μπορείτε να εντοπίσετε τέσσερα κριτήρια, τα οποία θα μας επιτρέψουν να καταλάβουμε και περισσότερα πράγματα. Το πρώτο κριτήριο, κατά τη γνώμη μου, είναι το κριτήριο της κοινωνικής αποτελεσματικότητας.

Κάθε φορά που καθιερώνεται ένα νέο συνταξιοδοτικό σύστημα, για παράδειγμα, πρέπει να το οικοδομήσετε με τέτοιο τρόπο ώστε να καταβάλλονται το συντομότερο δυνατό, οι υψηλότερες δυνατές συντάξεις.

Και με στόχο τη δυνατότητα επίσης να αναπροσαρμόζονται αυτές οι συντάξεις κάθε φορά που χρειάζεται. Αυτό είναι και μια πολιτική, αν θέλετε, ανάγκη. Επίσης υπάρχει ένα δεύτερο κριτήριο, κριτήριο ισότιμης μεταχείρισης μεταξύ γενεών. Δηλαδή δεν μπορούμε να απαιτούμε από τις επόμενες γενεές να συμμετέχουν, να συμβάλλουν με εισφορές υψηλότερες από τις δικές μας.

Πρέπει δηλαδή ο λόγος παροχών εισφορών να παραμένει λίγο-πολύ σταθερός μακροπρόθεσμα. Το κριτήριο αυτό το διατυπώνουν ορισμένοι αλλιώς. Μην ελπίζετε –λένε– ότι τα παιδιά σας θα πληρώνουν ή θα έχουν τη διάθεση να πληρώσουν περισσότερα πράγματα απ' όσα εσείς έχετε τη διάθεση να πληρώνετε για τους γονείς σας.

Λοιπόν, αυτά τα κριτήρια είναι σαφή, είναι εύκολο να γίνουν κατανοητά. Υπάρχει όμως και ένα άλλο, λίγο πιο λεπτό, λίγο πιο δυσνόητο. Είναι το κριτήριο της μακροοικονομικής αποτελεσματικότητας, που σημαίνει ότι δεν μπορούμε να αντιταράξουμε την ισορροπία μεταξύ της αποταμίευσης και της κατανάλωσης.

Δεν μπορεί κανείς δηλαδή να επιβάλει εξαιρετικά υψηλές συνεισφορές επηρεάζοντας – για παράδειγμα – τις επενδύσεις ή τη διαμόρφωση κάποιων αποθεματικών στην κοινωνία. Δεν μπορούμε με άλλα λόγια να ανατρέπουμε μια μακροοικονομική ισορροπία.

Και το τέταρτο κριτήριο, εξ ίσου σημαντικό, είναι το κριτήριο της χρηματοοικονομικής αποτελεσματικότητας, το οποίο σημαίνει ότι πρέπει να συσταθούν αποθεματικά και να επενδύονται με τρόπο αποδοτικό, επαρκώς θα έλεγα αποδοτικό, για να αντιμετωπισθεί τουλάχιστον ο πληθωρισμός και βεβαίως οι γενικότερες άλλες αυξήσεις.

Οι αναλογιστικές μελέτες δείχνουν ότι 4% αύξηση των αποθεματικών μάς επιτρέπουν να μειώνουμε με αισθητό τρόπο την επιβάρυνση για τους ασφαλιζόμενους. Τέσσερα λοιπόν κριτήρια. Τέσσερα κριτήρια αποτελεσματικότητας κοινωνικής, ισότιμης μεταχείρισης μεταξύ των γενεών, μακροοικονομικής αποτελεσματικότητας και χρηματοοικονομικής αποτελεσματικότητας.

Ακούγονται απλά βεβαίως όλα αυτά, όμως τα δεύτερα αυτά κριτήρια δεν είναι και αμοιβαίως συμβατά μεταξύ τους. Δεν υπάρχει πολιτική η οποία να ικανοποιεί και τα τέσσερα κριτήρια. Το περίφημο αυτό σύστημα των πυλώνων χαρακτηρίζεται από εσωτερικές ανισορροπίες και τείνει να ικανοποιεί περισσότερο κάποια κριτήρια σε σχέση με κάποια άλλα.

Σε ορισμένες περιπτώσεις κάποια συστήματα ικανοποιούν περισσότερο την οικονομική αποτελεσματικότητα. Έχετε βέβαια το δεύτερο πυλώνα, τα επικουρικά σχήματα τα οποία διευκολύνουν κάποιες επαγγελματικές ομάδες που όμως πρέπει να λάβουν υπ' όψη τους το κριτήριο της μακροοικονομικής αποτελεσματικότητας.

Και τέλος, ο τρίτος πυλώνας τείνει να ικανοποιεί περισσότερο το τέταρτο κριτήριο. Η συζήτηση είναι αρκετά σύνθετη. Πάντως ο πυλώνας της κοινωνικής πρόνοιας βασίζεται στο κριτήριο, αν θέλετε, της αλληλεγγύης.

Ο δεύτερος πυλώνας ξεχνάει λίγο αυτή την αλληλεγγύη. Εκεί πλέον επιδιώκουμε να ικανοποιήσουμε τις ανάγκες με βάση την απόδοση κάποιων αποθεματικών και ο τρίτος πυλώνας είναι της ατομικής κεφαλαιοποίησης, αν θέλετε, τα ατομικά συμβόλαια.

Αν σκεφθούμε λίγο περισσότερο τα πράγματα, μπορούμε να πούμε ότι αυτή η αντίληψη βγάζει από το προσκήνιο δύο τουλάχιστον συστήματα. Αυτό το οποίο υιοθετήσαμε για πάρα πολλά χρόνια και το οποίο αν συνεχίσουμε να το υιοθετούμε θα αντιμετωπίσουμε πολλά προβλήματα, το καταναμητικό όπου εκεί δεν γίνεται σεβαστό το δεύτερο κριτήριο της ισότιμης με-

ταχείρισης γενεών, διότι δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι η επόμενη τουλάχιστον γενεά θα αποδεχθεί να σηκώσει στους ώμους της το βάρος της προηγούμενης γενεάς.

Έχετε λοιπόν ένα σύστημα το οποίο βγαίνει από τη μέση και το σύστημα της κεφαλαιοποίησης των πάντων. Θα σας δώσω δύο νούμερα, για να σας αποδείξω ότι καταλήγουμε σε αδιέξοδα με το σύστημα αυτό.

Πολλές φορές το βάρος ορισμένων συστημάτων είναι τρεις έως τέσσερις φορές το ΑΕΠ μιας χώρας. Στη Λιέγη, όπου διδάσκω, αποδείξαμε αν έπρεπε να κεφαλαιοποιήσουμε το σύνολο των απαραίτητων αποθεματικών για να αντιμετωπίσουμε τις ανάγκες όλων των συνταξιοδοτικών συστημάτων, για μισθωτούς, ελεύθερους επαγγελματίες κλπ., θα έπρεπε να συγκεντρώσουμε τρεις φορές το ΑΕΠ της χώρας.

Όχι τρεις, αλλά ούτε δύο βεβαίως δεν μπορούμε να μαζέψουμε. Αυτό λοιπόν θα σημαίνει ότι μόνος δρόμος είναι μια συλλογική αποταμίευση, αν θέλετε. Η να το πω αλλιώς, δεν θα είμαστε πλέον οι ιδιοκτήτες του σπιτιού μας, αλλά ενοικιαστές μιας περιουσίας που ανήκει στα ταμεία.

Είναι κάτι το οποίο δύσκολα αντιλαμβανόμαστε οι περισσότεροι. Σε άλλες χώρες τώρα, εκτός Ευρώπης, πάμε στη Χιλή, στο Μεξικό, στην Ινδονησία, θα δούμε ότι το ενεργητικό των νοικοκυριών δεν είναι κατανεμημένο με τον ίδιο τρόπο.

Αν θέλετε, η δύναμη της Ευρώπης βρίσκεται στον τρόπο με τον οποίο είναι κατανεμημένος ο πλούτος, αυτό το οποίο επιτρέπει και την οικονομική ανάπτυξη. Γι' αυτό λοιπόν πρέπει να είμαστε πάρα πολύ προσεκτικοί.

Να περιγράψω μερικά άλλα δεδομένα. Πώς είναι η κατάσταση σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες και πώς είναι η κατάσταση εκτός Ευρώπης; Για να καταλάβουμε τη θέση του πρώτου πυλώνα ως συστήματος και τη θέση του δεύτερου πυλώνα, τα επικουρικά συστήματα στις επιχειρήσεις, χρησιμοποιώ τις εξής παραμέτρους, που έχω χρησιμοποιήσει σε μια έκθεση που έφτιαξα για τον ΟΟΣΑ πριν από δύο χρόνια.

Η πρώτη παράμετρος, η T-1, υπάρχει μια διαφάνεια αν μπορούμε να την δούμε, είναι οι μέγιστες αποδοχές που λαμβάνονται υπ' όψη για τον υπολογισμό της σύνταξης, μιας σύνταξης από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Για τη Γαλλία είναι τρεις φορές το όριο της ARCO. Για τις κάτω χώρες είναι δύο φορές το όριο αυτό. Η παράμετρος T-1 λοιπόν είναι το ανώτατο όριο – αν θέλετε – στα πλαίσια του πρώτου πυλώνα. Και T-1 είναι η επίσημη παράμετρος του ΟΟΣΑ, είναι ο μέσος μισθός ενός εργάτη στη μεταποιητική βιομηχανία.

Βλέπετε εδώ έναν Πίνακα στη συνέχεια όπου εμφανίζεται στην πρώτη στήλη ο λόγος T-1 προς ΤΜ. Βλέπετε επίσης τις Ηνωμένες Πολιτείες. Να λοιπόν αμέσως-αμέσως ένα πρόβλημα εναρμόνισης στην Ευρώπη. Βλέπετε την εκπληκτική διακύμανση του λόγου T-1 προς ΤΜ. 3,38% στην Ιταλία, 3,93% στη Γαλλία, μέχρι 0,41% στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Έχουμε τρεις ουσιαστικά κατηγορίες χωρών εδώ. Έχετε τις Κάτω Χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ελβετία, χώρες όπου ο πρώτος πυλώνας είναι πολύ περιορισμένος, διότι η κοινωνική ασφάλιση παίρνει υπ' όψη της το μισό του μέσου μισθού, αλλά σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις έχουμε τη Γερμανία, το Βέλγιο, τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Σουηδία από 1 μέχρι 1,68% περίπου.

Και στην τρίτη στήλη βλέπετε το σύνολο του ενεργητικού του δεύτερου πυλώνα ως ποσοστό του ΑΕΠ. Θα δείτε και στο δεύτερο Πίνακα ότι έλαβα υπ' όψη μου τα αποθεματικά των ταμείων, αποθεματικά πολύ σημαντικά στη Γερμανία, για παράδειγμα.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι		
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΥΛΩΝΑ		
ΧΩΡΑ	T1/TM	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΣΕ % ΑΕΠ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1,68	14
ΒΕΛΓΙΟ	1,51	12
ΙΣΠΑΝΙΑ	2,11	3
ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ	1,07	46
ΓΑΛΛΙΑ	3,93	1
ΙΤΑΛΙΑ	3,38	0
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	0,63	103
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	0,41	87
ΣΟΥΗΔΙΑ	1,42	40
ΕΛΒΕΤΙΑ	0,58	103

Βλέπετε λοιπόν το συσχετισμό μεταξύ του λόγου T-1 προς TM και από εκεί και πέρα το ποσοστό του δεύτερου πυλώνα, των επικουρικών, αν θέλετε, ταμείων, ως ποσοστό του ΑΕΠ. Βλέπετε το Ηνωμένο Βασίλειο και τις Κάτω Χώρες με υψηλά νούμερα, καθώς και την Ελβετία.

Προσέξτε όμως, αν είχε γίνει κεφαλαιοποίηση για το σύνολο των συντάξεων, είχαμε φτάσει στο νούμερο μεταξύ του 250 και 300%. Αυτό δείχνει ότι οι χώρες που είναι της κεφαλαιοποίησης για τις συντάξεις, στις χώρες αυτές βλέπετε πώς φθάνουμε στο 40% το πολύ της κεφαλαιοποίησης.

Θα μπορούσαμε στη συνέχεια να προχωρήσουμε σε κάτι άλλο. Θα σας περιγράψω πολύ γρήγορα στο ευρωπαϊκό μοντέλο, να δούμε τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη σύσταση αυτού του αποθεματικού. Έχετε βασικά τρεις μεθόδους, έχετε τα συνταξιοδοτικά ταμεία που είναι από νομική σκοπιά διαφορετικές οντότητες φυσικά σε σχέση με τις επιχειρήσεις.

Στο Βέλγιο έχουν τη μορφή μη κερδοσκοπικού οργανισμού. Έχετε στις αγγλοσαξονικές χώρες τα trust με προστασία έναντι χρεωκοπίας. Σε άλλες περιπτώσεις έχουμε λοιπόν μια κλασική ασφαλιστική εταιρεία και η τρίτη μέθοδος που δεν ακολουθείται πλέον σε μερικές χώρες, είναι αυτή που είναι κλασική μέθοδος στη Γερμανία ή στο Λουξεμβούργο, η σύσταση αποθεματικού από τους λογαριασμούς των επιχειρήσεων.

Αυτή είναι μια μέθοδος η οποία θεωρείται επικίνδυνη, θεωρείται μάλιστα ανήθικη στις Ηνωμένες Πολιτείες, αρνείται δηλαδή η εφορία να αναγνωρίσει αυτόν τον τύπο σύστασης του αποθεματικού. Και γι' αυτό το λόγο η εφορία δεν παρείχε και τα αντίστοιχα φορολογικά πλεονεκτήματα.

Ευτυχώς στη Γερμανία τουλάχιστον και στη Σουηδία το πρόβλημα της χρεωκοπίας αντιμετωπίζεται. Συνάπτονται ασφαλιστικά συμβόλαια κατά της αφερεγγυότητας.

Να περάσουμε στην επόμενη διαφάνεια. Εδώ βλέπετε το δεύτερο πυλώνα, στοιχεία του '95, σε ECU. Εν συνόλω στη Γερμανία έχουμε 222 δισ. ECU, πάνω από το μισό συνιστώνται από αποθεματικά τα οποία έχουν συστήσει οι μεγάλες γερμανικές επιχειρήσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ				
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΠΥΛΩΝΑ 1995 ΣΥΜΦΩΝΑ				
ΜΕ ΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ				
ΧΩΡΕΣ	ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	45	49	128	222
ΒΕΛΓΙΟ	15	6	–	21
ΙΣΠΑΝΙΑ	3	9	–	12
ΗΝ. ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ	833	2088	–	2921
ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ	58	226	–	284
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	182(e)	685	–	867
ΣΟΥΗΔΙΑ	25	42	n.a.	n.a.
ΕΛΒΕΤΙΑ	43	185	–	228

Με άλλα λόγια βλέπετε πόσο έχει επωφεληθεί η γερμανική βιομηχανία η οποία δημιουργεί και διατηρεί τα δικά της ταμεία. Και φυσικά καλείται να ικανοποιήσει πολύ μακροπρόθεσμες απαιτήσεις.

Το Βέλγιο – εδώ βλέπετε πολύ περισσότερες ασφαλιστικές εταιρείες, – παρά συνταξιοδοτικά ταμεία. Στις άλλες βέβαια χώρες έχουμε μια υπεροχή των ταμείων συντάξεως. Στο Ηνωμένο Βασίλειο βλέπετε τα λεγόμενα *trust funds*, 685 τον αριθμό.

Στην Αμερική τα πράγματα είναι πολύ πιο πολύπλοκα, γιατί στις Ηνωμένες Πολιτείες τα ταμεία έχουν υποχωρήσει σε πολύ μεγάλο βαθμό. Συναντούμε υπεροχή των ιδιωτικών πλέον ασφαλιστικών συμβολαίων.

Θα μπορούσαμε τώρα να περάσουμε σε μια καταληκτική παρατήρηση. Οι αριθμοί που σας έδειξα για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ένα σχόλιο για τη σχέση πρώτου και δεύτερου πυλώνα και τη χρηματοδότησή τους.

Εν παρενθέσει θα ήθελα να πω ότι η συλλογή αυτών των αριθμών δεν είναι καθόλου εύκολη και το ίδιο ισχύει και πολύ περισσότερο μάλιστα θα έλεγα για την ερμηνεία τους. Τα στοιχεία αυτά για τα αποθεματικά για τον τρίτο πυλώνα κλπ. είναι πολύ δύσκολα.

Γι' αυτό θα επανέλθω σε αυτό που είπα λίγο πριν. Η συμμετοχή της κεφαλαιοποίησης στις ευρωπαϊκές χώρες δεν ξεπερνά σε καμιά περίπτωση το 40% της συνολικής χρηματοδότησης. Αυτό έχει σχέση με την κατανομή των μισθών.

Αν πάρουμε το T-1 βάσει υπολογισμού για τη σύνταξη στον πρώτο πυλώνα, θα αντιμετωπίσαμε πρόβλημα κατανόησης. Δηλαδή, υπάρχει ένα μαθηματικό πρόβλημα. Χρειάζεται μια ολοκλήρωση, ένα μαθηματικό ολοκλήρωμα μιας συνεχούς συνάρτησης.

Θυμάστε στην πρώτη στήλη, στο λόγο T-1 στις χώρες αυτές τα όρια είναι γύρω στο 1,3%, 1,4%. Θα ήθελα να κλείσω λέγοντας ότι κατά τη γνώμη μου από τη μια μεριά πρέπει σε όλες τις περιπτώσεις να υπάρχει μια ισορροπία μεταξύ της αναδιανομής και κεφαλαιοποίησης και για τις υψηλότερες συντάξεις πρέπει να στηριχθούμε κυρίως στην κεφαλαιοποίηση.

Είναι επικίνδυνο να βασιστούμε στην αναδιανομή. Το πρόβλημα δεν είναι όπως λένε πολλοί να διαλέξουμε μεταξύ των δύο. Το θέμα είναι να διαλέξουμε το σωστό μείγμα με-

ταξύ των δύο. Ποια είναι η σωστή κατανομή μεταξύ αναδιανομής και κεφαλαιοποίησης. Αυτό είναι το πραγματικό πρόβλημα.

Τέλος, το μέλλον δεν ανήκει σε κανέναν. Όταν βλέπω αυτά που γίνονται στον ΟΟΣΑ κάθε τόσο, γίνονται δηλαδή προβολές για τα επόμενα 180 χρόνια! Εγώ θεωρώ ότι αυτό είναι μια μεγάλη ανοησία. Και λέω στους φοιτητές μου όταν κάνετε μια προβολή για τα επόμενα σαράντα χρόνια, αναρωτηθείτε εάν το 1950 θα είχαμε καταλήξει για το 1990 στα σημερινά αποτελέσματα.

Χρειάζεται να είναι κανείς πολύ προσεκτικός και ταπεινός θα έλεγα σε αυτού του είδους τις προβολές. Η κεφαλαιοποίηση για παράδειγμα, παίρνει ως υπόθεση εργασίας τον ελεγχόμενο πληθωρισμό. Πληθωρισμό υπό έλεγχο για τα επόμενα 50 χρόνια.

Μπορεί κανείς να είναι βέβαιος γι' αυτό; Πιστεύω ότι αναπόφευκτα θα περάσουμε από καλές και κακές μέρες και αυτό είναι ένας εξ ίσου σημαντικός λόγος για να είναι κανείς εξοπλισμένος και για τις καλές και για τις κακές μέρες με μία μικτή στρατηγική.

Πρέπει να έχουμε περισσότερα από ένα βέλη για το τόξο μας, όπως λένε στη χώρα μου, για να μπορέσουμε να είμαστε σε θέση να χρηματοδοτούμε τις συντάξεις για τα επόμενα χρόνια.

Αν είχαμε καταλάβει καλύτερα το πρόβλημα, το 1945, θα είχαμε ίσως προβλέψει διαφορετικά πράγματα. Και το διαπιστώσαμε και αυτό στη Γαλλία πριν μέρες. Ο νομοθέτης δεν μπορούσε να δει τόσο μακριά.

Και μπορεί να δει κανείς περιπτώσεις. Είχαμε εφαρμόσει αυτή την πολιτική, ας πούμε, στο Μαρόκο, είχαμε συστήσει τη συνταγή 50% αναδιανομή, 50% κεφαλαιοποίηση, μόνο που το λάθος ήταν ότι η κεφαλαιοποίηση δεν είχε προβλεφθεί με ικανοποιητικό ποσοστό.

Πρέπει λοιπόν να είμαστε μεν ρεαλιστές και επειδή πηγαίνω συχνά στη Γαλλία, πιστεύω ότι πρέπει να φύγουμε από αυτό τον πόλεμο χαρακωμάτων, αυτόν του θρησκευτικού χαρακτήρα αν θέλετε πόλεμο, αυτό το άσπρο ή μαύρο μεταξύ των δύο αυτών συστημάτων. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσαττήρης): *Ευχαριστούμε πολύ τον καθηγητή κ. Gollier. Μας έσπρωξε στα βαθιά με την εισήγησή του. Εθεσε την πρώτη απογευματινή θεματική με πάρα πολύ ωραίο και θεωρητικό τρόπο, δίνοντάς μας όμως, παραδείγματα συγκεκριμένα της ευρωπαϊκής και της αμερικανικής εμπειρίας.*

Η συνέχεια στους τεχνικούς αναλογιστές, στους ανθρώπους της πράξης, οι οποίοι θα μας αναπτύξουν την εμπειρία τους. Πρώτα απ' όλα η κυρία Laura Crescentini, από την Assoprevidenza, η οποία στην πράξη εφαρμόζει ένα από τα δύο ή και τα δύο συστήματα. Η ίδια θα μας εξηγήσει.

L. CRESCENTINI: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Πρέπει να σας πω ότι ευθυγραμμίζομαι πλήρως με αυτά που είπε ο καθηγητής κ. Gollier. Οντως η κατάλληλη λύση είναι μία μικτή επιλογή και όχι μια αντιπαράθεση ανάμεσα στα δύο συστήματα το διανεμητικό και το κεφαλαιοποιητικό.

Θα ήθελα να προσθέσω κάτι. Μέσα στα πλαίσια μιας οπτικής μικτού συστήματος, θα πρέπει να αποφύγουμε και στα δύο συστήματα, και στο διανεμητικό και στο κεφαλαιοποιητικό να υπάρξουν στρεβλώσεις.

Πχ στο διανεμητικό να μην κάνουμε ιδιαίτερα γενναιόδωρες υποσχέσεις στη σημερινή

γειτονιά, διότι θα αυξηθεί το μελλοντικό χρέος. Πχ ένα παράδειγμα, είναι οι πολιτικές υποσχέσεις που δίδονται και πολλές φορές έχουμε διαφορετικούς κανόνες για ίδια συστήματα.

Πιστεύω ότι θα πρέπει να υπάρχει ένα ενιαίο σύστημα και ό,τι δεν εντάσσεται σε ένα συνταξιοδοτικό σύστημα θα πρέπει να παραμένει απέξω και να χρηματοδοτείται με άλλους τρόπους.

Το κεφαλαιοποιητικό σύστημα θα πρέπει να είναι τεχνικά τέλειο και σωστό. Δηλαδή στους κανόνες επένδυσης δεν θα πρέπει να υπάρχουν στρεβλώσεις και αναφέρομαι στον κίνδυνο Μάξγουελ, αλλά αναφέρομαι και στην τάση που υπάρχει για την προστασία των συνταξιοδοτικών ταμείων, των ανταγωνιστικών, και αυτό πολλές φορές μπορεί να εμποδίσει την αγορά, να στραφεί προς το χρηματιστήριο ή να κάνει άλλες επιλογές.

Ας δούμε τώρα τι γίνεται με την Ιταλία. Αυτή είναι η ισχύουσα κατάσταση. Μετά την αναθεώρηση την τελευταία του 1995, πρέπει να σας πω ότι αυτή η αναθεώρηση, η μεταρρύθμιση εντάσσεται σε ένα παραδοσιακό σύστημα που είναι αμιγώς διανεμητικό με μία σύνταξη η οποία είναι 80% του μισθού, μετά από 40 χρόνια εργασίας.

Δεν υπήρχε σχεδόν ποτέ συμπληρωματικό σύστημα. Βέβαια σε επίπεδο εταιρειών υπήρχε, αλλά δεν υπήρχε νομοθετική ρύθμιση, ούτε ήταν διαδεδομένο το παράδειγμα αυτό, γιατί τα βασικά συστήματα εξασφάλιζαν επαρκώς το επίπεδο των συντάξεων.

Το σύστημα αυτό αναθεωρήθηκε άρδην και θεωρήσαμε ότι ο πρώτος πυλώνας, δηλαδή η βασική σύνταξη θα πρέπει να υπολογίζεται με το ποσοστό των εισφορών. Ορίσαμε το ποσοστό των εισφορών στο 33%. Καθορίσαμε ένα νόμιμο, αν θέλετε, ποσοστό αναβάθμισης, ανατίμησης αυτών των εισφορών που είναι ο μέσος όρος διακύμανσης του ΑΕΠ τα τελευταία πέντε χρόνια.

Επίσης επιτρέπει και μία ευέλικτη συνταξιοδοτική ηλικία, τα 57 έως τα 65 και μετά θα μετατρέψουμε το επίπεδο των επιδομάτων σε σύνταξη με συντελεστές που διαφέρουν ανάλογα με την ηλικία συνταξιοδότησης. Σύμφωνα με τις προβλέψεις που έχουμε κάνει, η μέση απόδοση της μέσης σύνταξης κυμαίνεται ανάμεσα στο 50 και 65% του τελευταίου μισθού και θα ευνοηθούν περισσότερο οι χαμηλότεροι μισθοί και οι ευθύγραμμες, αν θέλετε, καριέρες.

Αυτοί οι οποίοι χάνουν πάρα πολύ είναι οι υψηλοί μισθοί και οι πολύ γρήγορες καριέρες. Η βασική σύνταξη θα είναι λίγο-πολύ στη δική τους περίπτωση στο επίπεδο του 35% του τελευταίου μισθού, διότι και εκεί υπάρχει και ένα ανώτατο όριο των εισφορών.

Τώρα, πέραν τούτων, θελήσαμε – γι' αυτό τα κάναμε όλα αυτά – δημιουργήσαμε και ένα δεύτερο πυλώνα. Για το δεύτερο πυλώνα τώρα υπάρχει ένας γενικός κανόνας, που λέει ότι λειτουργούμε με βάση την αποτελεσματική και τη μεμονωμένη, την ατομική κεφαλαιοποίηση.

Δεν υπάρχει αλληλεγγύη στο δεύτερο πυλώνα. Ο καθένας για λογαριασμό του. Εκεί οι εισφορές πηγαίνουν για το λογαριασμό του ιδίου του εργαζόμενου και εκεί υπάρχει και η δυνατότητα επιλογής ενός συγκεκριμένου ποσοστού απόδοσης, αλλά δεν είναι υποχρεωτικό.

Εδώ μιλάμε για εισφορές βέβαια που δεν είναι φορολογήσιμες. Απαλλάσσονται από τη φορολογία. Και εκεί μπορεί να φτάσουν μέχρι το 10,9%. Και αυτές οι εισφορές είναι περίπου 3-6%, ενώ για τους νέους εργαζόμενους το ποσοστό των εισφορών είναι 10,9% ή 8,9%.

Γιατί εδώ θα πρέπει να έχουμε περισσότερες εισφορές. Τέλος πάντων, το ιταλικό σύστημα είναι ιδιαίτερα περίπλοκο. Οι νέοι εργαζόμενοι θα πρέπει να καταβάλουν σε ένα συνταξιοδοτικό ταμείο, αυτό το οποίο ονομάζουμε αποζημίωση του τέλους της καριέρας και υπάρχει μια ανταποδοτικότητα 6,9%.

Επομένως, το ελάχιστο που μπορούν να πληρώσουν είναι 6,9% οι νέοι εργαζόμενοι, ενώ οι παλαιοί πληρώνουν κάπου από 3% έως 6% των εισφορών, αλλά περισσότερο 3%. Διότι στις χημικές βιομηχανίες, μεταλλουργικές εταιρείες είναι αυτοί και έχουν επιλέξει το 3%, ενώ η ALITALIA, ας πούμε, έχει επιλέξει το 6%.

Εξαρτάται επίσης και από τον κλάδο.

Δεν υπάρχει εδώ ένα σταθερό ποσοστό απόδοσης, έστω και αν υπάρχει δυνατότητα να συναφθούν συμβόλαια ελάχιστης ασφάλισης. Υπάρχει η αυτόνομη διαχείριση και τα ταμεία αυτά, έχουν μία αυτονομία περιουσιακή.

Η μέση παροχή, το μέσο επίδομα, έχουμε κάνει κάποιους υπολογισμούς, αλλά και εδώ μιλάμε για τάξη μεγέθους, γιατί εξαρτάται από τις επιλογές τις επενδυτικές κλπ. Αλλά έχουμε από 18 έως 26% και εξαρτάται βέβαια και από τις εισφορές που έχουν γίνει και από το ποσοστό απόδοσης που έχει αποφασιστεί.

Αυτό το οποίο θα πρέπει να πούμε είναι ότι πρόκειται για ένα σύστημα εθελούσιο, δηλαδή δεν υπάρχει καμία υποχρέωση να δημιουργηθεί αυτή η σύμβαση, ούτε και υποχρέωση να εγγραφεί κανείς σε αυτό το συνταξιοδοτικό ταμείο, όταν δημιουργηθεί.

Επίσης είναι ένα σύστημα τελείως κινητό. Εάν κάποιος αλλάξει δουλειά έχει δικαίωμα για τη δική του εισφορά. Μπορεί να υπάρχει μια μικρή παρακράτηση για τα έξοδα κλπ., αλλά έχει δικαίωμα να πάρει όλα του τα δικαιώματα, όλα του τα χρήματα.

Και η διαχείριση είναι συμμετοχική, δηλαδή οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν, τα συνδικάτα και οι εργοδότες στη διαχείριση και αποφασίζουν οι κοινωνικοί εταίροι σε ποιον θα αναθέσουν τη διαχείριση και πώς θα γίνει η γενική κατανομή του συνταξιοδοτικού ταμείου.

Αυτή είναι η κατάσταση όπως ισχύει τώρα. Όμως, παρ' όλα αυτά, υπάρχει ένα μεγάλο έλλειμμα το οποίο παραμένει. Γιατί υπάρχει και ο δημόσιος τομέας, αν θέλετε του καθεστώτος. Και εδώ εξετάζουμε το πώς θα λύσουμε το πρόβλημα αυτό.

Εδώ είναι μια επιλογή το να αποσυρθεί κάποιος, αν θέλετε, να επιλέξει αυτό το print out. Το Contracting out συγκεκριμενοποιεί τα χρέη των συνταξιοδοτικών οργανισμών, διότι θα πρέπει κάποιος να πληρώσει τις συντάξεις των συνταξιούχων. Και έχουν δικαιώματα οι εργαζόμενοι μέσα στα πλαίσια ενός διανεμητικού συστήματος.

Η πρώτη γενιά επομένως, κάπου θα πρέπει να συνεισφέρει διπλά. Διότι από τη μία πλευρά θα πρέπει να πληρώνει τις εισφορές για το κεφαλαιοποιητικό σύστημα, αλλά κάποιος όμως θα πρέπει να πληρώνει και για το δυναμικό, το οποίο ισχύει από το παρελθόν.

Επομένως, η πιο έντιμη λύση είναι να χρηματοδοτήσουμε τα χρέη αυτά μέσω φόρων, έτσι ώστε να κατανεμηθεί το κόστος αυτό σε όλο τον πληθυσμό. Όμως αυτή η ιστορία του μεταβατικού κόστους αποτελεί ένα σοβαρό εμπόδιο για να περάσουμε σε αυτό το μικτό σύστημα.

Θα πρέπει αυτή η μετάβαση να γίνει πάρα πολύ σταδιακά. Το σενάριο το οποίο εξετάζουμε τώρα στην Ιταλία είναι το εξής: Μείωση των εισφορών ανά περίπτωση. Δηλαδή ο καθηγητής κ. Καστελίνο και ο καθηγητής Φερέρο του Πανεπιστημίου του Τορίνο, έκαναν υπολογισμούς για να δουν ποιες θα ήταν οι συνέπειες μιας μείωσης των εισφορών που θα περνούσαν από το 33% στο 25%.

Αυτή η μείωση θα πάρει πάρα πολύ καιρό για να εφαρμοστεί διότι τα πρώτα χρόνια θα γίνει μια μείωση των εισφορών, ακόμα και εάν πούμε ότι το νέο σύστημα θα εφαρμοστεί μόνο στους νέους εργαζόμενους, αυτούς που αρχίζουν τώρα να απασχολούνται στην αγορά εργασίας.

Οι άλλοι θα πληρώνουν το 33%. Για τα πρώτα 30-40 χρόνια θα έχετε ένα έλλειμμα το οποίο θα αυξάνεται διότι οι παροχές παραμένουν στα ίδια επίπεδα όπως και στο παρελθόν, διότι θα είναι οι παλαιοί οι οποίοι θα παίρνουν τη σύνταξή τους, ενώ ταυτόχρονα το ποσό των εισφορών θα μειώνεται, διότι οι νέοι πληρώνουν λιγότερα.

Και μόνο μετά από πάνω από 50 χρόνια το έλλειμμα αυτό ή το χρέος αυτό θα εξαφανισθεί. Διότι τότε μόνον θα σταματήσει το αποτέλεσμα των παροχών που δίδονται με βάση τις εισφορές τις υψηλότερες. Δηλαδή αυτά είναι τα μειονεκτήματα του διανεμητικού συστήματος, διότι έστω και αν έχουμε μια ισχυρή κεφαλαιοποίηση της βασικής σύνταξης, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ακόμα οι εισφορές αυτής της χρονιάς πληρώνουν τη σύνταξη αυτής της χρονιάς.

Αυτό αποδεικνύει σαφέστατα ότι δεν πρέπει να τρέφουμε ψευδαισθήσεις. Κάθε ιδέα μεταρρύθμισης προς την κεφαλαιοποίηση έστω και αν πρέπει να αρχίσουμε να το σκεφτόμαστε δεν θα επιλύσει ως δια μαγείας το πρόβλημα της κοινωνικής ασφάλισης. Αντίθετα θα επιδεινωθούν στην αρχική περίοδο που δεν θα είναι και πολύ σύντομη. Αν αντί να μειώσουμε κατά 8 μονάδες τις εισφορές, τις μειώνουμε κατά 4 μονάδες, εκεί βέβαια μειώνουμε κατά το ήμισυ τα προβλήματά μας. Και ίσως προς τα εκεί να προσανατολιστεί η μεταρρύθμιση.

Δεν θέλω να προσθέσω πολλά πράγματα για το ιταλικό σύστημα. Επί του παρόντος διάφορες ιδέες ακούγονται μόνο, αλλά είναι δισταμένες οι απόψεις που εκφράζονται. Οι κοινωνικοί εταίροι ενδιαφέρονται πάρα πολύ.

Θα ήθελα να προσθέσω όμως ότι κάθε μεταρρύθμιση ενός συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, θα πρέπει να έχει κατά νου δύο πράγματα. Όταν μιλάμε για κοινωνική ασφάλιση δεν μιλάμε για τις χρηματοδοτικές αγορές. Είναι κάτι άλλο.

Όπως είπαμε και σήμερα το πρωί είναι μια κατάκτηση των δημοκρατικών χωρών, μία κατάκτηση η οποία θα πρέπει να διασφαλιστεί. Όμως θα πρέπει να κάνουμε μια αναθεώρηση, θα πρέπει να το ξαναδοούμε λιγάκι όσον αφορά τα κριτήρια και τις τελευταίες εξελίξεις.

Διότι σήμερα η χρηματοδοτική αγορά μάς επιτρέπει να χρησιμοποιήσουμε μέσα διαφορετικά με αυτά που είχαμε πριν από 30 ή 40 χρόνια. Και θα πρέπει να οργανώσουμε με ένα διαφορετικό τρόπο ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, χωρίς να αγνοήσουμε, χωρίς να αφήσουμε – αν θέλετε – το βασικό μας στόχο, που είναι η προστασία του εργαζομένου όταν πάρει τη σύνταξή του.

Δεύτερο στοιχείο το οποίο θα πρέπει να έχουμε κατά νου, είναι ότι οποιαδήποτε απόφαση λάβουμε θα πρέπει να γίνεται μετά από διαπραγμάτευση με τους κοινωνικούς εταίρους. Στην Ιταλία αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό, διότι πριν κάνουμε αυτή τη μεταρρύθμιση η προηγούμενη κυβέρνηση είχε πέσει πάνω σε μία μεταρρύθμιση των συντάξεων πολύ πιο απαλή, αν θέλετε.

Όμως τα πράγματα αντιστράφησαν, διότι απλώς και μόνο τα συνδικάτα δεν ενδιαφέροντο. Ενα χρόνο μετά καταλήξαμε σε αυτήν τη λύση, γιατί ήταν η λύση την οποία ήθελαν τα συνδικάτα. Δεν τους επεβλήθη. Την επέλεξαν.

Γιατί στα συμπληρωματικά ταμεία συμμετέχουν και τα συνδικάτα, δηλαδή η κοινωνική ασφάλιση αποτελείται και από τα βασικά ταμεία και από τα συμπληρωματικά και αυτό το σύστημα στην περιπλοκότητά του, θα πρέπει να εξασφαλίσει τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων.

Και με τον τρόπο αυτό μπορέσαμε να εξασφαλίσουμε την απαραίτητη συναίνεση για

να γίνει αυτή η μεταρρύθμιση. Διότι μεταρρύθμιση χωρίς συναίνεση δεν γίνεται. Ιδίως όταν πρόκειται για θέματα τα οποία αγγίζουν, τόσο βαθιά τους ανθρώπους. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσατήρης): *Ευχαριστούμε πολύ την κυρία Crescentini για την εξαιρετική της αυτή ομιλία. Η ιταλική εμπειρία είναι πάρα πολύ χρήσιμη. Η Ιταλία είναι δίπλα μας, έχουμε αρκετά κοινά πράγματα και στην ελληνική εμπειρία ο διάλογος είναι ένα πάρα πολύ χρήσιμο εργαλείο.*

Εμείς στην Ένωση Τραπεζών χρησιμοποιούμε τον κοινωνικό διάλογο τα τελευταία χρόνια για όλα τα θέματα που άπτονται των θεμάτων του προσωπικού των τραπεζών.

Από την άλλη βέβαια πλευρά τίθενται πολύ ενδιαφέροντα θέματα στη διαχείριση όλων αυτών των ταμείων. Τίθεται το θέμα το ποιος εγγυάται τα ποσά των ταμείων, ποιος θα είναι ο εγγυητής. Αρα τίθενται κάποια ζητήματα στο ποιος θα διαχειρίζεται τα ποσά αυτά.

Όλα αυτά νομίζω ότι θα μας τα εξηγήσει στη συνέχεια ο κ. Ζαμπέλης, ο οποίος είναι αναλογιστής. Συνεργάζεται με την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών σε θέματα ασφαλιστικά. Βοηθάει την Ένωση Τραπεζών στα ζητήματα της κοινωνικής ασφάλισης και στην εκπόνηση κάποιου νέου πλαισίου κοινωνικής ασφάλισης των τραπεζοϋπαλλήλων. Θα παρακαλούσα τον κ. Ζαμπέλη να πάρει το λόγο.

Π. ΖΑΜΠΕΛΗΣ: Κυρίες και Κύριοι, θα ήθελα να ευχαριστήσω την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, τον Γενικό Γραμματέα κ. Μάνο και τον Νομικό Σύμβουλο κ. Τσατήρη για την ευκαιρία που μου έδωσαν να παρευρεθώ σε αυτή την ωραία συγκέντρωση και να παρουσιάσω κάποιες απόψεις μου πάνω σε αυτό το σημαντικό θέμα.

Τα τελευταία χρόνια επαναστατικές αλλαγές γίνονται στα συνταξιοδοτικά συστήματα πολλών χωρών σε όλο τον κόσμο. Κυριότερα πεδία αυτών των αλλαγών είναι η Λατινική Αμερική και οι πρώην σοσιαλιστικές χώρες. Αλλά και η δική μας χώρα ετοιμάζεται να λάβει μέρος σε αυτό το χορό σύντομα.

Το γεγονός αυτό έχει επαναφέρει στην επικαιρότητα μια παλιά διαμάχη σχετικά με το ποιο είναι το καταλληλότερο σύστημα χρηματοδότησης ενός σύγχρονου συνταξιοδοτικού μοντέλου. Όπως είναι γνωστό υπάρχουν δύο εφαρμοσμένα συστήματα χρηματοδότησης των συντάξεων διεθνώς.

Πρόκειται για το διανεμητικό σύστημα και το κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Κατά το διανεμητικό σύστημα οι καταβαλλόμενες εισφορές από τους σημερινούς εργαζομένους χρησιμοποιούνται άμεσα για την καταβολή παροχών στους σημερινούς συνταξιούχους.

Δηλαδή πηγή των εισοδημάτων των συνταξιούχων είναι οι εισφορές των σημερινών εργαζομένων. Κατά το κεφαλαιοποιητικό σύστημα οι εισφορές των σημερινών εργαζομένων αποθεματοποιούνται και επενδύονται, δηλαδή σχηματίζουν κεφάλαιο, με το σκοπό να χρησιμοποιηθούν για την καταβολή των παροχών μελλοντικά όταν οι σημερινοί εργαζόμενοι θα συνταξιοδοτηθούν.

Δηλαδή πηγή εισοδήματος των συνταξιούχων είναι οι δικές τους εισφορές, καθώς και οι αποδόσεις των επενδύσεων αυτών. Όλα τα σύγχρονα διανεμητικά συστήματα παρουσιάζουν μεγάλα προβλήματα έτσι ώστε η επιβίωσή τους να θεωρείται προβληματική.

Η υπογεννητικότητα, η ανεργία, η αύξηση του μέσου όρου ζωής, αποτελούν ορισμένους από τους κυριότερους παράγοντες της κατάστασης αυτής. Για την αντιμετώπιση του προβλήμα-

τος του δικού μας διανεμητικού συστήματος έχουν ακουστεί στη χώρα μας διάφορες φωνές που ζητούν τη λήψη μέτρων για αύξηση γεννήσεων σαν μέτρο της τραπεζικής οικονομικής κατάστασης του συστήματος. Θα έλεγα ότι το να ακούγεται κάτι τέτοιο είναι μάλλον αστείο.

Η μείωση των γεννήσεων είναι μια πραγματικότητα που έχει να κάνει με μια σύγχρονη αντίληψη περί οικογενείας. Μια αντίληψη αρκετά διαφορετική από αυτήν που υπήρχε πριν 40 ή 50 χρόνια. Αλλά ακόμη και αν υποθέσουμε, ότι για να λυθεί το πρόβλημα είναι ανάγκη να παρθούν μέτρα για την αύξηση γεννήσεων, τότε τι μέτρα πρέπει να πάρουμε για ένα άλλο είδος του προβλήματος που είναι η αύξηση του μέσου όρου ζωής; Μήπως το μέτρο της ευθανασίας;

Αυτοί που υποστηρίζουν ότι τα προβλήματα του διανεμητικού συνταξιοδοτικού συστήματος θα λυθούν με μέτρα προς αυτή την κατεύθυνση, κάνουν μεγάλο λάθος. Οι δημογραφικές εξελίξεις είναι ένα γεγονός.

Για την κατάσταση του συνταξιοδοτικού μας συστήματος δεν φταίνει οι δημογραφικές εξελίξεις, αλλά φταίνει το ίδιο το σύστημα που όντας διανεμητικό είναι κατασκευασμένο έτσι ώστε να μη μπορεί να αντιμετωπίσει τέτοιες καταστάσεις. Απλά λοιπόν το ζητούμενο είναι να αλλάξουμε το σύστημα αυτό.

Το συνταξιοδοτικό μας σύστημα έχει φτάσει σε σημείο να έχει σωρεύσει ένα συνταξιοδοτικό χρέος που σήμερα εκτιμάται ότι ξεπερνά κατά πολύ το 200% του ΑΕΠ. Νεότερες ενδείξεις εντοπίζουν το χρέος αυτό στα επίπεδα άνω του 300% του ΑΕΠ.

Μέχρι τώρα αισθανόμουν λίγο τη μοναξιά της κορυφής με αυτό το νούμερο, πιστεύοντας ότι η Ελλάδα βρίσκεται πολύ μακράν των άλλων χωρών σε ό,τι αφορά αυτό το χρέος. Με χαρά μαθαίνω ότι και η Γαλλία βρίσκεται κοντά μας, οπότε είμαστε πολλοί με αυτό το πρόβλημα.

Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει θεραπεία γι' αυτή την κατάσταση. Αυτό σημαίνει ότι χρειαζόμαστε ένα νέο υγιές σύστημα. Οσοι προσπαθούν να διασώσουν αυτό το σύστημα προτείνοντας αύξηση των γεννήσεων ή άλλα παρόμοια μέτρα, μοιάζουν με το ναυτικό που ενώ βλέπει το πλοίο να μπάζει νερά από τεράστια ρήγματα, προσπαθεί με ένα ποτήρι να βγάλει τα νερά έξω.

Το κεφαλαιοποιητικό σύστημα θα συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στη εύρεση της λύσης στο πρόβλημα των συντάξεων. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του κεφαλαιοποιητικού συστήματος είναι η μεγαλύτερη ασφάλεια. Οι δύο πηγές εσόδων, εισφορές και τόκοι και το γεγονός ότι η επένδυση σημαντικών κεφαλαίων αποτελεί έναν παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης σημαντικό πάντα για την οικονομία.

Ομως το σημαντικότερο όλων είναι η μεγαλύτερη ασφάλεια που προσφέρει το σύστημα αυτό στο χώρο των συντάξεων. Και είναι γεγονός ότι ο χώρος αυτός τη χρειάζεται. Ας φανταστούμε πώς θα ήταν η Αθήνα χωρίς τη λίμνη του Μαραθώνα.

Η λίμνη αυτή παρέχει στην πόλη μας το νερό που είναι τόσο απαραίτητο για τους κατοίκους. Στη λίμνη αυτή το χειμώνα το νερό που πλεονάζει συγκεντρώνεται, το οποίο δίνει ζωή στην πόλη κατά τους υπόλοιπους μήνες που δεν πέφτουν καθόλου βροχές.

Θα ήταν δυνατό να υπάρξει η Αθήνα χωρίς τη λίμνη του Μαραθώνα; Η απάντηση είναι βέβαια όχι. Ας θυμηθούμε τα προβλήματα ξηρασίας που αντιμετωπίσαμε πριν από μερικά χρόνια και το ενδεχόμενο που αντιμετωπίσαμε να επιβληθεί δελτίο στη διανομή του νερού.

Ας λάβουμε υπ' όψη ότι οι τεχνικοί ονομάζουν τη λίμνη αυτή ταμειυτήρα. Γιατί εκεί απο-

ταμιεύεται το νερό. Η λίμνη αυτή εκπροσωπεί τη συσσώρευση κεφαλαίου και δεν κάνει τίποτα περισσότερο ή λιγότερο από αυτό που κάνει κάθε κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Δηλαδή εξασφαλίζει τη διάθεση του περιεχομένου της όταν θα υπάρξει σχετική ανάγκη.

Αν ακολουθούσαμε τη λογική του διανεμητικού συστήματος θα πρέπει να περιμέναμε να βρέξει για να προμηθευτούμε νερό. Τι θα ήταν λοιπόν η Αθήνα χωρίς την κεφαλαιοποίηση νερού που γίνεται στη λίμνη του Μαραθώνα; Θα παρουσίαζε ένα τοπίο σαν αυτό που παρουσιάζει ήδη το συνταξιοδοτικό μας σύστημα. Ένα έρημο τοπίο.

Η ασφάλεια είναι ένα ανεκτίμητο πλεονέκτημα του κεφαλαιοποιητικού συστήματος. Το τελευταίο επιχείρημα όσων προσπαθούν να διασώσουν ό,τι απομένει από το σημερινό πλήρως διανεμητικό συνταξιοδοτικό σύστημα είναι το εξής:

Υπάρχει η περίφημη και εξαιρετικά πολυάριθμη γενεά των παιδιών που γεννήθηκαν αμέσως μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο. Η γενεά αυτή αναμένεται να συνταξιοδοτηθεί από το 2010 μέχρι το 2020 περίπου. Ακόμη η γενεά αυτή σε αρκετές ανεπτυγμένες χώρες έχει μεγάλη συμμετοχή σε κεφαλαιοποιητικά συστήματα, για παράδειγμα οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και Μεγάλη Βρετανία.

Προβλέπουν λοιπόν ότι οι μαζικές ρευστοποιήσεις επενδύσεων που θα χρειαστούν για να καταβληθούν οι παροχές της γενεάς αυτής θα προκαλέσουν πτώση των τιμών στις χρηματαγορές, πράγμα που με τη σειρά του θα δημιουργήσει προβλήματα στα κεφαλαιοποιητικά συστήματα των τότε εργαζομένων.

Η ισχύς ενός τέτοιου συλλογισμού είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Είναι εξαιρετικά επικίνδυνο να επιχειρεί κάποιος να προβλέψει τις εξελίξεις σε ορίζοντα ορισμένων δεκαετιών για ένα χώρο όπως οι χρηματαγορές τη στιγμή που είναι δύσκολη οποιαδήποτε πρόβλεψη σε επίπεδο μερικών εβδομάδων.

Οποιαδήποτε προσπάθεια μακροχρόνιας πρόγνωσης πορείας των χρηματαγορών, δεν είναι σοβαρή. Αν αυτή η δημογραφική εξέλιξη είναι μια αιτία που μπορεί να επηρεάσει την πορεία των χρηματαγορών, υπάρχουν εκατοντάδες άλλες αιτίες, γνωστές ή και άγνωστες, που μπορούν να κάνουν το ίδιο προς την ίδια ή προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε έναν τέτοιο παράγοντα που επί σειρά ετών έχει επηρεάσει ανοδικά τις χρηματαγορές με τόσο δραματικό τρόπο όσο καμία δημογραφική εξέλιξη. Ο παράγοντας αυτός είναι η τεχνολογία.

Αν λάβουμε υπ' όψη ότι οι συνταξιοδοτικές παροχές δεν προκύπτουν με τη μορφή του εφάπαξ ποσού, αλλά με τη μορφή περιοδικών μηνιαίων καταβολών, τότε γίνεται κατανοητό ότι δεν μπορεί να αναμένονται απότομες δραματικές αυξήσεις ρευστοποιήσεων.

Αλλωστε, η πραγματοποιούμενη στροφή προς το κεφαλαιοποιητικό σύστημα η οποία θα διαρκέσει αρκετές δεκαετίες μέχρι να ολοκληρωθεί, θα ενισχύσει για το χρονικό διάστημα αυτό τις εισροές στις χρηματαγορές εξισορροπώντας ή και υπερκαλύπτοντας τις τάσεις ρευστοποιήσεων.

Επι πλέον αυτή καθαυτή η ύπαρξη της γενιάς των παιδιών που γεννήθηκαν μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο, είναι ένα ευκαιριακό πρόσκαιρο γεγονός. Και η επιρροή του γεγονότος αυτού είναι περιορισμένης χρονικής διάρκειας.

Δεν είναι δυνατό να καθορίσουμε την προοπτική μακροχρόνιων συστημάτων όπως το συνταξιοδοτικό κάτω από τον επηρεασμό τέτοιων προσωρινών γεγονότων. Θα έλεγα ότι το συνταξιοδοτικό πρόβλημα είναι ένα πάρα πολύ σοβαρό θέμα και οι προτάσεις για τη λύση του χρειάζεται να στηρίζονται σε πολύ ισχυρά επιχειρήματα.

Στην πραγματικότητα το συνταξιοδοτικό μας σύστημα έχει ανάγκη όλων εκείνων των παραγόντων που μπορούν να προσφέρουν λύση στα προβλήματά του. Για το λόγο αυτό πρέπει να γίνει κατανοητό ότι και τα δύο συστήματα με τον τρόπο του το καθένα, είναι χρήσιμα για τη δημιουργία ενός σωστού συνταξιοδοτικού συστήματος και εδώ νομίζω ότι συμφωνώ απόλυτα με ορισμένους από τους προηγούμενους ομιλητές.

Σε ένα σωστό συνταξιοδοτικό σύστημα υπάρχουν δύο βασικοί παράγοντες. Ο παράγοντας της αλληλεγγύης και ο παράγοντας της ανταποδοτικότητας. Η αλληλεγγύη είναι απαραίτητη για να βοηθηθούν τα πλέον αδύνατα από οικονομικής πλευράς μέλη της κοινωνίας, να εξασφαλίσουν κάποιο βασικό εισόδημα για τα γεράματά τους.

Οι μακροχρόνια άνεργοι, οι έχοντες σοβαρές ασθένειες, που για το λόγο αυτόν μένουν μακριά από την εργασία για μεγάλα χρονικά διαστήματα, είναι μερικά τυπικά παραδείγματα περιπτώσεων που έχουν την ανάγκη της αλληλεγγύης.

Από την άλλη πλευρά η ανταποδοτικότητα, είναι απαραίτητη, αφού οι εισφορές δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν εξ ολοκλήρου φόροι και έτσι είναι δίκαιο ο κάθε ασφαλισμένος να αναμένει μια συνταξιοδοτική παροχή ανάλογη των εισφορών που κατέβαλε.

Ο στόχος της αλληλεγγύης περνά καλύτερα μέσα από το διανεμητικό σύστημα. Ο στόχος της ανταποδοτικότητας περνά καλύτερα μέσα από το κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Το Δεκέμβριο του 1998 η βρετανική κυβέρνηση ανακοίνωσε ένα πόρισμα ενός πλατύτατου κοινωνικού διαλόγου για το ασφαλιστικό.

Το πόρισμα επιγράφεται partners' pensions. Στην παράγραφο 9 του κεφαλαίου 4 αναγράφεται πολύ χαρακτηριστικά το εξής, το οποίο ως σημειωθεί ότι προέρχεται από μία εργατική κυβέρνηση μιας χώρας που έχει τεράστια εμπειρία στο χώρο των συντάξεων.

Θα επιχειρήσω να παρουσιάσω μια μετάφραση αυτού του αγγλικού κειμένου:

“Και το κρατικό και το ιδιωτικό σύστημα συνταξιοδοτικών παροχών έχουν τα πλεονεκτήματά τους και τα μειονεκτήματά τους. Το κράτος είναι ο πλέον αποτελεσματικός μηχανισμός για την απόδοση βοήθειας σε εκείνους που έχουν τα χαμηλότερα εισοδήματα.

Τα ιδιωτικά κεφαλαιοποιητικά συστήματα μπορούν να είναι λειτουργικά, ευέλικτα και αποτελεσματικά μέσα αποταμίευσης για εκείνους που μπορούν να καταβάλουν επαρκείς εισφορές. Αλλά θα ήταν ακριβά και αταίριαστα για τους άλλους.

Οι κεφαλαιοποιητικές συντάξεις είναι ωστόσο η μεγάλη δύναμη του βρετανικού συνταξιοδοτικού συστήματος. Αυτές αποδίδουν καλά για εκατομμύρια ανθρώπων και πολλοί περισσότεροι θα ήθελαν να επωφεληθούν από αυτές”.

Το κείμενο αυτό εκδόθηκε στα πλαίσια ενός σημαντικού διαλόγου στη Μεγάλη Βρετανία και αποτελεί πλαίσιο μιας προσπάθειας της Εργατικής κυβέρνησης για να δώσει τη δυνατότητα και στους εργαζόμενους των χαμηλών εισοδημάτων να μπορέσουν να συμμετάσχουν σε ιδιωτικά κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά προγράμματα.

Και μετά από αυτή την πολύ καθαρή τοποθέτηση, ερχόμαστε σε μια άλλη διάσταση του θέματος. Ένα διανεμητικό σύστημα δεν μπορεί παρά να είναι κρατικό. Ένα κεφαλαιοποιητικό σύστημα δεν μπορεί παρά να είναι ιδιωτικό.

Από τη φύση του ένα κεφαλαιοποιητικό σύστημα δεν μπορεί να είναι κρατικό. Τα συστήματα αυτά συγκεντρώνουν τεράστια κεφάλαια τα οποία επενδύονται στη χρηματαγορά. Τα κεφάλαια αυτών των συνταξιοδοτικών συστημάτων είναι τόσο μεγάλα ώστε να αποτελούν τη βάση πολλών ανεπτυγμένων χρηματαγορών.

Είναι αδύνατο να φανταστούμε μια χρηματαγορά που θα κυριαρχείται από κεφάλαια ενός μονολιθικού κρατικού κεφαλαιοποιητικού συστήματος. Σε μία τέτοια χρηματαγορά όπου οι επενδυτικές επιλογές θα καθορίζονται με πολιτικά κριτήρια, κανένας από μας δεν θα ήθελε να επενδύσει.

Αποτελεί σημαντικότατο παράγοντα νόθευσης της χρηματαγοράς η ύπαρξη πολλών μεγάλων κεφαλαίων που βρίσκονται κάτω από κρατική διαχείριση. Αλλά θα αποτελούσε πραγματικό εφιάλτη για τη σωστή λειτουργία του οικονομικού συστήματος της χώρας η δημιουργία κρατικού κεφαλαιοποιητικού συνταξιοδοτικού συστήματος.

Ο μόνος τρόπος για να υπάρξει ένα πραγματικό κεφαλαιοποιητικό σύστημα στη χώρα είναι μέσω του ιδιωτικού τομέα με τη διαμόρφωση ενός πλαισίου ύπαρξης ιδιωτικών εταιρειών διαχείρισης των συνταξιοδοτικών κεφαλαίων, οι οποίες θα ανταγωνίζονται μεταξύ τους και όπου οι επενδυτικές επιλογές θα κατευθύνονται με κριτήριο την απόδοση και μόνο.

Από την άλλη πλευρά ένα διανεμητικό σύστημα αλληλεγγύης όπως συνοπτικά το περιγράψαμε παραπάνω, δεν συνάδει με τη φύση του ιδιωτικού τομέα. Ένα τέτοιο σύστημα ταιριάζει απόλυτα με τη φύση του κράτους.

Αλλωστε ένα τέτοιο σύστημα, όντας ένα δίκτυ προστασίας για να μπορεί να επιβιώσει έχει άμεση ανάγκη ενός μεγάλου αριθμού μετεχόντων, ώστε να προστατεύεται με τη λειτουργία του νόμου των μεγάλων αριθμών, μια από τις βασικές αρχές της στατιστικής.

Από τη φύση του ο παράγοντας αυτός της αλληλεγγύης πρέπει να έχει ένα και μοναδικό διαχειριστή. Δεν είναι εύκολο σε αυτό τον παράγοντα να υπάρχουν περισσότεροι του ενός διαχειριστές, ανταγωνιζόμενοι μεταξύ τους.

Το γεγονός ότι ένα τέτοιο δίκτυ προστασίας, αφορά κατά κύριο λόγο μια μειοψηφία πολιτών, έχει σαν αποτέλεσμα οι όγκοι των παροχών που θα διανεμηθούν από αυτόν να είναι μικροί, οπότε τα προβλήματα των διανεμητικών συστημάτων που παρουσιάσαμε παραπάνω, αποκτούν μικρή σημασία και μπορούν να διευθετηθούν ευκολότερα.

Αρα γίνεται φανερό ότι ένα νέο σύγχρονο και λειτουργικό συνταξιοδοτικό σύστημα πρέπει να εξυπηρετείται και από έναν όσο το δυνατόν περιορισμένο διανεμητικό παράγοντα με κρατική διοίκηση και από έναν ισχυρό κεφαλαιοποιητικό παράγοντα σε ιδιωτική διαχείριση.

Αφού καταλήξαμε σε ένα τέτοιο σύστημα, πρέπει να απαντήσουμε σε ένα άλλο πολύ βασικό ερώτημα. Πώς θα γίνει η μετάβαση από ένα πλήρες διανεμητικό σύστημα σε ένα σύστημα με ισχυρό κεφαλαιοποιητικό παράγοντα;

Νομίζω ότι αυτό είναι το πραγματικά δύσκολο ερώτημα, το οποίο πρέπει να απασχολεί τη χώρα άμεσα. Η εμπειρία των χωρών που έχουν ήδη προβεί σε τέτοια βήματα θα είναι πολύτιμη. Το γεγονός είναι ότι υπάρχουν τρόποι για να υλοποιηθεί κάτι τέτοιο.

Όσες χώρες πίστεψαν ότι είναι αρκετή μία τροποποίηση του υπάρχοντος διανεμητικού συστήματος με προεκτάσεις ηλικιών αποχώρησης, με μειώσεις παροχών, γρήγορα διαπιστώνουν ότι τα μέτρα αυτά δεν λύνουν το πρόβλημα, που βρίσκεται στη φύση του διανεμητικού συστήματος.

Θα αναφέρω για παράδειγμα τη χώρα μας, όπου οι σημαντικές νομοθετικές παρεμβάσεις κατά τη διετία 1990-1992 που έφεραν μεγάλη αναστάτωση είχαν κάποια θετικά οικονομικά αποτελέσματα τα οποία εξανεμίστηκαν μέσα στην επόμενη 4ετία.

Εκείνο που έχουμε να κάνουμε είναι να καθορίσουμε με προσοχή το στρατηγικό μας

στόχο, σε ό,τι αφορά το πρόβλημα των συντάξεων και αφού γίνει αυτό τότε μπορούμε να δούμε ποια είναι τα ενδιάμεσα στάδια που πρέπει να ακολουθήσουμε για να επιτύχουμε το στόχο αυτό. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσατήρης): *Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Ζαμπέλη. Σε αυτή την διαλεκτική της απογευματινής μας ημερίδας με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον ακούσαμε τον καθηγητή Gollier να θέτει το θέμα θεωρητικά, λέγοντας και την παγκόσμια εμπειρία στα δύο αυτά συστήματα.*

Στη συνέχεια την κυρία Crescentini η οποία μας είπε την ιταλική εμπειρία και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η κοινωνική ασφάλιση στο δεύτερο πυλώνα στην Ιταλία.

Ο κ. Ζαμπέλης πήρε σαφή και ξεκάθαρη θέση, πράγμα το οποίο το έχουμε μεγάλη ανάγκη στη χώρα μας σήμερα για τα δύο αυτά συστήματα και έθεσε ένα καίριο ερώτημα “τι γίνεται σήμερα στη χώρα μας;”. Απάντησε λέγοντας “η εμπειρία άλλων χωρών είναι πολύτιμη”.

Με το τελευταίο αυτό ερώτημα του κ. Ζαμπέλη δίνω το λόγο στον κ. Othmar Walser, ο οποίος είναι Διευθυντής Μάρκετινγκ της Banque Cantonale Vaudoise. Θα μας μιλήσει για ένα επιτυχημένο ευρωπαϊκό πρότυπο, τα συνταξιοδοτικά ταμεία στην Ελβετία, το σύστημα των τριών πυλώνων”.

O. WALSER: Ευχαριστώ πολύ. Καταλαβαίνω ότι υπάρχει ταυτόχρονη διερμηνεία, θα μιλήσω στα αγγλικά σε ό,τι με αφορά. Ο Jean Monet έγραψε στα απομνημονεύματά του “οι άνθρωποι αποδέχονται την αλλαγή μόνο όταν υπάρχει μεγάλη ανάγκη”. Και ανάγκη για τους ανθρώπους σημαίνει κρίση.

Επιτρέψτε μου να αρχίσω αυτή τη σύντομη ομιλία αναφερόμενος σε μία προβλέψιμη κρίση για την οποία πρέπει να βρούμε λύση. Η συζήτηση για την περίφημη αναμόρφωση, αναδιάρθρωση των ταμείων, αφορά βεβαίως και μας.

Δεν θα κάνω μία μεγάλη ομιλία. Θα προσπαθήσω να συζητήσω για μερικούς ρυθμούς που αφορούν την Ευρώπη, την Ιαπωνία, τις Ηνωμένες Πολιτείες για να σας δείξω τι ακριβώς θέλω να πω. Ελπίζω οι αριθμοί να φαίνονται από όλους.

Θα παραμείνω στη διαφάνεια αυτή μερικά λεπτά. Βλέπετε εδώ τις διαφορές μεταξύ ορισμένων ευρωπαϊκών συστημάτων. Δεν λέω ότι εδώ βρίσκεται και η λύση στον Πίνακα αυτόν, όμως βλέπετε ποια συστήματα είναι πιο ανταγωνιστικά.

Βλέπετε τα στοιχεία ενεργητικού των ταμείων. Λύση λοιπόν πρέπει να βρούμε. Και πρέπει να βρούμε χάρη στην κεφαλαιοποίηση ορισμένων τέτοιων ταμείων. Διότι ορισμένες χώρες λόγω της παγκοσμιοποίησης θα αντιμετωπίσουν σύντομα προβλήματα με τον ανταγωνισμό.

Στη συνέχεια θα πω λίγα πράγματα για να σας εξηγήσω το σύστημα των τριών πυλώνων στο ελβετικό σύστημα. Στο σύστημα των τριών πυλώνων τα πράγματα έχουν ως εξής: Σκοπός μας είναι να προβλέψουμε για το μέλλον, με βάση ένα μείγμα μέτρων έτσι ώστε όλοι να απολαύουν επαρκούς εισοδήματος, μετά το τέλος της επαγγελματικής τους ζωής.

Πρέπει επίσης να προστατεύσουμε την επιβίωση μιας οικογένειας, στην περίπτωση κάποιου άλλου σοβαρού προβλήματος. Στο συνομοσπονδιακό μας σύστημα κυριαρχεί από το '73 το σύστημα αυτό των τριών πυλώνων.

Κατ' αρχήν έχουμε ένα διπυλωνικό σύστημα από το '75 που αφορά όλους τους υπαλλήλους, δημοσίους και ιδιωτικούς. Ας δούμε τον πρώτο πυλώνα. Πρόκειται για το διανεμητικό σύστημα. Στο σύστημα αυτό συνεισφέρουν το κράτος, ο εργοδότης και οι υπάλληλοι.

Στόχος είναι να παρέχει παροχές για τους συνταξιούχους, αναπήρους, ορφανά, χήρες μέσω συντάξεων. Όλοι δίνουν ένα κομμάτι από το μισθό τους για να συνεισφέρουν στο σύστημα αυτό, με τα οφέλη για τα οποία θα μιλήσουμε στη συνέχεια.

Ο δεύτερος πυλώνας διέπεται από ένα ομοσπονδιακό καταστατικό, εθνικό αν θέλετε καταστατικό. Όλοι οι υπόλοιποι υποχρεωτικά ανήκουν σε αυτόν το δεύτερο πυλώνα, συνεισφέροντας στα λεγόμενα συνταξιοδοτικά ταμεία.

Σε αντίθεση με τον πρώτο πυλώνα, ο οποίος χρηματοδοτείται με βάση το διανεμητικό σύστημα, ο δεύτερος πυλώνας τυγχάνει διαχείρισης που έχει σχέση με την κεφαλαιοποίηση.

Ο τρίτος πυλώνας αφορά τις ιδιωτικές αποταμιεύσεις, διάφορες ασφάλειες ζωής. Θα σημειώσω στο σημείο αυτό μόνο ότι τα δύο πρώτα συστήματα, οι δύο πυλώνες, μάλλον αλληλοσυμπληρώνονται, παρά είναι αμοιβαίως αποκλειόμενοι.

Ας δούμε τώρα, ας συζητήσουμε πώς ένα ταμείο συντάξεως στα πλαίσια του δεύτερου πυλώνα είναι διαρθρωμένο. Αυτό είναι ο νομικός περίγυρος, το πλαίσιο από νομική σκοπιά στο οποίο λειτουργεί ο δεύτερος πυλώνας.

Εδώ βλέπετε κατ' αρχήν ένα διοικητικό συμβούλιο, ένα συμμετοχικό θεσμό. Εδώ βλέπετε ένα ξεχωριστό συμβούλιο το οποίο διέπεται και είναι αναγκασμένο να υπακούει στην ελβετική νομοθεσία. Είναι ένα όργανο διοίκησης το οποίο ελέγχεται όμως από ορκωτούς λογιστές και από εξειδικευμένους αναλογιστές.

Αυτό είναι το νομικό πλαίσιο. Είναι το περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί και δρα ένα ταμείο. Θα σας δώσω και μερικούς αριθμούς. Είμαστε περίπου 7 εκατ. κάτοικοι στην Ελβετία, υπάρχουν 12.000 τέτοιου είδους ταμεία, τα οποία έχουν 3,2 εκατ. ασφαλισμένους.

Τα ταμεία αυτά είναι όλα τους μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Τα διοικητικά συμβούλια εγγυώνται την ισομερή εκπροσώπηση εργοδοτών και εργαζομένων. Συνεργάζονται και προσλαμβάνουν προσωπικό, ειδικούς από τράπεζες ή άλλα παρόμοια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Επίσης για περιπτώσεις όπως αναπηρίες κλπ χρησιμοποιούν πολλές φορές πολιτικές αντασφάλισης, σε συνεργασία με μεγάλους άλλους οργανισμούς. Αυτό επίσης γίνεται όχι μόνο για τις περιπτώσεις αναπηριών, αλλά σε περιπτώσεις χηρείας, ορφανά κλπ.

Η επίβλεψη από λογιστικής πλευράς γίνεται από ορκωτούς λογιστές, όπως είπα, και όσον αφορά το συνταξιοδοτικό μέρος ελέγχονται αυτά τα ταμεία από εξειδικευμένους αναλογιστές βάσει της νομοθεσίας.

Ετσι λοιπόν υποβάλλονται τακτικά εκθέσεις στο ομοσπονδιακό γραφείο κοινωνικής ασφάλισης και με αυτά ολοκληρώνω την περιγραφή του συστήματος. 60-70% των συνολικά καταβαλλόμενων συντάξεων στην Ελβετία, καταβάλλονται από αυτά τα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα και το υπόλοιπο καταβάλλεται από μικρές εταιρείες μέσω τραπεζών, μέσω προγραμμάτων συλλογικής ασφάλισης κ.ο.κ.

Δυο λόγια τώρα για την τεχνική πτυχή του θέματος. Θα το δούμε λίγο μετά και από την πλευρά των τραπεζών, αν θέλετε. Το θέμα των επιπτώσεων από την απόδοση, έχει ως εξής: Οι οργανισμοί αυτοί πρέπει να εγγυηθούν τουλάχιστον 4% απόδοση επί των καταβαλλόμενων εισφορών για σύνταξη.

Ενας υπάλληλος επί 40 χρόνια καταβάλλει 2% περίπου του ετησίου μισθού του σε αυτά τα ταμεία. Ο εργοδότης καταβάλλει 2% επίσης για την ίδια διάρκεια. Βλέπετε λοιπόν ότι στο τέλος έχουμε 160%, 1,6 φορές του ετησίου μισθού.

Αυτό το απόθεμα έχει σχηματιστεί. Όμως, η ελάχιστη απαίτηση όπως είπα, είναι το 4%. Αρα 3,8 φορές του ετήσιου μισθού. Το θέμα είναι πώς περαιτέρω θα βελτιώσουμε την απόδοση αυτού του αποθέματος; Βλέπετε λοιπόν ότι αν κάποιος πετύχει το 7% το οποίο είναι απολύτως ρεαλιστικό, θα φτάναμε στο 800%. 8 φορές δηλαδή τον ετήσιο μισθό ενός υπαλλήλου, με ετήσια απόδοση 7%.

Και αυτό είναι ένας αριθμός ο οποίος μπορεί να επιτευχθεί. Επιτυγχάνεται στην Ελβετία, στις Ηνωμένες Πολιτείες, παρά το γεγονός ότι ο πληθωρισμός είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα, είναι γύρω στο 3%.

Το ζήτημα λοιπόν είναι πώς θα πετύχουμε αυτήν την απόδοση για να αυξήσουμε το σχηματιζόμενο απόθεμα. Ενδεικτικό της απόδοσης είναι ότι 51% των καταβαλλόμενων συντάξεων, 51% καταβάλλεται από τις αποδόσεις των κεφαλαίων που έχουμε στη διάθεσή μας και όχι από τις εισφορές των ασφαλιζομένων.

Αυτό δείχνει πόσο αποδοτικά λειτουργεί το σύστημά μας. Είμαστε λοιπόν σε ασφαλή θέση, θα έλεγα εν όψει του μέλλοντος. Εξασφαλίζουμε επίσης αποδόσεις οι οποίες είναι ανταγωνιστικές ακόμα και σε σχέση με κάποια κρατικά ομόλογα.

Εξαιρούνται βεβαίως κάποιες τοποθετήσεις σε αναπτυσσόμενες εταιρείες. Τώρα όσον αφορά τις νομικές απαιτήσεις, με βάση τη σχετική συνταξιοδοτική νομοθεσία της Ελβετίας, το σύστημα πρέπει να εγγυηθεί, πρέπει να ασφαλίσει μισθούς μεταξύ 23.000 και 71.000 περίπου ελβετικών φράγκων.

Αυτό σημαίνει ότι αν κάποιος δουλέψει 44 χρόνια βάσει το πρώτου πυλώνα, θα πάρει 23.380 ελβετικά φράγκα. Ο μέσος πολίτης μπορεί να προσδοκά περίπου 60% του τελευταίου μισθού του για μισθούς μέχρι περίπου 60.000 ελβετικά φράγκα. Αυτές είναι οι αποδοχές με βάση τον πρώτο και το δεύτερο πυλώνα.

Το 60% είναι μια μέση τιμή, όπως είπα. Έχει μεγάλη λοιπόν σημασία, να τονίσουμε ότι τα συνθηδικά ταμεία προσφέρουν υψηλού επιπέδου συντάξεις, σύμφωνα με τη νομοθεσία. Η κεφαλαιοποίηση για να καλυφθούν οι νομικές αυτές απαιτήσεις, με βάση το δεύτερο πυλώνα, ανέρχεται σε 68 δισ. ελβετικά φράγκα το 1994.

Το σύνολο όμως του αποθεματικού του δεύτερου πυλώνα ήταν 275 δισ. ελβετικά φράγκα την ίδια εποχή. Και σημειώστε ότι τα 2/3 των εισφορών καταβάλλονται από τον εργοδότη και μάλιστα ότι οι επι πλέον εισφορές από τον εργοδότη, πλέον δηλαδή του ελαχίστου νομίμου, τυγχάνουν ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης.

Τα ταμεία αυτά στην Ελβετία είναι πολύ σημαντικά. Τοποθετούν την Ελβετία τρίτη στο σχετικό κατάλογο, πίσω από τη Μεγάλη Βρετανία και τις Κάτω Χώρες. Το πώς διαχειρίζονται τα ταμεία αυτά το ενεργητικό τους, βεβαίως υπόκειται σε σχετική νομοθεσία.

Με αυτά τα λίγα λόγια προσπάθησα να σας παρουσιάσω εν συντομία το θέμα των συντάξεων στην Ελβετία. Το θέμα των συντάξεων βέβαια είναι ένα λεπτό θέμα πάντοτε. Πρέπει να συζητήσουμε κάποια στιγμή και το θέμα της αντασφάλισης, αλλά μην ξεχνάτε ότι χρειάστηκαν 15 χρόνια για να καταλήξουμε σε κάποιες αποφάσεις όσον αφορά τη νομοθεσία μας.

Πάντως τώρα έχουμε ένα πλήρως λειτουργικό σύστημα. Πιστεύω ότι η πλειονότητα των Ελβετών είναι ικανοποιημένη από αυτό το σύστημα. Βεβαίως μικροδιορθώσεις και βελτιώσεις μπορούν να γίνουν. Πάντως στόχος του συστήματος είναι να εγγυάται επαρκές εισόδημα στους συνταξιούχους, να εγγυάται μια ελάχιστη ποιότητα ζωής.

Έχει μεγάλη σημασία να μην ξεχνούμε ποιος είναι ο τελικός στόχος. Δηλαδή, να μη χάσουμε από τα μάτια μας και άλλους στόχους, πολιτικούς, οικονομικούς, χρηματοοικονομι-

κούς, όπως τη δημιουργία θέσεων εργασίας, τη χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με την έννοια ότι το σύστημα απαρχής συντάξεων είναι ένα από τα βασικά μέσα υποστήριξης των πολιτών μας. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσαπής): *Ο κ. Walsler μας έδωσε το συνταξιοδοτικό σύστημα που ισχύει αυτή τη στιγμή στην Ελβετία και έκανε κάτι στο τέλος, το οποίο έδωσε τη νότα πιστεύω της σημερινής Ημερίδας, λέγοντας ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό σε θέματα κοινωνικής ασφάλειας θα πρέπει πέρα από τα οικονομικά, πέρα από τα φορολογικά, πέρα από οποιεσδήποτε άλλες προτεραιότητες, βασικά να δίνεται σημασία στην ποιότητα ζωής που θα ζήσει ο άνθρωπος της τρίτης ηλικίας.*

Αυτό το χαρακτηριστικό, το οποίο έχει πάρα πολύ μεγάλη σημασία, νομίζω ότι ο κ. Walsler μας το απέδειξε μέσα από τη σημερινή του ομιλία. Τον ευχαριστούμε πολύ γι' αυτό.

Κρατηθήκαμε μέσα στα χρονικά όρια του Συνεδρίου, σημαίνει ότι ορίζουμε το χρόνο μας και άρα και την ύλη μας και θα κάνουμε μια ανανέωση πίνοντας έναν καφέ. Πριν από το διάλειμμα όμως ο κ. Ρωμανιάς έχει το λόγο.

Κ. ΡΩΜΑΝΙΑΣ: Μετέχω εδώ ως εκπρόσωπος της ΓΣΕΕ και δεν ήθελα να περάσει η ευκαιρία να κάνω δύο παρατηρήσεις σε σχέση με αυτά που ελέχθησαν.

Η πρώτη παρατήρηση: Δυστυχώς δεν είναι ακριβή αυτά που ελέχθησαν σε σχέση με το ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Το ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης σχεδιάστηκε ως κεφαλαιοποιητικό σύστημα, όχι ως διανεμητικό.

Απλώς το ελληνικό κράτος με την πρακτική την οποία ακολούθησε, έφαγε τα κεφάλαια – να μην επεκταθώ στο πώς – πρώτον, δεν κατέβαλε την υποχρέωσή του της τριμερούς χρηματοδότησης, δεύτερον υποχρέωσε σε ελάχιστα επιτόκια και αναφέρω χαρακτηριστικά ότι υπήρξε έτος που είχαμε άνοδο του δείκτη τιμών καταναλωτή κατά 26% και ταυτόχρονα είχαμε 4% μόνο εκτοκισμό των κεφαλαίων.

Αντιλαμβάνεστε ότι σε ένα μόνο χρόνο χάθηκε το 1/5 περίπου της αγοραστικής αξίας των συγκεντρωμένων κεφαλαίων. Απλώς ερχόμεθα εκ των υστέρων και λέμε ότι ήταν και είναι διανεμητικό το σύστημα, για να δικαιολογήσουμε την κατασπατάληση των κεφαλαίων. Και δεν είναι μόνο αυτός ο λόγος, αλλά δεν έχω χρόνο να επεκταθώ περισσότερο.

Η δεύτερη παρατήρηση: Δυστυχώς πρέπει να είμαι λιγάκι κακός, αλλά πρέπει να σημειώσω ότι ζούμε σε ένα κράτος που έχει ορισμένες θεμελιώδεις συνταγματικές διατάξεις. Θέλω να θυμίσω στους ξένους μας ότι ο νομιμοποιητικός λόγος των συστημάτων των κοινωνικοπολιτικών των χωρών της Δυτικής Ευρώπης υπήρξε το Κράτος Πρόνοιας.

Μεταπολεμικά τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης οργανώθηκαν με το συγκεκριμένο τρόπο που ξέρουμε και ως λόγος νομιμοποίησης αυτής της οργάνωσης, υπήρξε το κράτος πρόνοιας. Στην Ελλάδα – για να μεταφερθώ σε μας – έχουμε συγκεκριμένες συνταγματικές διατάξεις που καθιερώνουν τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Εκτός από τα ατομικά και τα πολιτικά, υπάρχουν και τα κοινωνικά δικαιώματα. Και το ελληνικό κράτος έχει την υποχρέωση της παροχής της κοινωνικής προστασίας. Για να γίνουν αυτά που είπε νωρίτερα ο κ. Ζαμπέλης, πρέπει να καταργήσουμε το Σύνταγμα, πρέπει να κάνουμε κάποια επανάσταση.

Διότι την υποχρέωση της κοινωνικής προστασίας την έχει το ελληνικό κράτος και σε

καμία περίπτωση αυτή η υποχρέωση δεν μπορεί να μεταφερθεί σε ιδιώτες. Διότι όταν λέμε, κατά τρόπο αξιωματικό, ότι κεφαλαιοκρατικό σύστημα σημαίνει ιδιωτική οργάνωση, ενώ διανεμητικό σύστημα σημαίνει κράτος, και όταν λέμε ότι το διανεμητικό σύστημα πρέπει να έχει περιορισμένο ρόλο και τον κύριο ρόλο το κεφαλαιοκρατικό, τότε ανατρέπουμε τις συνταγματικές διατάξεις. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσατήρης): *Ευχαριστώ πολύ τον κ. Ρωμανιά, τον εκπρόσωπο της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος γι' αυτή του την παρέμβαση. Η παρέμβαση αυτή δείχνει και στο ελληνικό ακροατήριο, αλλά και στο αλλοδαπό ακροατήριο τη δυσκολία την οποία έχει η ελληνική έννομη τάξη να μπορέσει να αντιληφθεί, να μπορέσει να κατανοήσει και να μπορέσει να εφαρμόσει τις νέες πρακτικές, οι οποίες έχουν ήδη αρχίσει να εφαρμόζονται στον ευρωπαϊκό και στον παγκόσμιο χώρο.*

Θέλω να πιστεύω ότι η σημερινή μας Ημερίδα άρχισε να αγγίζει κάποια θέματα τα οποία θεωρούνται ταμπού στον ελληνικό χώρο, είτε αυτός είναι ο κοινωνικοασφαλιστικός, οικονομικός χώρος, είτε αυτός είναι ο θεσμικός νομικός χώρος, είτε αυτό λέγεται Σύνταγμα, είτε αυτό λέγεται νομικό πλαίσιο.

Εννοείται, και σε αυτό δεν νομίζω να υπάρχει κάποιος εδώ μέσα που να μην το πιστεύει, ότι η κοινωνική ασφάλεια είναι βασικά μέριμνα ενός κράτους πρόνοιας. Αυτό είναι δεδομένο. Το ζήτημα είναι πώς θα γίνει η προσαρμογή σε νέα οικονομικά δεδομένα, σε νέα κοινωνικά δεδομένα, σε νέες προκλήσεις.

Ο προβληματισμός της σημερινής μας Ημερίδας έχει ακριβώς αυτόν το στόχο και αυτόν το σκοπό. Πρέπει κάποιες ακαμψίες να τις ξεπεράσουμε, πρέπει τις προκλήσεις να τις αντιμετωπίσουμε, πρέπει να δούμε τι καλεί το μέλλον.

Θα συνεχίσουμε με το μέλλον, αμέσως μετά τον καφέ, διότι θα έχουμε την παρέμβαση του κ. Κοντιζά και του κ. Gabellieri οι οποίοι θα μας πουν τι γίνεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση αυτή τη στιγμή.

M. VILBENOIT Πρόεδρος της AGIRC: Θα ήθελα απλώς να δηλώσω πόσο ενδιαφέρουσα ήταν η παρέμβαση του εκπροσώπου της ΓΣΕΕ, ο οποίος μου θύμισε πολύ ζωντανά την αντίστοιχη συζήτηση που είχαμε στη Γαλλία. Το πρόβλημα λοιπόν είναι σαφώς ένα πρόβλημα ευρωπαϊκό.

Και θέλω να ευχαριστήσω τον καθηγητή Gollier ο οποίος έθιξε το θέμα. Το δίλημμα δηλαδή, αν θέλετε, μεταξύ διανεμητικού και κεφαλαιοποιητικού συστήματος, μια λίγο-πολύ θεολογικού χαρακτήρα συζήτηση, αν θέλετε.

Όμως, ήρθε η ώρα να θέσω τρία ερωτήματα. Πιστεύω κατ' αρχήν ότι όποια και αν είναι η επιλογή μας, σε όποιο σύστημα και αν αναφερόμαστε, το δικαίωμα στη σύνταξη θα είναι πάντοτε ένα δικαίωμα το οποίο θα χρηματοδοτείται, θα υποστηρίζεται από τους ανά πάσα στιγμή εργαζομένους. Είτε το σύστημα είναι διανεμητικό, είτε κεφαλαιοποιητικό.

Διότι, η κεφαλαιοποίηση όπως άλλωστε και το διανεμητικό σύστημα υπόκειται σε κινδύνους γενικότερους. Οικονομικούς, δημογραφικούς κ.ο.κ. Διότι οι εργαζόμενοι καταβάλλουν τις εισφορές που καταβάλλουν, που είναι ίδιες κατά τη διάρκεια του χρόνου.

Ένα άλλο ζήτημα το οποίο με ανησυχεί είναι το εξής, γιατί είναι ένα θέμα το οποίο εμφανίζεται κάθε λίγο και λιγάκι. Είναι το θέμα της ισότιμης μεταχείρισης των γενεών, όπως αναφέρθηκε.

Είναι δύσκολο κανείς βέβαια να μιλάει για ισότιμη μεταχείριση όταν αναφέρεται σε

διαφορετικές γενιές. Διότι σε κοινωνίες ανεπτυγμένες, όπως οι δικές μας, τους τελευταίους τουλάχιστον δύο αιώνες, το ατομικό εισόδημα δεν σταματάει να αυξάνεται με την εξαίρεση ενδεχομένως των περιόδων των πολέμων.

Εχουμε λοιπόν να κάνουμε με μία συνεχή ανάπτυξη. Τα εισοδήματα του μέλλοντος βασίζονται στη δημιουργία, την αποταμίευση των προηγούμενων γενεών. Εμείς καλούμεθα πλέον σε αυτή τη μεταβατική περίοδο να πάρουμε αποφάσεις. Να σταθμίσουμε το βάρος της προσπάθειας της μιας και της άλλης γενιάς.

Και το θέμα είναι πώς θα αντανakλάται αυτή η επιλογή στο ύψος των εισφορών που θα αποφασίσουμε. Τέλος, όσον αφορά τις συντάξεις, η μετάβαση δεν είναι εύκολη. Δεν μπορούμε να διαγράψουμε δια μιας το παρελθόν.

Το τρίτο ερώτημα λοιπόν είναι πώς η κεφαλαιοποίηση μπορεί να μας οδηγήσει σε συστήματα τα οποία θα μας εξασφαλίσουν αυτό το οποίο είναι και το πιο σημαντικό στην έννοια της σύνταξης. Δηλαδή, την ασφάλεια, την τακτικότητα και τη βεβαιότητα.

Συνταξιοδότηση σημαίνει παροχή εγγυημένων εισοδημάτων από την κοινωνία. Πώς λοιπόν έτσι θα αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα, για παράδειγμα, του πληθωρισμού, για να μπορέσουμε να καταβάλουμε αυτά τα σταθερά εισοδήματα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσατήρης): *Ενός κακού μύρια έπονται. Ο κ. Τήνιος θέλει κάτι να προσθέσει.*

Π. ΤΗΝΙΟΣ: Ευχαριστώ κ. πρόεδρε. Στη συζήτηση για το θέμα των διανεμητικών-κεφαλαιοποιητικών, πάντα αναφέρεται αυτό το ζήτημα της διπλής πληρωμής εισφορών στη μεταβατική περίοδο, ως ένα πρόβλημα το οποίο αποτρέπει την όποια αλλαγή.

Οι οικονομολόγοι είμαστε πολύ απλοί άνθρωποι. Σκεφτόμαστε απλά. Αυτό το βάρος στην οικονομία, το κόστος στην οικονομία, είναι η κατανάλωση των συνταξιούχων που αφαιρείται από την παραγωγή της οικονομίας, θα την πληρώσουν οι εργαζόμενοι με όποιο σύστημα είτε με το κεφαλαιοποιητικό, είτε με το διανεμητικό.

Αρα, ουσιαστικό κόστος στη μεταβολή συστήματος δεν υπάρχει. Αυτό που χρειάζεται να γίνει είναι μια ομολογουμένως περίπλοκη διαχείριση του δημόσιου χρέους, μια μετατροπή ενός αφανούς χρέους σε εμφανές χρέος. Αλλά σε κάθε περίπτωση είναι μία δοσοληψία που αφορά λογιστικό διακανονισμό στα χαρτιά. Δεν αφορά παραγωγικές διαδικασίες.

Επομένως είναι ένα πράγμα το οποίο κατ' αρχήν έχει λύση και όχι ιδιαίτερα δύσκολη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσατήρης): *Ευχαριστώ πολύ τον κ. Τήνιο για την παρέμβασή του αυτή.*

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

B.

**ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ
17.30 - 18.00**

***II. Οι εργασίες για την κοινωνική ασφάλεια
στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή***

***Πρόεδρος: κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΤΗΡΗΣ,
Νομικός Σύμβουλος και Υπεύθυνος κοινωνικών θεμάτων
της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών***

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσατήρης): *Συνεχίζουμε με την παρέμβαση του κ. B. Gabellieri, ο οποίος είναι Γενικός Γραμματέας της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συμμετοχικών Θεσμών και ο οποίος θα προσπαθήσει να κάνει ένα tour de l'horizon γύρω από τα θέματα που απασχολούν τη σημερινή μας ημερίδα.*

B. GABELLIERI: Ευχαριστώ πολύ κ. Πρόεδρε. Εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης των Συμμετοχικών Θεσμών θα προσπαθήσω μέσα σε μερικά λεπτά να ζωγραφίσω το τοπίο και του νομικού πλαισίου, αλλά και των νομικών καθεστώτων των πρωταγωνιστών.

Κατ' αρχάς σαν εισαγωγή θα ήθελα να υπενθυμίσω – και βέβαια ο κ. Κοντιζάς θα μου επιτρέψει να υπενθυμίσω – ότι οι θεμελιώδεις ελευθερίες της συνθήκης της Ρώμης είναι η ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων, η ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών και η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων.

Όλα αυτά φωτίζονται ή ελέγχονται από τον ελεύθερο ανταγωνισμό για να καταλήξουμε στην υλοποίηση, στη δημιουργία μιας μεγάλης ευρωπαϊκής αγοράς προς όφελος των Ευρωπαίων πολιτών, των Ευρωπαίων καταναλωτών.

Όμως δεν υπάρχει ελευθερία χωρίς προστασία του καταναλωτή. Εξ ου και θα πρέπει να ρυθμίσουμε τις δραστηριότητες και θα πρέπει να επιβλέπουμε και να ελέγχουμε τους πρωταγωνιστές αυτών των δραστηριοτήτων.

Για τις ασφαλιστικές δραστηριότητες οι οδηγίες οι σχετικές θα πρέπει να ελεγχθούν, για τις τραπεζικές δραστηριότητες, για τις επενδύσεις υπάρχουν οι αντίστοιχες οδηγίες και για τα συνταξιοδοτικά ταμεία όλες οι οδηγίες οι οποίες καταρτίζονται τα τελευταία χρόνια στις Βρυξέλλες.

Θα πρέπει όμως να πούμε ότι από το 1981 και μετά έχουμε ένα συντονισμό των βασικών συνταξιοδοτικών ταμείων με διάφορους κανονισμούς του συμβουλίου κατ' αρχάς και εφαρμοστικούς κανονισμούς αφ' ετέρου. Και εκεί ρυθμίζονται όλες οι δραστηριότητες συμπληρωματικής κοινωνικής ασφάλισης βελτιώνονται και συμπληρώνονται κάθε χρονιά.

Υπάρχει κατ' αρχάς η ισότητα στις αμοιβές όλων των εργαζομένων, απ' όλα τα κράτη-μέλη. Επομένως δεν θα πρέπει να υπάρχει ούτε θετική, ούτε αρνητική διακριτική αντιμετώπιση. Θα πρέπει να μην υπάρχει διάκριση ανάμεσα στις γυναίκες και άνδρες. Θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όλες οι τρίτες χώρες.

Δεύτερη αρχή είναι η εξαγωγή των ασφαλιστικών δικαιωμάτων. Επίσης η συζήτηση που κάναμε σήμερα το πρωί για τις κυρώσεις που υπέστησαν ορισμένοι εργαζόμενοι στην Γερμανία, όταν αναγκάστηκαν να αλλάξουν απασχόληση σε μια περίοδο χαμηλότερη των δέκα ετών, που οι Γερμανοί εφαρμόζουν πάντα παρά τις πιέσεις που ασκούντο.

Και τρίτη αρχή κοινωνικής προστασίας, είναι η ενότις της νομοθεσίας που εφαρμόζεται και η ένταξη των ατόμων στη νομοθεσία της χώρας όπου κατοικούν. Γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ισχύει η νομοθεσία του κράτους κατοικίας, που ισχύει.

Αυτά είναι το γενικό πλαίσιο. Τα σχόλια τώρα. Στη γενικότερη νομοθετική διαδικασία είχαμε τρεις σειρές οδηγιών. Τις οδηγίες του '79 και θα περιοριστώ μόνο στην

ασφάλεια ζωής, για να μη μπερδέψω και τους άλλους κλάδους. Υπάρχει η οδηγία του '79 για την ελεύθερη εγκατάσταση, του '80 για την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και του '92 για το ενιαίο ευρωπαϊκό διαβατήριο με τους κανόνες ελέγχου της χώρας προέλευσης για τις δραστηριότητες.

Οι οδηγίες αυτές οι ασφαλιστικές, θα δούμε βέβαια και τραπεζικές οδηγίες υιοθετήθηκαν με τον ίδιο τρόπο. Κατ' αρχάς εδώ, ορίζουν οι οδηγίες αυτές το πεδίο εφαρμογής και μετά αναφέρουν ποιοι θα είναι οι κανόνες που ισχύουν για την έγκριση που δίδει κάθε χώρα σύμφωνα με τις δομές και τις διατάξεις που έχουν εγκριθεί.

Επαναλαμβάνω ότι θα περιοριστούμε στην ασφάλεια ζωής, στην οδηγία '79. Αναφέρονται ποιες είναι οι υποκατηγορίες της ασφάλειας ζωής, σε περίπτωση θανάτου, συμπληρωματικές κλπ. Και εδώ όμως είχαν αποκλειστεί οι διαδικασίες αλληλασφάλειας.

Το 1990, όταν είχαμε εξασφαλίσει μια πλήρη ελευθερία για την πρόσβαση στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, ρυθμίσαμε και την πρόσβαση σε αυτήν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών εκτός των συνόρων, εξ ου και δημιουργήσαμε τον έλεγχο των δραστηριοτήτων της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών.

Δεν θα μπω σε λεπτομέρειες, γιατί είναι ενεργητική και παθητική παροχή υπηρεσιών, ανήκει στην ιστορία αυτό. Αλλά τέλος πάντων, ήταν ένα απαραίτητο στάδιο για να ολοκληρωθεί η εσωτερική αγορά των ασφαλίσεων.

Μετά έχουμε την οδηγία του 1992, που είναι η τρίτη γενιά, όπου αναφέρονται η πρόνοια και η αλληλασφάλιση και μετά ελαφρύνονται ιδιαίτερα οι διατάξεις για την εφαρμογή των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων διότι από τη στιγμή που ένας ασφαλιστής είναι εγκεκριμένος σε μία χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορεί να λειτουργήσει στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η έγκριση δηλαδή αυτή ισχύει και για τις υπόλοιπες χώρες. Αυτό όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής.

Και σε σχέση με αυτά τα οποία είχαμε πει σήμερα το πρωί, με την τραπεζασφάλεια, είναι σαφές ότι αν οι τραπεζίτες ασκούν ασφαλιστικές δραστηριότητες, θα πρέπει να εφαρμόσουν τις οδηγίες σχετικά με τις ασφαλιστικές δραστηριότητες.

Και θα δούμε πώς ο συνδυασμός των οδηγιών ασφάλειας και τραπεζών μπορούν να μας δώσουν διάφορες ιδέες για το συνδυασμό των δύο τύπων, κυρίως όσον αφορά τον έλεγχο των δραστηριοτήτων των πρωταγωνιστών.

Διότι οι οδηγίες, έχουν επιτρέψει την έγκριση των νομικών μορφών σε διάφορες χώρες και για τη δημιουργία των απαραίτητων δομών, δηλαδή η απαραίτητη προϋπόθεση ένα ελάχιστο ταμείο, ελάχιστο κεφάλαιο εγγύησης, ανάγκη να υπάρχει ένα ελάχιστο περιθώριο φερεγγυότητας.

Υπάρχουν διάφοροι αναλογιστές βέβαια στην αίθουσα, χωρίς να μιλάμε και για τους υπολογισμούς της προβολής, τεχνικοί υπολογισμοί δηλαδή και επίπεδο σύννεσης για τους υπολογισμούς του τεχνικού αποθέματος.

Για το περιθώριο φερεγγυότητας είναι σαφές ότι σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση των Συμμετοχικών Θεσμών το παρακολουθεί ιδιαίτερα από κοντά το θέμα. Οι διακυβερνητικές αρχές ελέγχου εδώ επιθυμούν να ενδυναμώσουν αυτό τον υπολογισμό του περιθωρίου φερεγγυότητας, διότι πολλές φορές ο ελεγκτής φοβάται ότι θα του ξεφύγει ο φάκελος αυτός, ο έλεγχος, εξ ου και θέλει να εξασφαλίσει τη μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια, σε σχέση με τον κίνδυνο που αναλαμβάνει ο ασφαλιζόμενος.

Εάν η εταιρεία δηλαδή δεν έχει ένα σωστά υπολογισμένο περιθώριο φερεγγυότητας.

Επομένως, σήμερα προσπαθούμε να ενδυναμώσουμε κάπως τον υπολογισμό αυτό εισάγοντας έναν τρίτο δείκτη που είναι μια περαιτέρω οικονομική εξασφάλιση.

Κανείς δεν θέλει αυτό τον τρίτο δείκτη, ούτε οι ασφαλιστικές εταιρείες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ούτε οι ευρωπαϊκές ενώσεις ενδιαμέσων, ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση Συμμετοχικών Θεσμών, ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση Αναλογιστών.

Τέλος πάντων, τώρα προσπαθούμε να το συζητήσουμε ανάμεσα σε διακυβερνητικές οργανώσεις και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διότι υπάρχει μια αρνητική αντίδραση της αγοράς, διότι δεν θέλουμε να επιβαρυνθούν οι διαδικασίες και οι μηχανισμοί, υιοθετώντας ταυτόχρονα και μια συγκέντρωση περισσότερο στην αγορά, γιατί όλες οι μικρές δομές θα καταδικαστούν άμεσα σε συρρίκνωση από τη στιγμή που θα υιοθετηθεί αυτός ο τρίτος δείκτης.

Εν παρενθέσει, ήθελα να πω ότι το ευρωπαϊκό διαβατήριο και οι διατάξεις για τον έλεγχο λειτουργίας από τη χώρα εγκατάστασης, δεν στέφτηκαν με ιδιαίτερη επιτυχία. Οπως και με την ευρωπαϊκή εταιρεία, ας πούμε, τα πράγματα έχουν αποτελεματωθεί.

Απ' ό,τι μου είπαν στις Βρυξέλλες η ανώτερη Επιτροπή για τη φορολογική ανάλυση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που υπάρχουν στην Ευρώπη, έχει καταρτίσει ένα κατάλογο των φορολογικών μέτρων, που προκαλούν φορολογικές στρεβλώσεις στην Ευρώπη.

Υπάρχει πλήρης κατάλογος όλων αυτών των στρεβλώσεων από την ανώτερη φορολογική επιτροπή και φαίνεται ότι εάν και εφόσον υπάρξει πολιτική θέληση, την οποία όμως δεν μπορεί να τη δείξει η αποχωρούσα επιτροπή, θα μπορούσε να εμφανιστεί κάποια ενδιαφέρουσα ιδέα από πλευράς φορολογίας δηλαδή, διότι αυτό είναι το σημείο το οποίο μπλοκάρει την εναρμόνιση ή έναν πιο λειτουργικό συντονισμό της ευρωπαϊκής αγοράς. Αυτά όσον αφορά τις ασφάλειες που αναφέρονται και στις δραστηριότητες της τραπεζοασφάλειας.

Από πλευράς της τράπεζας θα είμαι πιο σύντομος, διότι νομίζω ότι οι Έλληνες φίλοι μας γνωρίζουν καλύτερα τις τραπεζικές οδηγίες. Έχουμε την οδηγία του '77 και την οδηγία του '89.

Εδώ η πρώτη οδηγία αναφέρεται στο πεδίο εφαρμογής, που είναι όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Και έχουμε τον ορισμό των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που είναι οποιαδήποτε επιχείρηση, της οποίας η δραστηριότητα έχει σαν στόχο τη συλλογή καταθέσεων ή άλλων επιστρεψίμων πόρων.

Και το '89, με τη δεύτερη τραπεζική οδηγία, προσθέτουμε και τη διαχείριση της περιουσίας, διαχείριση κινητών αξιών και οποιαδήποτε συλλογή τύπου αποταμίευσης και τραπεζικών καταθέσεων. Επομένως έχουμε την κάλυψη και εδώ ενός κινδύνου, διότι αυτός είναι ο ορισμός της ασφάλειας από τη μια πλευρά, και από την άλλη πλευρά έχουμε τις τραπεζικές οδηγίες που δεν προβλέπουν την κάλυψη ενός κινδύνου, αλλά προβλέπουν τον κίνδυνο αυτόν καθεαυτόν.

Δηλαδή την εξαφάνιση των καταθέσεων και των αποταμιεύσεων κυρίως. Επομένως όλα αυτά τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα καλύπτονται από την οδηγία. Και αν δούμε και τις διατάξεις έγκρισης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, θα δούμε ότι οι ίδιοι κανόνες ισχύουν όπως και για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις.

Δηλαδή θα πρέπει να υπάρχει έγκριση, θα πρέπει να υπάρχουν ελάχιστα κεφάλαια, θα πρέπει να υπάρχει μια κάποια εντιμότητα αποδεδειγμένη των διοικούντων, θα πρέπει να υπάρχει ένα πρόγραμμα σωστό, ένα περιθώριο φερεγγυότητας κλπ.

Όμως παρ' όλα αυτά, ευρωπαϊκή τράπεζα δεν υπάρχει. Και έχουμε ακόμα μια τράπεζα που ορίζεται σε κάθε χώρα από εθνικά κριτήρια, σε εθνικό επίπεδο. Και απλώς

έχουμε μια συσσώρευση κρατικών συστημάτων που παλιά ήταν έξι, μετά έγιναν δέκα, τώρα έχουν γίνει 15, κλπ.

Για τα συνταξιοδοτικά ταμεία η κατάσταση είναι ακόμη χειρότερη, διότι δυστυχώς δεν έχουμε καταλήξει πουθενά. Θα ήθελα να σας υπενθυμίσω τις δηλώσεις του sir Léon Britan το 1989, την πρώτη σύσταση του '90, το σχέδιο πρώτης οδηγίας το 1991, τέσσερα σχέδια οδηγίας είχαμε.

Η αρχική σκέψη δεν ήταν κακή. Λέγεται ότι θα εφαρμοστεί σε όλα τα ιδρύματα τα οποία είναι εγκατεστημένα ξεχωριστά από οποιαδήποτε αρμόδια επιχείρηση, έτσι ώστε να χρηματοδοτήσει τις συνταξιοδοτικές δραστηριότητες, μιας ομάδας ατόμων που συνδέονται από συγκεκριμένους δεσμούς εργασίας, κλπ.

Και το πεδίο εφαρμογής είναι σαφές. Μπορεί εδώ να εφαρμοστεί αυτό σε όλες τις δραστηριότητες. Ασφάλειας, τράπεζας, κοινωνικής πρόνοιας κλπ. Και υπάρχει ελευθερία διαχείρισης των κεφαλαίων που έχουν συλλεγεί και ελευθερία παροχής υπηρεσιών για τα συνταξιοδοτικά ταμεία αυτά καθεαυτά.

Εδώ έλαβε χώρα βέβαια σκάνδαλο διότι δύο μόνο ιδρύματα έγιναν δεκτά από το συμβούλιο των υπουργών και στα δύο πρώτα και πιο συγκεκριμένα στο δεύτερο, δηλαδή η ελευθερία της διαχείρισης των κεφαλαίων, των πόρων θέτει σε κίνδυνο την αρχή της διαχείρισης των πόρων αυτών από το κράτος.

Προφανώς δεν θέλει το κράτος να γίνονται οι επενδύσεις αυτές εκτός του χρηματιστηρίου της ίδιας της χώρας. Δεν θέλουμε να υπάρχει επαναχρηματοδότηση του χρέους και στη Γαλλία και όχι μόνο στη Γαλλία, γιατί τρεις χώρες επιτέθηκαν σε αυτή την ανακοίνωση που είχε δημοσιεύσει απελπισμένη η Commission, μια και δεν μπορούσε να πετύχει την υιοθέτηση της πρότασης οδηγίας από το συμβούλιο.

Η Γαλλία τελικά εξανέστη. Και τι έγινε; Καταλήξαμε στην πράσινη βίβλο του κ. Monti. Σε αυτή την πράσινη βίβλο απαντήσαμε, διότι εκεί καλυπτόταν όλη η αγορά. Δηλαδή οργανισμοί επενδύσεων, συνταξιοδοτικά ταμεία, συστήματα συνταξιοδοτικά που οργανώνονται μέσω των επαγγελματικών οργανώσεων και ουσιαστικά περιμένοντας το αποτέλεσμα της ανακοίνωσης Μόντι και τον αντίκτυπο της πράσινης βίβλου είναι σαφές ότι ελάχιστες συνέπειες θα έχει αυτή η γραπτή ανακοίνωση, η οποία τώρα είναι “μπλοκαρισμένη”.

Διότι καμία αποχωρούσα και παραιτούμενη επιτροπή δεν μπορεί να αναλάβει την ευθύνη να συνεχίσει μια τέτοια ανακοίνωση που θα προκαλέσει τέτοιες συνέπειες. Επομένως τα πάντα είναι μπλοκαρισμένα και δεν πρόκειται να γίνει τίποτα μέχρις ότου διοριστεί η νέα επιτροπή.

Όπως σας είπα η ρύθμιση θα παραμείνει στο ελάχιστο. Διότι η ανακοίνωση αυτή αναφέρεται μόνο στην προστασία των δικαιωμάτων των δικαιούχων και η ρύθμιση η νομοθετική είναι εγγύηση στο παθητικό των συνταξιοδοτικών ταμείων.

Εδώ έχουμε μια έννοια την οποία γνωρίζουμε στο Δίκαιο το Ασφαλιστικό, δηλαδή την αρχή του συνετού “πάτερ φαμίλια”. Είναι ο βασικός κανόνας που εφαρμόζεται, ο χρυσός κανόνας, διότι σημαίνει ότι δεν υπάρχει κανείς άλλος κανόνας. Σημαίνει ότι θα ισχύσει η ύψιστη σύνεση.

Επομένως, εδώ ο νομοθέτης ή ο ελεγκτής θα εφαρμόσει τους πιο αυστηρούς κανόνες, όσον αφορά τις προβλέψεις που γίνονται για τη διαχείριση, για το μελλοντικό κίνδυνο κλπ. Επομένως, σήμερα γνωρίζουμε ότι υπάρχει ένα ουσιαστικό πρόβλημα ρύθμισης των

συνταξιοδοτικών ταμείων, τα οποία υπάρχουν σε ορισμένες χώρες, όχι στη Γαλλία ενδεχομένως, αλλά σε άλλες χώρες υπάρχουν.

Υπάρχουν στην Ιταλία, υπάρχουν στις Κάτω Χώρες, σαν συνταξιοδοτικά ταμεία που ασκούν έναν έλεγχο του υπουργείου Οικονομικών. Υπάρχουν στο Ηνωμένο Βασίλειο, υπό την επίβλεψη πάλι του υπουργείου.

Αλλά σήμερα, τα συνταξιοδοτικά ταμεία που περιμένουν κάποια ρύθμιση νομοθετική δεν την έχουν. Και το ευρωπαϊκό συνταξιοδοτικό ταμείο, που θα θέλαμε να εφευρεθεί από ένα ευρωπαϊκό νομοθετικό κείμενο δεν υπάρχει, γιατί παραμένει εν ισχύ αυτό το φορολογικό πρόβλημα.

Τα ακούσαμε τα φορολογικά αυτά προβλήματα. Υπάρχουν εκπρόσωποι πολυεθνικών εταιρειών που θέλουν να προχωρήσουν εμπειρικά, υποβάλλοντας διάφορες υποθέσεις στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για να γίνει δεκτό το δικαίωμα έκπτωσης του φόρου στη χώρα όπου καταβάλλονται οι εισφορές.

Αυτό θα έχει τεράστιες συνέπειες στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επομένως, θα πρέπει να δεχθούμε όλους τους πρωταγωνιστές σε αυτή την τεράστια αγορά, διότι το είδαμε και με τα γαλλικά σχέδια και απευθύνομαι στους Γάλλους που είναι εδώ.

Υπάρχει το σχέδιο Thomas σχέδιο Arthuis, πιο πριν. Είχαμε πει ότι θα μπορούσαμε να περιορίσουμε σε γαλλικές κατηγορίες μόνο τα συνταξιοδοτικά ταμεία. Αυτό δεν μπορεί να γίνει. Εάν υπάρχουν ευρωπαϊκά κείμενα σε οποιαδήποτε χώρα που περιορίζουν τα συνταξιοδοτικά ταμεία σε συγκεκριμένες κατηγορίες, αυτό σημαίνει ότι θα πάνε κατευθείαν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το οποίο θα αναγνωρίσει την ελευθερία άσκησης των δραστηριοτήτων αυτών σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον σε μία χώρα αυτές οι δραστηριότητες ασκούνται νόμιμα.

Επομένως, θα πρέπει να δούμε πώς μπορούν να συνυπάρχουν οι διάφοροι κανόνες ανάλογα με τον αριθμό των πρωταγωνιστών που λειτουργούν στην αγορά αυτή. Αναφέρομαι στην ομιλία του κ. Nozach και του κ. Bigot σήμερα το πρωί, ότι ανεξάρτητα από το μέγεθος των εταιρειών, είτε είναι μεγάλες, είτε είναι πιο μικρές, είναι σαφές ότι και οι μεγάλες και οι μικρές ασκούν πολύ διαφορετικές δραστηριότητες, όμως έχοντας κατά νου την προστασία του καταναλωτή.

Και θα πρέπει να υπάρχει ένας έλεγχος από αυτόν που εκπροσωπεί τον καταναλωτή και από αυτόν που οργανώνει αυτό τον τρόπο προστασίας, δηλαδή την εταιρεία. Και θεωρώ σαφές σήμερα ότι μέσα στα πλαίσια της προστασίας του καταναλωτή, μέσα από έναν καλύτερο έλεγχο, βρίσκουμε σαν μια λύση *at hoc* τη συμμετοχική φόρμουλα.

Και στον έλεγχο και στη διαχείριση, αλλά και στη δημιουργία δομών και θεσμών. Και το ερώτημα το οποίο θα πρέπει να τεθεί κυρίως από τους Έλληνες φίλους μας, και δεν είστε οι μόνοι Ευρωπαίοι που σας απασχολούν τέτοιου είδους ερωτήματα, είναι τι θα γίνει με τον ευρωπαϊκό θεσμό συμμετοχικών θεσμών στην Ευρώπη.

Και απ' ό,τι φαίνεται οι συμμετοχικές εταιρείες έχουν τη μειοψηφία τώρα στην Ευρώπη, διότι απ' ό,τι είδα σε όλα τα ταξίδια μου στην Ευρώπη, Στοκχόλμη, Ελσίνκι, Λισαβόνα, Αθήνα και άλλες χώρες της Ε.Ε. είδα ότι οι συμμετοχικές δομές λειτουργούν καλύτερα και περισσότερο και κατά πλειοψηφία σε όλες τις δραστηριότητες που σας ανέφερα.

Δεν έχουμε πχ έξοδα διαφημιστικά, διότι μια και έχουμε συμμετοχική συμμετοχή δεν χρειάζεται να εξασφαλίσουμε το 15% των ιδίων πόρων όπως στις άλλες καπιταλιστικές εταιρείες. Δεν έχουμε αυτόν τον προϋπολογισμό διαφήμισης με τις εφημερίδες, την τηλεόραση και το ραδιόφωνο.

Όμως εάν σήμερα οργανώσουμε αυτή τη συμμετοχική οικογένεια στην Ευρώπη τότε θα μπορέσουμε να φωτίσουμε με έναν ενδιαφέροντα τρόπο το μέλλον. Εμείς θα πρέπει να το αποδείξουμε αυτό βέβαια, εμείς σαν Ευρωπαϊκή Ένωση Συμμετοχικών Θεσμών θα πρέπει να υλοποιήσουμε αυτή την πραγματικότητα.

Και χαίρομαι γι' αυτή την Ημερίδα Εργασίας με την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών γιατί επιβεβαιώνεται αυτό το οποίο είχα δει εδώ και ένα χρόνο, όταν συνάντησα τον κ. Μάνο και τον κ. Τσατήρη στην Αθήνα, δηλαδή όντως είστε ώριμοι για να προχωρήσετε στον δρόμο ενός δικού σας οικοδομήματος, ενός ελληνικού οικοδομήματος, όπου όμως θα έχει στενές σχέσεις συγγένειας με τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά συστήματα.

Ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση και σας εύχομαι καλή επιτυχία για το μέλλον. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσατήρης): *Ευχαριστώ πάρα πολύ τον κ. Gabellieri ο οποίος με το γνωστό προσωπικό του τρόπο είναι ταυτοχρόνως και παιδευτικός, αλλά και πολύ κοντινός, φιλικός με τους ανθρώπους που συνεργάζεται. Και αυτό το ξέρουμε όλοι εμείς οι οποίοι τον έχουμε γνωρίσει και πολύ περισσότερο και εσείς από την ΑΕΙΡ, οι οποίοι συνεργάζεστε μαζί του χρόνια.*

Θα ήθελα λοιπόν τώρα να δώσω το λόγο στον κ. Δημήτρη Κοντιζά. Ο κ. Κοντιζάς εργάζεται στη Γενική Διεύθυνση 5 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Είναι και αυτός ένας πολύ παλιός φίλος, γνωρίζομαστε από το τέλος της δεκαετίας του '70, όταν και οι δύο κάναμε τις σπουδές μας στο Παρίσι. Τραβήξαμε διαφορετικούς δρόμους, αλλά να που πάλι συναντηθήκαμε με αφορμή το Συνέδριο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών και της Ένωσης Συμμετοχικών Θεσμών.

Παρακαλώ τον κ. Κοντιζά να αναπτύξει το θέμα του γύρω από την οδηγία των συνταξιοδοτικών ταμείων.

Δ. ΚΟΝΤΙΖΑΣ: Ευχαριστώ. Κατ' αρχάς θα ήθελα να ευχαριστήσω την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών και την Ευρωπαϊκή Ένωση Συμμετοχικών Θεσμών για την τιμή που μου έκαναν να παραστώ στην Ημερίδα, πάνω σε ένα θέμα τόσο επίκαιρο, όσο τα συνταξιοδοτικά ταμεία, τα συμπληρωματικά συστήματα κοινωνικής προστασίας, στα πλαίσια της ενιαίας αγοράς.

Ο καθηγητής κ. Gabellieri ανέφερε πριν ότι όντως αυτή τη στιγμή στην Κοινότητα ζητάμε μια ανακοίνωση της επιτροπής που θα αποτελέσει ένα είδος σχεδίου δράσης της Κοινότητας στον τομέα αυτόν.

Κατ' αρχάς θα ήθελα να ζητήσω συγγνώμη από τους φίλους μας τους Γάλλους, θα μιλήσω ελληνικά και συγχρόνως να ζητήσω συγγνώμη από τους Έλληνες συναδέλφους γιατί στις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δυστυχώς δεν δουλεύουμε ποτέ στη μητρική μας γλώσσα, συνήθως δουλεύουμε γαλλικά ή αγγλικά, οπότε πιθανόν ορισμένοι όροι που θα χρησιμοποιήσω να μην είναι τόσο δόκιμοι και θα σας παρακαλέσω να με συγχωρήσετε γι' αυτό.

Θα κάνω μια γενική επισκόπηση της δράσης της Κοινότητας στον τομέα των συμπληρωματικών συντάξεων και θα αναφερθώ επίσης στις προοπτικές που ανοίγονται. Όπως ανέφερα πριν η ανακοίνωση αυτή σε πρώτη φάση τουλάχιστον, αποτελεί ένα σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον τομέα των συμπληρωματικών συντάξεων.

Πρέπει να πούμε κατ' αρχάς ότι η Κοινότητα παρεμβαίνει μέσα στα πλαίσια και τα όρια των αρμοδιοτήτων και των εξουσιών που της παρέχονται από τις συνθήκες. Είναι αυ-

τό που λέμε σήμερα “αρχή της επικουρικότητας” που μας οδήγησε πάντα στη δράση μας και που, τώρα πια, ρητά αναφέρεται στην ίδια τη συνθήκη.

Και η συνθήκη του Μάαστριχτ και η συνθήκη του Αμστερνταμ αναφέρονται στην αρχή της επικουρικότητας. Όσον αφορά την κοινωνική προστασία, πρέπει να πούμε ότι η κοινωνική προστασία ανάγεται στην κοινωνική πολιτική, αλλά βέβαια και στην οικονομική πολιτική.

Μην ξεχνάμε ότι η ιδρυτική κοινότητα, η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα είναι μια κοινότητα κατ’ εξοχήν οικονομική. Βέβαια, όπως ανέφερε και ο κ. Gabellieri, υπάρχουν κάποιες βασικές αρχές.

Αυτές οι βασικές αρχές τις υπενθυμίζω, είναι η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, η ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών, η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων και η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

Είναι λοιπόν μία κατ’ εξοχήν συνθήκη. Ο κοινωνικός τομέας, η κοινωνική πολιτική ενδιαφέρει αυτή τη συνθήκη στο μέτρο που υπάρχει επίδραση στη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Υπάρχει τέτοια επίδραση όταν πρόκειται για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων.

Όντως, προκειμένου να καταστεί εφικτή η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, πρέπει να υπάρξουν κάποιες εγγυήσεις για τους εργαζόμενους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, καθώς και για τα μέλη των οικογενειών τους. Αυτές οι εγγυήσεις αναφέρονται ιδίως στα θέματα της κοινωνικής ασφάλισης, της κοινωνικής προστασίας.

Και να μεν η συνθήκη προέβλεπε ότι το συμβούλιο αποφασίζει ομοφώνως και υιοθετεί στον τομέα αυτό των εγγυήσεων όσον αφορά τα δικαιώματα των εργαζομένων που διακινούνται εντός της Κοινότητας, εισάγει ένα σύστημα συντονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, ούτως ώστε να μη χάνουν τα δικαιώματά τους οι εργαζόμενοι που διακινούνται εντός της Κοινότητας, καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους. Οι εργαζόμενοι που υπόκεινται σε διαφορετικά καθεστώτα εφόσον εργάζονται σε περισσότερες της μιας χώρες, και όντως πολύ ενωρίς υιοθετήθηκαν οι απαραίτητοι κανονισμοί που έθεσαν σε εφαρμογή ένα σύστημα συντονισμού. Δεν θα αναφερθώ σε λεπτομέρειες. Το σύστημα αυτό του συντονισμού, αναφέρθηκε ήδη από τον κ. Gabellieri.

Πρέπει να πούμε ότι ο κανονισμός 1408/71 δεν αναφέρεται βέβαια στα συνταξιοδοτικά συμπληρωματικά συστήματα κοινωνικής προστασίας. Όπως ξέρετε, τουλάχιστον οι φίλοι μας από τη Γαλλία είναι γνώστες, υπάρχει μια τάση – για να μην πω αίτηση – να ενταχθούν στο σύστημα αυτό του συντονισμού των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και τα συμπληρωματικά συστήματα AGIRC και ARRCO. Προς το παρόν δεν έχει ακόμα πραγματοποιηθεί αυτός ο συντονισμός.

Επομένως, πρέπει να πούμε ότι ο κανονισμός σε γενικές γραμμές ο 1408 δεν αφορά τα συμπληρωματικά συστήματα κοινωνικής προστασίας. Επομένως, εδώ υπήρχε ένα κενό για τους εργαζόμενους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, διότι ακριβώς οι νέοι μετανάστες δεν είναι πια από τις μετανάστες από τις χώρες του Νότου στις χώρες του Βορρά.

Είναι συνήθως τα στελέχη των επιχειρήσεων που μετακινούνται εντός της Κοινότητας λόγω της δουλειάς τους για λίγο καιρό, για μια σύντομη περίοδο και γι’ αυτούς τους εργαζόμενους ακριβώς πρέπει να ληφθούν κάποια μέτρα, διότι αυτοί οι εργαζόμενοι υπολογίζουν πολύ στα συνταξιοδοτικά συστήματα τα συμπληρωματικά, ειδικά όσον αφορά τις χώρες του Βορρά.

Στη χώρα μας, την Ελλάδα, ακόμα τα συστήματα αυτά του τύπου που υπάρχουν στην Αγγλία δεν είναι τόσο ανεπτυγμένα. Αυτό το κενό, εκκαλείτο η Κοινότητα να το καλύψει, εφόσον υπήρχε επίδραση στη λειτουργία της ενιαίας αγοράς.

Και όντως, ήδη από το 1991 ξεκινήσαμε συζητήσεις όσον αφορά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι όσον αφορά τα συνταξιοδοτικά τους συστήματα τα συμπληρωματικά, όταν μετακινούνται από μια χώρα στην άλλη. Και όντως μπορέσαμε με μια ανακοίνωση του 1991 να θέσουμε κάποιο προβληματισμό με όλους τους εταίρους μας, είτε αυτοί ήταν εκπρόσωποι των κυβερνήσεων, είτε ήταν αυτοί κοινωνικοί εταίροι, είτε εκπρόσωποι των συμπληρωματικών συστημάτων όσον αφορά τα προβλήματα αυτά.

Τα προβλήματα αυτά που η επιτροπή θεώρησε ως προβλήματα, είναι οι μεγάλες περιόδους για τη θεμελίωση δικαιώματος, βάσει των συμπληρωματικών συνταξιοδοτικών συστημάτων. Θεωρούμε ότι αυτές οι περιόδους που σε κάποιες χώρες ξεπερνούν τα δέκα χρόνια δεν συμβιβάζονται με την πεμπτοσύνη ήδη της ενιαίας αγοράς και την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων.

Υπάρχει και ένας πρόσθετος λόγος. Όπως ξέρετε μια από τις βασικές αρχές της Κοινοτήτας είναι η ισότητα ανδρών και γυναικών. Θεωρούμε επίσης ότι αυτές οι μεγάλες περιόδους μπορούν να αποτελούν και έμμεση διάκριση εναντίον των γυναικών, διότι συνήθως οι γυναίκες διακόπτουν συχνότερα την καριέρα τους για να ασχοληθούν με την ανατροφή των τέκνων.

Είναι μια υπόθεση αυτή και πρέπει να πούμε ότι ήδη το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο σε μια υπόθεση που είχε, ακριβώς θεώρησε ότι το γεγονός ότι στην εταιρεία PILKA οι μερικώς απασχολούμενοι αποκλείοντο του συστήματος κοινωνικής προστασίας και δεν μπορούσαν βέβαια εν ευθέτω χρόνω, όπως οι κανονικώς εργαζόμενοι να θεμελιώσουν δικαίωμα, μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο έμμεσης διάκρισης εις βάρος των γυναικών.

Σήμερα βέβαια αυτό το πράγμα συζητείται όσον αφορά τις περιόδους θεμελίωσης δικαιώματος. Υπάρχουν χώρες που θεωρούν ότι αυτό το σύστημα είναι ακριβώς ένα σύστημα το οποίο έχει καθιερωθεί για την κοινωνική προστασία των εργαζομένων, που είναι πιστοί στην επιχείρηση, να το πω έτσι.

Ενα άλλο πρόβλημα που μπορέσαμε να διαγνώσουμε ήταν το πρόβλημα της διατήρησης των δικαιωμάτων των εργαζομένων που εγκαταλείπουν την επιχείρηση. Τα δικαιώματα των εργαζομένων αυτών, όσον αφορά τα συμπληρωματικά συστήματα δεν τυγχάνουν την ίδια μεταχείριση με τα δικαιώματα των εργαζομένων οι οποίοι παραμένουν στην επιχείρηση.

Άλλο πρόβλημα ήταν το πρόβλημα της μεταφοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων από το ένα ταμείο στο άλλο. Οι αναλογιστικοί υπολογισμοί δεν είναι οι ίδιοι σε όλες τις χώρες όσον αφορά τα διάφορα ταμεία. Πόσο μάλλον όσον αφορά τον εργαζόμενο ο οποίος μετακινείται από μια χώρα σε μια άλλη χώρα.

Και επίσης όσον αφορά τη μεταφορά των παροχών είτε των δικαιωμάτων πρέπει να πούμε ότι υπάρχει και το πρόβλημα της μη φορολογικής εναρμόνισης, δεν υπάρχει φορολογική εναρμόνιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ο κίνδυνος διπλής φορολόγησης των εισφορών και των παροχών.

Άλλο πρόβλημα που μπορέσαμε να διαγνώσουμε, ήταν ότι ακόμα και όσον αφορά μια θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων, δεν ήταν δυνατή πολλές φορές η μεταφορά των παροχών από τη μια χώρα στην άλλη, όσον αφορά τα συμπληρωματικά συστήματα κοινωνικής προστασίας, εφόσον όπως είπαμε δεν είχε καθιερωθεί ο συντονισμός που προβλέπεται για τα κρατικά συστήματα, για τα βασικά συστήματα κοινωνικής προστασίας. Επίσης, όσον αφορά τη δυνατότητα διασυνοριακής υπαγωγής στο ασφαλιστικό σύστη-

μα στη χώρα καταγωγής για τους αποσπασμένους εργαζόμενους ή για τους εργαζόμενους που διακινούνται εντός της Κοινότητας για μια μικρή χρονική περίοδο στα πλαίσια της εργασίας τους.

Αυτή η διασυνοριακή υπαγωγή στο σύστημα της χώρας καταγωγής είναι εφικτή σύμφωνα με τον κανονισμό 1408, δεν ήταν όμως εφικτή για τα συμπληρωματικά συστήματα κοινωνικής προστασίας.

Πρέπει να πω ότι μολονότι θέλαμε να θέσουμε σε εφαρμογή κάποιες βασικές αρχές της συνθήκης, όπως αυτή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, υπήρξαν πάρα πολλές δυσκολίες.

Είδαμε ότι πολλά κράτη-μέλη ήταν αντίθετα στην ιδέα ακόμα της οδηγίας. Η οδηγία, όπως ξέρετε, είναι μια κοινοτική νομοθεσία, το οποίο υιοθετεί κάποιες βασικές αρχές και τα κράτη-μέλη έχουν την ευχέρεια επιλογής των μέσων για να πραγματοποιήσουν τους στόχους της οδηγίας.

Κρίναμε ότι στην περίπτωση των συμπληρωματικών συστημάτων δεν μπορούσαμε να εφαρμόσουμε το σύστημα συντονισμού που υπήρχε για τα κρατικά συστήματα, το βασικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, διότι ακριβώς όσον αφορά τα συμπληρωματικά συστήματα υπάρχει μια ποικιλία συστημάτων στα κράτη-μέλη.

Ο τρόπος χρηματοδότησης δεν είναι ο ίδιος. Τα περισσότερα κρατικά συστήματα βασίζονται στο διανεμητικό σύστημα. Εδώ είχαμε να κάνουμε με διανεμητικό σύστημα, με κεφαλαιοποιητικό σύστημα, οπότε ο ίδιος ο μηχανισμός δεν ήταν δυνατό να μεταφερθεί στα συμπληρωματικά συνταξιοδοτικά συστήματα.

Προκειμένου να αποφύγουμε το αδιέξοδο, αναθέσαμε σε μια επιτροπή εμπειρογνομώνων υψηλού επιπέδου, της οποίας προΐστατο η κυρία Βέλ, πρώην πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, να εξετάσει την υπόθεση αυτή, στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ήταν απαράδεκτο να υπάρχουν ακόμα κενά στην κοινοτική νομοθεσία και σύμφωνα με τις προτάσεις αυτής της επιτροπής, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων πρότεινε μια οδηγία.

Η επιτροπή αυτή έκρινε ότι πρέπει να προχωρήσουμε προοδευτικά στον τομέα αυτό της ελεύθερης κυκλοφορίας. Κατ' αρχάς θεώρησαν ότι ήταν σημαντικό να υπάρξει διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων που εγκαταλείπουν το σύστημα και πηγαίνουν να εργαστούν σε κάποια άλλη χώρα.

Ήταν σημαντικό επίσης να διασφαλιστεί η ελεύθερη κυκλοφορία των παροχών από τη μια χώρα στην άλλη και επίσης έπρεπε να δοθεί η δυνατότητα στους αποσπασμένους εργαζόμενους στα πλαίσια της επιχείρησης να μπορέσουν να συνεχίσουν να υπάγονται στο σύστημα κοινωνικής προστασίας, στο συμπληρωματικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα καταγωγής τους.

Εδώ πρέπει να πω ότι στην πρόταση της επιτροπής υπήρχε και μια πρώτη φορολογική διάταξη, που αφορούσε τη φορολογική μεταχείριση των εισφορών. Σύμφωνα με αυτή τη φορολογική διάταξη, το κράτος-μέλος υποδοχής έπρεπε να μεταχειρίζεται τις φορολογικές εισφορές που γίνοντο στη χώρα καταγωγής με τον ίδιο τρόπο που θα γίνονται αυτές οι εισφορές στη χώρα υποδοχής.

Αλλά ακόμα και αν ήταν αυτή η διάταξη ανώδυνη, δυστυχώς δεν την υιοθέτησε το συμβούλιο, διότι ακριβώς τα κράτη-μέλη δεν δέχονται στα φορολογικά θέματα παρέμβαση ακόμα των ευρωπαϊκών κοινοτήτων που θα συνιστούσε εναρμόνιση των φορολογικών συστημάτων των κρατών-μελών.

Όσον αφορά τα εναπομείναντα προβλήματα, όπως είπε και ο κ. Gabellieri, αυτά τα προβλήματα προσπαθήσαμε να τα εξετάσουμε στα πλαίσια της πράσινης βίβλου για τις συμπληρωματικές συντάξεις.

Και πρέπει να πούμε εδώ ότι στα πλαίσια των συζητήσεων που διεξήχθησαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο και με τα άλλα όργανα της Κοινότητας ιδιαίτερα με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με τους κοινωνικούς εταίρους, με τους εκπροσώπους των κυβερνήσεων, εκπροσώπους των συμπληρωματικών συστημάτων, μπορέσαμε να δούμε ότι υπάρχει κάποια σύγκλιση, όσον αφορά κάποια θέματα, όπως πχ το θέμα της μεταφοράς των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων από τη μια χώρα στην άλλη.

Δεν υπάρχει σύγκλιση όσον αφορά το θέμα της διπλής φορολογίας. Τα κράτη-μέλη δεν δέχονται κάποια κοινοτική παρέμβαση στον τομέα αυτόν. Βέβαια στο συμβούλιο ECOFIN το Δεκέμβριο του 1997 τα κράτη-μέλη συμφώνησαν να υπάρξει μια διαρκής επιτροπή όσον αφορά τα φορολογικά, προκειμένου να προτείνει κάποιες λύσεις, ούτως ώστε να αποφευχθεί η διπλή φορολόγηση.

Όσον αφορά τα ερωτήματα που θέσαμε στα πλαίσια του πράσινου βιβλίου, είδαμε όντως ότι υπήρχε κάποια σχετική άρνηση από την πλευρά των κρατών-μελών.

Τουναντίον, όσον αφορά τη δυνατότητα διασυννοριακής υπαγωγής στα συμπληρωματικά συστήματα της χώρας καταγωγής, όχι μόνο για τους αποσπασμένους εργαζόμενους, αλλά και για άλλους εργαζόμενους που πηγαίνουν για κάποιο σύντομο χρονικό διάστημα σε κάποια άλλη χώρα να εργαστούν, είδαμε ότι υπήρχε κάποια σύγκλιση και όντως αυτή η σύγκλιση θα μας καθοδηγήσει όσον αφορά την περαιτέρω δράση μας στον τομέα αυτό.

Επίσης αυτό που είναι ενδιαφέρον, είναι ότι η ομάδα Βέλγ είχε προτείνει να δημιουργηθεί ένα φόρουμ όσον αφορά τα συνταξιοδοτικά συστήματα, το οποίο θα μπορούσε να το συμβουλευτεί η επιτροπή, το οποίο θα μπορούσε να γνωμοδοτεί, να προτείνει λύσεις στην επιτροπή.

Η σύνθεση αυτού του φόρουμ θα ήταν από εκπροσώπους των κυβερνήσεων, από εκπροσώπους των κυβερνητικών εταίρων και από εκπροσώπους των συμπληρωματικών συστημάτων. Θα μπορούσε να παρακολουθεί την υπάρχουσα ήδη νομοθεσία της Κοινότητας και θα μπορούσε να προτείνει λύσεις.

Εδώ πρέπει να πούμε και πάλι ότι δεν υπάρχει σύγκλιση από τα κράτη-μέλη, αλλά όσον αφορά τους κοινωνικούς εταίρους και τους εκπροσώπους των συμπληρωματικών συστημάτων μας ενθαρρύνουν όσον αφορά τη δημιουργία αυτού του οργανισμού.

Θα μου επιτρέψετε να αναφερθώ και σε δύο άλλους τομείς, όπου η Κοινότητα παρενέβη και παρενέβη διότι ακριβώς έπρεπε να πραγματοποιηθούν κάποιες βασικές αρχές που διέπουν τη συνθήκη.

Ήταν ο τομέας της ισότητας ανδρών και γυναικών, ένας από τους τομείς αυτούς. Όπως ξέρετε υπάρχει το άρθρο 119 της συνθήκης το οποίο προβλέπει την ισότητα αμοιβών. Τι εννοούμε αμοιβή; Οι παροχές των συστημάτων κοινωνικής προστασίας θεωρούνται αμοιβή υπό την έννοια του άρθρου 119;

Όσον αφορά τις παροχές των κρατικών συστημάτων, η απάντηση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ήταν ότι δεν θεωρούνται αμοιβή. Όσον αφορά τις παροχές των συμπληρωματικών συνταξιοδοτικών συστημάτων, η απάντηση του Δικαστηρίου ήταν βέβαια ότι είναι αμοιβή, διότι ακριβώς οι παροχές των συμπληρωματικών συστημάτων βασίζονται στη σχέση εργασίας που διέπει έναν εργαζόμενο με τον εργοδότη του, ενώ όσον αφορά τις παρο-

χές των κρατικών συστημάτων κοινωνικής προστασίας, εκεί βρισκόμαστε περισσότερο στην εξάσκηση μιας κοινωνικής πολιτικής από την πλευρά των κρατών-μελών.

Άλλωστε υπάρχουν χώρες όπου το σύστημα που έχει εγκαθιδρυθεί δεν αφορά μόνο τους εργαζόμενους, αλλά όλο τον πληθυσμό. Βεβαίως, δεν θα αναφερθώ σε λεπτομέρειες που είναι ήδη πολύ γνωστές.

Με την υπόθεση Barber, πρέπει να πούμε, με μια απόφαση του Δικαστηρίου το 1990, θα μου επιτρέψετε τη φράση “ήρθε το πάνω κάτω” σε ορισμένες χώρες, διότι υπήρχε ήδη μια οδηγία της Κοινότητας που προέβλεπε κάποιες εξαιρέσεις στον κανόνα της αρχής της ισότητας.

Με την υπόθεση Barber το δικαστήριο έκρινε πια ότι οι παροχές των συμπληρωματικών συστημάτων κοινωνικής προστασίας θεωρούνται μισθός και επομένως δεν νοείται καμιά διάκριση που βασίζεται στο φύλο, ούτε όσον αφορά την ηλικία συνταξιοδότησης, ούτε όσον αφορά τις παροχές επιζώντων.

Και μάλιστα το δικαστήριο προχώρησε περαιτέρω και σήμερα σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου επαγγελματικά συστήματα που καλύπτονται από το άρθρο 119 ακόμα και τα ειδικά συστήματα του Δημοσίου, και όπως ξέρετε υπάρχουν πάρα πολλά κράτη-μέλη, και η Ελλάδα και η Γαλλία, που αντιμετωπίζουν προβλήματα όσον αφορά τον τομέα αυτόν, δηλαδή τον τομέα της ισότητας ανδρών και γυναικών και την εφαρμογή του άρθρου 119 και των οδηγιών, που βασίζονται στο 119, στους τομείς του Δημοσίου.

Ενας άλλος τομέας που η Κοινότητα παρενέβη στα πλαίσια των οδηγιών που υιοθέτησε όσον αφορά το εργατικό δίκαιο. Και αναφέρομαι στις οδηγίες που αφορούσαν την αφερεγγυότητα του εργοδότη και την οδηγία που αφορούσε τη μεταβίβαση της επιχείρησης και την προστασία των εργαζομένων.

Πρέπει να πω εδώ ότι όσον αφορά την αφερεγγυότητα του εργοδότη και την οδηγία που αφορά τη μεταβίβαση της επιχείρησης και την προστασία των εργαζομένων υπάρχουν κάποιες διατάξεις που αναφέρονται ρητά στα συμπληρωματικά συστήματα κοινωνικής προστασίας, και τίθεται η αρχή ότι τα κράτη-μέλη πρέπει να λάβουν να αναγκαία μέτρα, ούτως ώστε να εξασφαλίσουν σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη την πληρωμή των συνταξιοδοτικών παροχών και των παροχών επιζώντων, καθώς και των παροχών αναπηρίας στους εργαζόμενους και στους πρώην εργαζόμενους, σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη.

Η ίδια διάταξη υπάρχει και στην οδηγία που αφορά τη μεταβίβαση της επιχείρησης και την προστασία των εργαζομένων. Πρέπει να πούμε ότι οι διατάξεις αυτές για πολύ καιρό είχαν αγνοηθεί και κάπου τις θυμηθήκαμε στην υπόθεση Μάξγουελ, όπου ετέθη θέμα κατά πόσον μπορούσαν να εφαρμοστούν ευθέως αυτές οι διατάξεις στην περίπτωση των δικαιούχων των εργαζομένων και πρώην εργαζομένων στον όμιλο Μάξγουελ.

Εκείνη την περίοδο το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είχε εκδώσει μια πολύ σημαντική απόφαση, την απόφαση Trankovits που αφορούσε την εξωσυμβατική ευθύνη του κράτους σε περίπτωση που δεν έλαβε εντός του τακτού χρόνου που του είχε ανατεθεί βάσει των οδηγιών με την εφαρμογή των μέτρων μεταφοράς εσωτερικό δίκαιο της οδηγίας, οπότε θα έπρεπε να αποζημιώσει τους εργαζόμενους το κράτος-μέλος, εν προκειμένω η Αγγλία.

Δηλαδή, εάν εφαρμόζαμε την υπόθεση Trankovits στην υπόθεση Μάξγουελ, θα έπρεπε η αγγλική κυβέρνηση να αποζημιώσει τους εργαζόμενους και τους πρώην εργαζόμενους στην Μάξγουελ, διότι ακριβώς τα ταμεία της Μάξγουελ τα ήλεγχε ο όμιλος Μάξγουελ, οπότε με την αφερεγγυότητα του εργοδότη δεν υπήρχαν πια αποθεματικά.

Στο τέλος πρέπει να πούμε ότι στην επιτροπή δεν υιοθετήσαμε αυτή την άποψη. Κρίναμε ότι ήταν θέμα δόλου το οποίο έπρεπε να λυθεί στα πλαίσια του εθνικού δικαίου.

Μία άλλη παρέμβαση της Κοινότητας στον τομέα των συνταξιοδοτικών συστημάτων, θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι στα πλαίσια των κανόνων του ελεύθερου ανταγωνισμού. Για την εφαρμογή των άρθρων 85, 86 στα συμπληρωματικά συστήματα κοινωνικής προστασίας.

Όπως ξέρετε το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αποφάνθηκε ήδη ότι δεν εφαρμόζονται οι κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού στα συστήματα τα κρατικά, διότι τα συστήματα αυτά βασίζονται στην αρχή της αλληλεγγύης και έχουν έναν αμιγώς κοινωνικό σκοπό.

Τουναντίον το Δικαστήριο δεν έχει ακόμα αποφανθεί όσον αφορά τα συμπληρωματικά συστήματα κοινωνικής προστασίας. Έχει αποφανθεί για ένα σύστημα γαλλικό, το *corena*, το οποίο ήταν ένα κεφαλαιοποιητικό σύστημα, δεν ήταν υποχρεωτικό, αλλά εμείς κρίνουμε στην επιτροπή και πρέπει να πω ότι αυτή ήταν τελικά η θέση που υιοθέτησε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ενώπιον του Δικαστηρίου σε κάποιες υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, κρίνουμε ότι και τα συστήματα τα οποία έχουν τεθεί υπόψη του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και είναι κάποια συστήματα τα βασίζονται σε διαπραγματεύσεις μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών, τα συστήματα τα ολλανδικά, που αφορούν κάποιους επαγγελματικούς τομείς και που είναι υποχρεωτική η ασφάλιση, σύμφωνα με τη συλλογική σύμβαση του τομέα.

Κρίνουμε ότι αυτά τα συστήματα επίσης βασίζονται στην αλληλεγγύη, ότι δεν θα έπρεπε να εφαρμόσουμε στα συστήματα αυτά τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού της Κοινότητας. Πρέπει να πω ότι ο Γενικός Εισαγγελέας είχε αντίθετη άποψη.

Έκρινε ότι αυτά τα συστήματα είναι επιχειρήσεις υπό την έννοια των άρθρων 85, 86 διότι για να εφαρμοστούν οι κανόνες ανταγωνισμού πρέπει να θεωρηθούν κατ' αρχάς επιχείρηση τα συστήματα αυτά.

Εμείς θεωρούμε ότι τα συστήματα αυτά δεν είναι επιχειρήσεις. Περιμένουμε βέβαια με ενδιαφέρον την απόφαση του Δικαστηρίου να δούμε κατά πόσο θα ακολουθήσει τον Γενικό Εισαγγελέα.

Όσον αφορά τώρα την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς και στα πλαίσια της εισαγωγής του ευρώ και της οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης, πρέπει να πούμε ότι στα πλαίσια πάντα του πράσινου βιβλίου και μετά την αποτυχία των οδηγιών που ανέφερε ο κ. Gabellieri, κάπου προσπαθήσαμε να επανέλθουμε στα θέματα που είχαμε συζητήσει με τις οδηγίες και η επιτροπή προσανατολίζεται για μια οδηγία που θα καθορίσει κάποιους βασικούς κανόνες ορθολογικής μεταχείρισης των αποθεματικών των συνταξιοδοτικών ταμείων. Με αυτή την οδηγία σκοπεύουμε: Πρώτον, να επιτρέψουμε στα συνταξιοδοτικά ταμεία να επωφεληθούν πλήρως της ενιαίας αγοράς και της εισαγωγής του ευρώ.

Δεύτερον, να εγγυηθούμε την καλύτερη δυνατή προστασία για τους δικαιούχους. Τρίτον, να εγγυηθούμε κάποια ισότητα μεταχείρισης μεταξύ των διαφόρων φορέων παροχής συμπληρωματικών συντάξεων στα πλαίσια της Κοινότητας.

Βασικοί κανόνες αυτής της οδηγίας, όπως είπα, θα είναι μια ορθολογική μεταχείριση των αποθεματικών των ταμείων. Θα υπάρχουν κάποιοι κανόνες σχετικά με την τοποθέτηση των αποθεματικών των ταμείων και κάποιοι κανόνες σχετικά με τη σχέση ενεργητικού και παθητικού των ταμείων αυτών.

Βέβαια όλα αυτά είναι κάποιοι προσανατολισμοί της Κοινότητας. Όπως σας είπαμε

και πριν, αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε σε μία επιτροπή η οποία είναι υπό παραίτηση. Ελπίζω η καινούργια επιτροπή να κάνει δικούς της αυτούς τους προσανατολισμούς.

Θα ήθελα να ολοκληρώσω λέγοντας ότι μέλημά μας είναι η διατήρηση ενός κράτους πρόνοιας, ενός κοινωνικού κράτους, τουλάχιστον από την πλευρά τη δική μας. Το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο πρέπει να διατηρηθεί πάση θυσία, παρά τα προβλήματα (δημογραφικό, γήρανση του πληθυσμού, νέες ανάγκες, νέοι ρόλοι, κοινωνικός αποκλεισμός κλπ.).

Από την άλλη πλευρά βέβαια δεν πρέπει να παραγνωρίσουμε και τη θέση που κατέχουν τα συμπληρωματικά συστήματα κοινωνικής προστασίας και γι' αυτό το λόγο θα πρέπει στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων που μας παρέχονται από τις Κοινότητες και των εξουσιών, να προβλεφθούν κάποιοι εγγυητικοί κανόνες για τη σωστή λειτουργία των ταμείων αυτών και να επωφεληθούν πλήρως της ενιαίας αγοράς.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας. Ομολογώ ότι κάπου προσπάθησα να αναφερθώ σε όλους τους τομείς της δραστηριότητας της Κοινότητας στον τομέα των συμπληρωματικών συστάξεων. Ο χρόνος δεν μου το επέτρεπε, γιατί μπορεί κανείς να μιλάει αρκετές ώρες.

Θα ήθελα να σας ζητήσω συγγνώμη ίσως για κάποιες παραλείψεις που μπόρεσαν να γίνουν στην παρέμβασή μου. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γ. Τσατήρης): *Ευχαριστώ πολύ τον κ. Κοντιζά ο οποίος με τη διεξοδική και λεπτομερή παρέμβασή του στην ουσία αντ' εμού και για λογαριασμό μου έκλεισε σχεδόν τη σημερινή μας Ημερίδα.*

Πράγματι αναφέρθηκε σε ένα προς ένα τα θέματα τα οποία συζητήσαμε σήμερα όσον αφορά τα θέματα της κοινωνικής ασφάλειας, τουλάχιστον, μέσα από την προβληματική των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία τελικά ψάχνοντας να βρει το δικό της στίγμα δεν μπορεί παρά να καταλήξει σε προβληματισμούς που είχαμε σήμερα όλη την ημέρα και εμείς στο Συνέδριό μας.

Θα προσπαθήσω να κάνω μια μικρή περίληψη, πολύ γρήγορη και απλή. Ξεκινήσαμε σήμερα το πρωί από την τραπεζασφάλεια (Bancassurance). Και πράγματι δημιουργεί εντύπωση για ποιο λόγο η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών είχε την ιδέα να κάνει μια Ημερίδα, η οποία εν πολλοίς φαίνεται λίγο αντιφατική. Τραπεζασφάλεια και συστήματα ασφάλισης.

Θελήσαμε μέσα από μία κοινή έννοια που είναι η ασφάλιση των προσώπων, η ασφάλιση των ατόμων, η ασφάλιση των ανθρώπων, να πιάσουμε πράγματι τις δύο άκρες. Ακριβώς επειδή τελικά μας ενδιαφέρει ο άνθρωπος, μας ενδιαφέρει ο πολίτης, είτε αυτόν τον βλέπουμε ως πελάτη, είτε αυτόν τον βλέπουμε ως εργαζόμενο μας, θελήσαμε μέσα από το κοινό αυτό προϊόν την ασφάλεια, να ενώσουμε αυτές τις δύο άκρες του προβληματισμού.

Ο καθηγητής Bigot σήμερα το πρωί, προσπαθώντας να μας εισάγει στην έννοια της τραπεζασφάλειας, μας είπε ξεκάθαρα ένα πράγμα. Δεν πρόκειται για μια ενιαία νομική έννοια, για μια ενιαία πρακτική. Είναι δύο διαφορετικά πράγματα τα οποία συνεργάζονται μεταξύ τους. Αυτή είναι η έννοια την οποία χρησιμοποιήσε.

Απλά είναι μια συνεργασία μεταξύ δύο χρηματοπιστωτικών οργανισμών, των τραπεζών και των ασφαλιστικών εταιρειών οι οποίοι μέσα από τα νέα προϊόντα, από τις νέες προκλήσεις, προσπαθούν να βρουν τρόπους συνεργασίας.

Και νομίζω ότι τη σημερινή μας Ημερίδα, αυτό που πράγματι τη χαρακτήρισε είναι μια τέτοια προβληματική, μια τέτοια διάθεση να μπορέσουμε να συνδυάσουμε πράγματα που εν πολλοίς είναι αντιφατικά μεταξύ τους.

Ήταν ουσιαστική η παρέμβαση που έκανε ο κ. Ρομανιάς, εκ μέρους της ΓΣΕΕ, διότι μας έδωσε τη μία άκρη του προβλήματος. Μας έδωσε το άγχος, τον προβληματισμό των εργαζομένων σήμερα οι οποίοι βλέπουν τα προβλήματα που έχει η κοινωνική ασφάλιση, βλέπουν τη δυσκολία που υπάρχει στα ταμεία τους και από την άλλη πλευρά μια αγορά η οποία καλπάζει, μια αγορά την οποία πολλοί έχουν χαρακτηρίσει ως άναρχη.

Πιστεύω λοιπόν ότι η θεματική της σημερινής ημερίδας, ήταν αυτή. Να προσπαθήσει δηλ. να βρει από την πλευρά της οικονομικής διαχείρισης την άκρη στην “αναρχία”, έτσι ώστε να μπορέσουν οι άνθρωποι τους οποίους αφορά αυτό το προϊόν, η ασφάλεια δηλαδή, να αρχίσουν να έχουν εμπιστοσύνη και πάλι σε αυτά τα προϊόντα.

Ήταν χαρακτηριστική η παρέμβαση του κ. Nozach, ο οποίος μας έδωσε τη γαλλική εμπειρία αυτού του τύπου της ασφάλειας, μέσα από τον τρόπο διαχείρισης που κάνει ο Ομίλος APRI σε τέτοιου τύπου ταμεία.

Ο καθηγητής κ. Κρεμαλής, ο οποίος ως τεχνικός σύμβουλος της ΑΕΙΡ είναι και ο σύνδεσμος για τη σημερινή συνάντηση, διότι ήταν εκείνος ο οποίος έκανε τη σύνδεση μεταξύ της Ένωσης των Συμμετοχικών Θεσμών και του κ. Gabellieri με την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, τον κ. Μάνο και εμένα. Του αξίζει λοιπόν αυτή η αναφορά και του αξίζει και ένα μεγάλο ευχαριστώ από την πλευρά τη δική μας.

Μας ανέπτυξε λοιπόν ο καθηγητής κ. Κρεμαλής στην παρουσίασή του ποιες είναι οι αγκυλώσεις του ελληνικού νομικού πλαισίου όσον αφορά τα συμπληρωματικά ταμεία. Πράγματι το ελληνικό νομικό πλαίσιο είναι αμφίθυμο. Η συζήτηση αυτή πράγματι έχει ενδιαφέρον. Είναι αλήθεια και αυτό που είπε ο κ. Ρομανιάς. Και αυτό που άλλοι συνάδελφοι υπονόησαν στη σημερινή αίθουσα με τις εκφράσεις τους, άσχετα αν δεν πήραν το λόγο.

Πράγματι το ελληνικό νομικό πλαίσιο χρειάζεται ρύθμιση, χρειάζεται τροποποίηση. Για να μπορέσουμε να απαντήσουμε στις νέες προκλήσεις.

Ο κ. Τήγιος έδωσε μια λύση οικονομική. Είπε ότι δεν έχουμε τίποτα να φοβηθούμε, εάν μπορέσουμε να εκμεταλλευθούμε αυτή την εμπειρία, η οποία απ’ όσο γνωρίζω μολονότι δεν αναφέρθηκε διεξοδικά, είναι η εμπειρία του EDF, της γαλλικής δηλαδή ΔΕΗ. Είναι το περίφημο σύστημα *chapeau* η ομπρέλα.

Είναι δηλαδή η διατήρηση του πρώτου πυλώνα της κοινωνικής ασφάλισης από το κράτος και η δυνατότητα συμπλήρωσης της κρατικής σύνταξης από ένα συμπληρωματικό ταμείο, το οποίο είναι είτε επιχειρησιακό, όπως στην περίπτωση της EDF, είτε κλαδικό και το οποίο θα μπορεί να εγγυηθεί τη συμπλήρωση της σύνταξης, έτσι ώστε να είναι αξιοπρεπείς οι αποδοχές των συνταξιούχων.

Η τρίτη θεματική της σημερινής μας συνάντησης ήταν πραγματικά πάρα πολύ ενδιαφέρονσα από πλευράς και θεωρητικής και πρακτικής. Ο κ. Gollier έκανε μια θεωρητική ανάπτυξη των δύο συστημάτων τα οποία επικρατούν σήμερα στην κοινωνική ασφάλεια, του διανεμητικού και του κεφαλαιοποιητικού συστήματος και έδωσε το στίγμα της μοντέρνας εκδοχής.

Μικτό σύστημα είναι εκείνο το οποίο χρειάζονται οι κοινωνίες μας σήμερα. Στη λογική αυτή συμφώνησαν και οι υπόλοιποι. Και η κυρία Crescentini μέσα από την εμπειρία της και ο κ. Ζαμπέλης μέσα από τις δικές του εμπειρίες και τελικά ο κ. Walser ο οποίος εφαρμόζει τέτοιο σύστημα σήμερα στην Ελβετία.

Και εδώ το χαρακτηριστικό, η ιδεολογία η οποία υποβόσκει, είναι η συνεργασία. Και εδώ λοιπόν η συνεργασία είναι εκείνη η οποία θα βοηθήσει να ξεπεράσουμε την αντίθεση των δύο θεσμών.

Έτσι λοιπόν ελέχθη και νομίζω ήταν συμπέρασμα όλων των ομιλητών σήμερα, ότι στον πρώτο πυλώνα αρμόζει το διανεμητικό σύστημα, διότι το διανεμητικό σύστημα συνεχίζει την παράδοση του κράτους προνοίας, το οποίο πρέπει να υπάρχει και πρέπει να διασφαλίζει την προστασία των εργαζομένων και το συναίσθημα της ασφάλειας και της αλληλεγγύης που πρέπει να έχουν, έτσι ώστε να μπορούν να αποδώσουν όσο το δυνατόν καλύτερα στη συνεργασία τους, αλλά και μετά την εργασία τους με μία ποιοτική και αξιοπρεπή τρίτη ηλικία. Το δε κεφαλαιοποιητικό σύστημα είναι εκείνο το οποίο αρμόζει στο δεύτερο πυλώνα, ο οποίος δεύτερος πυλώνας είναι όλο αυτό το οποίο σήμερα ονομάσαμε συμπληρωματικά ταμεία.

Τέλος, δεν θα επαναλάβω αυτά που μόλις ακούσατε και από τον κ. Gabellieri και από τον κ. Δημήτρη Κοντιζά, απλά θέλω να σταθώ σε ένα ζήτημα το οποίο δεν αναπτύχθηκε πάρα πολύ σήμερα, άλλωστε είπαμε τόσα πολλά πράγματα και όπως είπε ο κ. Gollier “κάθε θέμα σήμερα είναι θέμα ιδιαίτερου συνεδρίου”.

Εκείνο το ζήτημα το οποίο θέλω να θίξω, και να ολοκληρώσω έτσι τελειώνοντας την ερευνητική μας Ημερίδα με ένα ερωτηματικό, όπως αρμόζει σε ερευνητικές ημερίδες, είναι τα θέματα εγγύησης των αποθεματικών της παρουσίας των ταμείων αυτών.

Αυτό είναι ένα πάρα πολύ ενδιαφέρον θέμα. Ο κ. Κοντιζάς μας ανέπτυξε το τι εκκρεμεί σήμερα στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Ξέρουμε πάρα πολύ καλά ότι πλέον η είσοδος στα διεθνή χρηματιστήρια όλων των επιχειρήσεων έχουν να κάνουν με το ζήτημα αυτό, στο βαθμό που τα Διεθνή Λογιστικά πρότυπα απαιτούν τη δικαιολόγηση και την εγγύηση των οικονομικών υποχρεώσεων των επιχειρήσεων, μια από τις οποίες είναι κατ’ εξοχήν και η εγγύηση των υποχρεώσεων των συμπληρωματικών ταμείων.

Αν τις υποχρεώσεις αυτές τις εγγυάται το κράτος έχει καλώς, αν τις εγγυάται ο εργοδότης τότε αυτό θεωρείται βάρος και αβέβαιη μελλοντική υποχρέωση της επιχείρησης, με όλες τις συναφείς συνέπειες.

Έτσι λοιπόν νομίζω ότι κλείνουμε τη σημερινή μας Ημερίδα με αυτό το ερωτηματικό. Επίσης πρέπει να απαντήσουμε τι νομικό πλαίσιο θέλουμε για τη συνέχιση, και την πρόοδο της κοινωνικής μας ασφάλειας, τι εγγυήσεις χρειαζόμαστε, έτσι ώστε τα ταμεία τα οποία θα δημιουργηθούν ή θα ξαναφτιαχτούν, να είναι υγιή και ικανά να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις.

Ευχαριστώ πάρα πολύ την Ένωση Συμμετοχικών Θεσμών, τον Bruno Gabellieri προσωπικά και όλη την ομάδα, η οποία βοήθησε στο να στήσουμε αυτό το συνέδριο. Ξανά πάλι σας δίνω τους χαιρετισμούς του Γενικού Γραμματέα της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών του κ. Μάνου, ο οποίος και αυτός από τη δική του την πλευρά έκανε ό,τι μπορούσε ώστε να έχουμε αυτή τη συνάντηση, η οποία νομίζω πως ήταν αρκετά πρωτότυπη όσον αφορά τα θέματα για τα οποία συζητήσαμε σήμερα.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ και εύχομαι να έχουμε μία νέα συνάντηση, οπουδήποτε στην Ευρώπη, είτε αυτό είναι και πάλι στην Αθήνα, είτε σε μια άλλη ευρωπαϊκή πρωτεύουσα, για να κάνουμε ένα βήμα παραπέρα στον προβληματισμό μας. Ευχαριστώ πάρα πολύ.